

Başlarken

Değerli Okuyucularımız !

Seferihisar açıklarında meydana gelen 6,6 şiddetindeki deprem ile sarsılan ege bölgesi yanında İstanbul, Tekirdağ, Eskişehir gibi bazı illerimizden de hissedildi. Özellikle İzmir'in Seferihisar ilçesinde sular bir metre yükselerek tsunami meydana gelmesi sonucu bir kişi hayatını kaybetmiş ve maddi zarar oluşturmuştu. Bornova, Buca ve Bayraklı ilçelerinde de bazı apartmanlar tamamen yıkılmış, 115 kişi yaşamını yitirerek, 1035 vatandaşımızda yaralandı.

Depremin hemen ardından AFAD başkanlığında oluşturulan Arama Kurtarma işlerine Büyükşehir belediyelerimizin İtfaiye Daire Başkanlıklarından da büyük destek ve katkı sağlanmıştır. Deprem sonrası askerlerimiz tarafından çadırlar kurulmuş, depremzedelerin bütün ihtiyaçları karşılanması, herhangi bir mağduriyet yaşanmaması için devletimiz ve büyükşehir belediyelerimiz başta olmak üzere, STK'lar elbirliği ile çalışarak zor zamanlarda ne kadar büyük bir millet olduğumuzu bir kez daha gösterdik.

İlk yerli aşımız Faz-1 çalışmalarına başladı. Erciyes Üniversitesinde Kovid-19'a karşı geliştiren aşının ilk dozu gönüllü adaylara uygulanmaya başlandı. Rektör Prof. Dr. Mustafa Çalış, "Böylece aşı çalışmamızda Faz-1 çalışmasına gelmiş bulunmaktayız. Faz-1 çalışması yaklaşık iki ay sürecek. İnşallah önümüzdeki yıl ocak ayının başlarında bitirmeyi planlamaktayız. Başarılı olması halinde diğer Faz çalışmalarına geçilmesi planlanmaktadır." dedi.

28 yıldır Ermenistan işgali altında bulunan Karabağ'a Azerbaycan ordusu tarafından başlatılan hareket 44 günlük mücadele sonrası Ermenistan ordusu imha olmaktan kurtulmak için barış imzalayarak, mücadeleden yenilgiyi kabul etti. Azerbaycan Silahlı Kuvvetleri öz topraklarını işgalden kurtarmayı başardı. Ateşkesin kontrolü ve denetimi için Türk-Rus Merkezi ile ilgili mutabakat zaptı imzalandığını, böylece Karabağ'daki 28 yıllık işgal resmen ve fiilen sona erdiği belirtildi.

Atatürk'ün ölümünün 82. Yılında düzenlenen törenlerle anıldı. İlk tören Anıtkabirde devletin zirvesini bir araya getirdi. Daha sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan, Beştepe'deki programda şöyle konuştu. **"Türkiye bir asır önce başlattığı İstiklal Harbi'ni yeniden ve daha güçlü şekilde sürdürdüğümüz için böylesine derin ve alçakça bir kuşatmaya maruz kaldı. Mücadelenin en yakın şahidi ve en büyük destekçisi bizatihi milletimin ta kendisidir."** dedi.

Korona Virüs nedeniyle ülkemizde bir çok sektör çalışanlarının mesailerinde kısıtlama yaşanmaktadır. Bazı kurumlar kargo/posta girişleri dahi durdurulmuştur. Böyle bir durumda Dergimizin Kasım-Aralık sayısını birlikte yayımlanması kararı zorunlu olarak alınmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca 28.11.2020 tarihli ve 31318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 521 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yeniden değerlendirme oranı 2020 yılı için % 9,11 (dokuz virgül on bir) olarak tespit edilmiştir. Bu oranın tespiti aynı zamanda 2021 Yılında Belediyece uygulanacak olan Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları, İmar Para Cezaları, Belediye İdari Para Cezaları oranları da belli olmuştur. Yazarlarımızın hazırlamış oldukları (makaleler) rakamlar Dergimizin www.mahalliidarelerdergisi.com.tr adresinde sizlerin istifadesine sunulacaktır. Bu durumda dergimiz Aralık -2020 yılına ait sayısını yıl sonuna kadar saklamamız, elinizin altında kaynak olarak tutmanız faydalı olacaktır.

2021 yılının Vatanımıza, Milletimize ve Müslümanlara hayırlı olmasını temenni ederiz.

Dergimizin okuyucularımıza faydalı olması dileğiyle sağlıklı günler dileriz.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
2021 Yılında Belediyece Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	M.Lamih ÇELİK	3
Hizmet Alım İhalelerinde "Sürekli Arz Eden Hizmet Alımı" Sorunsalı	S. Tunahan BAYKARA	27
Kefalet Senedi Damga Vergisine Tabi Mi?	Ömer KÖSE	34
2021 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları ve Bunların Hesaplanma Şekli	Suat ŞİMŞEK	39
2021 Yılında Uygulanacak Belediye İdari Para Cezaları	Mustafa DÖNMEZ	47
Büyükşehir Belediyeleri Dışındaki Belediyelerin Şirketlerine İşletme Hakkının Devredilmesi	Salih ÇALAL	69
Deniz Taşımacılığına Sağlanan Vergisel Teşviklerin Büyükşehir Belediyeleri ve Şirketleri Açısından Değerlendirilmesi	Salih KAN	80
Yapılandırmadan Önce Borcunu Ödeyenlerin Durumu	Cüneyd ALTIPARMAK	85
2021 Yılında İş Kanunu Yönünden İdari Para Cezaları	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	88
Belediye Şirketlerince Sayıştaya Verilmesi Gereken Belgeler ile Bu Belgelerin Gönderim Usulü	Mustafa YAVUZ	100
Büyükşehir Belediyelerinin Kültür Varlıklarıyla İlgili Görev ve Yetkileri	Ufuk ÜNLÜ	107
5510 Sayılı Kanun Kapsamında Sigortalıların Borçlanabileceği Süreler	Mustafa ŞEN	114
Kamu Alımları Kapsamında İhaleli İşlerde İşyeri Tescili	Akın ŞİMŞEK	124
Belediye Personelinin Gezi ve Konaklama Masrafları Bütçeden Karşılabilir Mi?	Erdoğan DEDEOĞLU	130
İhale Tekliflerinde Şirketlerin İmza Temsil ve İlzam Yetkisi	Atilla İNAN & Mine ÇETİNKAYA	140
2021 Yılı Yurtiçi Gündelikleri	Salim DEMİRHAN	149
Mevzuat Fihristi		163
Yargı Kararları		173
Genelge, Görüşler ve Tebliğler		211
Sorular		224

PRATİK BİLGİLER

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	226	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	244
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	227	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	244
Belediye Başkan Ödeneği	228	Engelliler İçin Vergi İndirimi	244
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	228	Yeniden Değerleme Oranları	244
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	229	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	245
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	229	Ücretli Yıllık İzinler	245
İl Encümen Brüt Ödenekleri	229	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	245
Asgari Ücretin Net Hesabı Ve İşveren Maliyeti	230	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	246
2020 Yılı Asgari Geçim İndirimi	230	Devlet Memurlarına Hastalık Ve Refakat İzni	247
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alman Tarife	231	Memurlarda Açılan Vekalette Ödenecek Ücret	248
1608 Sayılı Kanununa Göre 2020 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	231	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	248
2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanununa Göre 2020 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	232	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	249
3194 Sayılı İmar Para Cezaları 2020 Yılı	233	6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	250
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları 01/01/2020-31/12/2020	235	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	250
Gecikme Zammı Tablosu	237	Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	251
Çeşitli Kanun Ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel (2020 Yılı)	238	5846 Sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu	253
Değerli Kağıtlar (2020 Yılı)	239	7126 Sivil Savunma Kanunu	253
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	239	Vergi Usul Kanununda Yer Alan Ve 01/01/2020 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Uygulanacak Olan Had Ve Tutarlar	254
Belediyelerce Verilen Faaliyetten Men Edilme Cezaları	240	Sular Hakkında Kanun	256
2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler (2020 Yılı)	241	Tahsilatların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	256
H - Cetveli 10/2/1954 Tarihli Ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu	242	Belediye Meclis ve Encümen İçin Ulaşma Limitleri	256
Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik Ve Tazminat Tutarları	242	Çevre Temizlik Vergisi	257
Fazla Çalışma Ücretleri	243	KİK Eşik Değerler Ve Parasal Limitler	259
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı 2020 Yılı	244	Parasal Sınırlar	260

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

2021 YILINDA BELEDİYECE KABAHAHLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

Arapça kökenli olan “**kabahat**” sözcüğü, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te “Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet” ve “Hafif hapis, para cezası veya meslek ve sanattan alıkonulma ile cezalandırılan suç” olarak tanımlanmaktadır. Kabahatler Kanununun madde 2'ye göre ise, kabahat, “kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık”tır. “**Haksızlık**” kavramına ilişkin bir açıklamaya Kabahatler Kanunu Tasarısı'nın genel gerekçesinde rastlanmaktadır: “Haksızlık oluşturan bir fiilin suç veya kabahat olarak tanımlanmasında, izlenen suç politikası etkili olmaktadır.

Ancak, bir fiilin suç veya kabahat olarak tanımlanmasında, bunun esasen haksızlık ifade etmesi gerektiği hususu göz önünde bulundurulmalıdır. Esas itibarıyla haksızlık ifade etmeyen, hukuka aykırı olmayan bir fiil hiçbir surette suç veya kabahat olarak tanımlanamaz.

Hangi kanunda düzenlenmiş olursa olsun, karşılığında idari yaptırım uygulanan her haksızlık kabahattir ve ayrık tutulan haller hariç 5326 sayılı Kabahatler Kanununun kurallarına tabidir.¹

Belediye zabıtasınca verilen idari para cezaları belediye bütçelerine gelir kaydedilir. Belediyelerin takip ve tahsil ede-

¹ ZAFER, Hamide: “İdari Yaptırım Usulü”, Şükrü Alpaslan Armağanı, İstanbul 2007, s.667-680

cekleri idari para cezalarının kesinleşme şartı yoktur. 6183 sayılı Yasanın 37 nci maddesine göre bir ay içinde ödenmeyen para cezaları için 6183 sayılı AATUHK hükümlerine göre tahsil yoluna gidilir. Ceza mahiyetinde olduğundan gecikme zammı uygulanmaz.

İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce yani 15 gün içinde ödeyen kişiden bunun 3/4'ü tahsil edilir. Bu indirimin uygulanması için kişinin talep etmesi gerekmez. Hangi kanundan kaynaklanırsa kaynaklansın bütün para cezalarında bu indirim uygulanır. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez, para cezasını ödedikten sonra da dava açabilir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Danıştay 13. Dairesi'nin ceza sorumluluğunun bireyselliği ilkesinin, idari para cezaları alanın da da geçerli olduğu ve bu cezanın mirasçılardan tahsili olanağı bulunmadığı yönündeki kararını oyçokluğuyla onamıştır.² Kabahatler Kanunu'nun bazı maddelerinin uygulamasına ilişkin olarak Maliye Bakanlığı'na 12

2 Danıştay 13. Dairesi'nin 7.4.2006 günlü, E:2005/10067, K:2006/1660 sayılı kararıyla; olayda, davacılar murisi ...'ya verilen idari para cezasının iptali istemiyle bu davanın adı geçenin 1.11.2005 tarihinde ölümü üzerine mirasçuları tarafından açıldığının anlaşıldığı, ceza sorumluluğunun bireyselliği ilkesinin idari para cezaları alanında da geçerli olduğu, anılan idari para cezasının mirasçılardan tahsili olanağının bulunmadığı, diğer yandan yalnız öleni ilgilendiren idari para cezasıyla ilgili işlemin iptali istemiyle davacıların dava açma ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle 2577 sayılı yasanın 15/1-b maddesi uyarınca davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir. Davacılar, işlemin iptalinin gerektiğini, aksi halde cezanın kesinleşeceğini; davalı idare (Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu) ise 6183 sayılı yasanın 7. maddesinin olayda uygulanabileceğini, idari para cezasının mirasçılardan tahsili olanağı bulunmadığı yönündeki gerekçenin hukuka aykırı olduğunu ileri sürerek kararı temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedirler. ... Danıştay 13. Dairesi'nce verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu, ...anlaşıldığından, tarafların temyiz istemlerinin reddine, Danıştay 13. Dairesi'nin 7.4.2006 günlü, E:2005/10067, K:2006/1660 sayılı kararının onanmasına, 31.5.2007 günü oyçokluğu ile karar verildi

Mayıs 2007 tarih ve 26520 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 442 seri no.lu Tahsilat Genel Tebliği'nde de "Ölüm halinde idari para cezaları hakkında yapılacak işlemler" konusunda buna paralel görüş bildirilmiştir. Anayasada yer alan cezaların Şahsiliği ilkesi gereğince para cezası verilen kişinin ölümü halinde mirasçılardan talep edilemez ölüm gerekçesiyle borcun terkin edilmesi gerekir.

2. PARA CEZALARININ ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

Tahsil zamanaşımı 6183 sayılı Kanun'un 102 nci maddesinde 5 yıl olarak düzenlenmiş de anılan maddede, "Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur." denilmektedir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 20 ve 21 inci maddelerinde de idari para cezalarının yerine getirme zamanaşımı süreleri özel olarak düzenlendiğinden, idari para cezaları için 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri esas alınması gerekmektedir.

5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'nun 21 İnci Maddesinde

"(1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez.

(2) Yerine getirme zamanaşımı süresi;

a) Elli bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde yedi,

b) Yirmi bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde beş,

c) On bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde dört,

d) On bin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi halinde üç Yıldır.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin zamanaşımı süresi on yıldır.

(4) Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren işlemeye başlar.

(5) Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemez.

Hükümleri yer almaktadır.” Burada onbin Türk Lirasından az olan idari para cezalarının yerine getirme zamanaşımı süresinin üç yıl olduğuna dikkat edilme-lidir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 21'inci maddesinin birinci fıkrasının 4'üncü bendi hükmü uyarınca anılan vade tarihinin rastladığı takvim yılını takip edecek olan takvim yılının başı zamanaşımı süresinin başlangıcı olarak esas alınacaktır. Buna göre verilen para cezası miktarına göre 21'inci maddede belirtilen süreler işletilecektir. idari para cezalarının kesinleşme sürecinde geçen sürenin tahsil zamanaşımının işlemeyeceği haller olarak, 6183 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesinde düzenlenen tahsil zamanaşımını kesen hallerin de 5326 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezalarının zamanaşımını kesen haller olarak

dikkate alınması gerekmektedir.(Sayıştay 6. Dairesi 17.03.2016 T. 196 nolu ilamı)³

“Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, tahakkuk etmiş idari para cezası ilgili vade sonuna kadar ödemeyen mükelleflere durum 7 gün içerisinde bir ödeme emri belgesi ile bildirilerek idari para cezası ödemesi veya idari para cezası borcuna karşılık gelmek üzere teminat göstermesi istenecektir. Sonuç itibariyle, idari para cezası borcunu ödemeyen mükelleflerden, söz konusu idari para cezası cebren tahsil yoluyla tahsil edilecektir. Şayet ilgili takvim yılı içerisinde tahakkuk etmiş amme alacağı aynı yıl içerisinde ödenmez ve bir sonraki yılın başından itibaren 3 yıl içerisinde de cebren tahsil yoluyla gerekli tahsilât yapılmazsa, söz konusu amme alacağı zamanaşımına uğrayacaktır. Dolayısıyla tahsil zamanaşımına uğramış amme alacağının ilgili mükelleflerden de tahsil edilme imkânı ortadan kalkacaktır.

Zamanaşımını kesen nedenlerin olması halinde de, olayın vuku bulduğu takvim yılından sonraki takvim yılının başından itibaren 3 yıllık zamanaşımı süresi yeniden başlayacaktır. Vadesinde ödenmeyen idari para cezası için, vadeyi müteakip 7 gün içerisinde ödeme emri ile mükelleften idari para cezası ödemesi veya yeterli tutarda teminat göstermesi istenecektir. İdari para cezası ödenmemesi üzerine, mükellefin sahip olduğu taşınmaza tapu kaydına haciz konulması sağlanmışsa haczin yerine getirilmesi gerekmektedir. Yani taşınmaz haczedilerek paraya çevrilmesi gerekmektedir. Bu işlemin de aynı şekilde 3 yıllık zamana-

³ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=17171>

şımı süresi içerisinde yapılması zorunludur. Aksi halde 3 yıllık sürenin bittiği tarihten sonra tahakkuk eden idari para cezası tahsil imkanı ortadan kalkmaktadır. Zira, ödeme emri tebliği ve haciz işleminin yapılması halleri zamanaşımını kesen sebeplerden olup zamanaşımını durduran sebeplerden değildir. Her iki durum birbirinden farklı sonuçlar doğurmaktadır. Zamanaşımının kesilmesi halinde, kesilme olayının vuku bulduğu tarihi takip eden yılın başından itibaren 3 yıl içerisinde cebren de olsa tahsil edilmeyen idari para cezası zamanaşımına uğrarken; zamanaşımının durması (işlememesi) durumunda ise, durduran sebeplerin devamı süresince zamanaşımı işlememektedir. (Sayıştay 6.Dairesinin 10.2.2015 tarih ve 241 nolu ilamı)⁴

“5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 38’inci maddesinde, “Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek” belediye başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. 5018 sayılı Kanunun mali hizmetler birimini düzenleyen 60’inci maddesinde; ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek, mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.(Sayıştay 7.dairesinin 25.2.2016 tarih ve 208 nolu ilamı)⁵

Emre Aykırı Davranış Kabahati (Madde 32);

5326 sayılı kanunun 32 nci maddesine göre, yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığı korun-

ması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket etmek kabahat sayılmıştır. Bu kabahatin karşılığında idari para cezası öngörülmektedir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.

Kanunun 4 üncü maddesinde kanunilik ilkesi ifade edilmiş ve “Hangi fiillerin kabahat oluşturduğunun kanunda açıkça tanımlanması gerektiği” kuralına yer verilmiştir. Emre aykırılık kabahati kanunilik ilkesi ile birlikte değerlendirildiğinde, emre aykırılık kabahatinin kanunilik ilkesine aykırı olduğu düşünülebilir. Zira kanunun tanımlamadığı bir hususta idare emir yayınlamakta ve buna aykırı davranışlara idari yaptırım uygulanmaktadır. Ancak, Kanunun aynı maddesinde bir istisna öngörülmüştür. Buna göre kanunlar, bazı kabahatlerin kapsam ve şartlarını belirleyerek içeriğini idarenin genel ve düzenleyici işlemlerine bırakabilirler. İşte emre aykırı davranış kabahatini istisnai düzenlemeye tabi bir kabahat olarak değerlendirmek gerekmektedir. Ancak kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı kanunla belirlenmek zorundadır.

Emre aykırı davranış kabahatini içeren 32 nci maddesinin gerekçesinde; söz konusu kabahatin oluşabilmesi için 3 şartın bir arada oluşması gerektiği belirtilmektedir:

a- Yetkili makamlar tarafından hukuka uygun bir biçimde verilmiş bir emir olmalıdır.

b- Emir, ‘adli işlemler dolayısıyla ya da kamu güvenliği ve kamu düzeni’

4 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=13309>

5 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=18317>

6 Anayasa Mahkemesi ise kamu düzenini şöyle tanımlamakta-

veya genel sağlığın korunması düşünceyle' verilmelidir.

Yetkili makamlar tarafından verilecek emirlerin sebebi adli işlemler ya da kamu güvenliği, kamu düzeni⁷ ya da genel sağlığın korunması olmalıdır. Yetkili dahi olsa bu sebeplerle verilmeyen emirlere istinaden idari yaptırım kararı verilemez. Mahalli mülki amirlerin, taşkın sulara karşı köy ve kasabalardaki 18-50 yaşları arasındaki erkeklerin çalıştırılmasını emretmeleri⁸ ya da yine mülki amirlerin yangın gibi fevkalade hallerde ormanlara girmeyi men edebilmeleri⁹ gibi hususlar kamu düzeninin temin edilmesine yönelik işlemlerdir.

Kamu düzenini korumak ve suç işlenmesini önlemek bakımından kolluk yetkisini kullanmak zorundadır. Kolluk görevlilerinin suç işlenmesini önlemeye yönelik olarak tedbirler almaması sorumluluk sebebidir. Örneğin, Kaymakamlık veya Valilikler tarafından belirli bir bölgede içki içilmesi yasaklanabilir. Halkın genel istifadesine sunulmuş olan park bahçe ve piknik yeri gibi alanlarda halkın huzurunun bozulduğu yönünde

dir. "Toplumun huzur ve sükununun sağlanmasını, devletin ve devlet teşkilatının korunmasını amaçlayan her şeyi ifade eder. Bir başka deyişle, toplumun her alandaki düzeninin temelini oluşturan bütün kuralları kapsar. (Ana..Mah. 22.11.1976,E 976/27-K976/51 Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi Sayı 14, s.363.)1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun 287. maddesine göre trahom hastalığı ile ilgili, 291 maddesine göre frengi hastalığı ile ilgili olarak oluşturulacak heyetlerin alacağı tedbirlere muhalefet edenler veya tedaviye icabet etmeyenlerin Kabahatler Kanununun 32. maddesine göre cezalandırılacak olması genel sağlık yönünden yapılmış bir düzenlemedir.

7 Anayasa Mahkemesi ise kamu düzenini şöyle tanımlamaktadır. "Toplumun huzur ve sükununun sağlanmasını, devletin ve devlet teşkilatının korunmasını amaçlayan her şeyi ifade eder. Bir başka deyişle, toplumun her alandaki düzeninin temelini oluşturan bütün kuralları kapsar. Ana..Mah. 22.11.1976,E 976/27-K976/51 Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi Sayı 14, s.363.

8 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanununun 6 ve 15 inci maddeleri.

9 6831 sayılı Orman Kanununun 74 ve 107 nci maddeleri.

tespit ve değerlendirmeler yapan Kaymakam ve Valiler içki yasağı getirebilirler. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte içkili yerlerin düzenlenmesi genel güvenlikle ilgili görülmüştür. Yönetmeliğin 29 uncu maddesinde "İçkili yer bölgesi, mülki idare amirinin genel güvenlik ve asayiş durumu hakkındaki görüşü doğrultusunda belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediye meclisi, bu sınırlar dışında il genel meclisi tarafından tespit edilir." denilmektedir. O halde içkili yer olarak belirlenen yerler dışında içki verilmesi genel güvenliğe aykırı sayılabilecektir. Ancak buna ilişkin somut bir takım verilerin bulunması gerekmektedir. Ayrıca aynı maddenin 2 nci fıkrası bu görüşümüzü doğrular niteliktedir. Bu fıkraya göre "İçkili yer bölgesi haricinde içkili yer açılmaz." Bu yasağa aykırı davrananlara ise yine aynı makamlar tarafından idari para cezası verilebilecektir. Bu husus kamu güvenliğine ilişkin olup, ilan edilmesi şartıyla yasağa uymayan hakkında idari para cezası verilebilecektir.

c- Emir ilân edilmelidir.¹⁰

Kanunda "yetkili makam" dan söz edilmektedir. Mevzuatla emir vermek veya tedbir almak yetkisi tanınmamış kişilerin emir vermesi ya da tedbir almasından dolayı bu kanuna göre ceza verilemez. O halde yetkili makam kanunda belirlenmiş olmalıdır. Örneğin 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C ve 32/Ç maddelerinde böyle bir yetki vali ve kaymakamlara verilmiştir. Kanunun 11/C maddesinde, "İl sınırları içinde huzur

10 "Bu yoldaki emir veya tedbirin önceden neşir ve ilân edilerek halka duyurulmuş olmasının gerektiği de izahıtan varedir. "Anayasa Mahkemesi 7/6/1973 tarih ve E: 1973/12 K : 1973/24 sayılı kararı

ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. Bu hususta alınan ve ilan olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 66. madde hükmü uygulanır.” denilmektedir. Kanununun 32/Ç maddesinde benzer ifadelerle ilçe sınırları içerisinde karar ve tedbir alma yetkisi kaymakamlara tanınmıştır. 5442 sayılı Kanuna göre, vali ve kaymakamlar emir vermeye yetkili makamlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15/b maddesinde belediye yasakları koymak ve uygulamak belediye yetkileri arasında sayılmıştır. Bu yasaklar emirler biçiminde yayınlanabilecektir.

Belediye cezalarını düzenleyen, 1608 sayılı Kanununun 1 inci maddesine göre; “Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. ¹¹ Bu kararda ilgi-

11 Madde gerekçesi ve komisyon raporu “Maddeyle, fiilin niteliği dikkate alınarak mülgâ Türk Ceza Kanununun kabahatlere ilişkin yollamalar Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi olarak yeniden düzenlenmiştir.

Maddeyle ayrıca, yeni bir hüküm olarak, belediye hizmetlerinin etkinliğin sağlanması ve ilgili kişinin de bu Kanunda belirtilen aykırılık hâllerini süratle gidermesi olanağı sağlanmıştır. Böylece, ilgili kişi belediye encümen kararında belirli bir fiilin belirli bir süre içerisinde yapılmasının emredildiği durumlarda ilgili bu fiili belirlenen süre içerisinde yapabilecektir. Ancak öngörülen bu süre içerisinde encümen kararında belirtilen fiilin yapılmaması hâlinde

li kişiye bir süre de verilebilir.” O halde mülki idare amirleri ve belediyelerin yetkili organları emir vermeye ve emre aykırı davrananlara idarî para cezası vermeye yetkilidirler.

Danıştay 8. Dairesinin E. 2009/6153 K. 2012/5189 T. 14.6.2012 kararında belirtildiği üzere; “1608 sayılı Yasanın, belediyelere yetki ve görev alanları ile ilgili konularda yasak koyma ve bu yasağa uymama halinde yaptırım belirleme yetkisi verdiği açıktır. Belediye sınırları içinde toplu taşıma ile ilgili olarak da belediyelerin düzenleme yapma, ceza verme görev ve yetkisinin bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.”Büyükşehirlerde ulaşım konusunda tek yetkili büyükşehir belediyesi olduğundan toplu taşıma araçlarına belediyenin yönetmelikle belirlediği emir ve yasaklarına uymayanlara büyükşehir belediye zabıtası işlem yapacaktır.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (a).maddesine göre; 3) Belediye karar organları tarafından alınmış kararları, emir ve yasakları uygulamak ve sonuçlarını izlemek, 7) Belediye cezaları ile ilgili olarak kanunlar uyarınca belediye meclisi ve encümeninin koymuş olduğu yasalara aykırı hareket edenler hakkında gerekli işlemleri yapmak, zabıtanın görevidir.

Belediye encümeni tarafından, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre 2021 yılı için 427 TL idarî para cezası 1608 sayılı Kanun çerçevesinde verilir.

masrafların yüzde yirmi zammıyla birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından bu fiil yerine getirilecektir. Ancak, bu madde hükümleri ilgili kanunda hüküm bulunmayan hâllerde uygulanabilecektir.

(http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss56m.htm.:Eriřim.19/03/2016)”

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Sayı: B.05.0.M AH.0.02.01.00-349-2465 10.05.2012 görüşünde; büyükşehir ilçe belediyeleri içerisindeki umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış kapanış saatlerinin 5216 sayılı Kanununun 27 nci maddesi kapsamında büyükşehir belediye meclisince belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.¹² Açılış kapanış saatine ilişkin alınmış bir büyükşehir belediye meclis kararı yok ise büyükşehir belediye zabıtasının görev ve yetkisi yoktur.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre "Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin, kanunlara dayanan kararlarına ve duyurularına uymakla... yükümlüdür." Belediye Meclisi belediye yasak ve emirlerini belirlerken kabahatler Kanunu'nun da zaten kabahat olarak belirlenmiş bulunan fiillere yer veremez. Kabahatler Kanununun 33, 43 üncü maddeleri arasında yer alan fiillerle ilgili kanunda faaliyetten men cezası ön görülmediğinden Belediye Meclis kararıyla da olsa bu fiillere faaliyetten men cezası verilemez.

Belediye Meclisi yasakladığı ve emrettiği fiillere aykırı davrananlara verilecek cezayı belirlerken Kabahatler Kanununun 32 nci maddesindeki 427 TL den daha az veya daha yüksek bir para cezasını öngöremez.

Belediye Meclisi, Kabahatler Kanununun 36, 38 ve 41 inci maddeleri gibi alt

12 Ancak Danıştay 6.Dairesine göre ,büyükşehir belediyesi, umuma açık yerlerin müzik yayını yapabilecekleri saatleri belirleyemez çünkü yetki ilçe belediyesine aittir.(5216 s.k.m/7c) T.13.4.2010 E.2008/4811 K.2010/3763)

ve üst limiti olan para cezaları açısından alt ve üst limit dahilinde kalmak kaydıyla fiillere uygulanacak para cezalarını belirleyebilir.

Sayıştay 6. Dairesinin 19.1.2017 tarih ve 156 nolu yol gösterici ilamında¹³;

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek." hükmünden anlaşılacağı üzere kanunlarla öngörülen cezaların uygulanmasında encümenin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Cezayı gerektiren fiilin işlenmesi sonucunda encümen kararı ile cezanın uygulanması zorunludur.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Mütellak Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muadil Kanun'un birinci maddesi hükmünden anlaşılacağı üzere kanun, nizam ve talimatnamelerin yasakladığı faaliyetleri işleyenlere Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve faaliyetten men kararı verilecektir. Hükümde yer alan "para cezası" ile "faaliyetten men" cezaları arasında "ve" bağlacı bulunup bu, iki cezanın birlikte uygulanacağı anlamına gelmektedir. Seçimlik ceza uygulanması veya bir cezanın diğerine tercih edilmesi söz konusu değildir.

Ayrıca İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde de işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı

13 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=24010>

düzenlenmiş olup para cezası uygulanmasından bahsedilmemiştir. Yönetmelikte işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı olmayan işyerinin kapatılması öngörülmüş iken para cezasının öngörülmemiş olması 1608 sayılı Kanun'da bahsedilen para cezasının uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir. İdari para cezaları kamu düzeni ile ilgilidir ve yönetmeliklerle düzenlenemeyeceği için yönetmelikte sadece kapatmadan bahsedilmiştir. sözkonusu Kanunda yer alan emredici hüküm gereği ayrıca para cezası işlemi kapatma cezası ile uygulanacaktır. Cezalar kamu düzeni ile ilgili olduğu için kanunlarla öngörülen durumun gerçekleşmesi halinde belediye encümeni cezayı verip vermemesi konusunda takdir yetkisine sahip olmayıp kanunlarla verilen ceza verme yetkisini (bağlı yetki) kullanmak zorundadır.” Denilmektedir.

Sayıştay 6. Dairesinin 12.03.2019 tarih ve 193 nolu ilamında¹⁴;

İdare tarafından gerçekleştirilen denetimlerde tespit edilen ruhsatsız iş yerleri, Yönetmelikte yer alan «İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.» hükmüne istinaden Belediye Encümenince kapatılmıştır. ***Ancak Encümen Kararlarında ruhsatsız faaliyet gösteren işyerlerine ilişkin Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına istinaden idari para cezası uygulanmamıştır.*** 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34 üncü maddesinde; ***kanunlarda öngörülen cezaları vermek Belediye Encümeninin görev ve yetkileri***

arasında sayılmış olup idari para cezasına hükmetmeyen Encümen Kararlarında imzası bulunan Encümen üyeleri ile işyerlerinin ruhsatsız faaliyet göstermesine ilişkin hususu Encümene havale eden zabıta amirleri kamu zararından sorumludur. Denilmektedir. (Sayıştay 7.D.8.11.2018 tarih ve 34 nolu ilamı-<https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=28313>)

REKABET KURULU KARARI Dosya: 2008-3-82 Karar: 08-39/511-187 Tarihi : 12.6.2008 “Şikâyete konu olayda, Belediye Meclisi tarafından belde dışında üretimi yapılan ekmeklerin belde içinde satışına kısıtlama getirilmesi yönünde bir karar alındığından, ilgili belediye sınırları dışında bulunan sağlayıcıların pazara girişleri kısıtlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanun'un 18. maddesinde Belediye Meclisi'nin görev ve yetkileri sayılmıştır. Sayılan görev ve yetkiler incelendiğinde, belediye sınırları dışından ekmek tedarik edilmesini önleme uygulamasına kaynaklık edecek bir hüküm bulunmadığı görülmektedir.”

Dilencilik Kabahati (Madde 33);

765 Sayılı TCK'nın 544. maddesinde “dilencilik yapmak”, 545. maddesinde de “başkalarını dilencilikte araç olarak kullanmak” iki ayrı suç olarak düzenlenmişti. Yeni Türk Ceza Kanunu ise, sadece başkalarını dilencilikte araç olarak kullanmayı suç olarak düzenlemiş (md. 229) bizzat dilencilik yapmayı suç olmaktan çıkarmıştır. Nitekim sadece “dilencilik” fiili Kabahatler Kanunu'nun 33 üncü maddesinde düzenlenmiştir.

¹⁴ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=29898>

Dilenci, toplumda genel kabul gören şartlarda yaşamını sürdürebilmek için sahip olması gereken ekonomik imkanlara sahip ol(a)madığı için veya aslında yoksul olmadığı halde kendisini yoksul göstererek ihtiyaç hissettiklerini elde etmek için veya dilenmeyi bir hayat tarzı olarak benimsediği için ekonomik imkanı olanlardan söz, yazı veya davranışlarla para veya eşya isteyen kimsedir. Dilenci, isteğin gerçekleşmesi için, istekte bulunduğu kişinin vicdanına, duygularına hitap eden sözler kullanır veya tavırlar sergiler. Dilencilik ise dilencinin yaptığı iştir.

Türk hukuk sözlüğünde dilencilik¹⁵ terimi genel olarak; hukuki bir yetkisi olmadığı halde ve hiçbir iş emek ve menfaat karşılığı olmaksızın başkalarından para veya başkaca maddi yardım istemektir şeklinde tanımlanmaktadır. Dilencilik talep etmekle oluşur. Ancak, bu sözlü istekten başka, kavramın geniş yorumlanarak, el ve mendil açmak gibi eylemlerle isteğin açıklanmış sayılması gerekir. Dilencilik yapan kişinin iş bulamamış olmasının da mazeret sayılmaz ve dilencililiğin devamlı bir geçim vasıtası haline getirilmesinin şart değildir. Dilenirken kendisini acındırarak, karşı tarafın merhamet ve dini duygularını istismar etmek sureti ile para veya maddi bir değerinde söz konusu olabilir.

15 "...O, yürürken ağlayarak sızlayarak el açıp dileniyordu. Bir şeyine dikkat ettim. Herkesten para istiyordu, hatta üstü başı yırtık pırtık dilenciden farkı olmayanlardan bile para istiyordu. Yolum yarısında dayanamadım sordum. O başını salladı: - Bu "zanaat" bunun üzerine kurulmuştur. İşte, kim olursa olsun iste! Nerede olursan ol iste! Kovul, yine iste" Sövsünler, dövsünler yine iste! Böylece "zanaatın" "elifini" öğrenmiş oldum." Çelebi, Mevlüt, Bir Dilencinin Anıları, Bir Kent Sorunu: Dilencilik Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları) Tebliğler Kitabı, İstanbul 2008, s. 161

Reşat Nuri'nin deyimiyle, "Dilencilikle merhamet başta geliyor. Sanatın bütün inceliği, o (iyilik) damarını yakalayıp derin derin sızlatmakta yatmaktadır"¹⁶

Kabahatler Kanununun 11 inci maddesinde fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmamış çocuk hakkında ve akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye idari para cezası verilemez ancak dilencilikten elde etmiş olduğu paralar hakkında mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilebilir. Anılan düzenlemeye göre: Belediye zabıta görevlileri, dilencilik yapan kişiye 2021 yılında 204 TL idari para cezası verebilir. Ayrıca dilencilikten elde edilmiş bulunan gelire de el koyma yetkisine sahiptir. Elkonulan gelir varsa elkoyma tutanağı ile kayıt altına alınacak ve tutanak encümenine yazılacak yazıya eklenecektir. El konulan bu gelirin bir idari tedbir olarak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verme yetkisi belediye encümenine aittir. Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin encümen kararı kesinleşmeden uygulanamaz, kesinleşinceye kadar tedbiren belediye eşyaya el koyabilir. "(*Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2007/8-143 K. 2007/155 T. 26.6.2007*)

Toplumsal bir yara olan dilencilikle mücadelede ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi zabıtası yetkilidir. Ancak, bu iki başlılık mücadeleyi zayıflatmaktadır. Mezarlıklar, Otogarlar ve Toptancı halleri büyükşehir belediyesinin yetkili

16 Güntekin, Reşat Nuri, Miskinler Tekkesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 73.

olduğu alanlar olduğundan bu yerlerdeki dilencilere müdahaleyi büyükşehir belediye zabıtası yapmalıdır. Ayrıca meydan, bulvar, cadde ve meclis kararıyla belirlenen ana yollar ile büyük parklardaki dilencilerle mücadele yetkisi de büyükşehir belediye zabıtasına¹⁷ ait olacaktır.

Dilencilik Kabahatinin Dilencilik Suçundan Ayırt Edilmesi

Çocuk, yaşlı veya engelli birisinin ya da bir yetişkinin, çalışmaya muktedir olduğu halde, bir başkasından maddi bir talepte bulunması dilencilik kabahatini oluşturmaktadır (Kabahatler Kanunu m. 33). Kabahatler Kanunu'nda yer alan dilencilik kabahatini bireysel/doğrudan dilencilik olarak tanımlamak mümkündür. TCK'nin 229. maddesinde¹⁸ düzenlenen dilencilik eylemi ise, “çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanmak” suretiyle dilencilik olup; suç sayılan dilencilikte bir başkasının acziyetini veya bedensel ya da ruhi engelinden yararlanma ya da onun bu durumunu sömürü aracı haline getirme söz konusudur. Her iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 229 kapsamında bir çocuğu ya da bir engelliyi araç olarak kullanan ve bu eylem

sırasında da çocuk veya engelliden söz ederek dilenen kimsenin eylemi hem dilencilik suçunu hem de dilenme kabahatini oluşturmaktadır. Kabahatler Kanunu'nun m. 15/3 hükmü uyarınca, bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilecektir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanmayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanacaktır.

“Cezai yaptırımların yetersiz kalması sonucu bu işi meslek haline getiren kişiler, özellikle para cezası dışında ‘adli bir cezai müeyyide’ bulunmamasından dolayı, kanunda yazılı idari yaptırıma razı gelerek dilenmeye devam etmektedirler.”¹⁹ “Ayrıca dilencilerle mücadele hususunda, karşılaşılan sorunlardan birisi de dilencilik yapan kişilerin mal varlığı olmayan ve belirli bir ikametgâhı olmayan, uygulanan cezai işlemlerin tahsili yönünde hacze yönelik bir mal bulundurmayan kişilerdir. Yazılan cezalar zaten cüzi miktardadır ve bunun üzerine cezalar, tahsil edilememesi nedeniyle de caydırıcı bir etkisi bulunmamaktadır.”²⁰

Kabahatler Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda yer alan bu iki hüküm dışında, dilencilige ilişkin hükümler ihtiva eden diğer bir kanun ise, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'dur. Bu Kanun'un m.3/b-4 hükmü, ana veya babası tarafından ihmal edilip, dilencilige sürüklenen çocuğu “korunmaya ihtiyacı olan çocuk” olarak kabul etmekte ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın

17 “Belediye zabıtası Türkiye’de genel kolluk kuvveti olan polis ve jandarmadan; görev, yetki, sorumluluk ve faaliyet şekli anlamında ayrılan, belediye sınırları içerisinde, mevzuatın kendisine verdiği yetki ve sorumluluk ile çalışan özel kolluk kuvvetidir. M. Bedri ERYILMAZ, “Demokratik Ülkelerde Kolluk Güçleri Arasında Yetki ve Görev Alanı Paylaşımı: Türkiye Örneği”, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Dergisi, Sayı 64, 2006, s.79.

18 Madde gerekçesinde “Çocukları, fiziksel veya zihinsel engelleri dilencilikte araç olarak kullanmak suretiyle başkalarının diğerkâmlık ve acıma duyguları istismar edilmekte ve haksız kazançlar elde edilebilmektedir. Bu durumun kişilerdeki kimsesizlere, yoksullara yardım etme yönündeki hasletlerin zayıflamasına yol açtığı, bilinen bir gerçektir. Bu düşüncelerle, çocukların, fiziksel veya zihinsel engellilerin dilencilikte araç olarak kullanılması, suç olarak tanımlanmıştır” denilmektedir.

19 Celalettin VATANDAŞ, “Dilenciler ve Dilencilik”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, 2002, s.43.

20 Mevlüt ÇELEBİ, Cumhuriyetin İlk Yıllarında İstanbul’da Dilencilik, Dilencilik Sempozyumu, Sorunlar ve Çözüm Yolları Tebliğler Kitabı, İstanbul: 2008, s.141.

Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin m. 2/1,g (m. 8/1,ç) hükmü kapsamında bu çocukların korunmasına ilişkin tedbirleri almak görevini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na vermektedir.

Gürültü Kabahati (Madde 36);

Gürültü, insanların başta olmak üzere canlıların esenlik ve sessizliğini bozan her hangi bir biçimde oluşabilen, uygun sınırları aşan seslerdir.

“Hukukumuzda gürültü yapmak yasaktır. Ancak Ramazan ayında geceleyin davul çalmak, sokakta düğün yapmak, sünnet çocuklarını korna çalarak cadde ve sokaklarda arabayla gezdirmek gibi pek çok “gürültücü” gelenek ve göreneğimiz vardır. Hukukumuzda gerek polis, gerekse zabıta gürültüye müdahale etmekle görevlidir. Ne var ki yukarıda örnekleri verilen gürültücü geleneklerimiz söz konusu olduğunda, çeşitli sosyal ve psikolojik faktörler nedeniyle, polis ve zabıta şu ya da bu şekilde, bu tür gürültüye müdahale etmekten kaçınmaktadır.”

Gürültü, genellikle yapay olarak ortaya çıkan, niteliği ve niceliği bozulmuş, arzu edilmeyen, insan rahatsız edebilecek nitelikte sesler olarak tanımlanmaktadır. Bu şekildeki gürültü ritmik bir ses (örneğin müzik veya bir alet çalmak) olabileceği gibi ritmik olmayan sesler de bu kapsamdadır. Gürültü pek çok yolla olabilir, burada önemli olan bunun belirli bir düzeyde olup mağdur tarafından algılanabilmesi (duyulabilmesi) ve rahatsız edici olmasıdır. kiracısının evden çıkmasını isteyen failin sürekli olarak müziğin sesini açması, evinde sürekli halay çek-

mesi, kalorifer borularına vurması, çok ses çıkaran sifonu açık bırakması, korna çalma, evde parti verme, çocukların evin içerisinde koşturması, evde bitmeyen tamirat yapma gibi haller örnek olarak verilebilir.

Günümüzde, huzuru etkileyen bir kirlenme biçimi olarak gürültünün çevre sorunları arasında önemi,sağlık sorunu niteliğine de bürünerek gittikçe artmaktadır. Gürültünün sağlığı tehdit edip etmemesi; şiddetine, süresine ve kaynağının cinsine bağlıdır. Uluslararası Standartlar Örgütü'nün (ISO) normal saydığı gürültü düzeyi 58 desibeldir. 60-90 arası huzur bozucu, 90-120 dB arası ve daha yukarı ise ruhsal ve organik bozukluklara neden olucudur (Özdemir, 1997:145²¹). 140 desibelin üstündekiler ise ciddi beyin tahribatına neden olabilmektedir (Görmez, 1997:64²²). Gürültünün süresi de önemlidir. Süre arttıkça rahatsızlık da artma eğilimi gösterir. Günde birkaç saatlik orta şiddette gürültüye maruz kalanlar gürültüyü daha yoğun hissederler. Gürültü kaynağı da önemlidir. Komşunun gürültüsünü kendi evimizdeki sestene daha fazla hissederiz (Gürpınar, 1994:150²³). Gürültünün ölçümünde “desibel” (dB) ölçü birimi kullanılmaktadır. Buna göre, belli (dB) aralıkları insanlar üzerinde çeşitli rahatsızlıklar yaratabilmektedir.

Gürültü öfkelenme, sıkılma gibi davranış bozuklukları yaratır. Gürültünün en çok etkisinin uykusuzluk ve ruhsal

21 Özdemir, Şevket (1997). Temel Ekoloji Bilgisi ve Çevre Sorunları, Hatipoğlu Yayınları, Ankara.

22 Görmez, Kemal (1997). Çevre Sorunları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara.

23 Gürpınar, Ergun (1994). Kent ve Çevre Sorunlarına Bakış, Der Yayınları, İstanbul.

denge üzerine olduğu bilinmektedir. Kompresör, harç makinesi gibi inşaat aletleri ve inşaatlara malzeme taşıyan kamyonların çıkardığı gürültüler gizli strese ve gerginliğe neden olarak insanları psikolojik yönden kötü etkilemektedir. Psikolojik dengeleri bozabilen, kalp atışı hızlanması, ani refleksler gibi etkiler oluşabilmektedir. İnsanların psikolojik rahatsızlıkları sürdüğünde fizyolojik rahatsızlığa da dönüşebilmektedir. Stresin önemli bir kaynağı ses kirliliğidir. Baş ağrısı ile seyretmekte ve insanların psikolojik sağlığını bozmaktadır. Gürültü stresi olarak adlandırılan çeşitli rahatsızlıklar ortaya çıkar. Bu da yüksek tansiyon ve kalp hastalığı gibi hastalıklara neden olur (Özdemir, 1997:14 7-148). Belirli bir sınırı aşan gürültüden etkilenen kişiler, sinirli, huzursuz ve tedirgin olmaktadır. Sinirlilik ve dikkat eksikliği insan yaşamını oldukça fazla etkilemektedir. Bu olumsuz etkiler, gürültü ortadan kalktıktan sonra da sürebilmektedir (Bayramoğlu vd., 2014:36²⁴).

Gürültü açısından 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesinin (i) bendi ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 15 nci maddesinin (o) bendi ile gayrisihhi işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak görevinin büyükşehir belediyesine verilmiştir. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 30/b maddesi ile çevredekileri rahatsız edici gürültü çıkaran araçlar cezalandırılır. Gerekli hallerde

24 Bayramoğlu, Elif, Özdemir Işık, Buket & Demirel, Öner (2014). "Gürültü Kirliliğinin Kent Parklarına Etkisi ve Çözüm Önerileri: Trabzon Kenti Örneği", *İnönü Üniversitesi Sanat E Tasarım Dergisi*, 4 (9), 35-42.

trafik zabıtasınca trafikten men edilirler. 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 14 üncü maddesinde, şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24.00'den sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanların polisçe men olunacağı, bu yasağa uymayanlara Türk Ceza Kanunu'nun 546 ncı maddesine göre takibat yapılacağı belirtilmektedir

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, gerek sağlıklı bir çevrede yaşamak gerekse gürültüye maruz kalmama haklarını, Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında ele aldığını ve bu hususta içtihatları bulunduğunu belirtmekle yetinmekteyiz.²⁵

Herhangi bir şekilde sadece müziği yüksek sesle dinlemek veya evde bir tamirat yapmak, matkap ve çekiç kullanmak gibi haller hemen bu kapsamda değerlendirilemez, çünkü gürültünün sırf huzur ve sükûnu bozmak amacıyla (ve de ısrarlı bir şekilde) yapılması gerekir.

25 Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sokaktan kaynaklanan gürültü hususunu da Sözleşmenin 8. maddesi bakımından incelemiştir. Evinin yakınındaki gece kulüplerinin geceleyin sebep olduğu sürekli gürültüden ve bu gürültünün uzun bir zamandır ciddi bir şekilde uykusuzluk çekmesine neden olduğunu iddia eden başvurucunun şikayetini ele aldığı Moreno Gomez /İspanya davasında Mahkeme, başvurucunun evine saygı hakkının yetkililerin gece gürültüsü sorununa bir çözüm bulmamaları yüzünden ciddi bir şekilde ihlal edilmiş olduğunu belirterek, gürültünün –gece ve izin verilen limitlerin üzerinde– yüksek düzeyini ve birkaç yıldır sürüyor olmasını dikkate alarak, 8. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Benzer şekilde Mileva ve Diğerleri/Bulgaristan davasında ise; kendi dairelerine bitişik bir büro, bir elektronik oyun kulübü ve bir bilgisayar kulübünün işletilmesinin yol açtığı aşırı gürültü karşısında yetkili mercilerin pasif kalmalarını, kulüp etkinliklerinin kapatılmasına ilişkin iki yasaklama kararının uygulanmamasını ve dört yıllık bir dönem boyunca başvurucuların maruz kaldıkları gürültü ve rahatsızlığın derecesini göz önüne almış, bu durumun özel ve aile yaşamlarına bir müdahale oluşturduğunu kabul etmiştir. Bu konuda geniş bilgi için bkz. YOKUŞ SEVÜK Handan, Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centele Armağan, Yıl:2013, Cilt:19, Sayı:2, Özel Sayı, s. 368-370.

Gürültü, kişinin sağlığının bozulmasını elverişli bir şekilde gerçekleştire, bu özelliği taşırsa Türk Ceza Kanununun 123. maddedeki suç değil, diğer unsurları da mevcut olduğunda daha özel hüküm sıfatıyla öncelikle TCK 183. maddedeki suçun düşünülmesi gerekir. Şu halde belirli bir kişiye yönelik olmayan bir hareket ne denli huzur ve sükunu bozmaya yönelik ve elverişli olursa olsun 123. maddedeki suç oluşturmayacaktır. Bu durumda unsurları mevcut olduğunda TCK 183. maddedeki gürültüye neden olma suçu veya Kabahatler kanununun 36. maddesindeki gürültü kabahati söz konusu olabilecektir. Nitekim “belirli bir kişiye yönelik olma”, TCK 123. maddedeki suç, TCK 183. maddedeki suçtan ve Kabahatler kanununun 36. maddesindeki kabahatten ayıran en önemli unsurlardan birisidir.²⁶

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-8) maddesine göre; 2872 sayılı Çevre Kanununa ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde gürültü yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek, zabitanın görevidir.

Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye²⁷, Kabahatler kanununun 36 ncı madde-

26 “...CGK, T.29.05.2007, E.2007/8- 109, K.2007/115). düğünde kuru-sıkı tabanca ile havaya ateş etme şeklinde gelişen olayda, fiilin, 5326 sayılı Kanununun 36.maddesinde yer alan kabahati oluşturduğuna hükmetmiştir.

27 “Sağın konutunda çevre sağlığı ekiplerinin yapmış oldukları denetimlerde 2 adet çoban köpeğinin havlarken 01.11.2007 ta-

si gereğince 2021 yılı için 204 TL idari para cezası verilir.

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun (ÇK) 14 üncü maddesine göre; kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde yönetmelikte belirlenen standartlar üzerinde gürültü çıkarılması yasaktır.

8 Kasım 2015 tarihli Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile;

1. Özellikle mahalle aralarında yapılan düğünler ile asker uğurlamalarının merkezden denetimi yerine Kabahatler Kanunu kapsamında mahallinde ve kısa sürede gereğinin zabıta veya polis tarafından yapılmasına olanak sağlanmıştır.

2. Konut ve öğrenci yurtları çok hassas kullanımlara alınarak, Yönetmelik genelinde getirilen yasaklama ve saat sınırlamaları ile gürültüden korunmaları sağlanmıştır.

3. İnsanların uyku zaman dilimlerinde rahatsız olmaması için, çok hassas kullanımların bulunduğu (konut, hastane ve okullar gibi) alanlarda konser, gösteri, miting, festival gibi açık hava faaliyetleri 24:00-07:00 saatleri arasında yapılması yasaklanmıştır.

rihinde çevreye yayılan gürültü düzeyinin 66.01 dBA olduğunun tespit edildiği ve sanık hakkında tutanak düzenlenmiş olup, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin 28/d maddesinde gürültü sınır değerinin 50 dBA olduğunun bildirilmesi karşısında; belirlenen değerlerin insan sağlığını zarar görmesine elverişli olup olmadığının gerektiğinde bilirkişi raporu da aldırılmak suretiyle tespiti ile sonucuna göre TCK.nun 183/1.maddesi veya Kabahatler Kanununun 24 ve 36. maddelerine göre uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi, nedeniyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. (Yargıtay 4.CD, 25.09.2012, 2012/8722 E., 2012/18431 K.)

4. Konut, okul ve hastane gibi çok hassas ve hassas kullanımların bulunduğu yerlerde eğlence maksadıyla patlayıcı, maytap, havai fişek ve benzeri şeyleri kullanmak, tamamen yasaklanmıştır. Ancak, halkın birlikte kutladığı ve birlik olduğu dini ve milli bayramlar, yerel milli günler ve il genelinde yapılan festival gibi büyük kutlamalar kapsam dışı bırakılmıştır.

5. Özellikle yaz sezonunun başlaması ile birlikte gürültü şikayetlerinin arttığı eğlence yerleri “Canlı Müzik İzni” almadan hiçbir suretle müzik faaliyetini gerçekleştiremeyecektir.

Bakanlık tarafından denetim yetkisi belediyeye devredilmesi halinde belediye zabıtası Çevre Kanunu'na göre ceza kesebilecektir. ²⁸ Ancak tahsil olunan ceza-

ların %50 si çevre kanununun 24. maddesi gereğince belediye ait olacaktır. ²⁹

Yetki devri yapılmaması halinde ise belediyenin bulunduğu Çevre ve Orman İl Müdürlüğüne bilgi vermek gerekir, belediye çevre kanununa göre kişiye para cezası veremez.

“Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Belediyeye yetki devri yapıldığı halde çevresel gürültüye ilişkin mevzuat hükümlerine aykırı hareket edenler yüksek idari para cezası öngören Çevre kanunu yerine daha az tutarları ihtiva eden kabahatler kanununa göre idari para cezası verilmesi kamu zararına yol açmaz. (Sayıştay 1.D. 10.3.2021 T. ve 109 nolu ilamı-<https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=31718>)

Ceza verilmesini gerektiren eylemler, toplu olarak birlikte yaşamının zaruri kıldığı ortak yaşam, mekan ve alanlarında başkalarının huzur ve sükununu ihlal edebilecek nitelikte gürültü teşkil edebilecek basit fiiller olup gürültü neticesinde kişinin korku-kaygı-panik duymuş olması gerekmez. ³⁰

Gürültü yapma kabahatini oluşturan eylemlere teşebbüs, mevcut hükümlere göre mümkün değildir. Çünkü kabahatin

sorumluluk alanları, yetkili kılınan ilçe belediyelerinin sorumluluk alanları dışındaki alanları kapsayacaktır. ” (Çevre ve Orman Bakanlığının 17 Mayıs 2007 tarih ve 2007/5 sayılı genelgesi)

29 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 19. 9. 2005 tarih ve 82414 sayılı görüşüne göre:”Diğer konvoyu tarafından yaratılan gürültü kirliliği büyükşehir belediyesinin yetkisine giren alanlarda meydana gelmişse cezai işlemin büyükşehir belediyesi tarafından, ilçe belediyelerinin yetkisindeki alanlarda meydana gelmişse ilgili belediye tarafından verilmesi, gürültü tespitinin Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin dördüncü bölümünde yer alan esas ve kriterlere göre yapılması, cezai işlemin diğer sahibine uygulanması, 2872 sayılı Çevre Kanunda miktarı belirlenen cezaların uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir. 30 YCGK E. 2007/8-109, K. 2007/115, T. 29. 5. 2007

28 “İdari Nitelikte Cezalar Madde 20 - Gerçek kişilerden bu Kanunun;

a) (Değişik: 3301 - 4.6.1986 / m.2) 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki yasağa uymayanlara 100 bin lira; aynı maddenin ikinci fıkrasındaki yükümlülüğü, yetkili mercilerce usulüne göre yapılan bildirimle rağmen yerine getirmeyenlere 500 bin lira.

b) (Değişik: 3301 - 4.6.1986 / m.2) Yönetmelikte gösterilen korumaya ve kullanım esaslarına aykırı davranmak suretiyle 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki yasaklara uymayanlara 100 bin lira,

c) (Değişik: 3301 - 4.6.1986 / m.2) Yönetmelikle belirtilen sınırlamalara uymamak suretiyle 13 üncü maddesine aykırı davranışta bulunanlara 1 milyon lira,

d) (Değişik: 3301 - 4.6.1986 / m.2) 14 üncü maddesine aykırı davranışta bulunan ve önlemleri almayanlara 50 bin lira, Para cezası verilir.

Yukarıdaki fiiller kuruluş ve işletmeler tarafından işlendiği takdirde; bu maddede belirtilen cezalar kuruluş ve işletmelere üç katı olarak, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 182 nci maddesi gereğince bilanço esasına göre defter tutması gereken kuruluş ve işletmelere ise bu cezalar beş katı olarak verilir. (*)

Yetki devri yapılan belediyeler (Büyükşehir, il ve ilçe) yalnız sınırları dahilindeki yerlerde ÇGDY Yönetmeliği ile kapsamında yaşanan şikayetleri değerlendirmek, rutin denetimleri yapmak ve söz konusu Yönetmeliğin ihlalinin tespiti halinde idari yaptırım uygulama konusunda yetkilidir. Büyükşehir Belediyesi yanı sıra o belediyeye bağlı ilçe belediyelerinin yetkili kılınması halinde; ilçe belediyeleri kendi sınırları içindeki tüm gürültü kaynaklarına ilişkin şikayetlerin değerlendirilmesi, denetimlerin yapılması ve Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'nin ihlalinin tespiti durumunda idari yaptırımın uygulanmasından yetkili olacağından, Büyükşehir Belediye Başkanlığının

oluşabilmesi için mutlaka o eylemin yapılması gerekir. Kişinin ses düzeneklerini kurması kısa seslerle deneme yapması bu kabahate teşebbüs sayılmaz. Ama bir kere de gürültü yapıldıysa bunun kasten ya da taksirle olmasına bakılmaz. **Örneğin;** bir inşaat şirketi meskun mahal içerisinde iş makineleriyle kazı ya da inşaat yapacaksa bu gürültülü işi ancak günün belli saatlerinde yapabilir, aksine bir davranışla kabahat oluşur. Bir inşaat şirketi meskun mahal içerisinde iş makineleriyle kazı ya da inşaat yapacaksa bu gürültülü işi ancak günün belli saatlerinde yapabilir. Belli saatler dışında kabahat eylemini oluşturur. Eylemin kabahat oluşturması için o faaliyetin yapılması yeterlidir. Eyleme hazırlık ise buna teşebbüs sayılmaz. Açık bir düzenlemenin bulunmadığı için gürültüye neden olan eşyaların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilemez.³¹

Bu fiilin bir ticari işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye 2021 yılı için 4.402 TL'den 22.080 TL'ye kadar idari para cezası verilir. Yargıtay 19. CD. E. 2015/50 K. 2015/171 T. 9.4.2015 sayılı kararında; "Kabahatler Kanununa göre gürültü yapma eylemi için Emniyet yetkilileri idari para cezası düzenleme yetkisine sahip iken, Çevre Kanununa göre para cezası verme yetkilerinin olmadığı" görüşüne yer verilmiştir.

Gürültü kabahatinin Gürültü Suçlarından Ayırt edilmesi

5326 sayılı Kabahatler Kanunu m.36'da düzenlenen gürültü kabahati ile

TCK m.183³²'de düzenlenen gürültüye neden olma suçu karşılaştırıldığında eylemlerin benzerliğine rağmen, gürültü oluşturan eylem başkalarının huzur ve sükununu bozacak nitelikte olduğunda failin sorumluluğu Kabahatler Kanunu md.36'dan, gürültü oluşturan eylem bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli ölçüde ise gürültüye neden olma suçundan olacaktır. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu³³ düğün sırasında kurusıkı tabanca ile havaya birkaç el ateş etmekten ibaret olan eylemi; belirli bir kişiye karşı işlenmediğinden 5237 sayılı Yasa'nın 123. maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozmak ve ortaya çıkan gürültü kişilerin sağlığını bozacak düzeyde olmadığından 5237 sayılı Kanun'un 183 üncü maddesindeki gürültüye neden olmak suçlarını oluşturmayacağını; buna karşılık 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36 ncı maddesinde düzenlenmiş olan gürültüye neden olmak kabahatini oluşturacağına karar vermiştir.

Çevre Kanunu'nda düzenlenen bu kabahatin söz konusu olabilmesi için kişilerin beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde olması, TCK m.183'de düzenlenen gürültüye neden olma suçunda ise bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültünün aranması karşısında failin sorumluluğunun kabahatten mi yoksa suçtan mı doğacağına tespiti gerekir. 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 27 nci maddesine göre; "Bu Kanunda

32 "Saniğin cep telefonuna ait arama-aranma kayıtlarına göre, 06.06.2007 ila 27.06.2007 tarihleri arasında katılanların ev telefonunu 14 defa arayarak çoğunda 1 saniye telefonu çaldırıp kapatmak şeklindeki eyleminin kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu (TCK m.123) oluşturduğu halde, beraat kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir" (Yargıtay 4.CD, 13.6.2011, E.2009/10573, K.2011/8147)

33 YCGK, 29.05.2007, 2007/8-109 E., 2007/115 K.

31 YCGK E. 2007/8-143, K. 2007/155, T. 26. 6. 2007

yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz". Ancak 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesinde bu Kanun'un genel hükümlerinin diğer kabahatler hakkında da uygulanacağını öngörülmesi ve genel hüküm niteliğindeki 15 inci maddesindeki "Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır" hükmü dikkate alındığında, bir kimsenin beden ve ruh sağlığını bozmaya elverişli bir gürültüye neden olan fail, sadece suçtan dolayı cezalandırılacaktır. Nitekim, KK'nin 15/3 üncü maddesinin gerekçesine bakıldığında da kanun koyucunun, bir fiil ile hem suça, hem kabahate vücut verilmesi halinde yalnızca suçtan dolayı yaptırım uygulanabileceği hükmünün açıklamasını, "non bis in idem kuralına suçlarla kabahatler arasında da geçerlilik" tanınması şeklinde yaptığı görülmektedir.

Başkalarını Rahatsız Etme Kabahati (Madde 37);

Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişiye, 2021 yılı için 204 TL idari para cezasını Kabahatler Kanununun 37 nci maddesine göre belediyeye zabıtası verir. Toplumda rahatsız edici ve sorumsuzca davranışta bulunan kişileri engellemek, genel kamu huzurunu ve güvenliğini sağlamak amaçlanmıştır. Gürültü kirliliği de kirlenmenin ve huzuru bozmanın bir başka görünümüdür. Mal veya hizmet satışı sırasında kişilerin

taciz edilmesi ve yüksek sesle müşteri daveti gibi uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla bu madde konulmuştur.

21/12/2017 tarihli resmi gazetede yayımlanan Anayasa mahkemesi 18/10/2017 tarih ve 2014/19152 nolu bireysel başvuru kararına göre; "5326 sayılı kanununun 37. Maddesinde yer alan hükmünde "mal ve hizmet satmak amacıyla hareket etmek ve başkalarını rahatsız etmek unsuru vardır. Olaya bakıldığında kendi bedenini para karşılığında cinsel ilişki için arz eden bir kişinin mal sunduğunun kabulü mümkün değilse de bir hizmet sunduğu iddia edilebilir .Ancak bu yorum anılan hükmün amacını aşan zorlama ve öngörülemeyen bir yorum olup insan bedeninin meta olarak algılanması anlamına geleceğinden insan onuru ile bağdaşmaz.Yasa koyucunun kişilerin fuhuş amacıyla başkalarını rahatsız etmelerini önlemek için kanuni düzenlemeler yapması ve bu davranışı yaptırma bağlaması elbette mümkündür. 5326 sayılı yasanın 37. Maddesinde yer alan "mal ve hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek" hükmününün fuhuş yapmak için başkalarını rahatsız etmek fiilini kapsamadığı sonucuna ulaşılmıştır.Kamu makamlarının kendilerince rahatsız edici buldukları hal ve davranışları hukuk boşluğu bulunduğunu öne sürerek yorum yoluyla cezalandırmaları ,bu suretle kanunda öngörülmeyen bir kabahat ihdas etmeleri kabul edilemez. Bu nedenle başvurucunun 5326 sayılı kanunda kabahat olarak öngörülmemiş olan fiili nedeniyle kamu makamlarınca yoruma dayalı olarak idari para cezası ile cezalandırılmasının suç ve cezalar kanun ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır."

İşgal Kabahati (Madde 38);

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (a-15) maddesine göre; Belediye Gelirleri Kanununa göre, izin verilmeyen yerlerin işgaline engel olmak ve 11 (1-d) maddesine göre; Umumi yerlerde belediye nizamlarına aykırı olarak seyyar satışta bulunan kimseleri ve başkalarının ticarethane önlerini de kapatacak şekilde yaya kaldırımlarını, izinsiz işgal edenleri men etmek zabitanın görevidir. Ayrıca Zabıta, Taşıtların durmak, duraklamak ya da park etmek suretiyle yolları, herkesin gelip geçmesine mahsus yerleri ve yaya kaldırımlarını işgallerini önler.m.11(1-e)

Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde,sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışa arz eden kişiye belediye zabıta görevlileri **2021 yılı için 204 TL idari para cezası verebilir.** (md. 38/1)

Yasa koyucunun birinci fıkrada düzenlediği işgal fiili ile neyi kastettiğini yasa gerekçesinde örnekleme yoluyla anlatmıştır. Buna göre, “...böyle bir izin olmaksızın, örneğin araç park etmek, seyyar satıcılık yapmak, sergi açmak, gösteri yapmak gibi çeşitli yollarla bu mekanların işgal edilmesi halinde, belediye zabıta görevlileri tarafından ilgili kişiler hakkında idari para cezası verilmesi gerekmektedir.”Anılan madde ile, umumun faydalandığı mekanlarda halkı rahatsız edecek faaliyetler cezalandırılmıştır. Ancak bu cezalandırma mutlak olmayıp, “idarenin açık ve yazılı izni olmamasına” bağlıdır. Kanun koyucu toplumun bütün bireylerinin kullanımına tahsis edilmiş bulunan meydan, cadde, sokak ve yayaların gelip

geçtiği kaldırımları, yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın işgal etme veya buralarda mal satışı arz etme ile kaldırımlar üzerinde inşaat malzemesi yığılması kabahat olarak düzenlemiş, yaptırım olarak ta idari para cezası öngörmüştür. Bu gibi yerlere inşaat malzemesi yığan kişiye belediye zabıta görevlileri 427 TL –2.186 TL arasında idari para cezası verebilir.(md. 38/2)

Seyyar satıcılık, mevsim şartlarına ve bölgesel özelliklere göre çeşitlilik göstermektedir. İşsiz kalan bireyin geçimini sağlamak amacıyla başvurduğu en yaygın yollardan biridir. Seyyar satıcılar, genelde simit, sebze, tekstil ürünleri, hırdavat, pamuk şeker vb. maddeleri, kayıt dışı olarak, satışa sunmaktadır. 5393 sayılı Belediye kanununun 15 inci Maddesinin (m) bendine göre; “ Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek” belediyenin görevidir. Ayrıca “izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek” konusunda belediyenin yetkisi bulunmaktadır. Kanun, gıda ve gıda dışı mallar ayırımını getirmektedir. Halbuki; canlı hayvan (koyun, köpek vb.), canlı bitki gibi gıda maddesi dışında bulunan ancak gıda dışı mal olarak da değerlendirilemeyecek varlıklarla ilgili olarak ne yapılacağı da belirtilmemiştir. Ayrıca, mülkiyetin kamuya geçirilmesi için encümen kararına gerek görülmemiş olması da bir eksikliktir.

Seyyar satıcıya belediye zabıtası tarafından 2021 yılı için kabahatler kanununun 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre işgal nedeniyle 204 TL para cezası verilmesi gerekmektedir. Bu konuda encümen kararı alınmaz. Para cezasını belediye zabıtası verecektir.

İçişleri Bakanlığı Hukuk müşavirliğince. 03.04.2015 tarihli ve 4567 sayılı “İşgallerle İlgili İşlemler” konulu Görüşünde ; “... İlçe Belediyesi sınırları içerisinde... işletme ruhsatı verilerek faaliyette bulunan işyerlerinin kaldırım üzerine yapmış oldukları işgallerle ilgili iş ve işlemlerin Büyükşehir Belediyesince mi, İlçe Belediyesince mi yürütüleceği hususu ...” İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine sorulmuştur....., söz konusu caddenin dağılımının Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla hangi belediyeye verilmişse, işgallerle ilgili iş ve işlemlerin de bu belediye tarafından yürütülmesi gerektiği, şayet bu yönde bir karar alınmamışsa 5216 sayılı Kanununun 27’ nci maddesinde yazılı “*Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.*” hükmüne göre hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7 nci maddesinin (k) bendi ile” Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.” Görevi verilmiştir. Burada iki farklı alan vardır.Birinci Büyükşehir belediyesinin işlettiği alanlar (otogar,Toptancı haller, mezabahane,

sosyal tesisler vs) diğeri ise yetkili olduğu alanlar (... dönüm ve üzeri olan yeşil alanlar, eni ...metre üzeri olan yollar, mahalleyi ilçeye bağlayan yollar, meydanlar, bulvarlar, akaryakıt istasyonları, GSM ruhsatı verdiği yerler, kentsel dönüşüm alanı ilan ettiği yerler vs)İdari yaptırım tutanağında eylemin işlendiği yer açıkça yazılmalı ki büyükşehir belediye zabıtasının yetkili olduğu anlaşılsın.

Buna göre seyyar satıcı eğer 2 gün içinde 204 TL yi(%25 indirimli) öderse el konulan gıda cinsinden olan malları tutanakla kendisine teslim edilir. (Cuma günü işlem yapılması halinde pazartesi günü mesai bitimine kadar beklenmesi uygun olacaktır.) Ödemezse eğer bu gıdalar tutanakla gıda bankasına teslim edilir ve tutanakta malın cinsi, miktarı ve satıcının adı ile el konulduğu tarih bilgisine yer verilmelidir.

Eğer el konulan mal gıda dışı ise seyyar satıcı 30 gün içerisinde 204 TL’yi ödediği takdirde mallar iade edilir. Eğer 15 gün içinde öderse %25 lik indirimden yararlanır. 30 gün içinde ödemezse mallar yoksullara dağıtılır. Bu mallar yine gıda bankasına teslim edilebileceği gibi sosyal yardımlaşma vakfı aracılığıyla da yoksullara dağıtılabilir.

Seyyar satıcıya müdahale edilirken olayın gerektirdiği ölçünün dışında aşırı bir kuvvet kullanılması halinde zabıta görevlileri hakkında 5237 sayılı Türk Ceza kanununun “*Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması*” başlıklı 256 ncı maddesi gereğince ;” Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması

halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.” Seyyar satıcının da zabıta görevlisine direnerek görevini yapması engellemesi halinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Görevi yaptırmamak için direnme” başlıklı 265 inci maddesine göre;” Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü uygulanır.

5393 Sayılı Kanununun 51 inci maddesinin ikinci fıkrasında “Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır” hükmü yer almakla birlikte, adli soruşturmada bu hüküm fazla dikkate alınmamaktadır. Aksine Türk Ceza Kanununun 256 ncı maddesinde yer alan, “Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır”, şeklindeki düzenleme zabıta hakkında yapılan suçlamalarda sevk maddesi olarak kullanılmaktadır. Bu maddeden yapılan soruşturma ve kovuşturmaların, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun ikinci maddesi gereğince soruşturma iznine tabi olmaması da zabıta personeli üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır.

Kimliğini Bildirmeme Kabahati (Madde 40) ;

Gerek günlük yaşamda gerekse resmi işlemlerin sürdürülmesinde her an karşılaşılabilecek kimlik bildirme işlemi; suçun önlenmesinde ve soruşturulmasında

da hayati bir önem arz etmektedir³⁴ . Bu nedenle hukukumuzda kimliğin bildirilmesini düzenleyen çok sayıda kanun ve yönetmeliğe rastlamak mümkündür

Görevle bağlantılı olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermekten kaçınan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiye, bu görevli tarafından **2021 yılı için 204 TL idari para cezası** verilir.³⁵

Belediye zabıtasının görevi gereğini ifa ederken (mesela belediyenin verdiği bir ceza tutanağını), resmi dairenin giriş kapısındaki güvenlik görevlisi ziyaretçilerin kimlik ve adresle ilgili bilgileri öğrenmek yahut teyit etmek durumunda kalacaktır. Bu durumlarda kamu görevinin gereği gibi ifa edilebilmesi için, bir kamu göreviyle ilişkili olarak bir kimse- nin gerektiğinde kimlik ve adresleriyle ilgili bilgileri kamu görevlilerine vermekle yükümlüdür.

Kimlik sorma işleminin hangi hallerde yapılacağına ilişkin Kabahatler Kanunu'nda açık bir düzenleme bulunmasa da, kimliğin bildirilmemesi halinde yapılması gerekenleri neredeyse aynı ifadelerle düzenleyen PVSK'nın 4/A maddesindeki

34 Kimlik kontrolleri ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, polislerin yurttaşların kimliklerini belirleyebilmesinin, görevini yapmasının ve yasaları icra etmesinin temel koşulu olduğunu kabul etmesi konusunda bkz. HARRIS David J./O'BOYLE Michael/BATES Ed P./BUCKLEY Carla M. (Tercüme Edenler: KILCI Mehveş Bingöllü/KARAN Ulaş - Çeviri Editörü: DİNÇER Hülya), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, 1. Baskı, Şen Matbaa, Avrupa Konseyi 2013, s. 146.

35 Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 4/A-9'uncu bendinde yer alan düzenlemenin Kabahatler Kanunu'nun 40/2'nci maddesinin tekrarı niteliğinde olduğu konusunda bkz. CENTEL Nur/ZAFER Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 307; ZAFER Hamide, “Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 5681 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi”, Sulhi Dönmezler Armağanı, Cilt 2, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Türk Ceza Hukuku Derneği, Ankara 2008, s. 1580

hükümlerin bu konuda kıyasen uygulanması gerekir. Kimlik tespitine yönelik işlemin ne şekilde yapılması gerektiği PVSK'nın 4/A-8 inci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre “polis, görevini yerine getirirken, kendisinin polis olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, kişilere kimliklerini sorabilir. Bu kişilere kimliğini ispatlamaları hususunda gerekli kolaylık gösterilir”. Yasal düzenlemenin amacı, kişinin kimliğinin, yani kim olduğunun belirlenmesi olduğundan, polisin, üzerinde kimliğine ilişkin bir belge bulunmayan kişinin, örneğin evini veya işyerini telefonla aramasına izin vermek suretiyle bir yakını vasıtasıyla kimlik belgesinin uygulama mahalline getirilebilmesine olanak sağlaması gerekir

Kimliği konusunda bilgi vermediği veya yanlış bilgi verdiği için asıl kimliği belirlenemeyen kişi, kimliğinin belirlenebilmesi amacıyla tutulabilecek, gözaltına alınabilecek ve gerektiğinde tutuklanabilecektir. Kamu görevlisi tarafından tutulan kişi, Cumhuriyet savcısı tarafından gözaltına alınabilecektir. Kimliği bildirmeme kabahati nedeniyle kişi özgürlüğünün kısıtlanması bakımından CMK'ya yapılan atıfların neden olacağı uygulama sorunlarından belki de en önemlisi, yapılacak tutuklama işlemi bakımından herhangi bir üst sınırın belirlenmemiş olmasıdır. İkinci sorun, tutma işleminin hangi kamu görevlisince hangi görev esnasında yerine getirileceğine ilişkin kanunda bir açıklığın bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Gözaltı süresi dolmasına rağmen kimliği belirlenemeyen kişinin, bu amaçla sulh ceza hâkimi tarafından tutuk-

lanmasına karar verilecektir. Kabahatler Kanunu'nun 40/2'nci maddesine bakıldığında, Cumhuriyet savcısının kimliği bildirmeyen kişinin gözaltına alınmaması yönünde bir talimat veremeyeceği, bu kişinin mutlaka gözaltına alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Kişinin kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma haline derhal son verilir.

Kişi yanlış beyanda bulunursa, ismini kullandığı kişinin gerçek kişi olması halinde, 5237 sayılı TCK. nın 268 inci maddede yoluyla 267/1. maddesine uyan iftira³⁶, hayali kişi olması halinde ise aynı Yasanın 206/1 inci maddesinde düzenlenen yalan beyanda bulunmak suçu oluşur.³⁷ Kabahat nedeniyle gözaltı ve tutuklama tedbirine ancak failin kimliği ile ilgili bilgi vermemesi ya da yanlış bilgi vermesi nedeni ile başvurulabilecektir, madde metninde yer alan “adres” bilgileri için bu yöneme başvurulması mümkün değildir.

“Görevli memura kimlik bilgileri hakkında beyanda bulunmaktan kaçınan sanığın, eyleminin karşılığı, 5237 Sayılı TCK.nun da karşılığı olmayıp, bu suç 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 40/1. maddesinde düzenlenmiştir. (Yargıtay 2. CD E. 2006/2785 K. 2006/8526 T.

³⁶ Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 10.03.2015 tarih ve 2015/231 E. – 2015/62 K. sayılı kararı.

³⁷ Yargıtay 16. Ceza Dairesi, “Somut olayda, trafik kazasına karışan ve görevlilere direnen sanığın etkisiz hale getirilip hastaneye götürüldüğü sırada görevlilere ismini ‘Bolat Cirit’ olduğunu söylediği, bu isimle hastaneye giriş yapıldığı, sanığın kimliği hususunda şüpheye kapılan görevlilerin, sanığın yakalandığının eşine haber verilmesi sırasında gerçek kimliğinin tespit edildiği, daha sonra yerinde yapılan araştırmadan emniyet birimlerince kullanılan sistem üzerinde yapılan araştırmadan ‘Bolat Cirit’ adında bir şahsın kayıtlı olmadığı belirlendiği anlaşılmakla, sanığın eyleminin TCK'nın 206. maddesinde tanımlanan resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunu oluşturacağı” şeklindeki 19.03.2015 tarih ve 2015/392 E. – 2015/226 K. sayılı kararıyla bu tespiti desteklemiştir

26.4.2006) “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Novotka-Slovakya Davası’nda, evinin önünde beklerken kendisinden nüfus cüzdanını isteyen polis memurlarına kimlik göstermeyen ve bu nedenle alındığı nezarete kısa bir süre kaldıktan sonra kimliğini gösterdiği için serbest bırakılan başvurusunun özgürlüğünden alıkonulduğunu kabul etmiştir.”³⁸

Çevreyi Kirletme Kabahati (Madde 41);

İnsanın da içinde varlığını sürdürdüğü çevrenin korunması konusu en başta Anayasa’da güvence altına alınmıştır. Nitekim Anayasa’nın 56/1 hükmüne göre, “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir”. Çevrenin korunmasına ilişkin kanun düzeyindeki normatif düzenlemeler ise çeşitli kanunlarda yer almaktadır. Bu kanunların en başında 2872 sayılı Çevre Kanunu (ÇK) gelir. Ayrıca, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) üçüncü kısmındaki “Topluma Karşı Suçlar” başlığı altında yer alan İkinci bölümünde “Çevreye Karşı Suçlar” düzenlenmektedir. Bu bölümde, “Çevrenin kasten kirletilmesi (m. 181)”, “Çevrenin taksirle kirletilmesi (m. 182)”, “Gürültüye neden olma (m. 183)” ve “İmar kirliliğine neden olma (m. 184)” fiilleri suç olarak düzenlenerek, bu suçların işlenmesi durumunda çevrenin korunmasına yönelik cezalar öngörülmüştür. Bununla birlikte, kabahatlerin -hukuka aykırılıkları korunarak- suç olmaktan çıkarılması eğiliminin bir sonucu olarak 5326 sayılı Kabahatler Kanunu (KK) yürürlüğe girmiş ve burada çevre-

nin korunmasına ilişkin kabahate de yer verilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-4) maddesine göre; Ev, apartman ve her türlü işyerlerinin çöplerinin sokağa atılmasına mani olmak, çöp kutu ve atıklarının eşelenmesini önlemek ve Korunması belediyelere ait tarihi ve turistik tesisleri muhafaza etmek, kirletilmesine, meydan vermemek zabitanın görevidir. m.10 (a-24)

Evsel ve bireysel atık³⁹ ve atıklar, bunların toplanmasına özgü yerler dışına atan kişiye 2021 yılı için 66 TL idari para cezası verilir.⁴⁰(md. 41/1) Atıldığı yer büyükşehir belediyesi tarafından işletiliyorsa ve yetkili olduğu yer ise büyükşehir belediye zabıtası ceza verebilir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye kanununun 7 nci maddesinin (i) fıkrasına göre ; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini,» hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve de-

39 Atık kavramının ÇK m. 2’de tanımı yapılmışken, atık kavramına ilişkin bir tanıma ÇK’da rastlamak mümkün değildir. Atık kavramı ile artık kavramı birbirine karıştırılmamalıdır. Ertaşa göre, artık, bir sanayi faaliyeti sonunda yararlanılması mümkün olmayan ve çevreye bırakılan maddelerdir. Yazara göre, çevreye bırakılan maddeler şayet çevreye zarar veriyorsa bu durumda artık maddeler atık madde niteliğine dönüşür (ERTAŞ, s. 109). Artık kavramı, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük’teki anlamlarından birine göre ise, “Bir şeyin harcadıktan veya kullanıldıktan sonra artan bölümü”dür. Artık kavramı (uluslararası) çevre Terminolojisinde kullanılan bir kavram değildir. ÇK’nın 1983 tarihli İlk metninde sık kullanılan artık kavramı, 2006 yılında ÇK’da yapılan değişiklikler sonucunda neredeyse ÇK’dan çıkarılmıştır. Artık kavramı, hukuki açıdan yeterince belirgin bir anlama sahip olmadığından ve atık kavramından farklı bir içeriğe sahip olduğundan, bu kavramın atık kavramıyla birlikte anılması öğretide eleştirilmektedir. (ERTAŞ, Şeref: Çevre Hukuku ve Hayvan Hakları Hukuku, 2. Baskı, İleri Yayınları, İzmir, 2012.).

40 “...Sanığın eyleminin çevrenin kasten kirletilmesi suçunu oluşturduğu ve 5326 sayılı Kanunun 15/3. maddesindeki, eylemin hem kabahat hem suç oluşturması halinde sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanır. (Yargıtay 4. CD, 24/11/2014, E.2014/17557 K.2014/34071)

38 04.11.2003 tarih ve 47244/99 başvuru sayılı karar için bkz. <http://hudoc.echr.coe.in> (Erişim Tarihi 30.01.2015).

polama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak” büyükşehir belediyesinin görevidir

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (b-2) maddesine göre; 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili imar yönetmeliklerine göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde güvenlik tedbirleri alınması gerekli görülen arsaların çevrilmesini sağlamak, açıkta bulunan kuyu, mahzen gibi yerleri kapattırarak zararlarını ve tehlikelerini gidermek, kanalizasyon ve fosseptik çukurlarının sızıntı yapmalarına mani olmayı sağlamak, hafriyat atıklarının müsaade edilen yerler dışına dökülmesini önlemek, zabitanın görevidir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-7) maddesine göre; Yetkili mercilerin kararları doğrultusunda belirlenen yerler dışında kurban kesilmesini önlemek zabitanın görevidir.

Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait bir alana bırakan kişiye **2021 yılı için 204 TL para cezası verilir.**(md. 41/3)⁴¹ Atıldığı yer büyükşehir belediyesi tarafından işletiliyorsa ve yetkili olduğu yer ise büyükşehir belediye zabıtası ceza verebilir.

Örneğin, hayvan kesimi İçin tahsis edilen yerler dışında A'nın bir yer tahsis ettiğini, B'nin kesilecek hayvanı oraya getirdiğini, C'nin hayvanı kestğini ve D'nin

de kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait bir sair alana bıraktığını varsayarsak, bu durumda A, B, C ve D'nin her birinin çevreyi kirletme kabahatine uygulanan İdarî para cezası verilebilir .Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (b-2) maddesine göre; 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili imar yönetmeliklerine göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde güvenlik tedbirleri alınması gerekli görülen arsaların çevrilmesini sağlamak, açıkta bulunan kuyu, mahzen gibi yerleri kapattırarak zararlarını ve tehlikelerini gidermek, kanalizasyon ve fosseptik çukurlarının sızıntı yapmalarına mani olmayı sağlamak, hafriyat atıklarının müsaade edilen yerler dışına dökülmesini önlemek, zabitanın görevidir.

İnşaat atık ve artıklarının bunların toplanmasına ve depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye⁴² **2021 yılında 427 TL – 13.237 TL arasında para cezası verilir. İnşaatı yapan tüzel kişi ise 427 TL– 22.080 TL arasında para cezası verilir.** Bu kabahat karşılığında idari para cezasından ayrı olarak, atık ve artıkların bulunduğu yerden kaldırılması dolayısıyla yapılan giderlerinde ilgili kişiden tahsil edilmesi öngörülmüştür.

Madde 41/5 de, kullanılmaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair yere bırakan kişiye **204 TL para**

41 “Sanığın, mezbaha harici tek tırnaklı hayvan kesimi yaparak kesim atıkları olan sakatatları da kanal boyuna atma biçimindeki yargılamaya konu eylemlerinin, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 14/f maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 41/3 maddesine göre idari yaptırım gerektiren eylemler oldukları gözetilmeden, TCK'nın 181/1 maddesi gereğince mahkûmiyet kararı verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğu anlaşılmıştır. (Yargıtay 4. CD, 24.11.2014, E.2014/25740 K.2014/34075)

42 ; “...Sanığın, köy yolu kenarına yaklaşık bir traktör römorku kadar, içinde inşaat atıkları da bulunan taş ve toprak döktüğü anlaşılmıştır. Atığın, anılan mevzuat ve düzenleyici işlemlere göre toprağı kirletmediği ya da kirletme ihtimalinin bulunmadığı sonucuna varılırsa, eylemin, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 24. maddesi de dikkate alınarak, inşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atmayı yaptırma bağlayan 41/4 maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekir.(Yargıtay 4. CD, 01.12.2014, E.2014/27427 K.2014/34660)

cezası verileceği belirtilmiştir. Buna göre belediyelerin her yıl,örneğin ocak, mayıs,eylül ayının belirli bir günü gibi veya her ayın son günü gibi ve yılda en az üç kez olmak üzere bu tür eşyaların toplanma günleri önceden belirleyerek uygun araçlarla duyurulması gerekir.Belediye bu günlerde dışarıya bırakılan eşyaları toplayacaktır. İlan edilen günler dışında dışarıya bu tür eşyalarını bırakanlara ceza verilecektir. Günler belirlenip ilan edilmedikçe para cezası verilemez.

Kullanılamaz hale gelen motorlu kara ve deniz nakil araçlarını sokağa veya kamuya ait herhangi bir yere bırakan kişiye bu fiilinden dolayı 1.087 TL para cezası verilir. (md.41/6) Bu durumda, kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarının ya da bunların mütemim cüzlerinin sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakılmasının gerçekten çevreyi kirlettiğinin araştırmasının yapılmasına İhtiyaç yoktur. Ancak ilgilinin bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliği derhal yok etmesi halinde idari para cezası verilmeyebilir.(md. 41/8) 41 inci madde de belirtilen bu cezalara büyükşehir belediyesine ait alanlarda/yetkili olduğu yerlerde olması halinde büyükşehir belediye zabıta görevlileri karar verir. (md.41/7)

Afiş Asma Kabahati (Madde 42);

Toplumun tüm bireylerinin kullanımına tahsis edilmiş bulunan meydan ve parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara; yetkili makamlardan açık ve yazılı bir izin alınmadıkça, bez, kağıt ve benzeri afiş veya ilan asılması 42 nci madde ile kabahat olarak tanımlanmıştır. Görüntü

kirliliği oluşturan bu şeyler, özel kişilere ait alanlara da, sahibinin rızası bulunmadıkça asılamaz. Doğal olarak, bu tür afiş ve ilanlar tek nüsha olmayacağından aynı içerikte olmak kaydıyla, sayısı ne kadar olursa olsun, bütün afiş ve ilanlar tek fiil olarak kabul edilmektedir. Yetkili makamdan verilen izne dayalı olarak afiş ve ilan asılması durumunda, fiil hukuka uygun olacaktır. Ancak, bunun sağlıklı kontrolü için izin yazısında afiş ve ilanın asılacağı zaman dilimi açıkça gösterilmelidir. İzinde gösterilen sürenin sonunda afiş ve ilanların, izin alan kişi tarafından derhal toplatılmaması kabahat oluşturmaktadır. Bu kabahatleri işleyenlere zabıta görevlileri 2021 yılı için 427 TL – 13.237 TL arasında para cezası verebilir. (md. 42/1-2) En az cezadan daha yüksek bir para cezası verildiği takdirde bunun gerekçesi yani ağılaştırıcı sebebi tutanağın açıklamalar kısmında belirtilir. İlgili tarafından toplanmadığı için, bu afiş ve ilanların belediyece toplatılması halinde, ayrıca toplatma masrafı da tahsil edilir. (md. 42/3)

Seçim dönemindeki afiş ve ilanlar hakkında kabahatler kanunu uygulanmaz. Seçim mevzuatındaki maddeler uygulanır.

Anayasa Mahkemesinin “Abdulahap can ve diğerleri başvurusu” üzerine verdiği 08/11/2017 tarih ve 2014/3793 nolu başvuru kararında (R.G;20 Aralık 2017-30276)” İzinsiz afiş asıldığı gerekçesiyle eğitimsen şube yöneticilerine 5326 sayılı kanunun 42.maddesi uyarınca para cezası verilmiştir. Bu afişler ana dilde eğitim çerçevesinde yapılan etkinlikler kapsamında asılmıştır. 5326 sayılı kanunun

42 nci maddesinde “yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın kamuya ait alanlarda afiş asılmasının yasaklanmasının amacı görüntü kirliliğinin önlenmesidir. Sendikalarda izin alması gerekir ancak tek başına izin alınmamış olması para cezası verilmesini haklı göstermeyebilir. İzin şartının getiriliş amacı olan “kamu düzeni”nin bozulduğunun veya bozulma tehlikesi bulunduğu da ortaya konması gerekir. Kamu düzeninin bozulduğu ilgili ve yeterli gerekçe ile göstermeden yaptırım uygulanması halinde sendika özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılabilir.

Sonuç olarak suç unsuru içermeyen ve özel bir şirketten kiralanan ilan panolarına sendikal faaliyet çerçevesinde asılan afişlerin kamu düzenini bozduğu veya bozulma tehlikesine yol açtığı hususunda bir değerlendirme yapılmadan idari para cezası verilmesi nedeniyle sendikal haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.”

3. SONUÇ

6360 sayılı yasa ile görev alanı genişleyen Zabitanın etkin bir denetim yapabilmesi için norm kadro sayısının artırılması ve belli oranda zabita sayısının zorunlu hale gelmesi gerekmektedir. Kent yaşamı ve toplumsal kurullarla ilgili olarak yasal anlamda çok geniş bir alanı ilgilendiren konularda denetim yapma ve cezai işlem uygulama yetkisine sahip olan belediye zabıtası, görevini ifa ederken yeterli ve etkili bir ‘caydırıcılığa’ sahip değildir. Görevini daha etkin, verimli ve caydırıcı bir şekilde yapabilmesi için genel kolluk kuvveti olan polis veya jandarmadan destek alarak görevini icra edebiliyor olması bunun en güzel kanıtıdır. 5393 sayılı Be-

lediye Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen “Belediye zabıtasına, görevi sırasında kaşı gelen ve görevini yaptırmayanlar, bu davranışı genel kolluk kuvveti olan polis ve jandarmaya karşı yapmış gibi değerlendirilirler’ hükmüne ve bu durumun mahkemelerde belirtilmesine rağmen bu hüküm dahi uygulanmamaktadır.”⁴³ Böylece belediye zabıtasına karşı suç işleyenler alt sınırlardan cezalara çarptırılmakta, bu da belediye zabıtası personelinin görevini etkin ve caydırıcı bir şekilde yapmasına engel olmaktadır. Belediye zabita personelinin görevi esnasında zor kullanma yetkileri ile ilgili olarak, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan belediye zabıtası yönetmeliğinde açık bir hüküm bulunmaması sorun teşkil etmektedir. Zabita hizmetlerinin etkili ve verimli olarak yürütülebilmesi için var olan yasal düzenlemeler, günün koşullarına göre yeniden düzenlenmeli, bu konudaki mevzuat bütünlüştürülmeli ve güncelleştirilmelidir.

Daha önce çıkan yapılandırma/vergi affı-barışı yasalarında örneğin 7020 sayılı yasanınin madde1/1-d maddesinde idari para cezaları hariç ibaresi yer almıştı yine 7143 sayılı yasanınin madde 1/1-g maddesine yine idari para cezaları hariç ibaresi yer almıştı. Ancak yeni çıkan ve yürürlükte olan 7256 sayılı yasanınin madde 1/1-d maddesinde “idari para cezaları hariç” ibaresine yer verilmediğinden dolayı kabahatler kanununa göre verilmiş ancak henüz ödenmemiş para cezalarının da yapılandırma kapsamına girdiğini söyleyebiliriz.

43 1. Zabita Çalıştayı, Sonuç Bildirgesi, Madde:6, Ankara, 03-04 Eylül 2015.

Saadetdin Tunahan BAYKARA

Sayıştay Uzman Denetçi

HİZMET ALIM İHALELERİNDE “SÜREKLİLİK ARZ EDEN HİZMET ALIM” SORUNSALI

1. GİRİŞ

Kamu alım sistemimizde hizmet alım türlerinden birisi olarak kabul edilen “Süreklilik arz eden hizmet alımı”¹ni Makale başlığında “sorunsal”¹ sıfatıyla nitelememizin sebebi son yıllarda yapılan mevzuat düzenlemeleri sonrasında kritik öneme sahip böyle bir kavramın kamu mali mevzuatımızın hiçbir yerinde tam olarak tanımlanmaması nedeniyle ortaya çıkan belirsizlikler ve sorunlardır. Hukuk sistemimizde “tanımlayıcı” hukuk kuralları, bir hukuksal kavramın veya kurumun anlamını, bir hukuksal kavramın veya kurumun gerekli yasal öge ve koşullarını belirtir. Bunun sonucunda da o kavramı

yasada yapılan tanımın dışında anlama ve değiştirme olanağı yoktur. Bu yönüyle tanımlayıcı hukuk kuralları, emredici kurallara benzer.² Hukuk sistemimize dahil pek çok alt disiplinde olduğu gibi Mali Hukuk sistemimizde de bu anlamda tanımlayıcı hukuk kuralı mahiyetinde pek çok kavram bulunmaktadır. Ancak az öncede değinildiği üzere “*Süreklilik arz eden hizmet alımı nedir?*” sorusunun net cevabı olabilecek bir tanım ne ihale mevzuatımızda ne de diğer mali mevzuatımızda mevcut değildir.

Makalemizde mevzuatımızdaki bu tanım boşluğunun sebep olduğu olası tereddütlere ve kavram ile ilgili mevzuat

1 Sorunsal: **Çözümü belli olmayan**, Doğru olma ihtimali bulunmakla birlikte, şüphe uyandıran, kesin olmayan, problematik (Türk Dil Kurumu Sözlüğü <https://sozluk.gov.tr/> -Erişim tarihi 25.10.2020)

2 NAL, Sabahattin “Hukukun Temel Kavramları” İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları, Sayfa, 88 (<http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/huktemkavau211.pdf> - Erişim tarihi 30.10.2020)

hükümlerine yer verilmekle birlikte süreklilik arz eden hizmet alımı için mevzuatımızda farklı maddelerde bulunan kriterler eşliğinde bu tanım boşluğu giderilmeye çalışılacaktır.

2. SÜREKLİLİK ARZ EDEN HİZMET ALIMI KAVRAMININ ÖNEMİ

Makalemizde "Süreklilik arz eden hizmet alımı" kavramı mali mevzuatımızda özellikle bağlayıcı şart olarak geçtiği yerler itibarıyla değerlendirilecektir. Zaten kavrama kritik önem kazandıran yerler de buralardır.

2.1. Ödeneksiz İhaleye Çıkmaz Kuralının Bir İstisnası Olarak "Süreklilik Arz Eden Hizmet Alımı"

"Ödeneksiz ihaleye çıkmaz kuralı", 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Yüklenmeye girilmesi" başlıklı 26'ncı maddesinde; "Madde 26- Yüklenme, usulüne uygun olarak düzenlenmiş sözleşme esaslarına veya kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükmüne dayanılarak iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması karşılığında geleceğe yönelik bir ödeme yükümlülüğüne girilmesidir. **Bütçede yeterli ödeneği bulunmayan işler için yüklenmeye girilemez.** Yüklenme süresi mali yılla sınırlıdır. Harcama yetkilileri, **tahsis edilen ödenekler dahilinde yüklenmeye girebilirler.** Yüklenmeye girilen tutara ait ödenekler saklı tutulur; başka iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması için kullanılamaz." şeklinde yer almaktadır. Yeterli ödeneği olmadan ihaleye çıkılmasının mali yaptırımı yine aynı Kanun'un 70'inci maddesinde "Madde 70- Kamu zararı oluşturmamakla birlikte bütçelere, ayrıntılı harcama programlarına, serbest bırakma oranlarına aykırı olarak veya

ödenek gönderme belgelerindeki ödenek miktarını aşan harcama talimatı veren harcama yetkililerine, her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminat dahil yapılan **bir aylık net ödemeler toplamının iki katı tutarına kadar para cezası verilir.**" şeklinde belirtilmektedir. Elbette ki burada atlanmaması gereken husus kamu zararı varsa bunun ayrıca uygulanacağıdır.

Mevzuatımızda "Ödeneksiz ihaleye çıkmaz kuralı"nın istisnası ise yasanın hemen bir sonraki maddesinde bulunmaktadır. 5018 sayılı Kanun'un "Ertesi yıla geçen yüklenme" başlıklı 27'nci maddesinde "Niteliğinden dolayı mali yılla sınırlı tutulamayan ve **sürekliliği bulunan** aşağıdaki iş ve hizmetler için; her iş itibarıyla, bütçelerinde öngörülen ödeneklerin yüzde ellisini, izleyen yılın Haziran ayını geçmemek ve yüklenme süresi **on iki ayı aşmamak üzere**, ilgili üst yöneticinin onayıyla ertesi yıla geçen yüklenmelere girilebilir.." denilmekte ve devamında bazı alım türleri ile bazı kurumlar ismen sayılmaktadır.³ Görüldüğü üzere "ödeneksiz ihaleye çıkmaz kuralının" istisnasına ilişkin hükümlerde alım konusu için "sürekliliği bulunma" şartı, "niteliğinden dolayı mali yılla sınırlı tutulamama" şartıyla birlikte iki ön şarttan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradaki diğer şart ise maddede tahdidi olarak "sayılan işlerden olma" şartıdır.

2.2. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımında Bir Kriter Olarak "Süreklilik Arz Eden Hizmet Alımı"

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kural-

3 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin (b) bendinde de ertesi mali yılda gerçekleştirilecek süreklilik arz eden mal ve hizmet alımları için bir önceki mali yıl sona ermeden ihaleye çıkılabileceği düzenlenmiştir.

lar” başlıklı 62’nci maddesinde (e bendi) açıkça yazıldığı üzere kapsama dahil kurumlar bütçelerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapamaz ve buna imkân sağlayan diğer mevzuat hükümleri uygulanmaz. Kanun maddesinde bu şekilde **yasaklayıcı içerikli emredici bir hukuk normu** yer aldığı zaman sayılacak kriterlerin net ve belirli olması uygulamada yetkili pozisyonadaki herkesin beklentisidir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 62’nci maddesinde “Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı” için gerekli koşullar (e) bendi 2 nolu bentte);

“-4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuat-taki hükümler uyarınca ihale konusu işte çalıştırılacak personel sayısının ihale dokümanında belirlendiği,

-Bu personelin çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanıldığı,

-Yaklaşık maliyetinin en az %70’lik kısmının asgari işçilik maliyeti ile varsa aynı yemek ve yol giderleri dahil işçilik giderinden oluştuğu

-Ve niteliği gereği **süreklilik arz eden işlere ilişkin hizmet alımlarını,**

ifade eder” şeklinde sayılmış ve devamında,

“Mahalli idare veya şirketlerinin bütçelerinden yapılan, **yıl boyunca devam eden, niteliği gereği süreklilik arz eden ve haftalık çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanıldığı park ve bahçe bakım ve onarımı ile çöp toplama, cadde, sokak, meydan ve benzerlerinin temizlik işlerine ilişkin alımlar personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilir. Hizmet alım sözleşmesi kapsamında**

niteliği birbirinden farklı hizmet türlerinin bulunması halinde personel çalıştırılmasına dayalı olup olmama yönünden yapılacak değerlendirme her hizmet türü için ayrı ayrı yapılır. Danışmanlık hizmetleri, hastane bilgi yönetim sistemi hizmetleri ve çağrı merkezi hizmetlerine ilişkin alımlar personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilmez.” denilerek içeriğinde personel unsuru ağırlık kazanabilecek bazı **“götürü nitelikli hizmet alımlarının”** da “personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı” olarak kabul edileceği peşinen hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin 3 nolu bendinde “3) Kurum, hizmet alımının personel çalıştırılmasına dayalı olup olmadığı ya da niteliği itibarıyla bu sonucu doğurup doğurmadığı hususunda (2) numaralı alt bentte sayılan kriterleri **ayrı ayrı ya da birlikte dikkate almak suretiyle usul ve esaslar belirlemeye yetkilidir.”** denilerek Kamu İhale Kurumuna yetki verilmiştir. Kurum bu yetkisini Kamu İhale Genel Tebliğindeki düzenlemeler ile kullanmaktadır. Kamu İhale Genel Tebliğinin 78.1.1 ve 78.1.2’nci maddelerinde personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı aynen Yasal tanımda yer aldığı şekliyledir. Ancak, Kurum Yasadaki yetkisini kullanarak 30.09.2020 tarihinde⁴ Tebliğin 78.1.3’üncü maddesinde önemli bir değişikliğe giderek özellikle mahalli idare ve şirketleri için “personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilen” hizmet çeşitlerinin sayısını ve genel kriterler dışındaki kriterlerini de genişletmiştir. Şöyle ki;

Yapılan değişiklikle 78.1.3’te daha önce yer alan süreklilik arz eden hizmetlerin “yıl boyunca devam etmesi” koşulu

4 30/09/2020-31260 R.G./18. md

kaldırılmıştır. Böylece yukarıdaki mevzuatın tamamında ve 62'nci maddenin gerekçesinde yer alan "süreklilik" kriteri ile "yıllık olma-yıl boyunca sürme yani süre" kriteri burada ayrılmıştır. Bundan böyle sayılan maddede sayılan işler yıl boyunca sürmese dahi her yıl "tekrarlanan" işlerden olması halinde diğer kriterlere bakılmaksızın (mesela yaklaşık maliyetindeki personel ağırlığına bakılmaksızın) personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilecektir. Yine yapılan değişiklikle daha önce sadece (götürü nitelikli dahi olsa) **park bahçe bakım ve onarım işi, çöp toplama, cadde, sokak, meydan vb. temizlik işleri** personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilirken artık bunların yanında yine mahalli idarelerin bu işlerinin karakteristik edimlerini içeren veya alt hizmetleri niteliğinde olan refüj ve yeşil alanların bakım ve onarımı, ot temizliği, çim biçimi, toprak işleme, arazi hazırlığı, fidan üretimi, dikimi ve bakımı ile ağaç budama, sulama ve bakımı, sürücülü araç/iş makinesi kiralama vb. işleri ile Kurum tarafından belirlenecek diğer işleri, 78.1.1 inci maddede yer alan diğer koşullara bakılmaksızın personel çalıştırılmasına dayalı hizmet olarak kabul edilmiştir.

Bir hizmetin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet olarak kabul edilmesi 62'nci madde kapsamındaki kurumlar (ve bu arada mahalli idareler ve şirketleri için) için o hizmetin **ihale yoluyla yapılamayacağı/yaptırılmayacağı** anlamına gelmektedir. Zira Yasadaki açık hüküm gereği (kapsama dahil kurumlar bütçelerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapı-

maz ve buna imkân sağlayan diğer mevzuat hükümleri uygulanmaz) buna imkan bulunmamaktadır.

Yani sayılan işler artık kurumların kendi istihdam edeceği kadrolu veya 696 sayılı KHK'da izin verilen usul ile istihdam edilen personeli eliyle yürütülmek zorundadır. Aksi durumda söz konusu hizmetler ile ilgili ihale yoluyla temin yoluna gidilmesi halinde 4734 sayılı Yasa'nın "Görevlilerin ceza sorumluluğu" başlıklı 60'ıncı maddesinde **öngörülen müeyyideler uygulanacaktır.** Çünkü Maddede açıkça "...62 nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır." denilmektedir.

2.3. Süre Uzatımı Müessesesinde Bir İstisna Olarak "Süreklilik Arz Eden Hizmet Alımı"

4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda iş artışı ve süre uzatımı verilebilecek haller sayılmıştır. Kanun; genel olarak süre uzatımını "mücbir sebep" şartına, iş artışını ise "öngörülemez durumların meydana gelmesi" şartına bağlamıştır.⁵ 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun **süre uzatımı ile ilgili** "Mücbir Sebepler" başlıklı 10 uncu maddesinde;

"Madde 10- Mücbir sebep olarak kabul edilebilecek haller aşağıda belirtilmiştir:

- Doğal afetler.
- Kanuni grev.
- Genel salgın hastalık.
- Kısmî veya genel seferberlik ilânı.

5 BAYKARA, S.Tunahan "İş Artışı Ve Süre Uzatım Kararında İdareyi Bağlayıcı Süre" Güncel Mevzuat Dergisi Ekim 2013 tarihli 94 üncü sayısı.

e) Gerektiğinde Kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer haller.

Süre uzatımı verilmesi, sözleşmenin feshi gibi durumlar da dahil olmak üzere, idare tarafından yukarıda belirtilen hallerin mücbir sebep olarak kabul edilebilmesi için; yükleniciden kaynaklanan bir kusura ileri gelmemiş olması, taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması, yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş bulunması, mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi zorunludur.” denilmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği’nde süre uzatımı sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususlar genel olarak 25’inci Madde düzenlenmiştir. İlgili şartların taşınması halinde yüklenicilere süre uzatımı verilebilmektedir.

Ancak Kamu İhale Genel Tebliğinin 26.2’nci maddesinde yer alan “Süreklilik arz eden ve birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan hizmet alımlarında, işin devamı sırasında 4735 sayılı Kanununun 24 üncü maddesine göre yalnızca işin miktarı artırılarak iş artışı (sözleşme bedelinde artış) yapılabilir. Bu nedenle, işin süresinin uzatılması suretiyle iş artışı yapılması mümkün değildir.” hükmü gereği (hükümün lafzından anlaşılacağı üzere) Süreklilik arz eden hizmet alımlarında süre uzatımı yapılamamaktadır.

Tebliğin 80.2’nci maddesinde de “... Bu çerçevede, süreklilik arz eden hizmet alımı ihalesine ait sözleşme tasarısında işe başlama ve iş bitirme tarihlerinin kesin olarak belirtilmesine rağmen ihale sürecinin uzaması nedeniyle dokümanda ön-

görülen tarihte işe başlanmasını sağlayacak şekilde sözleşmenin imzalanamaması halinde, iş bitirme tarihinin ötelenmesi mümkün bulunmadığından sürenin fiilen kısaldığı dikkate alınarak buna göre işlem yapılması gerekmektedir.” denilmekle süreklilik arz eden hizmet alımlarında sözleşmenin geç imzalanması halinde kaybedilen süreyi telafi maksadıyla dahi süre uzatımı müessesesinin uygulanmasının mümkün olmadığı vurgulanmıştır.

2.4. Diğer Düzenlemelerde “Süreklilik Arz Eden Hizmet Alımı”

Tebliğde süreklilik arz eden hizmet alımları ile ilgili olarak yukarıdaki düzenlemeler dışında iki husus daha mevcuttur:

* Süreklilik arz eden mal ve hizmet alımlarının kesintiye uğratılmadan temini için Tebliğin 20’nci maddesinde “Ancak yılın sonunda ya da ertesi yılın başında çıkılan ihalelerde önceden öngörülemeyen nedenlerle ihale sürecinin uzadığı durumlarda süreklilik arz eden bu alımların kesintiye uğratılmamasını teminen, ihale sonuçlandırılıncaya kadar geçecek süre içindeki ihtiyaçların 4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin (b) bendindeki “idare tarafından önceden öngörülemeyen olaylar” kapsamında değerlendirilerek, anılan madde hükmü ve 62 nci maddenin (ı) bendinde yer alan esaslar da dikkate alınarak aynı Kanununun 21 inci maddesinin (f) bendi ya da 22 nci maddesinin (d) bendinde belirtilen tutarlara kadar olanların bu maddelere göre temin edilebilmesi idarenin yetki ve sorumluluğundadır.” denilerek Süreklilik arz eden mal ve hizmet alımlarının ihale süreci tamamlanmasıya kadar gerekmesi halinde Kanununun 21 inci maddesinin (b) ve (f) bendi ya da 22

nci maddesinin (d) bendinde belirtilen tutarlara kadar olanların bu maddelere göre temin edilebilmesi imkanı getirilmiştir.

*Süreklilik arz eden mal ve hizmet alımları için de ön ilan yapılması mümkündür. (Tebliğ 13.2.2)

3. MEVZUATTA YER ALAN MEVCUT KRİTERLER İŞİĞİNDA SÜREKLİLİK ARZ EDEN HİZMET ALIMI TANIMI

3.1. Süre Kriteri

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesi gerekçesinin ilgili kısmında aynen, "(4964/38) 62 nci maddede 4964 sayılı Kanununun 38 inci maddesiyle getirilen değişikliğin gerekçesi: Bütçeye konulan ödeneklerin verimli ve etkin biçimde kullanılabilmesi ve özellikle yatırım projelerinin zamanında tamamlanabilmesi açısından ihalelerin yılın ilk dokuz ayında sonuçlandırılması esası benimsenmekle birlikte, genellikle bir yıllık sözleşmelere dayalı olarak gerçekleştirilen periyodik bakımlar, personel taşıma işleri, sigorta, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, koruma ve güvenlik, kiralama, gıda ve temizlik malzemesi alımı gibi **süreklilik arz eden ve her yıl bir önceki yılın tekrarı mahiyetindeki mal ve hizmet alımlarına ilişkin ihalelerin ertesi mali yılbaşından önce sonuçlandırılması zorunlu olduğundan; bu gibi işlerde ertesi mali yıl bütçesi yürürlüğe girmeden ihalelere başlanmasını ve sonuçlandırılmasını mümkün kılan bir düzenleme yapılmaktadır.**" denilmektedir. Gerekçede ve yukarıdaki Yasal ve ikincil mevzuat düzenlemelerinde de görüleceği üzere süreklilik ihtiva eden/ arz eden hizmet alımları için yıl boyunca sürmesi, tekrar etmesi, zorunluluk kriter-

leri genel olarak birlikte vurgulanmıştır. Ancak Kamu İhale Kurumuna verilen Yasal yetkinin kullanılması sonrasında Kamu İhale Genel Tebliğinin 78.1.3'te yapılan değişiklik sonrasında daha önce yer alan süreklilik arz eden hizmetlerin "yıl boyunca devam etmesi" kriteri **mahalli idareler ve şirketleri için** kaldırılmıştır. Böylece yukarıdaki mevzuatın tamamında ve 62'nci maddenin gerekçesinde yer alan "süreklilik" kriteri ile "yıllık olma-yıl boyunca sürme" kriteri burada ayrılmıştır.

3.2. Tekrarlama/Süreklilik Olma Kriteri

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde genellikle "**yıllık olma veya yıl boyunca sürme kriteri**" ile birlikte anılan "**her yıl tekrarlanma**" kriteri aslında süreden bağımsız bir kriterdir. Zira pek çok kurumda her yıl tekrarlanan pek çok hizmetin süresi her yıl farklı zamanlarda ve farklı sürelerde olabilmektedir. Ancak bir hizmetin süreklilik arz eden hizmet alımı niteliğinde olması için tekrarlanan bu işin yıllık veya yıl boyunca sürmesi aranmaktadır. Yukarıdaki mevzuat hükümlerinde "**her yıl tekrar etme**" kriteri ile "**süre**" kriterinin hep aynı cümlelerde veya cümlelerin devamında yer alması bu anlam bütünlüğüne işaret eder. Tabi bu genel tanım için var olan kriterlerdir. Yukarıda bahsedildiği üzere Kamu İhale Genel Tebliğinin 78.1.3'te yapılan değişiklik sonrasında **mahalli idareler ve şirketleri için** "süreklilik" kriteri ile "**yıllık olma-yıl boyunca sürme yani süre**" kriteri artık ayrılmıştır.

3.3. Zorunluluk Kriteri

Bir hizmetin süreklilik arz eden hizmet alımı olması için mevzuatın lafzı hü-

kümleri içerisine gizlenmiş bir “zorunluluk” kriteri kendisini göstermektedir. Zira her yıl tekrar eden bir işin bu tekrarı bir zorunluluğun sonucudur. Ve buradaki tekrar genellikle kamu kurumlarının salt kamu hizmeti sunumlarındaki zorunluluktan kaynaklı yani kamu hizmetlerinin sunumundaki “süreklilik ilkesi”nin sağlanması zorunluluğunun bir sonucudur.

Özetle bir hizmetin süreklilik arz eden hizmet alımı olması için “her yıl tekrar etmesi zorunluluğu” olan bir hizmet olması ve bu hizmetin “yıllık yani yıl boyunca sürmesi” (mahalli idareler ve şirketlerindeki hizmetler hariç) şarttır.

Mahalli idareler için ise bir hizmetin süreklilik arz eden hizmet alımı olması için “her yıl tekrar etmesi zorunluluğu” şarttır. Her yıl tekrar etmeyen arızı nitelikteki işleri (tek seferlik ve kısa veya geçici süreli işler örneğin götürü nitelikli organizasyon hizmeti alımı gibi) bu kapsamda değerlendirmek doğru olmayacaktır.

4. SONUÇ

“Niteliği gereği süreklilik arz eden hizmet alımı” kavramı mevzuatımızın mali yaptırım öngören hükümlerinde yer almasına rağmen tanımı açık yapılmayan bundan dolayı da pek çok defa uygulamada tereddüt hasıl olan bir kavramdır. Bu kavramın içeriği ve kapsamı özellikle ön şart olarak sayıldığı ödeneksiz ihaleye çıkılması, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları ve süre uzatımına ilişkin düzenlemelerde kritik öneme sa-

hiptir. Tanımı ve tespiti kendi içerisinde ayrı bir sorunsal hale gelen bu kavram ile ilgili tanım boşluğu genelde iş ve işlemlerin ayrıca sayılması suretiyle belirtme ihtiyacını doğurmuş ve gerek yasa koyucu gerekse Kamu İhale Kurumu da yetkisini kullanırken süreklilik ihtiva eden hizmet alımlarını saymak yolunu tercih etmişlerdir. Makalemizde niteliği gereği süreklilik arz eden hizmet alımı ile ilgili önemli mevzuat hükümleri analiz edilmiş ve kavramın tanımında kullanılabilir kriterler yazılarak mevzuatta ismen ve açıkça sayılan hizmet kalemleri dışında uygulamada karşılaşılan özellikli hizmet alımlarının “Niteliği gereği süreklilik arz eden hizmet alımı” olup olmadığı şeklindeki bir değerlendirmede yardımcı olabileceği hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/09/20200930-13.htm> (Erişim Tarihi 29.10.2020)

<https://www.mevzuat.gov.tr/#kanunlar> (Erişim Tarihi 29.10.2020)

<http://www.kik.gov.tr/Mevzuat.aspx> (Erişim Tarihi 25.10.2020)

Türk Dil Kurumu Sözlüğü <https://sozluk.gov.tr/> -Erişim tarihi 25.10.2020)

NAL, Sabahattin “Hukukun Temel Kavramları” İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları, Sayfa, 88 (<http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/huktemkavau211.pdf> - Erişim tarihi 30.10.2020)

Ömer KÖSE

*Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı
SMM Denetim Birimi İstanbul Grup Başkanlığı*

KEFALET SENEDİ DAMGA VERGİSİNE TABİ Mİ?

1. GİRİŞ

4734 Sayılı Kanunda 2017 yılında yapılan değişiklikle kefalet senetlerinin, kamu kurumlarınca açılan ihalelere teminat olarak verilebilmesi imkânı tanınmıştır.

Mevzuatta yapılan bu değişikliğe, İdareler kolaylıkla uyum sağlamış olsalar da, uygulamada bazı hususların tam olarak anlaşılmadığı ve yanlış uygulamalar yapıldığı gözlemlenmiştir.

Bu yanlış uygulamalardan birisi de, kamu kurumlarınca teminat olarak kabul edilen kefalet senetlerinin damga vergisine tabi olup olmayacağı hususudur.

Bu çalışmada sigorta şirketlerince, teminat olarak verilen kefalet senetlerinin

damga vergisine tabi olup olmadığı hususu işlenecektir.

2. KEFALET SENEDİNİN TEMİNAT OLARAK ALINMASI

Tanımlamaların yapıldığı 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 4 üncü maddesinde teminat mektubu kavramı;

“Teminat mektubu: (Ek: 28/11/2017-7061/65 md.) Bankalar tarafından verilen teminat mektupları ile Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri tarafından kefalet sigortası kapsamında düzenlenen kefalet senetlerini ifade eder.” hükmü yer almakta;

4734 Sayılı Kanununun 34 üncü maddesinde ise teminat olarak kabul edilecek değerler aşağıda gösterildiği şekilde tanımlanmıştır.

“Teminat olarak kabul edilecek değerler

Madde 34-Teminat olarak kabul edilecek değerler aşağıda gösterilmiştir:

- a) Tedavüldeki Türk Parası.
- b) (Değişik: 28/11/2017-7061/66 md.) Teminat mektupları.

c) Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri ve bu senetler yerine düzenlenen belgeler.İlgili mevzuatına göre Türkiye’de faaliyette bulunmasına izin verilen yabancı bankaların düzenleyecekleri teminat mektupları ile Türkiye dışında faaliyette bulunan banka veya benzeri kredi kuruluşlarının kontrgarantisi üzerine Türkiye’de faaliyette bulunan bankaların veya özel finans kurumlarının düzenleyecekleri teminat mektupları da teminat olarak kabul edilir.

(c) bendinde belirtilen senetler ve bu senetler yerine düzenlenen belgelerden nominal değere faiz dahil edilerek ihraç edilenler, anaparaya tekabül eden satış değeri üzerinden teminat olarak kabul edilir.Teminat mektupları dışındaki teminatlar ihale komisyonlarınca teslim alınamaz. Bunların saymanlık ya da muhasebe müdürlüklerine yatırılması zorunludur. İhale üzerinde kalan istekli ile ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi istekliye ait teminat mektupları ihaleden sonra saymanlık ya da muhasebe müdürlüklerine teslim edilir. Diğer isteklilere ait teminatlar ise hemen iade edilir. İhale üzerinde kalan istekli ile sözleşme imzalanması halinde, ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibine

ait teminat sözleşme imzalandıktan hemen sonra iade edilir.Teminatlar, teminat olarak kabul edilen diğer değerlerle değiştirilebilir. Her ne suretle olursa olsun, idarece alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.” hükmü yer almaktadır.

Aynı kanununun 35’inci maddesinde ise;

“Teminat mektupları

Madde 35-Bu Kanun kapsamında (...)2)verilecek teminat mektuplarının kapsam ve şeklini tespiti Kamu İhale Kurumu yetkilidir. 32 nci maddeye göre belirlenen tekliflerin geçerlilik süresinden en az otuz gün fazla süreli olmak kaydıyla, geçici teminat mektuplarında süre belirtilir. Teklif geçerlilik süresinin uzatılması halinde, geçici teminat mektuplarının süresi de aynı süre ile uzatılır. Kesin teminat mektuplarının süresi ihale konusu işin bitiş tarihi dikkate alınmak suretiyle idare tarafından belirlenir. İlgili mevzuatına aykırı olarak düzenlenmiş teminat mektupları kabul edilmez.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere 28/11/2017 tarihinde yapılan değişiklikle, kefalet senetlerinin de teminat mektubu olarak kabul edilmesi uygun görülmüştür.

3. KEFALET SENEDİ NEDİR? (1)

Kefalet sigortasında sigorta şirketi, borçlunun sözleşmeden ve/veya kanundan doğan yükümlülüğünü yerine getirmemesi riskine karşı alacaklıya/işverene düzenlediği kefalet senedi bedeline kadar kefil olmaktadır.

1 www.kamufinans.com

Bu sigorta türü geleneksel sigorta uygulamalarından ziyade bankacılık ürünlerine alternatif bir finansal enstrüman niteliğindedir.

Bu ürünün özellikleri nelerdir? Genel olarak Kefalet sigortası, lehtar olan üçüncü kişinin zararlarını sigortalı adına telafi eden mekanizmadır.

Kefalet sigortası ile sigorta şirketi, sigortalının “kefili” olmakta ve sigortalı, lehtara olan borcunu yerine getirmediği takdirde lehtarın maruz kaldığı zararları tazmin etmeyi taahhüt etmektedir.

Kefalet sigortası, aslında teminat mektubu işlevine sahip bir sigorta ürünüdür. Ayrıca, borçlunun bankalar nezdindeki kredi limitlerinin tüketilmemesi bakımından sigortalılar için ek bir avantaj sağlamaktadır. Kefalet Sigortası Genel Şartları 01.02.2014 tarihinde Hazine Müsteşarlığı tarafından yayınlanmıştır. Bu ürünü düzenlenebilmek için sigorta şirketinin ayrı bir ruhsat alması gereklidir.

Banka Teminat Mektubu'na muadil özellikteki Kefalet Sigortası türleri aşağıdaki gibidir;

İhaleye Katılım (Geçici) Teminatı: Amir'in ihalenin tamamlanması öncesinde ihaleden ayrılması, ihale sözleşmesini imzalamaktan vazgeçmesi, sunması gereken teminatları sunamaması riskine karşı teminat sağlar.

Performans Teminatı: Amir'in işin gerekliliklerini sözleşmede belirlenen şartlara uygun şekilde yerine getirmemesi riskine karşı teminat sağlar.

İmalat/Bakım/Onarım Teminatı: İnşaat, mühendislik ya da makine üretimi gibi iş performansının iş teslimi sonrasında değerlendirildiği hallerde, iş teslimini takiben belli bir süre sonra işçilik kusuru sonucu ortaya çıkan zararlara karşı teminat sağlar.

Sözleşme Teminatı: Borçlunun sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini gerektiği şekilde yerine getirmemesine karşı teminat sağlar.

Gümrük ve Mahkeme Teminatı: Vergi daireleri, gümrük idareleri ve mahkemelerin lehtar olarak yer aldığı, bir dava açılabilmesi, gümrükten malın çekilebilmesi veya gümrükleme işleminden doğan hata nedeniyle doğabilecek kamu alacağının karşılanması için sigorta ettirenden talep edilen kefalet teminatı türüdür.

Kefalet senedinin özellikleri yukarıda gösterilmiştir.

Öte yandan tanımdan da görüleceği üzere, kefalet senedi; lehtarın maruz kaldığı zararları tazmin etmeyi taahhüt edilmektedir. Oysa teminat mektubunda, maruz kalınan zarardan ziyade, teminat bir tazminat niteliği taşımaktadır ve idare zarar ettiğini ve zarar tutarını tespit etmek/ettirmek durumunda değildir.

Bu noktada ihaleye katılanların, mükellefiyetlerini yerine getirmemeleri halinde kefalet senedinin paraya çevrilmesi gerektiği durumlarda sigorta **şirketten kaynaklı sorun çıkabilmesi olasılık dâhilindedir.**

4. KEFALET SENEDİNDEN DAMGA VERGİSİ ALINMASI GEREKİR Mİ?

Hangi kâğıtların ne oranda damga vergisine tabi olduğuna ilişkin hazırlanmış olan Damga Vergisi Kanununa ekli 1 sayılı Tablo aşağıda gösterilmiştir.

“(1) SAYILI TABLO (1)

Damga Vergisine Tabi Kâğıtlar

I.Akitlerle ilgili kâğıtlar

Kanunla Getirilen Uygulanacak Olan

A.Belli parayı ihtiva eden kâğıtlar:

1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler (Binde 9,48)

2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden) (Binde 1,89)

3.Kefalet, teminat ve rehin senetleri
(Binde 9,48)

4. Tahkimnameler ve sulhnameler (Binde 9,48)

5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kâğıda taalluk edenler dahil)”- hükmü yer almaktadır.

Bu maddeden anlaşılacağı üzere; teminat olarak düzenlenen kefalet senetleri, (Binde 9,48) oranında damga vergisine tabidir.

Öte yandan damga vergisi mükellefiyeti noktasında, kefalet senedini düzenleyen sigorta şirketlerince damga vergisinden istisna tutulan konular arasında yer alan;

“(2) SAYILI TABLO

Damga vergisinden istisna edilen kâğıtlar:

...

IV -Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar:

...

5. Sigorta, reasürans ve koasürans sözleşmeleri, bireysel emeklilik, gruba bağlı bireysel emeklilik, işveren grup emeklilik sözleşmeleri, diğer kâğıtlarda yer alan sigorta yaptırma taahhütleri ile sigorta primleri ve bireysel emeklilik katkı **paylarının ödenmesine ilişkin kâğıtlar** ve sigortanın tecdit ve temdidi ile temin olunan meblağın tezyidi halinde **verilen beyanname ve avönanlar.**” hükmü uyarınca;

Sigorta şirketlerince düzenlenen kefalet senetlerinin, damga vergisinden istisna tutulduğu ileri sürülmektedir.

Oysa bu maddede damga vergisinden istisna tutulan husus (konu); Bireysel Emeklilik Sistemine ilişkin düzenlenen kâğıtlar olduğu, Bireysel Emeklilik Sistemini desteklemek amacıyla yapılmış bir düzenleme olup, ihale konusu kapsamında düzenlenen kefalet senetleri açısından bir ilgisi olmadığı açıktır.

Bu noktada ihale mevzuatı kapsamında, sigorta şirketlerince düzenlenen ve teminat mektubu niteliğinde olan kefalet senetlerinin (Binde 9,48) oranında damga vergisine tabi tutulması gerekir.

5. MAHALLİ İDARELER TARAFINDAN YAPILMASI GEREKEN İŞLEM

Damga vergisi Kanunu 8'inci maddesinde;

“Resmi daire:

Madde 8 –Bu kanunda yazılı resmi daireden maksat, genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir.” Hükmü yer almakta;

Aynı Kanununun 26'ncı maddesinde;

“Resmi dairelerin mecburiyeti:

Madde 26 –Resmi dairelerin ilgili memurları kendilerine ibraz edilen kağıtların Damga Vergisini aramaya ve vergisi hiç ödenmemiş veya noksan ödenmiş olanları bir tutanakla tesbit etmeye veya bunları tutanağı düzenlemek üzere, vergi dairesine göndermeye mecburdurlar.”

hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda mahalli idarelerde çalışan personel, kendilerine ihale kanunu

kapsamında sigorta şirketlerince düzenlenmiş olan kefalet senedinden damga vergisi tahsil edilip edilmediğini kontrol etmeli,

Damga vergisi tahsil edilmediğinin tespiti halinde durumu bir tutanağa bağlayıp mahallindeki Maliye idaresine bildirmelidir.

6. SONUÇ

2017 yılında Kamu İhale Kanununda yapılan değişiklikle kefalet senedi ihalede teminat olarak kabul edilecektir.

Kamu kurumlarınca yapılan ihalelerde, sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senedi (Binde 9,48) oranında damga vergisine tabidir.

İhale yapan mahalli idarelerde, ihaleyi kazanan firmalar tarafından sunulan kefalet senedinin damga vergisinin ödenip ödenmediği kontrol edilmeli, ödenmediğinin tespiti halinde durum bir tutanağa bağlanıp, mahallindeki Maliye İdaresine bildirilmelidir.

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Milli Emlak Genel Müdürlüğü*

2021 YILINDA UYGULANACAK İMAR PARA CEZALARI VE BUNLARIN HESAPLANMA ŞEKLİ

1. GİRİŞ

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42 nci maddesinin 1 inci fıkrasına göre, bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

İmar Kanununun 42 nci maddesinde imar para cezaları 4 ayrı fıkrada düzenlenmiştir.

42 nci maddesinin 2 nci fıkrasında ruhsat alınmaksızın yapı yapmak ve ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak;

3 üncü fıkrasında İmar Kanunu'nun 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak;

4 üncü fıkrasında, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takyidede bulunmak veya bu yapıları yıkmamak,

5 inci fıkrasında, Kanun'un 27 nci maddesine göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan

konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi,

Fiillerine uygulanacak imar para cezaları belirlenmiştir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17 nci maddesinin 7 nci fıkrasında "İdari Para Cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298' inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idari para cezaları açısından uygulanmaz" hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42 nci maddesi kapsamında uygulanacak imar para cezaları da her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır.

Çalışmamızda, 2021 yılında İmar Kanunu'nun 42 nci maddesi kapsamında uygulanacak para cezalarının miktarlarının neler olduğuna bunların nasıl hesaplanacağı izah edilecektir.

2. İMAR KANUNU'NUN 42 NCI MADDESİNİN 2 NCI FIKRASINDAKİ CEZALAR

a) 42 nci Maddesinin 2 nci Fıkrası Kapsamında Ceza Gerektiren Eylemler

Bu fıkraya göre; ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanlar için imar para cezası uygulanır. Söz konusu fıkraya göre;

- a) Ruhsat alınmaksızın yapı yapmak,
- b) Ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak,
- c) Kanun'un 27 nci maddesi kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapı yapmak,

aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezası uygulanmasını gerektirir.

Kanunun 42 nci maddesinin 5 nci fıkrasına göre, 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onaylanmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu eylemler, 42 nci maddenin 5 inci fıkrasına göre cezalandırılır. Fakat, bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır. Yani 42 nci maddenin 5 inci fıkrasına göre cezalandırılacak fiiller dışında kalanlar, 42 nci maddenin 2 nci fıkrasına göre cezalandırılır.

b) 42 nci Maddenin 2 nci Fıkrası Uyarınca Verilecek Ceza Miktarı

İmar Kanunu'nun 42 nci maddesinin

2 nci fıkrasında, imar para cezalarının hesaplanması açısından ikili bir sistem belirlenmiştir. Öncelikle aykırılığa konu alan, bu alanlar için belirlenen ve güncellenen ceza miktarı ile çarpılacak, gerekiyorsa bu alanlar için 42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (c) bendindeki artırımlar uygulanacak; sonrasında idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca uygulanarak toplam ceza miktarı belirlenecektir.

b.1) 42. Maddenin 2. Fıkrası Uya-

rınca Verilecek Temel Ceza Miktarının Belirlenmesi

42 nci maddenin 2 nci fıkrası, bu fıkrada sayılan fiillere uygulanacak temel (baz) ceza miktarının belirlenmesi açısından, aykırılığa konu alanın belirlenmesi ve belirlenmemesi durumları için ayrı ayrı sistemler öngörmüştür.

42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendine göre, aykırılık inşaat alanı üzerinden hesaplanabiliyorsa Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için aşağıdaki şekilde ceza uygulanır.

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için, 2021 yılı)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıları, bu maddedeki şartlara uymadan yapmak ve köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapıları ruhsat almadan yapmak	I	A	9,18
			B	15,46
		II.	A	24,76
			B	34,11
		III	A	55,86
			B	62,06
		IV	A	71,37
			B	77,63
			C	96,25
		V	A	118,00
			B	142,91
			C	161,59
D	195,76			

Yani mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi, yapının sınıfı ve grubu için belirlenen ceza miktarı ile çarpılır. Örneğin I. sınıf A grubu bir yapıda 50 m² mevzuata aykırı inşaat var ise uygulanacak temel ceza miktarı 466 (50 x 9,18) TL'dir. (İler-

leyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (a) diyelim.)

42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (b) bendine göre, mevzuata aykırılığı yapı

inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (b) diyelim.)**

b.2) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Aynı Fıkradaki Artırım Nedenleri

42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (c) bendine göre, (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın % 30'u,

2) Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın % 40'ı,

3) Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın % 60'ı,

4) Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın % 100'ü,

5) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın % 20'si,

6) Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın % 80'i,

7) Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın % 50'si,

8) Ruhsatsız ise cezanın % 180'i,

9) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın % 50'si,

10) Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise cezanın % 100'ü,

11) İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın % 10'u,

12) İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın % 20'si,

13) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın % 20'si,

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.

Yani daha önceki bölümde açıkladığımız şekilde hesaplanan (a) ve (b) temel ceza tutarına, c bendinde sayılan bu artırımlar uygulanır. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (c) diyelim.)**

b.3) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Aykırılığa Konu Alanın Emlak Vergi Değeri İle Çarpımı Sonucu Bulunacak İlave Ceza Miktarı

İmar Kanunu'nun 42 nci maddesinin 2 nci fıkrasına 25.03.2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesiyle eklenen bent hükmüne göre; "Bu fıkra uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu ala-

nın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası yukarıdaki bentlere göre verilen para cezalarına ayrıca ilave edilir.”

Görüldüğü üzere bu bent 2 nci fıkra kapsamında idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezasının ayrıca verilmesini öngörmektedir. **(İlerleyen bölümlerdeki hesaplamamızda kullanmak üzere, bu şekilde belirlenen para cezası miktarına (d) diyelim.)**

Bu bent uyarınca verilecek cezalarda aykırılığın metrekare olarak değeri, alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri ile çarpılarak uygulanacak para cezası belirlenir. Örneğin 50 m² aykırılık olan bir yapının bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri 500 TL ise uygulanacak ceza miktarı, 25.000 (50 x 500) TL'dir.

Önemli Not: 42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (b) bendinde mevzuata aykırılığı yapı **inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan**, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar” cezalandırıldığı için ve 42 nci maddesinin 2 nci fıkrasına 25.03.2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesiyle eklenen bent “idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari

metrekare birim değerinin çarpımı” öngördüğü için bu bent sadece 42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendinde belirtilen cezalar için uygulanabilir.

Ayrıca 42 nci maddenin 2 nci fıkrasına 25.03.2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesiyle eklenen bent, sadece 2 nci fıkra kapsamındaki imar para cezalarına uygulanır.

b.4) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Toplam Ceza Miktarının Belirlenmesi

42 nci maddenin 2 nci fıkrası uyarınca uygulanacak toplam para cezasını, aykırılığın metrekare olarak ölçülüp ölçülemediğine göre açıklayalım.

Eğer aykırılık metrekare olarak ölçülebilir ise daha önce isimlendirdiğimiz (a) para cezasının (eğer artırım nedeni var ise c para cezasının) (d) ile toplanması sonucu bulunur. Yani aykırılığın her bir metrekaresi, yapının sınıfı ve grubu için belirlenen ceza miktarı ile çarpılır, (c) bendindeki artırım sebepleri var ise bu uygulanır; bulunan miktar, aykırılığın metrekare olarak değerinin, emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri ile çarpılması sonucu hesaplanan tutar ile toplanır. Örneğin emlak vergi değeri 500 TL olan I. sınıf A grubu bir yapıda 50 m² mevzuata aykırı inşaat var ise uygulanacak temel ceza miktarı 466 (50 x 9,18) TL; aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel 25.000 (50 x 500) TL; toplam ceza miktarı ise 25.466 TL'dir.

Eğer mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan bir yapı söz konusu ise birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir. 42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (c) bendindeki artırım nedenleri var ise bu uygulanır. Ancak 42 nci maddenin 2 nci fıkrasına 25.03.2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesiyle eklenen bent "idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı" öngördüğü ve bu bent sadece 42 nci maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendinde belirtilen cezalar için uygulanabileceği için mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan inşaatlarda bu hesaplama yapılmaz.

b.5) 42. Maddenin 2. Fıkrasındaki Aykırılıklarda Minimum Ceza Miktarı

42 nci maddenin 2 nci fıkrası, uygulanacak minimum ceza miktarını da belirlemiştir. Buna göre yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı, bin Türk lirasından (2021 yılı için 1.336 TL) az olamaz.

3. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 3. FIKRASINDAKİ CEZALAR

18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine,

harita, plan, etüt ve proje müelliflerine ve gözetmenlerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası (2021 yılı için, **6.218,06 TL**), bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası(2021 yılı için **12.423,27 TL**), can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası(2020 yılı için **18.644,71 TL**) idari para cezası verilir.

a) 42. Maddesinin 3. Fıkrası Kapsamında Ceza Gerektiren Eylemler

42 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; Kanununun 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan kişilere para cezaları uygulanır. Bunlar şunlardır:

18 inci maddedeki yükümlülük: 3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayrıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması

28 inci maddedeki yükümlülük: Müelliflik, gözetmen fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi

32 nci maddedeki yükümlülük: Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması

33 üncü maddedeki yükümlülük: İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi

34 üncü maddedeki yükümlülük: İnşaat ve tamiratın devamı ve bahçelerin tanzim ve ağaçlandırılması sırasında;

- Yolun ve yaya kaldırımlarının, belediye veya valiliklere ve komşulara ait yerlerin işgal edilmesi ve buralardaki yeraltı ve yerüstü tesislerinin tahrip edilmesi, bunlara zarar verilmesi,

- Taşıt ve yayaların gidiş ve gelişinin zorlaştırılması,

- Yapı, yol sınırına üç metre ve daha az mesafede yapıldığı takdirde her türlü tehlikeyi önleyecek şekilde yapı önünün tahta perde veya münasip malzeme ile kapatılmaması ve geceleri aydınlatılması,

- Kaldırımların inşaat için kullanılması durumunda, gelip geçene zarar vermeyecek ve tehlikeyi önleyecek tedbirlerin alınmaması,

- Zemin katlarda, dükkan yapılmasına müsaade edilen yapılarda, yayaların can emniyetini tehlikeye düşürecek duvar ve manialar yapılması

35 inci maddedeki yükümlülük: Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması

36 ncı maddedeki yükümlülük: Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi

37 nci maddedeki yükümlülük: Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi

40 ıncı maddedeki yükümlülük: Kamununun selameti için alınması gereken tedbirlerin alınmaması.

41 inci maddedeki yükümlülük: Belediye veya valilikçe verilen müddet içinde belirli yollar üzerinde mahzurlu bina bulunan veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin tayin edilen tarzda kapatılmamak

b) 42. Maddenin 3. Fıkrası Uyarınca Verilecek Ceza Miktarı

42 nci maddenin 3 üncü fıkrası, 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirilememesi veya bu maddelere aykırı davranılması halinde aynı miktar para cezasının verilmesini öngörmektedir. 2021 yılı için bu tutar, **6.206,00TL**dir. Aynı fıkraya göre, fıkrada sayılan bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası (2021 yılı için **12.423,00TL**dir.), can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası (2020 yılı için bu tutar, **18.644,00TL**dir.) idari para cezası verilir.

Kanuni Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can Ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak	6.206,00	12.423,00	18.644,00

4. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 4. FIKRASINDAKİ CEZALAR

42 nci maddenin 4 üncü fıkrasına göre, yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılarla, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası (2021 yılı için bu tutar, 31.082,00TL'dir.) idari para cezası verilir.

5. İMAR KANUNU'NUN 42. MADDESİNİN 5. FIKRASINDAKİ CEZALAR

42 nci maddenin 5 inci fıkrasına göre, Kanun'un 27 nci maddesine göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası (2021 yılı için 1.091,00 TL) idari para cezası verilir.

Not: Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

Mustafa DÖNMEZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Müdürü

2021 YILINDA UYGULANACAK BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

Belediyeler, belde halkının sağlık, huzur ve refahını temin amacıyla, şehrin düzenini bozulmaktan korumak için mevzuata aykırı eylemlerde bulunanlar ile, belediye emir ve yasaklarına aykırı davranışları men etmek ve para cezası vermek yetkisine sahiptir.

Belediyeler, üç ana grupta para cezası verebilmektedir. Bunlar;

1. Belediye emir ve yasaklarına aykırı hareket edenlere verilen para cezaları,
2. Özel kanunların öngördüğü para cezaları,
3. Kabahatler Kanunu uyarınca verilen para cezaları,

olarak üç grupta toplanabilir.

Ülkemizde çeşitli yasalar uyarınca verilmekte olan idari para cezalarının da yasal dayanağı olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, yerini Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde hazırlanan 12.10.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na bırakmıştır. Ancak, bu Kanun'da belediyelerin ve diğer kamu kuruluşlarının yetkisinde bulunan para cezalarının nasıl hesaplanacağı konusunda herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

İdari para cezası içeren kanunlarda yer alan para cezalarının artırılmasına ilişkin usul ve esaslar, 4.11.2004 tarih ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'da düzenlenmiş, anılan kanun 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Bu arada daha önce Türk Ceza Kanunu içerisinde yer alan kabahatlere ilişkin düzenlemeler, ayrı bir yasa şeklinde düzenlenmiş ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu olarak 31.3.2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanun’la **belediye zabıta görevlilerince** verilmek üzere birçok maddede para cezası düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun’un 3 üncü maddesi ile, bu Kanun’un genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı ifade edilmiş, Kanun’un 17 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında ise, *idari para cezasının Devlet hazinesine ödeneceği* hükmü getirilmişti. Belediyelerin aleyhine olan bu madde, 19.12.2006 tarih ve 26381 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun’un 32 nci maddesi ile değiştirilerek “... mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları kendi bütçelerine gelir kaydedilir...” hükmü ile **belediyelerce verilen idari para cezalarının kendi bütçelerine gelir kaydedilmesi sağlanmıştır**.

Yine, Kabahatler Kanunu’nun 3 üncü maddesi, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı doğrultusunda 5560 sayılı Kanun’un 31 inci maddesi ile değiştirilmiştir.

Yapılan değişiklik ile; “*Bu Kanunun,*

a) *İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,*

b) *Diğer genel hükümleri, idari para*

cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır.” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

Yapılan düzenleme ile; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun, kanun yolu dışındaki diğer genel hükümlerinin tüm idari para cezaları hakkında uygulanması saklı tutulmuştur. Ancak, idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda; kanun yoluna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunması halinde ilgili kanun hükmü, buna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde ise 5326 sayılı Yasa’nın kanun yoluna ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Bu kapsamda idari yaptırım kararlarında bulunması gereken hususlar, kararların ilgililere tebliğ usulü, özel kanununda hüküm bulunmaması koşuluyla idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümler (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), ödeme usulü, takip ve tahsili usulü, indirim, taksitlendirme, zamanaşımı, idari para cezalarının gelir kaydedileceği kamu idareleri gibi düzenlemeler genel hükümler olup, ilgili kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Örneğin, 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca verilen idari para cezalarında ödeme süresi, 30 gün olarak belirlenmiştir. İmar para cezasına itiraz konusunda, 3194 sayılı Yasada bir düzenleme mevcut olmadığından, 5326 sayılı Yasa’ya bağlı olarak kanun yolu hükümleri uygulanacağından, peşin ödeme indirimi kanun

yoluna başvuru süresi olan 15 gün içerisinde yapılan ödemelere uygulanacaktır.

İdari para cezaları ile ilgili bir diğer önemli husus da, bu cezalarının belediyenin hangi organı tarafından verileceği hususudur. 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesi dışında belediyeleri ilgilendiren diğer maddelerinde cezaların kimin tarafından verileceği açıkça belirtilmiştir. Anılan Yasa'nın 32 nci maddesine göre cezanın kimin tarafından verileceği hususu, 1608 sayılı Yasa'da 5728 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikten sonra açıklığa kavuşmuş ve bu maddeye göre cezanın belediye encümenince verileceği belirtilmiştir. Belediye cezası içeren diğer yasalarda, cezanın hangi organ tarafından verileceğinin açıkça belirtilmemesi durumunda, cezaya ilişkin karar 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/b ve 34/e maddeleri gereğince yine belediye encümenince verilecektir.

Bu bağlamda yapılan son düzenlemeler ışığında belediyelerin uygulayacağı para cezaları konusunu çeşitli yönleriyle incelemeye çalışacağız.

2. PARA CEZALARININ ARTIRILMASI VE YÖNTEMİ

Yukarıda açıklandığı üzere; 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren 5252 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun dışındaki kanunlarda yer alan para cezalarından nispi nitelikteki vergi ve resim cezaları, nispi para cezaları ve tazminat kabilinden değişen orana bağlı bulunan para cezaları hariç olmak üzere, kanun ve tüzüklerde alt ve üst sınırları veya bunlardan birinin gösterildiği veya hiç gösterilmediği veya sabit bir

rakam olarak gösterilmiş bulunan para cezalarını (idarî ve disiplin para cezaları dahil), çıkış tarihi itibarıyla kat (misil) uygulamasına tabi tutmuştur.

Bu çerçevede, kanunlarda geçen her türlü belediye para cezalarının, 1.6.2005 tarihinden itibaren kanunların yürürlüğe giriş tarihleri esas alınarak sadece misil uygulaması yapılarak artırılacak ve 1.1.2009 tarihinden itibaren Türk Lirası uygulamasına geçilmiş olması nedeniyle, çıkan miktar TL'ye çevrilecektir. 31.01.2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un değişik 2 nci maddesine göre; ilgili kanunları gereğince uygulanacak adli ve idari para cezalarının hesaplanmasında ve ödenmesinde, bir Türk Lirası'nın (1 TL) altında kalan tutarlar dikkate alınmayacaktır.

Ayrıca, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasına göre, idari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanacaktır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca 28.11.2020 tarihli ve 31318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 521 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yeniden değerlendirme oranı 2020 yılı için % 9,11 (dokuz virgül on bir) olarak tespit edilmiştir.

İdari para cezalarına karşı 5326 sayılı Kanun'un 27 nci maddesi uyarınca cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesine başvuruda bulunulabilecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da, para cezasına ilişkin kanunlardaki hükümler değişikliğe uğradığında, kat uygulamasında değişiklik tarihinin esas alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda 1.1.2021 - 31.12.2021 tarihleri arasında belediyelerce uygulanacak idari para cezası miktarları aşağıda gösterilmiştir:

3. BELEDİYE EMİR VE YASAKLARINA AYKIRI HAREKET EDENLERE VERİLEN PARA CEZALARI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin (b) fıkrasında, "*Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, belediye yasakları koymak ve uygulamak...*", belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer almaktadır.

Belediye meclisleri ve encümenleri, başta 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere, çeşitli kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getirirken, beldenin esenliğiyle ilgili çeşitli kararlar alırlar.

Belediyeleri ilgilendiren kimi kanunlarda çeşitli yasaklayıcı ve cezai hükümler yer almaktadır. Bu kapsamda başta 5393 sayılı Yasa olmak üzere, 1593 ve 831 sayılı Yasalarda, 1608 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

- **1608 SAYILI UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKAMI CEZAIYE HAKKINDAKİ 486 NUMARALI KANUNUN BAZI MADDELERİNİ MUADDİL KANUN**

Belediye yasakları hakkında temel yasa olan 15.5.1930 tarihli ve 1608 sayı-

lı Kanun, 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır.

Bu meyanda 1608 sayılı Kanun'un 1 ve 2 nci maddeleri 5728 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, bu iki madde ile yürürlük maddesi dışında kalan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu değişikliklerle Kanun'un 1 inci maddesi; belediye meclisi kararlarına muhalefet veya mevzuatın men veya emrettiği fiilleri işleyenlere, 2 nci maddesi ise; yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişilere cezai yaptırım öngörmüştür.

1. Belediye Meclisi Kararlarına Muhalefet veya Mevzuatın Men veya Emrettiği Fiilleri İşlemek

Yapılan değişiklik sonucunda, 1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesi, "*Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.*

Belediye encümeni kararında belli bir fiilin muayyen bir süre zarfında yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin

ilgili kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları yüzde yirmi zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

Bu madde hükümleri ilgili kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde uygulanır.” hükmüne dönüşmüştür.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, 1608 sayılı Kanun çeşitli yaptırımlar öngörmektedir.

a) Para Cezası

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi hükmüne göre, belediye encümenince;

- Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere,
- Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezasına karar verileceği öngörülmektedir.

Bu durumda; 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi çerçevesinde gerek belediye meclis ve encümenince alınan kararlara aykırı hareket edenlere, gerekse belediye mevzuatının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesindeki; “Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 TL idarî para

cezası verilir.” hükmü uyarınca **belediye encümenlerince** 100 TL idari para cezası verilecektir.

Söz konusu Yasa'nın para cezasındaki değişiklik hükmü, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği için, bu tarihten itibaren 100 TL olarak uygulanmıştır.

Ancak 5326 sayılı Yasa'da 100 TL olarak öngörülen bu para cezası, yasa gereği 2006 ve izleyen yıllarda yeniden değerlendirilme oranında artırılarak güncelleştirilmiş, 2020 yılında 392 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....392 x 1,0911 = 427 TL

Not : Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

b) Yasaklanan Faaliyetin Meni

1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesine göre, belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası yanında, yasaklanan faaliyetin menine karar verilecektir.

Bilindiği üzere, 1608 sayılı Kanun'un değişiklik öncesindeki uygulamasında,

3 ila 5 gün meslek ve sanattan men edilmesi yaptırımı öngörülmekteydi. Yapılan değişiklikle, yasaklanan faaliyetin ne kadar süreyle men edileceğine belediye encümenince karar verilecektir. Başka bir deyişle, bu konuda takdir yetkisi belediye encümenine bırakılmıştır.

Bu arada şunu da belirtelim ki, **yasaklanan faaliyetin men**i ibaresiyle ne kastedilmektedir ? Bu konu, pek açık değildir. Kanun'un lafzına bakılırsa yasak olan bir faaliyetin men edilmesi söz konusu ki, yasaklanan faaliyet, zaten men edilmiş demektir. Bu durumda mevzuatla veya meclis kararıyla yasaklanmış bir fiilin ayrıca encümen kararıyla men edilmesi, malumu ilandan öteye gitmeyecektir.

Örneğin, ruhsatı olmadığı halde bir kuruyemişçinin alkollü içecek satması yasaktır. Bu fiili işleyen işyeri sahibi için belediye encümeni ne karar vermelidir ? Madde lafzından hareketle, yasaklanan faaliyet olan alkollü içecek satılmasının men edilmesidir. Ancak bu kararın bir yaptırımını ve caydırıcılığı olmayacaktır.¹

Netice itibarıyla, yasaklanan faaliyetin men edilmesi yaptırımını, zabitanın tespit etmiş olduğu yasak fiil ne ise, kararın tebliğinden itibaren yapılmamasını içermektedir.²

Ayrıca, belirtelim ki, yasaklanan faaliyetin men, nitelik itibarıyla kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir, bir idari işlemdir. Bu nedenle, bu tür kararlara karşı yargı yolu, idare mahkemelerinde açılacak iptal davasıdır.

Yasaklanan faaliyetin men, nitelik itibarıyla kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir; bir idari işlemdir. Bu nedenle encümen kararında idari para cezasıyla birlikte faaliyetin menine karar verilmiş ise, bu karara karşı 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır.³

Ancak encümen kararıyla sadece idari para cezası verilmiş ise bu karara karşı 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerekir.⁴

Yasaklanan faaliyetin men cezasının uygulanması: encümenin vermiş olduğu yasaklanan faaliyetin men cezası, hangi faaliyet yasaklanmışsa onun muhatabınca yapılmasını engellemek şeklinde uygulanacaktır. Örneğin, sağlık koşullarına uygun olmayan şekilde ekmek satan bir bakkala verilen ekmek satmama cezası, sadece ekmek satma faaliyetini engellemek şeklinde uygulanacaktır. Tümünüyle bakkalın kapatılması şeklinde bu ceza uygulanamaz. Ancak, bazı kez yasaklanan faaliyet ilginin iştiğal ettiği tüm faaliyetini kapsayabilir. Bu durumda, örneğin bir iş yeri için faaliyetten men yaptırımını uygulamak gerekir. Yani anlaşılır bir ifade ile söz konusu işyerinin kapatılması gerekmektedir. İşyeri kapama işlemi ise, eski uygulamalarda olduğu gibi işyerinin mühürlenerek kullanıma kapatılması şeklinde gerçekleşir. Yani, varsa işyerinin giriş kapılarının mühürlenmesidir. Mühürlemeyi gerçekleştiren belediye zabıtası, 10 Ağustos 2005 tarih ve 25902

3 Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 2.3.2009 günlü, E.2008/253, K.2009/45

4 Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 17.11.2008 günlü, E.2008/61, K.2009/291

1 Veli Böke, M. Lamih Çelik, Zabitanın Cep Kitabı, 4. Baskı, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara 2016, s.9

2 A.k., s.94

sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği’nde 40 ıncı maddesinde belirtilen aşağıdaki usul ve esaslara kıyasen uymak durumundadır: meslek ve sanattan kararı işyeri sahibine veya kanuni temsilcisine tebliğ edilir ve kapatma işlemine hazırlanması için azami 24 saat süre tanınır. kapatma işleminde işyeri sahibi ve/veya kanuni temsilcisi hazır bulundurulur. kapatılan yerden, kapanma süresince bozulabilecek mallar ile kişinin özel ve zaruri eşyalarının çıkarılmasına izin verilir. Kapatma işleminde yangın, su baskını, hırsızlık gibi durumları önleyici tedbirler alınır. İşyerinin pencere ve kapıları kapatılmak suretiyle dışarıyla teması kesilir. İşyerinin dışı açılan bütün kapıları mühürlenir. Kapatma tutanağında kapatma nedeni, tarihi ve saati belirtilir ve hazır bulunanlar tarafından imzalanır. İşyeri sahibi veya kanuni temsilcisinin imzadan kaçınması halinde, bu durum tutanakta belirtilir. Kapatılan yerin tekrar açılmasında da açılış tarihi ve saati yazılarak açma ve teslim tutanağı hazır bulunanlar tarafından imzalanır. İşyeri sahibi, işyerinin mühürlenmesine rağmen işyerine girer ve ticari faaliyette bulunursa, bu durumda Türk Ceza Kanunu’nun 203. maddesinde ifadesini bulana “mühür bozma” oluşacaktır.

c) Fiilin Yapılması İçin Süre Verilmesi

Belediye encümeni, 1608 sayılı Yasa’nın 1 inci maddesi hükümlerine aykırılık halinde, ceza vermek yerine, bunun giderilmesi için kabahati işleyene belirli bir süre de verilebilecektir.

Bu meyanda belediye encümeni, kararında belli bir fiilin muayyen bir süre içerisinde yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları % 20 zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

d) Tutanak ve Kararların Yazılması

1608 sayılı Yasa hükümlerince düzenlenmesi gereken tutanaklar ve idari yaptırım kararları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun genel hükümlerine göre düzenlenir.

1608 sayılı Yasa çerçevesinde işlenen belediye suçlarına ilişkin tutanaklar, belediye zabıtasınca 5326 sayılı Yasa’nın öngördüğü şekilde hazırlanır. Hazırlanan tutanağın bir sureti işleyene, diğeri ise belediye encümenine verilir.

Belediye encümeni tarafından verilen ceza, 5326 sayılı Yasa’nın öngördüğü şekilde “**idari yaptırım tutanağı**” haline getirilip, cezanın muhatabı olan kişiye tebliğ edilir.

2. Yolcu Nakil Araçları Ücret Tarifesine Uymamak

1608 sayılı Kanun’un 5728 sayılı Kanun’la değişik 2 nci maddesine göre; belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen *yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi*, belediye encümeni tarafından ikiyüzel-li Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezasıyla cezalandırılmaktadır.

Bu kapsamda verilecek para cezaları;
2021 yılında en az...789x1,0911=860 TL
en fazla.....15.947x1,0911=17.399 TL
olarak uygulanacaktır.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 486 Numaralı Kanununun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'un 1 ve 2 nci maddeleri 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, bu iki madde ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu bakımdan, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerde de (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

4. ÖZEL KANUNLAR UYARINCA VERİLEN PARA CEZALARI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun encümenin görevlerini düzenleyen 34 üncü maddesinin (e) bendine göre, "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek" belediye encümenlerinin görev ve yetkileri arasında yer almıştır.

Belediye cezası içeren kanunlarda, cezanın hangi organ tarafından verileceği açıkça belirtilmemesi durumunda, 5393 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinin (e) bendine göre, belediye encümenince karara bağlanır.

Bu kısma giren para cezalarını düzenleyen yasaların ve 5252 sayılı Yasa ile getirilen misil artışı uygulaması ve yeniden değerlendirme oranından artırılmasından sonra 1.1.2021 - 31.12.2021 tarihleri arasında uygulanacak ceza tutarları şöyledir:

A. BELEDİYE ENCÜMENİNCE VERİLEN PARA CEZALARI

1 - 831 Sayılı Sular Hakkında Kanun

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Buna göre; 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi çerçevesinde gerek belediye meclis ve encümenince alınan kararlara aykırı hareket edenlere, gerekse belediye mevzuatının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesindeki; "Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nede-

niyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 TL idarî para cezası verilir.” hükmü uyarınca belediye encümenlerince 100 TL idari para cezası verilecektir.

Söz konusu Yasa'nın para cezasındaki değişiklik hükmü, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği için, bu tarihe kadar 4,00 TL olarak uygulanagelen para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100,00 TL olarak uygulanmıştır.

Ancak, 5326 sayılı Yasa'da 100 TL olarak öngörülen bu para cezasının, 2006 ve izleyen yıllarda yasa gereği yeniden değerlendirilme oranında artırılarak güncelleştirilmesi gerektiğinden, 2020 yılında 392 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....392 x 1,0911 = 427 TL olarak uygulanacaktır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

2 - 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283

üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştilal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır.

Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125 TL, 2020 yılında 392 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....392 x 1,0911 = 427 TL

b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesi olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 ncı maddesine göre cezalandırılır.

Söz konusu yasağa aykırı hareket edenler hakkında 5326 sayılı Yasa'ya is-

tinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125.- TL, 2020 yılında ise 392 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....392 x 1,0911 = 427 TL

c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.

Söz konusu yasağa aykırı hareket edenler hakkında 5326 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125.- TL, 2020 yılında 392 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....392 x 1,0911 = 427 TL

İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

3 - 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu

yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Söz konusu para cezası 2008 yılından itibaren yasa gereği yeniden değerlendirilerek artırılarak güncellenmiş, 2020 yılında 187 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....187x1,0911 = 204 TL

İdarî para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

4 - 6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu

2.3.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince 100.- TL idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100 TL, 2020 yılında ise 308 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında en az ve en fazla..... 308 x 1,0911 = 336 TL

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idarî para cezası verilecektir.

5 - 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanunu

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Söz konusu para cezası 2008 yılından itibaren yasa gereği yeniden değerlendirilerek oranında artırılarak güncellenmiş, 2020 yılında 392 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında.....392 x 1,0911 = 427 TL

İdarî para cezasına itiraz : 7126 sayılı Yasada itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

6 - 2872 Sayılı Çevre Kanunu

9.8.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesinde, idarî ni-

telikteki cezalar sayılmıştır. Bu Kanun'un 24 üncü maddesi, Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na tanımıştır.

Ancak, bu yetki, anılan Yasa'nın 12 nci maddesinin birinci fıkrasındaki, "*Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi, Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, anılan Bakanlıkça il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usul ve esasları çerçevesinde yapılır.*" hükmü uyarınca, denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılabilir. Dolayısıyla idari yaptırım yetkisi, çevre denetim birimlerini kuran ve yetki devri yapılan belediyelerce de kullanılabilir.

Ayrıca, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesi ile; 2872 sayılı Çevre Kanunu'na ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde **gürültü** yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek zabıtaya görev olarak verilmiştir.

2872 sayılı Yasa'nın 14 üncü maddesine göre, kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturmak yasaktır.

Bu kapsamda anılan Yasa'nın 14 üncü maddesine istinaden hazırlanan **Çevre-**

sel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği, 4.6.2010 tarih ve 27601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendi; *“Bir motorlu araç üzerinde veya içinde; korna veya ses çıkaran başka bir cihazın zorunlu haller dışında gürültü rahatsızlığına neden olacak şekilde çalınması yasaktır”* hükmünü getirmiştir.

Eğlence yerleri ve rekreasyon alanlarından kaynaklanan çevresel gürültü düzeyi ve gürültünün önlenmesine ilişkin kriterler Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin (g) bendine göre; *“Kapalı eğlence yerlerinin dış giriş kapıları üzerine “Dikkat: içerideki ses düzeyi insan sağlığına zararlıdır.” şeklinde ışıklı ikaz levhalarının asılması zorunludur.”* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmelik’te yer alan gürültü kaynakları bazında yaşanan sorunlar nedeniyle oluşan şikayetlerin değerlendirilmesi veya programlı veya programsız yapılacak denetimlerde; belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde Çevre Kanunu’na istinaden **yetki devri yapılan belediyelerce**, yetki devri yapılmadığı takdirde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince işbirliği ve koordinasyon içinde yapılır (2872 s. K., md.39).

2872 sayılı Yasa’nın 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almaya veya standartlara aykırı şekilde gürültü veya titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası, ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası, işyerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası,

fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu cezalar; 2020 yılında sırayla 1.461 TL, 4.412 TL, 14.740 TL ve 44.245 TL olarak uygulanmıştır.

$$2021 \text{ yılında...} 1.461 \times 1,0911 = 1.594 \text{ TL}$$

$$4.412 \times 1,0911 = 4.813 \text{ TL}$$

$$14.740 \times 1,0911 = 16.082 \text{ TL}$$

$$44.245 \times 1,0911 = 48.275 \text{ TL}$$

olarak uygulanacaktır.

26.04.2006 tarih ve 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un yürürlüğe girmesiyle, bu Kanun gereği yapılacak denetim ve idari yaptırım yetkisinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nda olması, gerektiğinde yetkinin Bakanlıkça; il özel idarelerine, **çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına** veya yasanın belirtilen diğer kurum ve kuruluşlara devredilir.

Çevre Kanunu’nda öngörülen idari yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak yetkili denetleme elemanlarınca bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak, denetleme elemanlarının bağlı bulunduğu ve idarî yaptırım kararını vermeye yetkili mercie intikal ettirilir.⁵ Bu merci, tutanağı değerlendirerek gerekli idarî yaptırım kararını verir. İdarî yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre idarî yaptırım kararını veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

Şunu da belirtelim ki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim

⁵ İdarî yaptırım kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren **otuz gün** içinde idare mahkemesinde dava açılabilir.

yetkisi verilen kurum ve merciler (belediyeler) tarafından verilen idarî para cezalarının yüzde ellisi, bu Kanun uyarınca yapılacak denetimlerle ilgili harcamaları karşılamak ve diğer çevre hizmetlerinde kullanılmak üzere bu kurumların bütçesine gelir kaydedilir, yüzde ellisi ise genel bütçeye gelir kaydedilir.

* 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca verilen para cezasından kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu, söz konusu para cezasının 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına girmediği hk.

(Danıştay 6. D. 30.1.2007 gün ve E.2006/835, K.2007/440)

7 - 3194 Sayılı İmar Kanunu

3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42 nci maddesinde belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden

fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde belediye encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

• **Yasa'nın 1 inci fıkrasına göre;** ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan **yapının sahibine, yapı müteahhidine** veya **aykırılığı altı iş günü** içinde idareye bildirmeyen ilgili **fenni mesullere** yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, 500 TL (2021 yılı 1.554,51-TL)'den az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:

Sınıfı	Grubu	Para Cezası Tutarı/Oranı	
a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;			
1	I. Sınıf	A Grubu yapılara	9,327122333291547 TL
		B Grubu yapılara	15,545203888819245 TL
2	II. Sınıf	A Grubu yapılara	24,872326222110792 TL
		B Grubu yapılara	34,199448555402339 TL
3	III. Sınıf	A Grubu yapılara	55,962733999749282 TL
		B Grubu yapılara	62,18081555527698 TL
4	IV. Sınıf	A Grubu yapılara	71,507937888568527 TL
		B Grubu yapılara	77,726019444096225 TL
		C Grubu yapılara	96,380264110679319 TL
5	V. Sınıf	A Grubu yapılara	118,143549555026262 TL
		B Grubu yapılara	143,015875777137054 TL
		C Grubu yapılara	161,670120443720148 TL
		D Grubu yapılara	195,86956899904611 TL

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.	% 20'si
--	---------

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;	
1 Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın	% 30'u
2 Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın	% 40'ı
3 Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın	% 60'ı
4 Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın	%100'ü
5 Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın	% 20'si
6 Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın	% 80'i
7 Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın	% 50'si
8 Ruhsatsız ise cezanın	%180'i
9 Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın	% 50'si
10 Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise cezanın	% 100'ü
11 İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın	% 10'u
12 İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın	% 20'si
13 Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın	% 20'si
(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.	
18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere	6.218,08157388 TL
Bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde	12.436,16314776 TL
Can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde	18.654,24461253 TL

Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine	31.090,40776029 TL
<p>* 3194 sayılı Yasa'nın 42 nci maddesine göre idari para cezası 1.554,51 TL'den az olamaz.</p> <p>** İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 s. VUK'nın mük. 298. maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında 1 TL'nin küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.</p> <p>*** Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.</p> <p>**** Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p>	

İmar Kanunu kapsamında verilen para cezalarını bir örnekle açıklamak gerekir;

Örnek: III. Sınıf A Grubu yapılara 2021 yılında herbir m² için 55,962733999749282 TL idari para cezası uygulanacaktır. Buna göre 2021 yılında;

1.000 m² için
 1.000 x 55,962733999749282 =
 55,962,733999749282 TL

İdari para cezası uygulanacaktır.

3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca verilen para cezasından kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu, söz konusu para cezasının 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına girmediği hk.

(Danıştay 6. D. 30.1.2007 gün ve E.2006/1498, K.2007/438)

* Davacının dava açmaktaki nihai amacının yapısına bitişik olan ve taşınmazına tecavüz eden mevzuata aykırı yapıların ortadan kaldırılması olduğu ve yapıların ruhsatlı yapıldığını varsayarak yapı ruhsatının iptali istemiyle dava açtığı, uyuşmazlıkta çekme mesafeleri ihlal edilerek ruhsatsız ya da ruhsata aykırı

yapılaşmaların olduğunun sabit olması karşısında yapıların mühürlenerek durdurulması ve ruhsata uygun hale getirilmesi halinde yapı ruhsatının iptal edilmesi görevini yerine getirmeyen idarenin denetim ve gözetim sorumluluğu kapsamında gereken işlemleri yapmaması nedeniyle mahkemece dava konusu yapı ruhsatının iptal edilmesi gerekirken yapı ruhsatının imar planına uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddedilmesinde isabet bulunmadığı hakkında.

3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca idarenin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapıları mühürleyerek durdurması ve ruhsat alınmaması ya da yapının ruhsata uygun hale getirilmemesi halinde ruhsatın iptaline karar vermesi gerekmektedir.

(Danıştay 6. D. E.2014/3144, K.2017/11821)

Bir öneri: İmar para cezasının hesabında, diğer idari para cezalarından farklı olarak, bir Türk Lirası'nın (1 TL) küsurunun da dikkate alınmasının yarattığı sıkıntıların giderilmesine ilişkin düzenleme.

Bilindiği üzere, imar para cezalarında bir Türk Lirası'nın (1 TL) altında kalan tutarların dikkate alınması uygulamada söz konusu para cezalarının hesaplanması, bütçeleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi sırasında kendisine ayrılan alana (sütuna) sığmadığı gibi, hesap makinesinden kağıda aktarılırken ceza tutarının eksik ya da yanlış aktarılmasına neden olabilmektedir.

Örneğin 2021 yılında V. Sınıf D Grubu yapılara her bir m2 için 195,869568999122487 TL gibi oldukça küsuratlı idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

Bu bakımdan, imar para cezası tutarlarının diğer idari para cezalarının hesaplanmasında olduğu gibi 5326 sayılı Kanun'un 17/7 nci maddesi ve 5083 sayılı Kanun'un 2 nci maddesindeki genel kurala uygun olarak bir Türk Lirası'nın (1 TL) altında kalan tutarların dikkate alınmaması ya da hesaplama sonucu oluşacak tutarlardaki küsuratların yarım Kuruş ve üzerinde olması halinde bir Kuruşa tamamlanması, yarım Kuruşun altındaki değerlerin ise dikkate alınmaması şeklinde düzenleme yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Buna göre; V. Sınıf D Grubu yapılara her bir m2 için 2021 yılında 1.000 m2 için uygulanacak:

$1.000 \times 195,869568999122487 = 195,869568999122487$ TL tutarın;

ya küsuratının atılarak her bir m2 için 195 TL

ya da 195,87 TL

alınacak şekilde düzenleme yapılmasının uygulamada yaşanan sorunları gidereceği kanısındayız.

8 - 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu

4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 1.12.2004 tarihli ve 5259 sayılı Kanun'la yeniden düzenlenen 6 ncı maddesine göre, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;

a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan,

b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan,

c) Bu Kanun'un 12 nci maddesinde belirtilen (*Kanunî istisnalar saklı kalmak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşından küçükler çalıştıramayacağı; polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini menedeceği hk.*) yasaklara uymadığı tespit edilen,

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen,

İş yerlerinin işletmecilerine 500 TL ile 1.000 TL arasında **idarî para cezası** verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede

sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

5252 sayılı Yasa'nın 4 üncü maddesine göre, 2004 yılında yürürlüğe giren kanunlardaki para cezası miktarlarında herhangi bir artırımı öngörülmediğinden, 1.6.2005 - 31.12.2005 tarihleri arasında en az 500 TL, en fazla 1.000 TL olarak uygulanmıştır.

2006 ve izleyen yıllarda yeniden değerlendirilerek artırılarak güncellenmiş, 2020 yılında en az 2.233 TL, en fazla 4.488 TL olarak uygulanmıştır.

2021 yılında en az.....2.233 x 1,0911 = 2.436 TL

en fazla.....4.488 x 1,0911 = 4.896 TL olarak uygulanacaktır.

9 - 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

11.3.2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 14 üncü maddesine göre;

a) 13 üncü maddenin 1/e bendindeki; “Halde, toptan satış miktarının altında mal satılması”,

(I) bendindeki; “Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 247 TL,

b) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (ğ) bendi; “İşyeri veya satış yeri bulunmaksızın toptancı halinde veya pazar yerinde toptan ya da perakende satış yapılması”,

(i) bendi; “Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunması”,

(j) bendine; “Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması”,

(k) bendine; “Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 1.274 TL,

c) 5 inci maddenin beşinci fıkrasına; “Komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon oranı, yüzde sekizi aşmamak üzere taraflarca serbestçe tespit edilir. Bakanlık bu oranı yarıya kadar indirmeye yetkilidir. Fiilen aracılık hizmeti verilmedikçe komisyon ücreti alınmaz.”

Altıncı fıkrasına; “Komisyoncular teslim aldıkları malları cinslerine, doğal özelliklerine, standartlarına, gıda güvenirliliğine ve kalitesine ilişkin şartlara göre

özenle korumak ve gerekli bilgileri vermek, kanunî kesintileri satış bedelinden düşükten sonra mal bedelini satış tarihinden itibaren on beş iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne ödemek zorundadır.”

Yedinci fıkrasına; “Teslim alınan malların satış bedeli ile satın alınan malların alış bedelinden kanuni kesintiler dışında başka bir kesinti yapılamaz.”

Onuncu fıkrasına; “Üreticiler ve üretici örgütleri hariç, sekizinci fıkrada sayılan kişiler toptancı halleri içinde kendi aralarında mal alamaz, satamaz veya devredermez.”

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 5.115 TL,

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi; “5957 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak üretici, üretici örgütleri veya tüccarların komisyonculuk faaliyetinde bulunması”,

(g) bendine; “İşyeri veya satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması”,

(h) bendine; “Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması”,

(ı) bendi; “Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 5.115 TL

ç) Toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara, 5 inci maddenin on üçüncü fıkrası uyarınca Bakanlıkça belirlenen asgarî şartları ve bilgileri sözleşmelerde bulunduranlara 5.115 TL

d) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendine; “Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanunî kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi”,

(f) bendine; “Halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışında toptan veya perakende satılması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 7.680 TL

e) 5 inci maddenin on birinci fıkrası; “Perakende satış yapan üreticiler ile toptan veya perakende satış yapan diğer satıcılar; malları cinsine, doğal özelliklerine, kalite ve standartlarına göre sınıflandırmak, gıda güvenilirliğine, teknik ve hijyenik şartlara uygun olarak ürünün özelliğine göre satışa sunmak ve satışa sunulan malların izlenebilirliğine yönelik bilgileri içeren ve Bakanlık ile Tarım ve Köyüşleri Bakanlığınca belirlenecek teknik özelliklere sahip künyelerin kap veya ambalajlarının üzerinde bulundurulmasını sağlamak zorundadır.”,

hükümüne aykırı hareket edenler hakkında 12.804 TL

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki; “Malın kalitesine, standardına veya gıda güvenilirliğine ilişkin belgelerde ya da künyesinde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi”,

hükümüne aykırı hareket edenler hakkında 12.804 TL

f) 6 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki; “Meslek mensupları, serbest rekabete engellemek amacıyla kendi aralarında veya üreticilerle ticarî anlaşmalar yapamaz, uyumlu eylemde bulunamaz ve hâkim durumlarını kötüye kullanamaz.”,

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında 25.610 TL

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki; “Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması”,

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında 25.610 TL

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (f) bendindeki; “Gerçeğe aykırı analiz raporu düzenlenmesi veya bu raporun düzenlenmesinin sağlanması”

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında 25.610 TL

İdarî para cezası uygulanır.

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (h), (ı), (i), (j) ve (k) bentlerine aykırı hareketten dolayı bu maddede öngörülen idarî para cezaları pazar yerlerindeki tahsis sahipleri için onda biri oranında uygulanır.

14 üncü maddede öngörülen idarî para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idarî para cezaları her tekrar için iki katı olarak uygulanır. İdarî para cezası uygulama yetkisi belediyelerde belediye encümenince kullanılır.

10 - 4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu

Terminallerdeki belediye zabıta birimleri, 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin kendilerine yük-

lediği görev ve yetkileri doğrudan yerine getirir ve kullanırlar.

Uygulanacak idari para cezaları, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 2.8.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanun'la değişik 26 ncı maddesinde belirtilmiştir.

....

c) Taşıma hizmetlerini kabul edilebilir bir neden olmaksızın veya zorunlu haller dışında yapmaktan kaçınan taşımacılara (m.5/6): 1.181 TL,

ç) Bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi hâlinde (m.5/7): 1.181 TL,

d) Yolcu ve eşya taşımaları, kanunlara ve taşımacı ile yolcu ve gönderen arasındaki sözleşmelere uygun olarak yapılır. Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları taşıma senetsiz yapılamaz (m.6/1). Buna aykırı davranan taşımacılara : 1.181 TL,

- Taşımacı, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludur. Yolcu ve gönderenler de taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uymak zorundadırlar (m.6/3).

- Taşımacı, çevre kirliliğini önleme, çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine uymak zorundadır (m.6/4).

Bu hükümlere aykırı davranan taşımacılara : 707 TL

e) Taşımacı, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu ve eşyayı taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdür (m.7/1). Buna aykırı davranan yolcu taşımacılarına : 2.372 TL

f) Acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu yetki belgesine sahip olanlar taşımacı yetki belgesi almadan kendi ad ve hesaplarına taşıma yapamaz ve yaptırılmazlar.

Taşıma işleri komisyoncularının, kendi namlarına eşya taşıtabilmeleri için bu taşımaları bir müvekkil hesabına yapmaları zorunludur. Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz (m.10).

Bu hükümlere aykırı davranan acente ve taşıma işleri komisyoncularına : 3.556 TL,

g) Ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara veya değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara (m.11) 780 TL, ücret ve zaman tarifelerini görülebilecek şekilde iş yeri, terminal ve bilet satış yerlerinde bulundurmayanlara (m.11) 308 TL idari para cezası verilir. (Aynı kabahat için 48 saat geçmeden ikinci bir ceza verilmeyebilir),

j) Terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara (m.32/1) : 707 TL,

idari para cezası verilir.

Bu kapsamda idarî para cezaları terminallerde, belediye zabıta görevlilerince verilir.

4925 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren **bir ay** içinde ödenir.

B. İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para ce-*

zası bir kat artırılarak uygulanır." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde"* ibaresinden *bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımlı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K:2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldü-

ğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... *Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

C. BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakınından ilgilendiren birçok yasa, tü-

zük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, "Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek." hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

Dolayısıyla bu tür davalarda, yargılama sırasında müdahil olarak davaya belediye başkanı veya görevlendireceği avukat katılacaktır.

5. ÖZEL KANUNLAR UYARINCA VERİLEN PARA CEZALARI

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na göre belediye zabıta görevlilerince verilecek ceza tutarları ise şöyledir:

**KABAHAHLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI
(1.1.2021 - 31.12.2021)**

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	427	427
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	204	204
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyeye) 5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	204 4.402	204 22.080
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	204	204
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	204	204
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığıma)	427	2.186
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	204	204
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	121	121
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevl. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	204	204
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	66	66
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	2.186	22.080
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	204	204
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	427	13.237
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	427	22.080
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	204	204
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	1.087	1.087
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	427	13.237

(*) 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idari para cezasının hesabında bir TL'nin kısıuru dikkate alınmaz.

Salih ÇALAL

Müfettiş

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERİN ŞİRKETLERİNE İŞLETME HAKKININ DEVREDİLMESİ

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu sözlüğünde belediye; il, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan örgüt, şehremaneti şeklinde tanımlanmıştır.¹ 5393 sayılı Belediye Kanununa göre belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade eder.

¹ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=BELED%C4%B0YE

Genel anlamda belediye, bir şehir veya ilçenin temizlik, aydınlatma, su ve elektrik gibi ortak ihtiyaçlarını ve hizmetlerini gören örgüttür. Söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesindeki farklı usuller belediye şirketi kavramını ortaya çıkarmıştır. 5393 sayılı Kanun'un "şirket kurulması" başlıklı 70'inci maddesinde, "belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir" hükmü yer almaktadır.

Bilindiği üzere belediyeler, vatandaşlara sunulacak hizmetin en hızlı, en verimli ve en ihtiyaca uygun şekilde yapıldığı örgütlerdir. Ancak kimi zaman bu hizmetlerin sunumunda yaşanan yasal prosedür

zorlukları, hizmetlerin daha esnek bir alanda sunulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere belediye tarafından kurulan şirketler, ilgili belediyeye özel sektör esnekliği, kabiliyeti ve geniş hareket alanı kazandırmış ve hizmet sunumunda vatandaş ihtiyacını daha hızlı ve verimli karşılayan bir alan yaratmıştır.

Bu kapsamda, çalışmamız içerisinde belediye şirketlerinin kurulma nedenleri, meri mevzuatta yer alan hukuki dayanakları ve yine şirketlerin faaliyet alanları üzerinde durulacak, ayrıca 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26 ncı madde hükümlerinden diğer il belediyelerinin de yararlanıp yararlanamayacağı hususu açıklanacaktır.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN KURULMA NEDENLERİ

Kamu kurumu olmanın verdiği bürokratik engelleri aşma gayreti ile belediyeler, geçmişten günümüze yukarıda bahsedilen trendin de etkisiyle belirli hizmetler için özel hukuk tüzel kişilerine veya gerçek kişilere de hizmet gördürebilmektedirler. Belediyelerin karşılaştıkları hemen her yerel kamu hizmetinin yeni bir örgütsel yapı ya da birim oluşturmaları örgütsel yapısını sürekli genişletmek demektir. Dolayısı ile bu anlayış, araç-gereç, personel ve diğer kaynaklarının da sürekli artması maliyetin yükselmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca, bazı hizmetler teknik yapılı olup üstün teknoloji ve uzmanlık gerektirebilmektedir. Diğer yandan, kamu yönetimi personelinin bürokratik tutum ve davranışları kamu hukuku kuralları usul ve şekil şartları,

hizmetlerde gecikmeye, yönetim kaynaklarının atıl kalmasına sebep olabilmektedir.² Tüm bu engellerin aşılabilmesi amacıyla yerel hizmetlerin sunumunda bir aracı görevi gören belediye şirketlerinin kurulma fikri ön plana çıkmıştır.

Günümüz toplumlarında, hızlı kentleşmeye ve merkezîyetçi devletlerin yerel yönetimlere yetki ve kaynak transfer etmelerine bağlı olarak yerel kamu hizmetlerinin talebinde ve sunumunda önemli artışlar gerçekleşmiştir. Belediyeler de söz konusu artışa cevap verebilmek amacıyla alternatif hizmet sunum araçları kullanmaya başlamışlardır. Bu noktada özel hukuk hükümlerine göre kurulan ve işleyen belediye şirketleri en önemli hizmet araçlarından biri olmuştur.³

Belediye şirketlerinin kuruluş nedenleri kabaca iki başlık altında toplanabilir;

-birincisi, kentte yaşayanların ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, kamu hukukuna tabi olarak, belediye personeli ve birimleri tarafından üretilen mal ve hizmetlerin belediye şirketleri marifetiyle üretilmesi sağlanarak, hukuk alanının ve üretim yerlerinin özel hukuk alanına kaydırılmasıdır. Bu sayede, istihdam, tedarik, finansman, yönetim, denetim, gibi konularda mevzuat sınırlamalarından kurtulma amaçlanmaktadır.

2 Hikmet Kavruk, "Yerel Yönetim Şirketleri", Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik (Ed.), Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar - 1: Reform, Ankara: Nobel Yayınları, 2005, s.422.

3 Yüksel Demirkaya, "Avrupa Birliği'nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye'de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:7, Sayı:13, 2010, s. 431.

-İkincisi, kentte yaşayanların otak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, özel ya da gerçek kişilerden ihale ile alınan mal ve hizmetlerin kalitesinde makul fiyatlarla sürekliliği sağlamaktır. Bu şekilde dışarıdan alınan mal ve hizmetlerin, daha esnek bir yapı ve yönetimle üretilmesi amaçlanmaktadır (burada da daha önce özel şirketler tarafından üretilen mal ve hizmetlerin, belediye şirketleri marifetiyle sağlanması söz konusudur).

İstanbul Büyükşehir Belediyesinden İston A.S. ve İsfalt A.S. örnek olarak verilebilir. Söz konusu iki şirketin kuruluş gerekçelerinde daha önce dışarıdan alınan mal ve hizmetin kalitesinde belli bir standardın sürekliliğinin sağlanamaması yatmaktadır. Her iki yöntemde de belediyeler, bir nevi dikey entegrasyonu sağlayarak, yerel toplumsal ihtiyaçları karşılamak için üretilen mal ve hizmetlerin tasarlanması, üretilmesi ve sunulmasında kontrolü elinde tutarak, kamu hukukuna göre daha esnek bir yapıda, özel hukuka tabi belediye şirketlerini kullanmaktadırlar. Her ikisinde de ortak amaç, yerel ortak ihtiyaçları karşılamak üzere üretilen mal ve hizmetlerin kalitelerini artırarak şehrin yaşam kalitesine katkıda bulunmak ve kontrolün, esnek bir yönetim yapıyla dolaylı da olsa, elde tutulmasıdır.⁴

Belediye şirketlerinin kuruluş nedenlerini aşağıdaki şekilde daha ayrıntılı olarak ifade edebiliriz;⁵

4 Hasan Özçelik, "Avrupa Birliğinde Ve Türkiye'de Belediye Şirketleri:İstanbul Büyükşehir BelediyesiŞirketleriÜzerinde Bir İnceleme", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2010, s.127-128.

5 Emre Okutan, "Belediye ŞirketlerindeYolsuzlukRiskiTaşıyanAlanlar veSayıştayDenetimi", Polis Akademisi Güvenlik

- İhale Kanunlarının Sağladığı Olanaklardan Faydalanabilmek,

- Personel İstihdam Politikalarında Serbest Olabilmek,

- Denetimden kurtulma isteği, (Belediyeler kamu hukukuna tabi olduğundan merkezi yönetimin (Bakanlıklar, Sayıştay vb.) denetimi altındadırlar. Belediye şirketleri özel hukuka bağlı olduklarından sadece Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın denetimi altında olup, denetimleri özel hukuk hükümlerine göre gerçekleşmektedir.⁶

- Yerel doğal tekeller,

- Devletin ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri nin üstlenmediği temel ihtiyaç maddelerinin makul fiyatlarla yerel tüketicilere sağlanmasının temini,

- Yerel kalkınma girişimlerine öncülük çabaları, (Yerel yönetimler, yaşanan iç göç ve turizm olanakları karşısında yerel kalkınma projelerini desteklemeye başladılar. Bir başka deyişle sermaye ve müteşebbisin kıtlığını; yerel vergi gelirleri ve bürokratlarla aşmaya çalıştılar. Halı, dokuma ve hazır giyim fabrikalarına ortak olmaktan tutun da, kaplıcalara tatil köylerine kadar, çeşitli kalkınma projelerini üslendiler.⁷

- Hizmet sunumunu olumsuz etkileyen mevcut bürokratik yapının dışına çıkma isteği, (Yerel hizmetlerin doğasında var olan hızlı karar alma, alınan karar-

Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012, s.28-29.

6 Ahmet Berk, "Yerel Hizmet Sunumu ve Belediye İktisadi Teşebbüsleri", Sayıştay Dergisi, Sayı 49, Nisan Haziran 2003, s. 56

7 , Güneri Akalın, "Yerel Yönetimlerin İktisadi Teşebbüslerini Özelleştirilmesi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C: 3, Sayı: 6, Kasım 1994, s.21.

ları uygulama ve esnek örgüt yapılarına sahip olma gereği dolayısıyla, belediyeler kamu hukukunun ve bürokrasinin katı kuralları ve ağır işleyişi içinde, şirketleşmeyi bir çıkış yolu olarak görmektedirler.) Belediye tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliğe ve bütçeye sahip olan bu şirketler, Türk Ticaret Kanunu'na, dolayısıyla özel hukuk hükümlerine tabi olduğu için, belediyelerin gereksinim duyduğu hızlı karar alma ve esnek örgüt yapılarını sağlama kapasitesine sahiptirler.⁸ Ayrıca Türkiye'de mahalli idareler mevzuatı bir bürokrasi, kırtasiyecilik ve vesayet denetimi altında bulunmaktadır. Mahalli idareler iş üretmekten çok belge üreten sistemden haklı olarak şikâyet etmektedirler. Çünkü mevcut sistemdeki bu yapı ihtiyaç duyulan araç, gereç ve personel teminini geciktirmekte, hatta imkânsız hale getirmekte, bu sebepten dolayı da planlanan birçok yatırıma zamanında başlanamamaktadır. Yatırımlarda meydana gelen bu tür gecikmeler maliyetler arttırarak belediye bütçelerine ek mali külfet yüklemektedir. Kırtasiyeciliğin ve sıkı vesayet denetiminin yol açtığı böylesi olumsuzluklardan kurtulmak ya da kaçınmak isteyen belediyeler, süratli, verimli ve etkin bir idare adına daha fazla üstünlük istemektedirler. Belediyeler bu inisiyatif özel hukuk alanında buldukları için mevcut hükümleri zorlama ve hatta ihlal pahasına, bütçe içinde görülmesi gereken hizmeti döner sermaye kurarak oraya aktarmaya ya da fon kurmaya veya şirketleşmeye gitmektedirler. Belediye tüzel kişiliğinde ayrı bir tüzel kişiliğe sa-

8 Recep Bozlağan, "Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesinde Temel Sorun" Mevzuat Dergisi. Ocak 2004, s.73.

hip bu teşebbüsler özel hukuk (Türk Ticaret Kanunu) hükümlerine tabi olduğu için belediyelerin özlediği esnek hukuk kurallarından yararlanma imkânını da sunmaktadırlar.⁹

- Yeni gelir kaynakları yaratma isteği, (Anayasa ve kanunlar, belediyelere görevleriyle orantılı gelir sağlama yetkisini merkezi idareye vermiştir. Ancak, merkezi idarenin gelir sağlamadaki bu yetkisini bir tehdit unsuru olarak belediyeler üzerinde kullanması, belediyelerin mali kaynaklarının zaman zaman kısıtlanması ya da siyasi nedenlerle arttırılması karşısında belediyeler bünyelerinde kullanabilecekleri bir mali kaynağa sahip olma düşüncesi ile şirketleşmeye gitmektedirler.¹⁰

- Nitelikli eleman istihdam etme isteği, (Belediyelerin tâbi olduğu ücret politikaları günün koşullarına yanıt vermekten uzaktır. Merkezi hükümet, ayrı bir tüzel kişiliğe ve bütçeye sahip olan, mali ve yönetsel özerkliği bulunan belediyelerin ücret ve personel politikalarını doğrudan etkileyebilmektedir. Kaliteli elemanların kamu sektöründe istihdam edilmesi için gerekli olanakları sunamayan mevzuat hükümleri nedeniyle, alanlarında yetişmiş kişiler daha iyi iş olanakları sağlayan özel sektör kuruluşlarına yönelmektedir.¹¹

- Özel bankaların sermaye şirketlerine sundukları kredi imkânlarından yararlanma isteği,

9 Mustafa Dönmez, "Belediyelerin Şirket Kurmaları ve Kurulmuş Şirketlere Ortak Olmaları",Beklenen Mahalli İdareler Dergisi, Mayıs 1998, Sayı: 34, s. 34

10 Turgay Ergun, Aykut Polatoğlu, "Kamu Yönetimine Giriş", Ankara: İlsan Matbaası TODAİE Yayın No:222, 9.Bası., 2000, s.56.

11 Bozlağan, a.g.m.

- Borçlanabilme kabiliyetini artırmak,
- Toplumun temel ihtiyacını karşılayacak mal veya hizmetin bulunduğu alanda piyasa şartlarını şekillendirebilmek,
- Ticari açıdan karlı olan alanlardaki rantı belediyeye aktararak yeni kaynaklar oluşturulmasını sağlamak.

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN HUKUKİ DAYANAKLARI

Belediye Şirketlerinin hukuki dayanakları, yürürlükte olan mevzuat kapsamında 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu özelinde ele alınmıştır.

3.1. 5393 sayılı Belediye Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "şirket kurulması" başlıklı 70'inci maddesinde, "Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir" hükmü ile belediyelerin şirket kurabileceği açıkça belirtilmiştir. Ayrıca Kanunun, "belediye meclisinin görev ve yetkileri" başlığı altındaki 18/i maddesinde de "Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek" şeklindeki hükmüyle kuruluş ile ilgili konuya değinilmiştir.

Söz konusu Kanunun 59'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (h) bendi, belediyelerin pay sahibi olduğu şirketlerden

alınan temettüleri belediyelerin gelirleri arasında; 60'ıncı maddesinin 1'inci fıkrasının (f) bendi, belediyelerin pay sahibi olduğu şirketlerin sermayelerine katılım paylarını belediyelerin giderleri arasında saymıştır.

Belediyeler artan hizmet taleplerini vergi ve benzeri malî yükümlülükler koyarak karşılayamadıkları gerekçesi ile çoğu zaman borçlanma yolu ile harcamalarını finanse etmektedirler. Diğer taraftan olağanüstü gelir kalemleri içinde yer alan borçlanma, giderek olağan belediyeye gelir kalemleri içinde yer almaktadır. Ülke ekonomisini de etkileyen bu temel sorunu, disiplin altına almak ve buna yönelik temel tedbirleri belirlemek için 5393 sayılı Kanunda belediye borçlanması¹², belediye şirketlerinin de dikkate alın-

12 Borçlanma

Madde 68- Belediye, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla aşağıda belirtilen usul ve esaslara göre borçlanma yapabilir ve tahvil ihraç edebilir:

- a) Dış borçlanma, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sadece belediyenin yatırım programında yer alan projelerinin finansmanı amacıyla yapılabilir.
- b) İller Bankasından yatırım kredisi ve nakit kredi kullanan belediye, ödeme planını bu bankaya sunmak zorundadır. İller Bankası hazırlanan geri ödeme planını yeterli görmediği belediyenin kredi isteklerini reddeder.
- c) Tahvil ihraç, yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için ilgili mevzuat hükümleri uyarınca yapılır.
- d) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.
- e) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir.
- f) Belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Dış kaynak gerektiren proje-

ması ile birlikte düzenlenmiştir. Bu hükümün iki temel boyutu vardır. **Bunlardan ilki belediye borçlanmasına** ilişkin nitel ve nicel düzenleme içermesidir. **İkinci ve konumuzu daha çok ilgilendiren yönü ise, belediyelerin kurduğu veya iştirakinde bulunduğu şirketlerin belediye mali disiplini içinde değerlendirilip, kamu kuruluşu niteliğinde borçlanma sınırlarını belirleme de rol oynamasıdır.** Diğer bir deyişle belediye şirketlerinin, borçlanma mevzuatı yoluyla meşru bir daire içinde değerlendirilmesidir. Aynı temel mantığın, belediyelerin diğer kuruluşlar ile olan ilişkilerini belirlemede de ortaya çıktığı görülmektedir. Buna göre 5393 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrasında, “Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz (5393, md.75).” denilerek belediye şirketlerinin, belediye bünyesi içine dâhil edilip, değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.¹³

3.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamak

lerde Hazine Müsteşarlığının görüşü alınır.

Yukarıda belirtilen usul ve esaslara aykırı olarak borçlanan belediye yetkilileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmeyen durumlarda 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun görevi kötüye kullanmaya ilişkin hükümleri uygulanır.

Belediye, varlık ve yükümlülüklerinin ayrıntılı bir şekilde yer aldığı mali tablolarını üçer aylık dönemler hâlinde İçişleri Bakanlığına, Maliye Bakanlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderir.

13 Emre Okutan, a.g.t., s.30-31.

amacıyla hazırlanmış ve 10.07.2004 tarihinde kabul edilmiştir.

Anılan Kanun’un 26’ncı maddesi “şirket kurulması” başlığını taşımaktadır. Bu maddeye göre, “büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.”

Ayrıca söz konusu Kanunun 28’inci maddesinde “Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır” denilmek suretiyle 5393 sayılı Kanunda yer alan hükümlerin 5216 sayılı Kanun uyarınca da geçerli olacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda büyükşehir belediyeleri, kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında faaliyet göstermek üzere şirket kurabileceklerdir.

Özetle; gerek 5393 sayılı Kanunun 70

inci maddesi, gerekse 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi, belediyelerin ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabileceklerini açık bir şekilde hükme bağlamıştır. Şirket kurma veya şirketten ayrılma ya da şirketteki belediye paylarının tamamının veya bir kısmının özelleştirilmesi kararını belediye meclisi verecek, ancak bütün bu işlemler, ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen usule göre yürütülecektir.¹⁴

3.3. 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun

İlk bakışta Özelleştirme Kanunu'nun sadece özelleştirme işlemlerini düzenlediği düşünülse de "mahalli idarelerde özelleştirme uygulamaları" başlıklı 26 ncı madde de şirket kuruluşu ya da şirkete ortak olma konusu da düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin dördüncü fıkrasında "Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulması, Bakanlar Kurulu'nun iznine tabidir." hükmüne yer verilerek belediye şirketleri ile ilgili temel kural ortaya konulmuştur. Bu madde ile belediye şirketlerinin kuruluşu, Bakanlar Kurulu'nun iznine tabi kılınarak şirketlerin kuruluş aşamasının yasal zemine oturtulması sağlanmıştır.¹⁵

Belediyeler, söz konusu Kanun yürürlüğe girmeden önce, en yüksek karar organı olan belediye meclisinin kararı

ile belediye şirketleri kurabilmekteydiler. Kanun'un yürürlüğe girmesi ile belediyeler ve diğer yerel yönetimler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulması için Bakanlar Kurulundan izin alınması gerekmektedir.¹⁶ Bir anlamda 4046 sayılı Kanun ile şirket kurulması zorlaştırılmak istenmiştir denilebilir. Ancak 4046 sayılı Kanun, yeni şirket kurulması veya şirketlere sermaye katılımında bulunulmasını Bakanlar Kurulu iznine tabi tutarken, mevcut şirketlerin sermaye artırımına gitmeleri konusunda ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Belediyeler de uygulamada bu boşluktan faydalanarak, yeni şirket kurmaktan ziyade, mevcut şirketlere sermaye artırımını yoluyla kaynak aktararak şirketleri bünyesine çalıştırdıkları görülmektedir.¹⁷

3.4. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Özel hukuk hükümlerine tabi belediye şirketleri, esas faaliyetlerini 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre yapmaktadırlar.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 16'ncı maddesinin 1 ve 2'nci fıkralarında "Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile

14 Hasan Özçelik, a.g.t., s.116.

15 Emre Okutan, "Belediye Şirketlerinin Denetiminde 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Sonrası Dönem", Dış Denetim, 2011, s. 157 - 158.

16 Cihangir Hızal, "Belediye Şirketlerinde Düzenlilik Denetimi ve İç Kontrol İlişkisi, Belbim A.Ş. Örneği", İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012, s.11.

17 Mustafa Meşe, "Belediye Şirketleri Üzerine Bir Değerlendirme", Dış Denetim, 2011, s. 204

diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar. Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar.” hükümlerine yer verilmiştir.

Ayrıca 334 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında; *“Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle, pay sahibi olmasalar da, işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurmamak hakkı verilebilir. Birinci fıkrada yazılı şirketlerde pay sahibi olan kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, ancak bunlar tarafından görevden alınabilir. Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen üyelerin hak ve görevlerini haizdir. Kamu tüzel kişileri, şirket yönetim kurulundaki temsilcilerinin bu sıfatla işledikleri fiillerden ve yaptıkları işlemlerden dolayı şirkete ve onun alacaklılarıyla pay sahiplerine karşı sorumludur. Tüzel kişinin rücu hakkı saklıdır.”* hükümlerini amirdir.

Bu itibarla, Türk Ticaret Kanununda, belediyelerin şirket kurma ve kurulmuş şirketlere ortak olmaları konusunda engelleyici bir hüküm olmadığı gibi, belediyelerin, kamu hizmeti gördüğü kabul edilen anonim şirketlerin yönetim kurulunda temsiline ilişkin hükümlere yer vermek suretiyle, dolaylı yoldan belediyelerin de şirket kurabilmelerine kurulu

bulunan şirketlere iştirak edebilmelerine imkân tanındığı söylenebilir.¹⁸

3.5. 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü maddesinin ilgili fıkrasına göre, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulundan dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye veya belediye şirketini sermaye koyma şartı aramaksızın, yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır. Bu sermaye oranı, bedeli ödenmek kaydıyla en fazla yüzde on oranında artırılabilir. Ancak bu artış Hazineye borcu bulunmayan ve ilave kredi talep etmeyen veya Hazineye olan kredi borçlarını tasfiye ettikten sonra, bu amaçla Hazine garantili kredi sağlamaması kaydıyla mümkün olabilir. Söz konusu maddeyle, belediye veya belediye şirketinin hisse almaması veya en az bir yönetim kurulu üyeliğine hak kazanılmayacak oranda hisse alması halinde, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu; dağıtım şirketinden Türk Ticaret Kanunu’na göre belediyeye şirket yönetim ve denetim kurullarında temsil hakkı verecek düzenlemeleri yapmasını isteyebileceği de belirtilmektedir.

4. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN FAALİYET ALANLARI

Belediye şirketlerinin faaliyet alanları mevzuata göre, belediyelerin görev, yetki ve sorumluluk alanlarındaki hizmetlerle sınırlandırılmıştır. Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na göre belediyelerin ilgili mevzuatta belirtilen

¹⁸ Muhterem Dilbirliği, “Belediye Şirketleri”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 4(2), 1995, s.68.

usullere uygun olarak, yetkili mercilerin kararı ile sermaye şirketleri kurabileceği, kendi hizmet ve görev alanları ile ilgili olmayan alanlarda şirket kuramayacakları açık bir şekilde ifade edilmiştir. Ancak belediyelerin hizmet ve görev alanları hizmet stratejisine bağlı olarak genişleyebilmektedir.¹⁹

Bu kapsamda belediye şirketlerinin ana faaliyet alanları şu şekilde sıralanabilir;²⁰

Enerji grubu; Doğalgaz, akaryakıt, katı atıklardan elektrik enerjisi üretilmesi, bölgedeki jeotermal sıcak su potansiyelinden faydalanarak yerleşim alanlarının ısıtılması,

Teknoloji grubu; Trafik sinyalizasyonu, toplu taşıma bilet sistemi, motorlu araçların bakım ve onarımı, uluslararası teknolojik işbirliğini gerçekleştirmek, teknopark oluşturmak,

Çevre grubu; Katı atıkların, tıbbi atıkların ve deniz atıklarının toplanması, nakledilmesi, arıtılması, yakılması ve depolanması, çevre ve peyzaj isleri,

Ulaşım grubu; Lastik tekerlekli toplu ulaşım, raylı sistemler (Metro tramvay, vb.), deniz ulaşımı, otopark işletmeciliği,

Gıda grubu; Ekmek ve unlu mamuller, içme suyu işletmeciliği, kanal ve su tesisi inşaatı, et ve margarin üretimi,

İnşaat grubu; Toplu konut yapım, beton ve beton elemanları üretimi, yol yapımı ve asfalt üretimi, gayrimenkul,

Mühendislik müşavirlik grubu; Şe-

hir planlama, proje ve müşavirlik hizmetleri yapmak,

Hizmetler grubu; Sağlık, spor, kültür, sanat, fuarcılık, yayın ve tanıtım hizmetleri, serbest bölge kurumu ve işletmesi, kaplıca işletmeciliği, halkın dinlenme, eğlenme ve diğer sosyal nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tesisler kurmak ve işletmek, yöredeki her türlü el ürününün iç ve dış piyasada pazarlanmasını sağlamak, gibi kuruluş amaçlarından çok farklı alanlarında faaliyet göstermektedirler. **Ancak mevzuat şirketlerin belediyenin görev, yetki ve sorumluluk alanlarında şirket kurulabileceğini ve faaliyet gösterebileceğini hükmetmektedir.**

Baktığımızda yukarıda sayılan belediye şirketlerinin faaliyet alanlarının birçoğunun (temel gıda madde üretimi hizmeti ve kültür ve sanat hizmeti gibi) aynı zamanda sosyal belediyeciliğin hizmet konusu içinde yer aldığı söylenebilir. Sosyal belediyecilik, sosyal devletin vatandaşlarına sunmakla yükümlü olduğu hizmetlere yerel düzeyde belediyelerin katılıp birtakım sosyal yardım ve hizmetleri yapmasıdır. Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal fonksiyonlarını artıran ve sosyal hayat içerisinde daha fazla katılımı öngören bir yaklaşımdır.

5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERİN ŞİRKETLERİNE İŞLETME HAKKININ DEVREDİLMESİ

Bilindiği üzere, 5216 sayılı Kanun'un 2 nci maddesi "Bu Kanun, büyükşehir belediyesiyle büyükşehir sınırları içindeki belediyeleri kapsar." hükmünü,

¹⁹ Yüksel Demirkaya, a.g.m., s. 431.

²⁰ Hasan Özçelik, a.g.t., s.126-127.

26 ncı maddesi “Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) **Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.**” hükmünü amirdir.

Dolayısıyla büyükşehir belediyelerinin mezkûr Kanun’un 26 ncı maddesi uyarınca bazı faaliyet konularıyla ilgili sahip olduğu yerlerin ihale hükümlerine tabi olmaksızın işletme hakkının şirketine devriyle ilgili bir düzenleme, diğer belediyeler için 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda öngörülmemiştir. Bu bakımdan benzer hususlarla ilgili tasarrufların, uygun görülecek yöntemler ve genel hükümlere göre sonuçlandırılması gerekmektedir.

6. SONUÇ

Yerel toplumsal ihtiyaçların artması ve belediyelerin bu ihtiyaçları esnek yö-

netim yapısı ve geniş manevra kabiliyeti olan şirketler üzerinden gerçekleştirmek istemesi, belediye şirketlerinin sayılarını ve dolayısıyla belediyelerin, belediye şirketleri üzerinden bu faaliyetlerini gerçekleştirme sıklığını artırmıştır. Dahası, hızlı kentleşmeye ve merkezietçi devletlerin yerel yönetimlere yetki ve kaynak transfer etmelerine bağlı olarak yerel kamu hizmetlerinin talebinde ve sunumunda önemli artışlar gerçekleşmiştir. Belediyeler de söz konusu artışa cevap verebilmek amacıyla alternatif hizmet sunum araçları kullanmaya başlamışlardır. Bu noktada özel hukuk hükümlerine göre kurulan ve işleyen belediye şirketleri en önemli hizmet araçlarından biri olmuştur.

Belediye şirketlerinin hukuki alt yapısı, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu olarak sıralanabilir.

Son olarak, büyükşehir belediyelerinin mezkûr Kanun’un 26 ncı maddesi uyarınca bazı faaliyet konularıyla ilgili sahip olduğu yerlerin ihale hükümlerine tabi olmaksızın işletme hakkının şirketine devriyle ilgili bir düzenleme, diğer belediyeler için 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda öngörülmemiştir. Bu bakımdan benzer hususlarla ilgili tasarrufların, uygun görülecek yöntemler ve genel hükümlere göre sonuçlandırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ahmet Berk, “Yerel Hizmet Sunumu ve Belediye İktisadi Teşebbüsleri”, Sayış-

tay Dergisi, Sayı 49, Nisan Haziran 2003.

Ahmet Turan Adıyaman ve Salim Demirel, “Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği”, Dış Denetim, 2011.

Cihangir Hızal, “Belediye Şirketlerinde Düzenlilik Denetimi ve İç Kontrol İlişkisi, Belbim A.Ş. Örneği”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Emre Okutan, “Belediye Şirketlerinde Yolsuzluk Riski Taşıyan Alanlar ve Sayıştay Denetimi”, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Emre Okutan, “Belediye Şirketlerinin Denetiminde 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Sonrası Dönem”, Dış Denetim, 2011.

Güneri Akalın, “Yerel Yönetimlerin İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C: 3, Sayı: 6, Kasım 1994.

Hasan Özçelik, “Avrupa Birliğinde Ve Türkiye’de Belediye Şirketleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şirketleri Üzerinde Bir İnceleme”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2010.

Hikmet Kavruk, “Yerel Yönetim Şirketleri”, Hüseyin Özgür ve Muhammet

Köseçik (Ed.), Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar – 1: Reform, Ankara: Nobel Yayınları, 2005.

Mustafa Dönmez, “Belediyelerin Şirket Kurmaları ve Kurulmuş Şirketlere Ortak Olmaları”, Beklenen Mahalli İdareler Dergisi, Mayıs 1998, Sayı: 34.

Mustafa Meşe, “Belediye Şirketleri Üzerine Bir Değerlendirme”, Dış Denetim, 2011.

Muhterem Dilbirliği, “Belediye Şirketleri”, Çağdaş Yerel Yönetimler, 4(2), 1995.

Recep, Bozlağan, “Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesinde Temel Sorun” Mevzuat Dergisi. Ocak 2004.

Turgay Ergun, Aykut Polatoğlu, “Kamu Yönetimine Giriş”, Ankara: İlksan Matbaası TODAİE Yayın No:222, 9.Bası., 2000.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=BELED%C4%B0YE

Yüksel Demirkaya, “Avrupa Birliği’nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye’de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:7, Sayı:13, 2010.

Salih KAN

Sayıştay Başkanetçisi

DENİZ TAŞIMACILIĞINA SAĞLANAN VERGİSEL TEŞVİKLERİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE ŞİRKETLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.GİRİŞ

Dünyadaki ekonomik gelişmelerin ve ülkeler arası ticaret-turizm gibi faaliyetlerin zirveye ulaştığı günümüzde; maliyet, güven ve hız gibi özellikleriyle öne çıkan deniz taşımacılığı önemini ve kullanım alanlarını hızla arttırmaktadır. Ülkemizde de dünyadaki ekonomik gelişmelere paralel olarak coğrafi konumunun elverişliliği ile üç tarafının denizlerle çevrili olması gibi avantajları doğrultusunda deniz taşımacılığı gerek ticaret gerek şehir içi veya şehirlerarası ulaşımda her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır.

Ülkemizde deniz taşımacılığı denize kıyısı bulunan büyük şehirlerimizde şehir içi ulaşımın en temel ve en hızlı aracı haline gelmekte hatta şehirlerarası ulaşımda da kullanıldığı bölgelerde yaygın tercih edilen bir ulaşım şekli olarak benimsenmektedir.

Ulaşım 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda da belirtildiği üzere mahalli müşterek nitelikteki bir ihtiyaç olması sebebiyle toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma

sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek belediyelerin büyükşehirlerde ise büyükşehir belediyelerinin yetkisindedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26 ncı maddesinde büyükşehir belediyeleri toplu ulaşımı% 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebileceği belirtilmiş olup bu maddede hükmüne istinaden büyükşehirlerde toplu ulaşımın genellikle belediye şirketleri tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Her ne kadar ulaşım konusunda sorumluluk ve yetki yerel yönetimlerde olsa da Kanun koyucu tarafından deniz taşımacılığı ve yolcu taşımacılığının geliştirilmesi adına birçok teşvik ve vergi istisnası yürürlüğe sokularak bu sektör desteklenmiştir.

Makalemizde de büyükşehir belediyeleri ve şirketleri odağında deniz taşımacılığına sağlanan vergisel teşviklere ilişkin mevzuat ve açıklamalara detaylı olarak yer verilecektir.

2. MEVZUAT VE AÇIKLAMALAR

Deniz Taşımacılığı açısından yasal düzenlemelerde yer alan vergisel istisnalar;

2.1. Kurumlar Vergisi İstisnası

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 5266 sayılı Ka-

nunun 3 üncü maddesiyle değişik 12 nci maddesinin birinci fıkrasında, "Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların işletilmesinden ve devrinden elde edilen kazançlar, gelir ve kurumlar vergileriyle fonlardan istisnadır." hükmü yer almaktadır.

Belirtilen mevzuat hükümleri ile denize kıyısı olan büyükşehir belediyeleriyle veya bu belediyelerin şirketleri tarafından gemi siciline kayıtlı gemilerle yolcu taşımacılığı faaliyetleri sonucu elde edilecek kazançların istisna kapsamında olacağı belirtilmiştir. Yine bu hükümle gemi ve yatın devrinden kaynaklanan kazançlar da istisna kapsamına alınmaktadır. Deniz taşımacılığı faaliyetlerinden elde edilen kazançlar ile bu gemilerin devrinden doğan kazançlar istisnaya konu olacağından, anılan faaliyetler nedeniyle doğan alacaklara ilişkin kur farkı ve vade farkı gelirlerinin de kurumlar vergisinden istisna edilmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak faaliyeti ilgili gemi ve yatların işletilmesi olmayıp gemi veya yatlar kullanılarak restoran, lokanta vs ticari işletme kuranlar ise bu istisna yararlanamayacaktır.

2.2. Gelir Vergisi Kanunu İstisnası

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı KHK'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12 nci maddesinde, "...Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde çalışan personele ödenen ücretler gelir vergisi ve fonlardan müstesnadır..." hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm gereği büyükşehir belediyeleri veya şirketlerinin gemilerinde ça-

lışacak personele ödenen ücretler gelir vergisi ve fonlardan istisna edilmiş olup ücret olarak belirlenecek her türlü diğer ödemelerin de promosyon, ihbar tazminatı vs gelir vergisinden istisna edilmesi gerekmektedir. İstisna uygulaması sadece gemilerde çalışan personel için uygulanmakta olup diğer çalışanlar için bu istisnadan faydalanma imkanı bulunmamaktadır.

2.3. Katma Değer Vergisi İstisnası

3065 sayılı Katma Değer Vergisi'nin 13 üncü maddesinin (a) bendinde;

“Faaliyetleri kısmen veya tamamen deniz, hava ve demiryolu taşıma araçlarının, yüzer tesis ve araçların kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olan mükelleflere bu amaçla yapılan deniz, hava ve demiryolu taşıma araçlarının, yüzer tesis ve araçlarının teslimleri, bu araçların imal ve inşası ile ilgili olarak yapılan teslim ve hizmetler ile bunların tadili, onarım ve bakımı şeklinde ortaya çıkan hizmetler ve faaliyetleri deniz taşıma araçları ile yüzer tesis ve araçların imal ve inşası olanlara bu araçların imal ve inşası ile ilgili olarak yapılacak teslim ve hizmetler vergiden müstesnadır.” denilmektedir.

Bu madde hükmü incelendiğinde; deniz araç ve tesislerin teslimi, deniz araç ve tesislerin tadil, onarım ve bakım hizmetleri, faaliyetleri istisna kapsamındaki araç ve tesislerin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olan mükelleflere bu araçların imal ve inşası ile ilgili yapılan teslim ve hizmetler olarak üç ayrı istisna şekli tanımlanmaktadır.

Deniz ulaşım faaliyetiyle iştigal eden büyükşehir belediyesi veya şirketlerine bu araç ve tesislerin teslimi KDV'den istisnadır.

Araç ve tesis istisnası kapsamına; deniz taşıma araçları, yüzer tesisler, gemi, yat, kotra, yüzer platform, filika, cankurtaran salı vb ile ana motor girmektedir. Belirtilen araçları ve tesisleri istisna kapsamında teslim almak isteyen ilgili büyükşehir belediyesi veya şirketleri vergi dairesine başvurmak suretiyle ilgili istisna belgesini alması ve bu belgenin bir örneğini satıcılara vermeleri gerekmektedir. Satıcılar tarafından bu belge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun muhafaza ve ibraz hükümlerine uygun olarak saklanır ve herhangi bir inceleme sırasında ibraz edilir.

Ancak, deniz ulaşım faaliyeti dışında şirketin diğer faaliyetlerinde kullanımları için bu istisna uygulanmaz. Yine maddede hükmünde de belirtildiği üzere bu şirketlerin deniz araç ve tesisleriyle ilgili olarak verilen tadil, onarım ve bakım hizmetleri KDV'den istisnadır. Araçların tadil, onarım ve bakımını istisna kapsamında yaptırmak için yapılacak işle ilgili verileri sisteme girilerek vergi idaresine istisna başvurusunda bulunmalıdır. Vergi idaresi tarafından mükellefin iştigal konusu, yapılacak tadil, bakım ve onarımın yapılacak işin mahiyeti ve iştigal konusu ile ilgili değerlendirme sonucunda girilen hizmetlerle sınırlı olmak üzere istisna belgesi verilir. Yapılacak bakım tadil onarımın değişmesi, ek işlemlerin ortaya çıkması halinde de aynı prosedür uygulanarak istisna belgesi-nin bu kap-

samda revize edilmesi gerekmektedir. Maddenin son cümlesinde ise şirketlerin deniz taşıma araçlarının, yüzer tesis ve araçların imal ve inşası ile ilgili yapılacak teslim ve hizmetlerde istisna kapsamında alınmaktadır. Ayrıca ilk etapta araçta bulunmayan ve yapılacak hizmette kullanılması zorunlu olan, televizyon, fırın, klima, jeneratör, sinyalizasyon, radar gibi parçaların teslimi de istisna kapsamına girmektedir. İnşa ve imal tamamlandıktan sonra yukarıda belirttiğimiz üzere ana motor haricindeki parçaların teslimi istisna kapsamında değerlendirilemez. Ancak bu istisna hükmü belediyelerin ve belediye şirketlerinin ilgili araçları çoğu zaman ihale yoluyla doğrudan alması sebebiyle yaygın kullanılmamaktadır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 13/b bendinde; *“Deniz ve hava taşıma araçları için liman ve hava meydanlarında yapılan hizmetler vergiden müstesnadır.”* denilmektedir. Madde hükmüyle limanlarda verilen hizmetler istisna kapsamına almıştır. Ancak bu istisna hükmünün uygulanabilmesi için limanlarda ve deniz taşıma araçları için verilmesi şartlarının birlikte sağlanması gerekir.

Bu kapsamda liman, gemilerin güvence içinde yük ve yolcu alıp verebilecekleri veya yatabilecekleri, barınabilecekleri, rıhtım, iskele, şamandıra demir yerleri ve yaklaşma alanları ile kapalı ve açık depolama alanlarını, atık alım tesislerini, idari ve hizmet amacıyla kullanılan bina ve yapıları veya bunların bazı kısımları ve bu bölümlerin hepsine girişin kontrollü olduğu yerleri, diğer tüm yapıları, kullanımlı veya boş sahaları içine alan

bölümleri içeren doğal ya da yapay deniz yerlerini ifade etmektedir. Bu yerlerde deniz araçları için yapılan hizmetlerde vergiden istisna kılınmıştır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 13 (e) bendinde; *“Limanlara Bağlantı Sağlayan Demiryolu Hatları, Limanlar ve Hava Meydanlarının İnşası, Yenilenmesi ve Genişletilmesi İşlerini Fiilen Kendisi Yapan veya Yaptıran Mükellefler ile Genel Bütçeli İdarelere Bu İşlere İlişkin Olarak Yapılan Mal Teslimleri ve İnşaat Taahhüt İşleri...”* istisna kapsamına alınmıştır.

Madde hükmünde, limanlara bağlantı sağlayan demiryolu hatları ile limanların inşası, yenilenmesi ve genişletilmesi işlerini fiilen kendisi yapan veya yaptıran mükellefler ile genel bütçeli idarelere bu işlere ilişkin olarak yapılan mal teslimleri ve inşaat taahhüt işlerinin KDVD'nden istisna olduğu hükme bağlanmıştır. Yani büyükşehir belediyeleri ve şirketleri tarafından limanların inşası, genişletilmesi, limanların bağlantı sağlayan demiryolu hatlarının inşasının yapılması veya yaptırılması halinde bu işlere ilişkin olarak yapılan mal teslimleri ve inşaat taahhüt işleri ile genel bütçeli idarelere yine büyükşehir belediyeleri veya şirketleri tarafından yapılan mal teslimi veya inşaat taahhüt işlerinin istisna olduğu belirtilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 16/1-a maddesinde yurt içi teslimleri istisna olan mal ve hizmetlerin ithalinin de vergiden istisna olacağı belirtilmiştir. Bu bende örnek olarak büyükşehir belediyeleri veya şirketleri tara-

findan yurt dışından Gemi motorunun ithal edilmesi bu madde gereği istisna kapsamında olacaktır.

2.4. Özel Tüketim Vergisi İndirimi

Türk Uluslararası Gemi Siciline ve Milli Gemi Siciline kayıtlı, kabotaj hatında münhasıran yük ve yolcu taşıyan gemilere, ticari yatlarla, hizmet ve balıkçı gemilerine miktarı her geminin teknik özelliklerine göre tespit edilmek ve bu akaryakıtı kullanacak geminin jurnaline işlenmek kaydıyla verilecek akaryakıtın ÖTV tutarı sıfıra indirilmiştir. Yolcu taşımacılığı kapsamında büyükşehir belediyeleri ve şirketlerinin sahip olduğu gemilerin akaryakıtı için ÖTV sıfıra indirilmiş olup bu kararın uygulama usul ve esasları Özel Tüketim Vergisi 1 sayılı Uygulama Genel Tebliği'nde detaylıca açıklanmıştır.

3. SONUÇ

Yukarıda mevzuat ve açıklamalar çerçevesinde detaylı olarak açıklandığı üzere deniz ulaşımı ve taşımacılığı için birçok vergi istisnası ve indirimi sağlanmıştır. Bu istisna ve indirimler ülkemizde yatırım maliyeti yüksek olan deniz taşımacılığı ile deniz ticaretinin gelişmesini desteklemekle birlikte büyükşehirlerimizde yaşanan trafik sorunlarının azaltılmasında ve toplu ulaşımın özendirilmesinde yerel yönetimlere büyük katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu Kabul Tarihi : 10/7/2004 Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 23/7/2004 Sayı :25531

5393 sayılı Belediye Kanunu Kanunlar Tertip: 5 Resmî Gazete Tarihi: 13.07.2005 Sayısı: 25874 Kabul Tarihi: 03.07.2005

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 21.06.2006 Resmî Gazete Sayısı: 26205

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu R esmî Gazete Tarihi: 02.11.1984 Resmî Gazete Sayısı: 18563

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 06.01.1961 Resmî Gazete Sayısı: 10700

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Resmî Gazete Tarihi: 21.12.1999 Resmî Gazete Sayısı: 23913

1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ Resmî Gazete Tarihi: 03.04.2007 Resmî Gazete Sayısı: 26482

Özel Tüketim Vergisi (I) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliği Resmî Gazete Tarihi: 05.03.2015 Resmî Gazete Sayısı: 29286

KAN Salih- KAYA Tolga, Belediye Şirketlerinde Giderler İstisnalar ve Sayıştay Denetimi 2020 2.baskı Adalet Yayınevi

Cüneyd ALTIPARMAK*Avukat / Arabulucu / Hakem*

YAPILANDIRMADAN ÖNCE BORCUNU ÖDEYENLERİN DURUMU

1. GİRİŞ

Türkiye’de çıkarılan her bir af kanunu, mükelleflerde geleceğe ilişkin bir beklenti oluşturarak kendinden sonraki mali affın veya vergi affının zeminini oluşturmaktadır. Ayrıca af kanunları iyi bir düzenlenme ve iyi bir altyapı ile oluşturulmadan yürürlüğe konulduğu için vergi uyumu artırmaktan ve kayıt dışı ekonomiyi azaltmaktan ziyade vergisini düzenli ödeyen mükellefleri olumsuz etkilemekte ve kayıt dışı ekonomiye adeta zemin hazırlayarak vergi sistemine zarar vermektedir (Edizdoğan ve Gümüş; 2013:100).¹

Özellikle vergi yükümlülüklerini tam olarak yerine getiren mükellefler için büyük bir haksızlık oluşturduğundan adil vergilendirme yapısının önünde en büyük engellerden biri olarak görülmekte-

dir (Şenyüz, 2014: 91-93)². Ayrıca sürekli olarak af kanunlarının çıkarılması vatandaşların kanunlara olan güven duygusunu ve saygınlığını azalmaktadır

Bunlardan en son olanı ise 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 17 Kasım 2020 tarihli ve 31307 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu düzenleme ile belediyelerin vergi, sigorta, kalkınma ajansları, DSİ’ye olan borçları gibi bir kısım borçları yapılandırılırken aynı zamanda vergi, kira, satış, su, atıksu, ücret gibi alacakları da yapılandırma kapsamına alınmıştır.

Bu çalışmamızda 7256 Sayılı yasanın “Ortak hükümler” başlıklı 3.maddesinin 15.fıkrasında yer alan “ Bu Kanun kapsamına giren alacaklara karşılık bu Kanunun yayımı tarihinden önce tahsil edilmiş olan tutarlar, (...) bu Kanun

¹ Edizdoğan, N., Gümüş, E. (2013). Vergi Afları ve Türkiye’de Vergi Aflarının Değerlendirilmesi, Maliye Dergisi, Sayı: 164, 99-119.

² Şenyüz, D. (2014). Hukuk Devleti Perspektifinden Adil Vergileme ve Vergi Afları, Tesam Akademi Dergisi, 1(2). 81-96.

hükümlerine dayanılarak red ve iadesi yapılmaz.” Düzenlemesinin Vergisini zamanında ödemeyenlerin ödeyenlere göre ekonomik olarak devlet eliyle daha avantajlı konuma getirildiği gerekçesiyle Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olup olmadığı ele alınacaktır.

Anayasa Mahkemesinin görüşü

Anayasa Mahkemesinin E: 2017/150 K: 2017/162 T: 29.11.2017(RG:24 Ocak 2018- 30311) kararında ;” Kanun kapsamına giren alacakları herhangi bir şekilde ödeyenlerin kamuya borç ilişkileri nihayete ermiş olmakla birlikte borçlarını ödemeyenlerin borç ilişkileri devam etmektedir. Dolayısıyla başlangıçta aynı hukuksal konumda olsalar dahi Kanun’un yayımı tarihinden önce vergilerini ödeyenler ile vergilerini ödemeyenler Kanun’un yayımlandığı tarihte aynı hukuksal konumda değillerdir. Farklı hukuksal konumda olmaları nedeniyle vergi borcunu ve diğer yükümlülüklerini zamanında yerine getirenler ile getirmeyenler farklı kurallara bağlı tutulduklarından itiraz konusu kural eşitlik ilkesine aykırı değildir.

Anayasa’nın 73. maddesinde, herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü bulunduğu, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının maliye politikasının sosyal amacı olduğu belirtilmek suretiyle vergi ödevi kişilerin mali güçlerine göre bir yükümlülük olarak belirlenmiştir.

Vergi ödevi, verginin salınım tahsil edilmesi süreciyle ilgili olup bu yükün adaletli bir şekilde dağıtılması da kanun koyucunun görevidir. Vergi borçlarını ödemiş olan kişilerin yapılandırma kapsamına alınmak suretiyle fazladan ödedikleri tutarların kendilerine iade

edilmemesi, kamu giderlerinin karşılanmasını teminen kişilere Anayasa’yla yüklenen vergi ödevi yükümlülüğüne ve bu yükümlülüğün adaletli dağılımı ilkesine aykırı değildir.

Diğer taraftan vergi borçlarını ödemiş olan kişilere iade yapılması, kamuya gelir sağlanması amacıyla çıkarıldığı anlaşılan Kanun’un amacına aykırı olup kamunun daha fazla giderle karşı karşıya kalmasına neden olacaktır ki böyle bir durum yapılandırma süreciyle amaçlanan yararının oluşmasına engel teşkil edecektir.” Şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

2. DEĞERLENDİRME

Anayasanın 10’uncu maddesinde bir yanda kanun önünde eşitlik ilkesi; diğer yanda dil, ırk, Anayasada belirtilen diğer sebepler ve benzeri sebeplere dayanılarak ayırım yapılmaması yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi mutlak eşitliği değil, “nispi eşitlik” anlayışını benimsemiştir. Mahkeme eşitliği, aynı hukuksal durumda olan kişilerin aynı; farklı hukuksal durumda olan kişilerin farklı kurallara tabi tutulması şeklinde açıklarken, aynı durumda olanların haklı nedene dayanarak farklı kurallara tabi tutulmasını eşitlik ilkesine aykırı görmez. Dolayısıyla aynı veya farklı duruma bakılırken hukuksal durum, farklı hukuksal duruma bakılırken haklı neden göz önünde tutulur.³Anayasa Mahkemesi kamu yararı ve haklı nedenin, “anlaşılabilir”, “amaçla ilgili”, “makul ve adil” olmasını aramaktadır. Getirilen bir düzenleme, birbirini tamamlayan ve güçlendiren bu üç öl-

3 Anayasa Mahkemesi, E.1990/35, K.1991/13, T.6.6.1991 (RG,27.10.1994-22094); Anayasa Mahkemesi, E. 1988/3, K. 1989/4, T.18.1.1991 (RG,03.05.1989-20157), AMKD, C. 1, Yıl 2001, S: 25, s. 30-32; Anayasa Mahkemesi, E.1992/22, K.1992/40, T.17.6.1992 (RG,09.01.1995-22518), AMKD, C. 1, Yıl 1996, S: 31, s. 33-34

çütten birine uymuyorsa, eşitlik ilkesine aykırılık söz konusu olabilir. “Çünkü eşitliği bozduğu öne sürülen kural haklı bir nedene dayanmamakta ya da kamu yararı amacıyla yürürlüğe konulmamış olmaktadır.”⁴

Anayasa Mahkemesine göre, “enflasyonist ortamda, vergi borcunu ödemeyen ve bu parayı başka işler için kullanan bir vergi mükellefinden ‘gecikme faizi’ adı altında ek bir ödemede bulunmasını istemek, yukarıda açıklanan ekonomik nedenlerle yerindedir. Böyle yapmakla, devlet malyesi korunduğu ve istenmeyen ekonomik aksaklıkların ortaya çıkması engellendiği gibi, vergisini zamanında ödeyen yükümlü ile ödemeyen yükümlü arasında bir eşitsizliğin doğmasına da fırsat verilmiş olmaktadır.”⁵ Uzlaşma kurumuna ilişkin bir düzenlemenin dava konusu olduğu bu kararda, yukarıdaki ifadeden, Anayasa Mahkemesinin -enflasyonist ortam da dikkate alındığında- devletin bir kısım kamu alacağından vazgeçmesinin, bu borcu zamanında ödemiş dürüst yükümlüler aleyhine bir eşitsizlik yarattığının farkında olduğunu göstermektedir; ancak Mahkeme vergi afları bakımından bu yönde bir değerlendirme ne yazık ki yapmamaktadır.

Bize göre bu düzenleme bir taraftan dürüst olmayan yükümlülerin dürüst yükümlüler karşısında ayrıcalıklı bir konuma yerleşmesine sebep olduğundan dolayı Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Başka bir deyişle Vergisini zamanında ödemeyenler, ödeyenlere göre ekonomik olarak devlet eliyle daha avantajlı konuma getirilmektedir.⁶

Servet Armağan da vergi affının, devlete zamanında ve eksiksiz vergisini ödeyenlere dolaylı bir haksızlık oluşturduğu nu belirtmektedir.⁷

Getirilen vergi affının, dürüst yükümlü için lehe bir durum getirmediği kesindir. Kişinin zaten mevcut olan vergi borcunun ödediği, dolayısıyla vergi affına ihtiyacı kalmadığı, bu nedenle getirilen vergi affı ile bir yarar sağlamsa da bir zarar elde etmediği ileri sürülebilir. Bu iddiaya katılmak mümkün değildir. Vergisini ödemeyenlerin o parayla faiz getirisi elde ettiği veya işini büyüttüğü vb durumlar gibi avantajlı hale geldiği unutulmamalıdır.

Yusuf Karakoç’un ifadesiyle aktararak: “Vergi yükünü artırıcı hükümlerin geçmişe yürütülmesi kadar, lehe olmasına rağmen aynı durumda olan herkese ve her konuya uygulanması gereken hükümlerin geçmişe yürütülmemesi de hukuka aykırıdır ve hukuki güvenlik ilkesini ihlal etmektedir.”⁸ Ancak bu gereklilik vergi affı uygulamalarında sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra vergisini ödeyen yükümlünün, vergi affıyla beraber vergisini ödemeyen yükümlünün daha avantajlı konuma geldiğini görmesiyle hukuki güvenliğinin sağlanacağına olan inancı da şüphesiz ki sarsılmaktadır. Yapılması gereken lehe olan bu durumun geriye yürütülmesi sağlanmalı veya düzenli ödeme yapanlara indirim yapılarak düzenli ödeyenler teşvik edilmelidir.

larınun Vergi Adaleti ve Yükümlüler Üzerine Etkileri”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 54. Seri, s. 23-44.

7 Armağan, Servet (2001), “Anayasa Hukuku Açısından Af Yetkisinin Değerlendirilmesi”, Anayasa Yargısı, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Sayı 18, s. 347-364.

8 Karakoç, Yusuf (2013), “Anayasal Vergilendirme İlkeleri Üzerine Bir Değerlendirme”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 15, Özel sayı, s. 1259-1308.

4 Anayasa Mahkemesi, E.1991/13, K.1992/10, t.19.2.1992 (RG-17.11.1994- 22114). AMKD, C.1, Yıl 1995, S: 30, s. 101.

5 Anayasa Mahkemesi, E.1998/9, K. 1988/28, T.27.9.1988.

6 Kargı, Veli ve Yüksel, Cihan (2010), “Türkiye’de Vergi Af-

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

*Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Başmüfettişi*

2021 YILINDA İŞ KANUNU YÖNÜNDEN İDARİ PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası, "Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksinde (Yİ-ÜFE) meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir" hükmündedir. Bu hüküm uyarınca yeniden değerlendirme oranı her yıl ekim ayına ilişkin Yİ-ÜFE rakamlarının TÜİK tarafından ilan edilmesine müteakip Hazine ve Maliye Bakanlığınca çıkarılan tebliğ ile kamuoyuna duyurulacaktır. Yeniden değerlendirme oranının belirlenmesinde esas

olan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi'dir. Her yılın Ekim ayında oluşan son 12 aylık Yİ-ÜFE, o yılın yeniden değerlendirme oranını gösterir. 28.11.2020 tarih, 31318 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Vergi Usul Kanunu 521 sıra nolu Genel Tebliğinde belirtildiği üzere 2020 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 9,11 olarak tespit edilmiştir. İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun, mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

Kabahat fiiline karşılık uygulanacak yaptırımlar, 5326 sayılı Kabahatler Kanu-

nu'nda düzenlenmiştir. Yasal düzenleme gereği kabahat eylemi, failin icrai veya ihmali davranışı sonucunda gerçekleştirildiği zaman işlenmiş sayılmaktadır. Eylemin/davranışın gerçekleştirildiği zaman önemli olup, neticenin oluştuğu zaman esas itibarıyla dikkate alınmamaktadır. Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterli olup, kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında, diğerlerinin sorumlu olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın idari para cezası verilmektedir. Para cezası; yasa kuralının ihlali sonucu bir miktar paranın devlete ödenmesi şeklinde tanımlanabilir. Adli makamlar tarafından verilen cezalara adli para cezaları, idari makamlar tarafından verilen cezalara da idari para cezası denilmektedir. İş Kanunu'nda yer alan cezaların tamamı idari para cezası niteliğindedir.

2. KABAHAHLER KAVRAMI VE İDARİ PARA CEZASI

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2'nci maddesi gereği; kabahat deyiminden Kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır. Aynı Kanununun 1'inci maddesinde toplumun düzenini, genel ahlakını, genel sağlığını, çevre, siyasi ve ekonomik düzeni kurmak amacı ile kabahatlerle ilgili yasal düzenlemelerin yapıldığı belirtildikten sonra, kanun karşılığında idari yaptırımlar uygulamasını öngördüğü eylemlerin kabahat sayılacağı ifade edilmiştir. Diğer bir ifadeyle kabahat kavramı düzene aykırılık kanunen belirlenmiş unsurları taşıyan ve kanun tarafından idari para cezası ile cezalandırılabilir olduğu belirlenen hukuka aykırı ve kanıtlanabilir fiildir. 5326 sayılı Kanun sadece kabahatler

oluşturan hafif haksızlıkları düzenlemektedir. Kabahat oluşturan bütün haksızlıklar için genel esasları ve bu esaslar çerçevesinde uygulanacak yaptırımlar ile bu yaptırımların kimlerin uygulayabileceğini bu yaptırımlara karşı hangi kanuni yollara başvurabileceğini de düzenlemektedir. Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların kapsamı ise yine Kabahatler Kanunu'nun 16'ncı maddesinde idari yaptırımlar belirlenmiş ve idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirler olarak belirtilmiştir. İdari para cezaları, idarenin hukuk düzenin aykırı bazı davranışlara bir yargı kararına gerek olmaksızın yasaların açıkça verdiği yetkiye dayanarak, idare hukukuna özgü yöntemlerle doğrudan doğruya bir idari işlemi ile uyguladığı cezalardır. İdari para cezaları maktu veya nispi olabilir, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilir. Bu durumda, idari para cezaları, miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulacaktır.

2.1. Soruşturma Zamanaşımı

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun, 20'inci maddesinde soruşturma zaman aşımı düzenlenmiştir. Soruşturma zaman aşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idari para cezasına karar verilemez. Soruşturma zamanaşımı süresi;

- 100.000 TL veya üstü idari para cezası gerektiren haller 5 yıl,
- 50.000 TL veya üstü idari para cezası gerektiren kabahat cezaları 4 yıl,

- 50.000 TL'den az olan idari para cezaları gerektiren kabahat cezaları için 3 yıl,
- Nispi idari para cezalarını gerektiren kabahatler için 8 yıldır.

Zamanaşımı süresi kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesi ile veya neticenin gerçekleşmesi ile başlar. Kabahat oluşturan fiil aynı zamanda suç oluşturması halinde suça ilişkin dava zaman aşımı hükümleri uygulanır.

2.2. Yerine Getirme Zamanaşımı

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun, 21'inci maddesinde yerine getirme zaman aşımı düzenlenmiştir. Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına ilişkin karar artık yerine getirilemez. Yerine getirme zamanaşımı süresi;

- 50.000 TL veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde 7,
- 20.000 TL veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde 5,
- 10.000 TL veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde 4,
- 10.000 TL'den az idarî para cezasına karar verilmesi halinde 3 yıldır.

Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren işlemeye başlar. Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine baş-

lanamaması veya yerine getirilememesi halinde zaman aşımı işlemez.

3. İŞ KANUNU YÖNÜNDE 2021 YILINDA UYGULANACAK CEZALAR

3.1. İşyerinin Muvazaalı Bildirimi

İş Kanunu'nun, 3'üncü maddesine göre; alt işveren, kendi işyerinin tescili için asıl işverenden aldığı yazılı alt işverenlik sözleşmesi ve gerekli belgelerle birlikte bildirim yapmakla yükümlüdür. İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren veya vekillerine ayrı ayrı aynı Kanunu'nun, 98'inci maddesi gereği 34.803 TL idari para cezası uygulanacaktır. Bu para cezasının kesinleşmesinden sonra bildirim yükümlülüğüne aykırılığın sürmesi halinde takip eden her ay için aynı miktar ceza uygulanır.

3.2. İşyerini Bildirmeme

İş Kanunu'nun, 3'üncü maddesine göre; İş Kanunu kapsamına giren nitelikte bir işyerini kuran, her ne surette olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya tamamen değiştiren veya herhangi bir sebeple faaliyetine son veren ve işyerini kapatan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını ve soyadını yahut unvanını, adresini, varsa işveren vekili veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini bir ay içinde ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirmek zorundadır. Bildirim yükümlülüğüne uymayan işveren veya vekiline aynı Kanunun 98'inci maddesi gereği her işçi için 336 TL idari para cezası uygulanacaktır.

Bu para cezasının kesinleşmesinden sonra bildirim yükümlülüğüne aykırılığın sürmesi halinde takip eden her ay için aynı miktar ceza uygulanır.

3.3. Eşitlik İlkesine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 5'inci maddesine göre; İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz. İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmî süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz. İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz. Aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmaz. İşçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanması, daha düşük bir ücretin uygulanmasını haklı kılmaz. Aynı Kanunun 99'uncu maddesi gereği işçilere eşit davranma ilke ve yükümlülüklerine aykırı davranılan her işçi için 292 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.4. Geçici İş İlişkinde Aykırılık

İş Kanunu'nun, 7'nci maddesine göre; geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir. Aynı Kanunun 99'uncu maddesi gereği geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı çalıştırılan her

işçi için 488TL idari para cezası uygulanacaktır. Aynı Kanunun 99'uncu maddesi gereği işletmenin ortalama mal ve hizmet üretim kapasitesinin geçici iş ilişkisi kurulmasını gerektirecek ölçüde ve öngörülemez şekilde artması hâline aykırı olarak geçici iş ilişkisi kurulan her işçi için 1.957TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.5. Yazılı Sözleşme Yapılmaması Halinde İşçiye Yazılı Belge Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 8'inci maddesine göre; yazılı sözleşme yapılmayan hallerde işveren işçiye en geç iki ay içinde genel ve özel çalışma koşullarını, günlük ya da haftalık çalışma süresini, temel ücreti ve varsa ücret eklerini, ücret ödeme dönemini, süresi belirli ise sözleşmenin süresini, fesih halinde tarafların uymak zorunda oldukları hükümleri gösteren yazılı bir belge vermekle yükümlüdür. Süresi bir ayı geçmeyen belirli süreli iş sözleşmelerinde bu fıkra hükmü uygulanmaz. İş sözleşmesi iki aylık süre dolmadan sona ermiş ise, bu bilgilerin en geç sona erme tarihinde işçiye yazılı olarak verilmesi zorunludur. Aynı Kanunun 99'uncu maddesi gereği yazılı iş sözleşmesi yapılmayan hallerde, çalışma koşullarına, günlük ya da haftalık çalışma süresine, temel ücreti ve varsa ücret eklerine, ücret ödeme dönemine ilişkin belge verilmeyen her işçi için 292 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.6. Çağrı Üzerine Çalışma ve Uzaktan Çalışma Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 14'üncü maddesine göre; yazılı sözleşme ile işçinin yapmayı üstlendiği işle ilgili olarak kendisine ih-

tiyaç duyulması halinde iş görme ediminin yerine getirileceğinin kararlaştırıldığı iş ilişkisi, çağrı üzerine çalışmaya dayalı kısmi süreli bir iş sözleşmesidir. Uzaktan çalışma; işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında iş görme edimini evinde ya da teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında yerine getirmesi esasına dayalı ve yazılı olarak kurulan iş ilişkisidir. Aynı Kanunun 99'uncu maddesi gereği çağrı üzerine çalışma ve uzaktan çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için 292 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.7. Çalışma Belgesi Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 28'inci maddesine göre; işten ayrılan işçiye, işveren tarafından işinin çeşidinin ne olduğunu ve süresini gösteren bir belge verilir. Aynı Kanunun 99'uncu maddesi gereği çalışma belgesi verilmeyen veya belgesine yanlış bilgi yazılan her işçi için 292 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.8. Toplu İşten Çıkarma Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 29'uncu maddesine göre; işveren ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzeri işletme, işyeri veya işin gerekleri sonucu toplu işçi çıkarmak istediğinde, bunu en az otuz gün önceden bir yazı ile işyeri sendika temsilcilerine, ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirmek zorundadır. İşyerinde çalışan işçi sayısı: 20 ile 100 işçi arasında ise, en az 10 işçinin, 101 ile 300 işçi arasında ise, en az yüzde on oranında işçinin, 301 ve daha fazla ise, en az 30 işçinin, işine aynı Kanunun 17'nci maddesi uyarınca ve bir aylık süre içinde aynı tarihte veya farklı tarihlerde son verilmesi toplu işçi

çıkarma sayılır. Aynı Kanunun 100'üncü maddesi gereği toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her işçi için 1.145 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.9. Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırma Zorunluluğuna Uymama

İş Kanunu'nun, 30'uncu maddesine göre; işverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde dört özürlü ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı Kanunun 101'inci maddesi gereği çalıştırılmayan her engelli ve çalıştırılmayan her ay için 4.345 TL idari para cezası, çalıştırılmayan her eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için 4.345 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.10. Ücretin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 32'nci maddesine göre; genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Ücret en geç ayda bir ödenir. İş sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir. Aynı Kanunun 102/a. maddesi gereği ücret ile kanundan ve toplu iş sözleşmesinden veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için 315 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.11. Ücretin Banka Hesabı Aracılığıyla Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 32'nci maddesine göre; çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istih-

kakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler. 18.11.2008 tarih ve 27058 sayı ile Resmi Gazetede yayınlanan ve 01.09.2009 tarihinde yürürlüğe giren Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmeliğin 10'uncu maddesi gereği; işyerleri ve işletmelerinde İş Kanunu hükümlerinin uygulandığı işverenler ile üçüncü kişiler, Türkiye genelinde çalıştırdıkları işçi sayısının (21.05.2016 tarihli Yönetmelik ile değişen ibare. Yür: 01.06.2016) en az beş olması halinde çalıştırdıkları işçiye o ay içinde yapacakları her türlü ödemenin kanunî kesintiler düşüldükten sonra kalan net tutarını, bankalar aracılığıyla ödemekle yükümlüdürler. Aynı Kanunun 102/a. maddesi gereği ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi halinde her işçi ve her ay için 315 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.12. Ücret Hesap Pusulası Verilmesi

İş Kanunu'nun, 37'nci maddesine göre; işveren işyerinde veya bankaya yaptığı ödemelerde işçiye ücret hesabını gösterir imzalı veya işyerinin özel işaretini taşıyan bir pusula vermek zorundadır. Bu pusulada ödemenin günü ve ilişkin olduğu dönem ile fazla çalışma, hafta tatili, bayram ve genel tatil ücretleri gibi asıl ücrete yapılan her çeşit eklemeler

tutarının ve vergi, sigorta primi, avans mahsubu, nafaka ve icra gibi her çeşit kesintilerin ayrı ayrı gösterilmesi gerekir. Aynı Kanunun 102/b. maddesi gereği ücret hesap pusulasının düzenlenip, bir suretinin işçiye verilmemesi halinde 1.145 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.13. Ücret Kesme Cezası Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 38'inci maddesine göre; işveren toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş olan sebepler dışında işçiye ücret kesme cezası veremez. İşçi ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin işçiye derhal sebepleriyle beraber bildirilmesi gerekir. İşçi ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda iki gündelikten veya parça başına yahut yapılan iş miktarına göre verilen ücretlerde işçinin iki günlük kazancından fazla olamaz. Aynı Kanunun 102/b. maddesi gereği usulsüz ücret kesme cezası verilmesi halinde 1.145 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.14. Asgari Ücretin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 39'uncu maddesine göre; iş sözleşmesi ile çalışan ve İş Kanunu kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için asgari ücret Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile ücretlerin asgari sınırları en geç iki yılda bir belirlenir. Aynı Kanunun 102/a. maddesi gereği asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen her işçi ve her ay için 315 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.15. Fazla Çalışma Ücreti Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre; her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Haftalık çalışma süresinin sözleşmelerle kırkbeş saatin altında belirlendiği durumlarda yukarıda belirtilen esaslar dahilinde uygulanan ortalama haftalık çalışma süresini aşan ve kırkbeş saate kadar yapılan çalışmalar fazla sürelerle çalışmalardır. Fazla sürelerle çalışmalarda, her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmibeş yükseltilmesiyle ödenir. Aynı Kanunun 102/c. maddesi gereği fazla çalışma ücreti ödenmeyen her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.16. Serbest Zaman Kullanılmaması

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre; fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi isterse, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı serbest zaman olarak kullanabilir. İşçi hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında, çalışma süreleri içinde ve ücretinde bir kesinti olmadan kullanır. Aynı Kanunun 102/c. maddesi gereği serbest zamanı altı ay içinde kullanılmayan her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.17. Fazla Çalışma İçin İşçinin Onayının Alınmaması

İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre; fazla saatlerle çalışmak için işçinin onayının alınması gerekir. Aynı Kanunun 102/c. maddesi gereği onayı alınmadan fazla çalıştırılan her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.18. Yüzde Uygulanan İşyerlerinde Belge Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 52'nci maddesine göre; yüzde usulünün uygulandığı işyerlerinde işveren, her hesap pusulasının genel toplamını gösteren bir belgeyi işçilerin kendi aralarından seçecekleri bir temsilciye vermekle yükümlüdür. Aynı Kanunun 102/b. maddesi gereği her hesap pusulasının genel toplamını gösteren belgenin işçilerin seçtiği temsilciye verilmemesi halinde 1.145 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.19. Yıllık Ücretli İznin Uygulanmasına Aykırılık

İş Kanunu'nun, 56'ncı maddesine göre; yıllık ücretli izin işveren tarafından bölünemez. Bu iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesi zorunludur. Ancak, 53'üncü maddede öngörülen izin süreleri, tarafların anlaşması ile bir bölümü on günden aşağı olmamak üzere bölümler hâlinde kullanılabilir. Aynı Kanunun 103'üncü maddesi gereği yıllık ücretli izni yasaya aykırı olarak bölünen her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.20. Yıllık İzin Ücretinin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 57'nci maddesine göre; işveren, yıllık ücretli iznini kullanan

her işçiye, yıllık izin dönemine ilişkin ücretini ilgili işçinin izine başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermek zorundadır. Aynı Kanunun 103'üncü maddesi gereği **yıllık izin ücretini yasaya aykırı şekilde veya eksik ödenen her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.**

3.21. Sözleşmenin Sona Ermesinde İzin Ücretinin Ödenmemesi

İş Kanunu'nun, 59'uncu maddesine göre; iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenir. Aynı Kanunun 103'üncü maddesi gereği iş sözleşmesinin sona ermesinde kullanılmadığı iznin ücreti **ödenmeyen her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.**

3.22. İzinlere İlişkin Düzenlemelere Aykırılık

İş Kanunu'nun, 60'ıncı maddesine göre; yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 103'üncü maddesi gereği Yönetmeliğine aykırı olarak izin kullandırılmayan veya eksik kullandırılan **her**

işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.23. Çalışma Süresine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesine göre; genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir. Tarafların anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine, günde onbir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabilir. Çalışma sürelerinin uygulanmasına ilişkin esaslar 06.04.2004 tarih ve 25425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği çalışma sürelerine ve buna ilişkin Yönetmelik hükümlerine uyulmaması halinde **3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.**

3.24. Telif Çalışmasına Aykırılık

İş Kanunu'nun, 64'üncü maddesine göre; zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine izin verilmesi hallerinde, işveren iki ay içinde çalışılmayan süreler için telif çalışması yaptırabilir. Bu çalışmalar fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sayılmaz. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği

telafi çalışmasına ilişkin yasa hükümlerine uyulmadan çalıştırılan her işçi için 555 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.25. Ara Dinlenmesi Verilmemesi

İş Kanunu'nun, 68'inci maddesine göre; günlük çalışma süresinin ortalama bir zamanında o yerin gelenekleri ve işin gereğine göre ayarlanmak suretiyle işçilere; dört saat veya daha kısa süreli işlerde on beş dakika, dört saatten fazla ve yedi buçuk saate kadar (yedi buçuk saat dâhil) süreli işlerde yarım saat, yedi buçuk saatten fazla süreli işlerde bir saat ara dinlenmesi verilir. Bu dinlenme süreleri en az olup aralıksız verilir. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği ara dinlenmelerinin yasa hükmüne göre uygulanmaması halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.26. Gece Süresi ve Gece Çalışmalarına Aykırılık

İş Kanunu'nun, 69'uncu maddesine göre; çalışma hayatında gece en geç saat 20:00'de başlayarak en erken saat 06:00'ya kadar geçen ve her halde en fazla on bir saat süren dönemdir. İşçilerin gece çalışmaları yedibuçuk saati geçemez. Ancak, turizm, özel güvenlik ve sağlık hizmeti yürütülen işlerde işçinin yazılı onayının alınması şartıyla yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir. Gece ve gündüz işletilen ve nöbetleşe işçi postaları kullanılan işlerde, bir çalışma haftası gece çalıştırılan işçilerin, ondan sonra gelen ikinci çalışma haftası gündüz çalıştırılmaları suretiyle postalar sıraya konur. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği işçilerin geceleri 7,5 saatten fazla çalış-

tırılması, gece ve gündüz postalarının değiştirilmemesi halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.27. Çalıştırma Yaşı ve Çocukları Çalıştırma Yasağı

İş Kanunu'nun, 71'incimaddesine göre; on beş yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. Ancak, on dört yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocuklar; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler. On dört yaşını doldurmamış çocuklar ise bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak sanat, kültür ve reklam faaliyetlerinde yazılı sözleşme yapmak ve her bir faaliyet için ayrı izin almak şartıyla çalıştırılabilirler. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı hükümlerine aykırı davranılması halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.28. Yer ve Su Altında Çalıştırma Yasağı

İş Kanunu'nun, 72'nci maddesine göre; maden ocakları ile kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı gibi yer altında veya su altında çalışılacak işlerde onsekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaştaki kadınların çalıştırılması yasaktır. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği onsekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaştaki kadınların yer ve su altında çalıştırılması halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.29. Gece Çalıştırma Yasası

İş Kanunu'nun, 73'üncü maddesine göre; sanayie ait işlerde onsekiz yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin gece çalıştırılması yasaktır. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği çocuk ve genç işçilerin gece çalıştırılması halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.30. Analık Halinde Çalışma ve Süt İzni Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 74'üncü maddesine göre; kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir. İsteği halinde kadın işçiye, onaltı haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde onsekiz haftalık süreden sonra altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu izin, üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz. Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam birbuçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği doğum öncesi ve sonrası sürelerde kadınların çalıştırılması veya ücretsiz izin verilmemesi halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

rılması veya ücretsiz izin verilmemesi halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.31. İşçi Özlük Dosyasının Düzenlenmemesi

İş Kanunu'nun, 75'inci maddesine göre; işveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. İşveren bu dosyada, işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorundadır. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği işçi özlük dosyalarının düzenlenmemesi halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.32. Yönetmelik Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 76'ncı maddesine göre; 06.04.2004 tarih ve 25425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği" ile 07.04.2004 tarih ve 25426 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 104'üncü maddesi gereği çalışma sürelerine ve postalar halinde işçi çalıştırılmasına yönelik Yönetmelik hükümlerine uyulmaması halinde 3.064 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.33. İş ve İşçi Bulmaya Aracılık Hükümlerine Aykırılık

İş Kanunu'nun, 90'ıncı maddesine göre; iş arayanların elverişli oldukları

işlere yerleştirilmeleri ve çeşitli işler için uygun işçiler bulunmasına aracılık görevi, Türkiye İş Kurumu ve bu hususta izin verilen özel istihdam bürolarınca yerine getirilir. Aynı Kanununun 106'ncı maddesi gereği Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın iş ve işçi bulma faaliyetinde bulunulması halinde 34.809 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.34. İşyeri Denetiminde İş Müfettişlerine Zorluk Çıkarmak

İş Kanunu'nun, 92'nci maddesine göre; teftiş, denetleme ve incelemeler sırasında işverenler, işçiler ve bu işle ilgili görülen başka kişiler izleme, denetleme ve teftişle görevli iş müfettişleri tarafından çağrıldıkları zaman gelmek, ifade ve bilgi vermek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermek ve vermek; iş müfettişlerinin görevlerini yapmaları için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermek, bu yoldaki isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmekle yükümlüdürler. Aynı Kanununun 107/1-a. maddesi gereği iş müfettişlerinin davetine gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli belge ve delilleri göstermemek ve vermemek, kendilerine gerekli kolaylığı göstermemek halinde 27.553 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.35. İşyeri Denetiminde İşveren Sorumluluğu

İş Kanunu'nun, 96'ncı maddesine göre; iş denetimi ve teftişine yetkili iş müfettişleri tarafından ifade ve bilgilerine başvurulanan işçilere, işverenlerin gerek doğrudan doğruya ve gerek dolayısıyla telkinlerde bulunmaları, işçileri gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye sevk veya

herhangi bir suretle zorlamaları veyahut işçilerin ilgili makamlara başvurmaları, haber ve ifade vermeleri üzerine, bunlara karşı kötü davranışlarda bulunmaları yasaktır. Aynı Kanununun 107/1-b. maddesi gereği iş müfettişleri tarafından ifade ve bilgilerine başvurulanan işçilere telkinde bulunmak, işçileri gerçeği saklamaya ya da değiştirmeye sevk etmek veya zorlamak halinde 27.553 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.36. İşyeri Denetiminde İşçi Sorumluluğu

İş Kanunu'nun, 96'ncı maddesine göre; işçilerin çalıştıkları veya ayrıldıkları işyerleriyle işverenleri hakkında gerçeğe uygun olmayan haberler vererek gereksiz işlemlerle uğraştırılmaları veya işverenleri haksız yere kötü duruma düşürmeye kalkışmaları ve iş müfettişlerince kendilerinden sorulan hususlar için doğru olmayan cevaplar vererek denetim ve teftişin yapılmasını güçleştirmek veya yanlış bir sonuca vardırarak gibi kötü niyetli davranışlarda bulunmaları yasaktır. Aynı Kanununun 107/1-b. maddesi gereği işçilerin gerçeğe aykırı haberler vererek işvereni gereksiz işlemlerle uğraştırmaları veya haksız yere kötü duruma düşürmeye kalkışmaları, denetim ve teftişin yapılmasını güçleştirmeleri, kötü niyetli davranışlarda bulunmaları halinde 27.553 TL idari para cezası uygulanacaktır.

3.37. İş Hayatının Denetim ve Teftiş ile İlgili Hükümlere Aykırılık

İş Kanunu'nun, 107'nci maddesine göre; iş müfettişlerinin bu Kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit

teftiş, denetleme yetki ve görevleri geçirince görevlerinin yerine getirilmesi sırasında, görevlerini yapma ve sonuçlandırmaya engel olan kimselere, fiil suç oluşturmadığı takdirde, 27.553 TL idari para cezası uygulanacaktır.

4. İDARİ YAPTIRIM KARARINA İTİRAZ

İdarî yaptırım kararına ilişkin tutanakta; hakkında idarî yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi, idarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili, bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller, karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır. İdarî yaptırım kararı, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir. Karar tutanağının bir örneği kişiye verilir. İdarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza hakimliğine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

5. SONUÇ

4857 sayılı İş Kanunu'nda öngörülen idari para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle Türkiye İş Kurumu il müdürü tarafından; birden fazla ilde işyerleri bulunan işverenlere uygulanacak idari para cezası ise işyerlerinin merkezinin bulunduğu yerdeki Türkiye İş Kurumu il müdürüne verilir. İş Kanunu'nda idari para cezalarına karşı dava açma süresi ve usulü 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmiştir. Buna göre idari para cezalarının tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde yetkili sulh ceza hakimliğine itiraz (dava) açılması gerekmektedir. 4857 sayılı İş Kanununda yer alan idari para cezaları 213 sayılı Vergi Usul Kanunu mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanmaktadır. 2021 yılı idari para cezaları % 9,11 oranında yeniden değerlendirme ile birlikte artacaktır.

KAYNAKÇA

- 4857 sayılı İş Kanunu
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
- 7201 sayılı Tebligat Kanunu

Cumhur Sinan ÖZDEMİR, İş Kanununa Göre İdari Para Cezaları ve Mahkeme Kararları, Adalet Yayınevi, Şubat 2009

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNCE SAYIŞTAYA VERİLMESİ GEREKEN BELGELER İLE BU BELGELERİN GÖNDERİM USULÜ

1. GİRİŞ

Belediyeler, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre anonim veya limited şirket kurabilmektedir. Uygulamada belediye şirketi olarak isimlendirilen bu şirketler, bağımsız bütçeli ve tüzel kişiliği haiz olmak üzere özel hukuk hükümlerine göre faaliyet göstermektedir. Belediye şirketleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (TTK) hükümlerine tabi olmakla birlikte, bu şirketlerin ortaklarının belediyeler olması ve buna bağlı olarak kamu kaynağı kullanmaları nedeniyle, kamu kurumları için geçerli olan bazı yüküm-

lülüklere belediye şirketleri de tabi kılınmıştır.²

Belediye şirketleri için geçerli olan yükümlülüklerden birisi deanılan şirketlerin belediyeler gibi Sayıştay denetimine tabi olması ve söz konusu şirket hesaplarının Sayıştaya verilmesidir. Söz konusu şirketler ile Sayıştay denetimine tabi kamu idarelerince tutulan defter, kayıt, belge ve bilgilerden Sayıştaya sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri ve yöntemi ile süresine ilişkin Usul ve Esaslar, adı geçen Kurum tarafından yeniden düzenlenerek 17 Eylül 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Yeni Usul ve

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² Mustafa Yavuz, Mahalli İdare Şirketlerinin Mali Kaynakları İçin Kamu Bankalarını Kullanma Zorunluluğu, Mahalli İdareler Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 50, Şubat 2017, s.44.

Esasların getirmiş olduğu en önemli yenilik ise belediyeler ve bunların şirketleri tarafından Sayıştaya verilecek olan bilgi ve belgelerin artık elektronik ortam üzerinden online olarak zikredilen Kuruma gönderilecek olmasıdır.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinin Sayıştaya verilmesi gereken belgeler ile bu belgelerin gönderim usulü tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN SAYIŞTAY DENETİMİNE TABİ OLMASI

Sayıştay denetimine tabi kamu kurum ve kuruluşları,6085 sayılı Sayıştay Kanununun³ 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılmış ve bunların arasında ‘mahalli idareler’e de yer verilmiştir. Dolayısıyla, belediyeler Sayıştay denetimine tabidir. Öte yandan,aynı fıkranın (b) bendinde, “(a) bendinde sayılan idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketleri” denilmek suretiyle, belediyelerin ortağı olduğu şirketler de Sayıştay denetimine tabi kılınmıştır. **O halde Sayıştay, pay oram ne olursa olsun⁴ belediyelerin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları anonim ve limited şirketleri denetlemeye yetkilidir.**

3 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 19.12.2010 tarihli ve 27790 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

4 Denetimin kapsamına ilişkin olmamakla birlikte hemen ifade edelim ki, belediye şirketlerinden doğrudan veya dolaylı olarak kamu payı %50’den az olup ilgili mevzuatı uyarınca bağımsız denetime tabi olan; şirketler, bunların iştirakleri ve bağlı ortaklıklarının denetimi, ilgili mevzuatı uyarınca düzenlenen ve Sayıştaya gönderilecek olan bağımsız denetim raporları esas alınarak yapılır. Sayıştay, münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar (6085 sayılı Kanunu md. 4/2).

Bu denetimin amacı ise; belediyelerce anılan şirketlere sermaye olarak veya başka yöntemlerle aktarılan kamu kaynağının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını ortaya koymaktır.

Belediye şirketleri nezdinde Sayıştay denetimi, **düzenlilik denetimi** (mali denetim ve uygunluk denetimi) ile **performans denetimi** şeklinde olmaktadır. Mali denetim kapsamında, şirketlerin mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğu; uygunluk denetimi kapsamında ise gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin mevzuata uygun olup olmadığı tespit edilir. Belediye şirketlerinin denetlenmesi sonucunda düzenlenen raporlar TBMM’ye sunulur ve aynı zamanda Sayıştay’ın internet sitesinde yayınlanır.

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNCE SAYIŞTAYA VERİLECEK BİLGİ VE BELGELER

6085 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde, kamu idarelerinin hesaplarının, muhasebe yetkilileri tarafından hazırlanarak üst yöneticiler veya görevlendirdiği harcama yetkilileri ile muhasebe yetkilileri tarafından denetime hazır bekletileceği veya Sayıştayın bildireceği yere gönderileceği, bu hesaplara ilişkin ve mevzuatına uygun olarak tutulan defter, kayıt ve belgelerden Sayıştaya sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri, süresi ve usullerinin Sayıştay tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır. Söz konusukanuni düzenlemenin akabinde Sayıştay, kamu idare hesaplarının kendisine verilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemiş ve bu

Esaslar⁵17.12.2011 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Bahsi geçen Usul ve Esasların yürürlüğe girmesinden yaklaşık sekiz yıl sonra Sayıştay denetimine tabi kamu idarelerince tutulan defter, kayıt, belge ve bilgilerden anılan Kuruluşa sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri ve yöntemi ile süresine ilişkin esas ve usuller Sayıştayca yeniden belirlenmiştir. Bu çerçevede Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar⁶(Usul ve Esaslar) 17 Eylül 2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Zikredilen Usul ve Esasların yürürlük tarihi ise 01.01.2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihi olarak öngörülmüştür.

Söz konusu Usul ve Esaslarda ‘kamu idaresi’, “*Kamu veya özel hukuk hükümlerine tabi olup olmadığına bakılmaksızın Sayıştay denetimine tabi tüm idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme, bağlı ortaklık ve şirketler*” olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda, belediye şirketleri de bahsi geçen Usul ve Esasların kapsamında yer almaktadır.

Diğer taraftan, Usul ve Esasların 5 inci maddesinde kamu idarelerinin ve dolaşısıyla belediye şirketlerinin Sayıştaya vermesi gereken bilgiler, “*hesap dönemi başında*”, “*aylık olarak*”ve “*hesap dönemi*

sonunda” olmak üzere üç şekilde belirlenmiştir. Ayrıca, kamu idaresi hesaplarına dâhil olan tablo, cetvel, belge ve bilgileri oluşturan verilerin neler olduğuna dair bilgiler, kamu idarelerinin özelliklerine göre farklılaştırılarak Usul ve Esasların eki olarak Sayıştay Birleşik Veri Aktarım Sisteminin (BVAS) yer aldığı <https://bvas.sayistay.gov.tr/> adresinde⁷ (Usul ve Esasların 9 uncu maddesi gereğince) yayımlanmıştır.

Hemen belirtelim ki, söz konusu Sistemde (BVAS), Usul ve Esaslara ilişkin dört ek yer almaktadır. Bunlar;

- **EK 1:** Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının gönderecekleri veriler,
- **EK 2:** Mahalli idareler ve yatırım izleme koordinasyon başkanlıklarının gönderecekleri veriler,
- **EK 3:** Döner sermayeli işletmelerin gönderecekleri veriler,
- **EK 4:** Şirketler ve diğer kamu idarelerinin gönderecekleri verilerdir.

Bu çerçevede, belediye şirketleri, EK-4’te yer alan verileri Sayıştaya göndermekle yükümlüdür. Unutulmamalıdır ki,söz konusu verilerin gönderilmesi için ilgili belediye şirketinin o yıl denetlenmesi gerekmemektedir. O halde, şirketin denetim programında olup olmadığına bakılmaksızın bahse konu verilerin Sayıştaya her yıl gönderilmesi şarttır.Usul ve Esaslarda yer alan ayrıma ve anılan EK’e

5 Mülga Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar, 17.12.2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

6 (Yeni) Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar, 17.09.2020 tarihli ve 31247 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

7 <https://bvas.sayistay.gov.tr/bvam/> (Erişim-27.10.2020).

göre belediye şirketleri tarafından Sayıştaya gönderilmesi gereken veriler ise aşağıda sistematik olarak incelenmiştir.

3.1. Hesap Dönemi Başında Verilecek Belgiler

Muhasebe Birimi Bilgi Formu: Bu formda; mali yıl, belediye şirketinin unvanı, kurum kodu, muhasebe birimi⁸ adı ve kodu, muhasebe yetkilisinin⁹ adı ve soyadı ile unvanı, muhasebe yetkilisinin elektronik posta adresi bilgileri yer alır.

Banka Hesapları Bilgi Formu: Söz konusu formda, mali yıl, belediye şirketinin unvanı, kurum kodu, muhasebe birimi adı ve kodu, banka adları ve şirket adına açılmış bulunan banka hesap numaraları (IBAN) bilgilerine yer verilir.

3.2. Aylık Olarak Verilecek Belgeler

Birleştirilmiş Veriler Defteri: Usul ve Esasların 5/2 nci maddesinde aylık olarak birleştirilmiş veriler defterinin Sayıştaya gönderileceği belirtilmiş ve 4/1-c maddesinde de birleştirilmiş veriler defteri, 'ilgili kamu idaresinin ürettiği, yevmiye defteri, kasa defteri, büyük defter ile muhasebeleştirme belgelerinde yer alan ve anılan Usul ve Esaslara ekli tablolarda detayları belirlenen mali verileri içeren elektronik tablo veya tablolar' şeklinde

8 Muhasebe birimi, kamu idarelerinde gelirlerin ve alacakların tahsili, gider ve borçların hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm mali işlemler ile muhasebe kayıtlarının yapılması ve raporlanmasına ilişkin işlemleri gerçekleştirmekle görevli birimdir (Usul ve Esaslar md. 4/1-g).

9 Muhasebe yetkilisi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi kamu idareleri için bu Kanun ve ikincil mevzuatında belirlenen görevli, belediye şirketleri de dâhil olmak üzere diğer kamu idarelerinde ise muhasebe birimi amirliği yetki ve sorumluluğuna sahip bulunan görevlidir (Usul ve Esaslar md. 4/1-ğ).

tanımlanmıştır. Birleştirilmiş veriler defterinde; mali yıl, belediye şirketinin unvanı, vergi kimlik no, muhasebe birimi adı ve kodu, yevmiye tarihi ve numarası, hesap adı, hesap kodu, borç (TL), alacak (TL), ilgilinin adı, soyadı, TC/vergi kimlik no, banka şube adı, banka hesap numarası (IBAN), bağlı olduğu vergi dairesi, açıklama ve ekler (belge düzenleme nedeni) ile işlem tipi (açılış kaydı, dönem içi işlemler, dönem sonu işlemleri, kapanış kaydı şeklinde) bilgiler yer alır. Bahsi geçen defter, yıl başından itibaren ilgili ayın sonuna kadar bütün kayıtları içerecek şekilde düzenlenir.

3.3. Hesap Dönemi Sonunda Verilecek Defter, Mali Tablo ve Belgeler

Belediye şirketleri tacir ve aynı zamanda vergi mükellefi olmaları hasebiyle mevzuatta öngörülen mali (finansal) tabloları hazırlamakla yükümlüdür. Bağımsız denetime tabi olan belediye şirketleri, aktif büyüklüklerine ve çalışan sayılarına göre finansal tablolarını, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS) veya Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardına (BOBİ FRS) göre hazırlarlar.¹⁰ Bu durumda, bağımsız denetime tabi olan şirketler, mali tablolarını uygulamakta oldukları finansal raporlama esaslarında öngörülen formata uygun olarak tanzim edip Sayıştaya gönderir. Bağımsız denetime tabi olmayan belediye şirketleri ise Tek Düzen Muhasebe Sistemine (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine) göre hazırladıkları mali tabloları Sayıştaya iletir.

10 Mustafa Yavuz, Belediye Şirketlerinin Finansal Tablolarını BOBİ FRS'ye Göre Düzenleme Yükümlülüğü, Mahalli İdareler Dergisi, Yıl:7, Sayı: 76, Nisan 2019, s.81.

Bu kısa açıklamadan sonra hesap dönemi (takvim yılı) sonunda belediye şirketlerince Sayıştaya verilecek defter, mali tablo ve belgeler¹¹ (geçici mizan, kesin mizan, bilanço, gelir tablosu, mali tablo dipnot ve açıklamaları ile envanter defteri) aşağıda açıklanmıştır.

Geçici mizan, bir şirkete ait bilanço ve gelir tablosu gibi finansal tablolar hazırlanırken defteri kebir hesaplarının düzeltme ve kapanış kayıtları yapılmadan önceki tutarlarına dayanılarak hazırlanan kesinleşmemiş hesap özettir.

Kesin mizan, dönem sonu işlemleri ile ilgili yevmiye ve defteri kebir kayıtları yapılarak hesapların defteri kebir bakiyeleri, envanter sonuçlarına göre düzeltildikten sonra düzenlenen mizandır.

Bilanço, muhasebe sisteminin en önemli tablolarından birisi olan bilanço, şirketin belli bir tarihteki varlıklarını ve bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren mali tablodur. Aktif ve pasif kısımlardan oluşan bilançonun aktif tarafında dönen varlıklar ve duran varlıklar nakde çevrilme hızına göre sıralanırken, pasif tarafında yer alan kaynaklar ise vadelelerine göre kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz sermaye şeklinde sıralanırlar. Sayıştaya gönderilen bilançoda, belediye şirketinin cari dönem ve önceki dönem mali bilgileri birlikte yer alır.

Gelir tablosu, şirketlerin belli bir he-

¹¹ Belge, Usul ve Esasların 4/1-b maddesinde, "Kamu idaresinin hesap dönemi sonu itibarıyla mali tablolarında yer alan ekonomik değerlerin gerçek durumu yansıtmadığını gösteren belgeler ile yevmiye defterine yapılan kayıtları oluşturan ve mevzuatında öngörülen muhasebeleştirme belgeleri ve ekleri" olarak tanımlanmıştır.

sap döneminde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı tüm maliyet ve giderler ile bunların sonucunda şirketin elde ettiği dönem net kârı veya zararını gösteren tablodur. Gelir tablosu kapsam yönünden, brüt satış kârı, faaliyet kârı, net kâr veya zarar bölümü olmak üzere üç bölümden oluşur.

Mali tablo dipnot ve açıklamaları, bilanço ve gelir tablosunda gösterilemeyen bilgilerin, bu tabloların sonunda, standartlaştırılmış özel notlar şeklinde gösterilmiş halidir. Varlık ve kaynakları ilgilendirmekle beraber bilançoda yer verilemeyen ancak alıcılar için ilgili ve önemli olan bilgiler bilançonun dipnotlarında açıklanır. Öte yandan, Usul ve Esasların 5/6. maddesinde, mali tablolara ilişkin dipnotların/açıklayıcı notların mezkûr Usul ve Esasların eklerinde belirtilen formatta gönderileceği hükme bağlanmıştır. Sayıştayın internet sayfasında yayınlanan şirketlere ilişkin ekte de mali tablo dipnot ve açıklamalarının PDF formatında Sayıştaya gönderileceği ve dosya boyutunun en fazla 50 MB olması gerektiği ifade edilmiştir.

Envanter defteri, belediye şirketinin açılışında ve açılıştan sonra her hesap döneminin sonunda taşınmazların, alacakların, borçların, nakit para tutarının ve varlıklar ile borçların değerlerinin teker teker kaydedildiği ticari defterdir. İfade etmek gerekir ki, belediye şirketlerinde idare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ve idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli tutulmadığı için bunların yerine envanter defteri Sayıştaya gönderilir.

4. BELEDİYE ŞİRKETLERİNE AİT DEFTER, MALİ TABLO, BELGE VE BİLGİLERİN SAYIŞTAYA VERİLME SÜRESİ VE USULÜ

Öncelikle belirtelim ki, bir önceki bölümde açıklanan belediye şirketlerine ait defter, mali tablo, belge ve bilgiler Sayıştay Başkanlığına verilir. Ancak, istenmesi halinde söz konusu bilgi ve belgelerin onaylı bir örneğinin, ilgili Sayıştay denetçisine verilmesi zorunludur.

Diğer taraftan, hesap dönemi başında verilecek bilgiler (muhasabe birimi bilgi formu ve banka hesapları bilgi formu) **ocak ayı sonuna kadar**, Bu bilgilerde yapılacak değişikliklerde en geç bir ay içinde Sayıştay'a bildirilir. Her ay gönderilmesi gereken birleştirilmiş veriler defteri ise **takip eden ayın sonuna kadar** gönderilir.¹² Bunların yanında, hesap dönemi sonunda verilmesi gereken defter, mali tablo ve belgelerden geçici mizan, kesin mizan ve envanter defteri, ilgili mali yılı takip eden **ocak ayının sonuna kadar**; mali tablolar (bilanço, gelir tablosu, mali tablo dipnot ve açıklamaları) ise **nisan ayının sonuna kadar** Sayıştaya gönderilir.

Öte yandan, birden fazla muhasabe biriminde muhasabeleştirilen belediye şirketlerine ait hesaplar birleştirilerek verilir. Şirket hesaplarını Sayıştaya verme

12 Birleştirilmiş veriler defterinde dönem sonunda Sayıştaya verilmesinden sonra herhangi bir kayıt yapıldığı takdirde bu defter, en geç nisan ayının sonuna kadar mali tablolarla birlikte yeniden gönderilir (Usul ve Esaslar md. 6/5). Ayrıca, aynı Usul ve Esasların 6/6 ncı maddesinde, muhasabe işlemleri ortak bir bilişim sisteminde yürütülen kamu idarelerinin birleştirilmiş veriler defterinin, ilgili kamu idaresinin veri tabanına bağlanmak suretiyle (veri tabanı bağlantısı yöntemiyle) zikredilen Usul ve Esaslarda belirtilen süre ve dönemlere bağlı olmaksızın alınabileceği hükme bağlanmıştır.

sorumluluğu ise yönetim organı (anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdür/müdürler kurulu) ile muhasabe yetkilisine aittir. Bunlara ilaveten, şirketler tarafından Sayıştaya verilmesi gereken defter, mali tablo, belge ve bilgiler, **belirlenmiş formatta (UTF8 kodlaması ile CSV formatında) ve tabi olduğu mevzuata göre yetkili ve sorumlu olanlar tarafından elektronik olarak imzalanarak web üzerinden veri transferi sağlamak üzere kullanılan web portal yazılımı (BVAS portalı) aracılığıyla** Sayıştaya gönderilir¹³(Usul ve Esaslar md. 7). Hemen belirtelim ki, zikredilen portalın kullanımına ilişkin Sayıştay tarafından "Birleşik Veri Aktarım Sistemi Kullanım Kılavuzu"¹⁴ hazırlanmış ve bu Kılavuz Kurumun internet sayfasında yayınlanmıştır.

Sayıştaya gönderilecek bilgi ve belgelerin elektronik imzayla imzalanması kural olmakla birlikte, belediye şirketi hesabını oluşturan ve elektronik ortamda üretilen mali tablolar ile diğer defter, belge ve bilgilere ilişkin verilerin elektronik ortamda imzalanarak verilmesini temin edecek teknik altyapı ve/veya yazılım kullanıma açılana kadar, söz konusu veriler elektronik veri transfer yöntemleriyle, elektronik imzaya ilişkin hükümler uygulanmadan Sayıştaya gönderilir. Bu durumda, belediye şirketlerince, yevmiye defterinin kapanış kayıtlarını içeren

13 BVAS portalı ve veri aktarım uygulamalarına girişlerde gerekli olan kullanıcı adı ve şifreler kamu idarelerine ve dolayısıyla belediye şirketlerine Sayıştay tarafından resmi yazı ile gönderilecektir. Belediyeler ile belediyelere bağlı kuruluşlar aynı kullanıcı adı ve şifrelerini kullanmaya devam edeceklerdir (<https://bvas.sayistay.gov.tr/bvam/>) (Erişim-27.10.2020).

14 https://bvas.sayistay.gov.tr/bvam/Dosya/BVAS_Kullan%C4%B1m_K%C4%B1lavuzu.pdf (Erişim-27.10.2020).

son sayfa ile mali tablo, belge ve bilgilerin imzalı ve mühürlü olarak ayrıca gönderilmesi gerekmektedir (Usul ve Esaslar geçici md. 1)

Son olarak, ilgili hesaba ilişkin olmakla birlikte, bir önceki bölümde sayılanlar dışında kalan ve Sayıştay veya ilgili denetçi tarafından istenen belge ve bilgiler, belirlenen yöntem ve süre içinde verilir veya gönderilir. Belediye şirketleri, Sayıştay veya ilgili denetçi tarafından talep edildiğinde, mali işlemlerine ilişkin verilere erişim imkânı sağlamakla yükümlüdür.

5. SONUÇ

6085 sayılı Sayıştay Kanunu uyarınca belediyelerin kurduğu veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak olduğu anonim ve limited şirketler, pay oranına bakılmaksızın Sayıştay denetimine tabidir. Bu denetim kapsamında belediye şirketlerinin hesap ve işlemleri Sayıştay tarafından denetlenir ve denetim sonucunda düzenlenen raporlar Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Anılan Kanun ve bu Kanuna istinaden yürürlüğe konulan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslara göre Sayıştayca belirlenen defter, kayıt, belge ve bilgilerin her yıl elektronik ortamda adı geçen Kuruma gönderilmesi zorunludur. Bu kapsamda, muhasebe birimi bilgi formu ve banka hesapları bilgi formu her yıl ocak ayı sonuna kadar, birleştirilmiş veriler defteri her ay takip eden ayın sonuna kadar, geçici mizan, ke-

sin mizan ve envanter defteri her yıl ocak ayının sonuna kadar ve bilanço, gelir tablosu, mali tablo dipnot ve açıklamaları da her yıl nisan ayının sonuna kadar Birleşik Veri Aktarım Sistemi (BVAS) üzerinden Sayıştaya gönderilir.

Söz konusu defter, kayıt, belge ve bilgileri zamanında ve tam olarak Sayıştaya vermeyen belediye şirketinin yetkilileri isehukuki, idari ve/veya mali sorumlulukla karşı karşıya kalabilecektir.

KAYNAKÇA

6085 sayılı Sayıştay Kanunu (19.12.2010 tarihli ve 27790 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

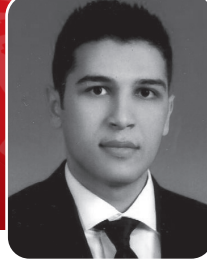
(Mülga) Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar (17.12.2011 tarihli ve 28145 sayılı R.G.).

(Yeni) Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar (17.09.2020 tarihli ve 31247 sayılı R.G.).

Yavuz, Mustafa, Belediye Şirketlerinin Finansal Tablolarını BOBİ FRS'ye Göre Düzenleme Yükümlülüğü, Mahalli İdareler Dergisi, Yıl:7, Sayı: 76, Nisan 2019.

Yavuz, Mustafa, Mahalli İdare Şirketlerinin Mali Kaynakları İçin Kamu Bankalarını Kullanma Zorunluluğu, Mahalli İdareler Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 50, Şubat 2017.

<https://bvas.sayistay.gov.tr>

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN KÜLTÜR VARLIKLARIYLA İLGİLİ GÖREV VE YETKİLERİ

1. GİRİŞ

Kültür varlıkları; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır. Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda büyükşehir belediyelerinin görevleri

arasında sayılmıştır. Bu kapsamda, kültür varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunması ile ilgili görev ve yetkilerinin esasları hakkında büyükşehir belediyelerince yapılması gerekenler bu makale gereğince kaleme alınmıştır.

2. KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI

Ülkemizin kültürel ve doğal mirasın korunmasına ilişkin oldukça köklü ve yerleşmiş bir deneyimi vardır. Çok değişik kültürlerin oluşturduğu zengin bir mirasın korunması, değerlendirilmesi ve çağdaş yaşam koşullarına uyarlanarak korunmaları her şeyden önce yasal bir alt yapı gerektirir. Kültürel miras

ile ilgili ilk yasal düzenlemeler Osmanlı İmparatorluğunun son yüzyılında çıkarılan “Asar-ı Atika Nizamnameleri (Eski Eserler Tüzükleri)” (AAN) dır. İlki 1869 yılında çıkartılan AAN, sadece arkeolojik kanılara ilişkin hükümler içermekteydi. Bu belge daha sonra 1874 ve 1884 tarihli nizamnamelerle yenilenmiş ve genişletilmiştir. Ancak, taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve onarılmasına ilişkin döneminin gerektirdiği ayrıntılı hükümler içeren ilk belge 4. AAN olarak 1906 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu nizamname 1973 yılına değin 67 yıl eski eserler ve koruma konusunda neredeyse tek belge olarak kullanılmıştır. Her ne kadar 1951 yılında çıkan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Kurulunun Kuruluş Kanunu ile 1956 yılında çıkan İmar Yasası korumayla ilgili hükümler içermekteyse de, Cumhuriyetin ilk koruma yasası 1973 yılına çıkan 1710 sayılı Eski Eserler Kanunudur. 1983 yılında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu çıkmış ve 1710 sayılı kanun tümüyle yürürlükten kaldırılmıştır. 2863 sayılı yasa da 1987 yılında çıkan 3386 ve 2004 yılında çıkan 5226 sayılı kanunlarla önemli değişiklikler yapılmıştır. Özellikle son yıllarda çıkan değişik nitelikteki yasal düzenlemelerle 5226 sayılı yasanın getirdiği çok önemli yenilikler, yerel yönetimlere bu konuda yeni sorumluluklar vermekte ve yeni yetkilerle donatmaktadır.

Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alanlardır. Kimi durumlarda, bir tek yapının ya da doğa parçasının kendisinin korunması yeterli

olmayabilir. Yapının ya da doğal oluşumun çevresindeki eylemler, değişimler ve gelişimler o yapı ya da doğal oluşumu olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının çevresinde bir tampon bölge ya da geçiş bölgesi olarak tanımlanabilecek bir alan oluşturulmakta ve bu alan içerisindeki inşai ve fizikî müdahaleler denetim altında tutulmaktadır.

Bir taşınmazın kültür varlığı olarak tanımlanabilmesi ve korumayla ilgili yasal düzenlemeler kapsamına alınabilmesi için belli değerler taşıması ve bu değerlerin ona belli nitelikler kazandırması gerekmektedir. Değişik kaynaklarda, değişik sınıflamalar altında verilen bu değerler iki ana başlıkta toparlanabilir. Bunlardan birincisi kültür varlığının kendi yapısından, özelliklerinden kaynaklanan tasarım, malzeme kullanımı ve işçilik ve de içinde bulunduğu alan kendi değerlerinin kaynağını oluşturur. Geçmişin dönemsel değişimlerini de taşıyan bu kaynakların yaşanmışlıkları da geçmişin sosyal, kültürel yapısının verileri olduğu için içsel değerlerin bir bölümünü oluştururlar. Bugün bu kaynaklara günün yaklaşımıyla başkaları tarafından atfedilen değerler ise dışsal değerler olarak tanımlanabilir. Bu değerlerin bir ya da birkaçı bir araya gelerek, o taşınmazın korunmasını ve uygulamayı etkilerler.

Bir taşınmazın kültür varlığı niteliği kazanması için bazı değerlere sahip olması gerekmektedir. Bir diğer deyişle bazı taşınmazların 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine bağlı ola-

rak korunması için, diğer taşınmazlarda olmayan ve bu grup taşınmazlara özgü bazı nitelikleri olması gerekmektedir. Uluslararası ve ulusal düzeyde bu konuda değişik değer gruplamaları yapılmış, bu gruplarda belirtilen değerlerden bir ya da bir kaçına sahip olmak, korunması gerekli kültür varlığı statüsü kazanmanın koşulları olarak belirlenmiştir.

Büyükşehir belediyeleri doğal ve kültürel değerlerin korunması ve onarımından sorumludur. Büyükşehir belediyeleri, bünyelerinde kültür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek üzere koruma, uygulama ve denetim büroları kurarlar. İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve ilgili Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere koruma, uygulama ve denetim büroları (KUDEB) kurulması 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 13 üncü maddesinde hükme bağlanmıştır.

3. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN KÜLTÜR VARLIKLARIYLA İLGİLİ GÖREV VE YETKİLERİ

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi "Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek." hükmünü,

Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'un

-1 inci maddesi "Bu Kanunun amacı, büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri sınırları içindeki ilçe ve ilk kademe belediyeleri, il, ilçe belediyeleri ve nüfusu 50.000'in üzerindeki belediyelerce ve bu belediyelerin yetki alanı dışında il özel idarelerince, yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabii afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılmasıdır.

Bu Kanun, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda oluşturulacak olan yenileme alanlarının tespitine, teknik altyapı ve yapısal standartlarının belirlenmesine, projelerinin oluşturulmasına, uygulama, örgütlenme, yönetim, denetim, katılım ve kullanımına ilişkin usûl ve esasları kapsar." hükmünü,

-2 nci maddesi "Yenileme alanları; il özel idarelerinde il genel meclisinin ve belediyelerde belediye meclisinin üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile belirlenir. İl özel idaresinde il genel meclisince ve büyükşehirler dışındaki belediyelerde belediye meclisince bu konuda alınan kararlar, Cumhurbaşkanına sunulur. Büyükşehirlerde ise ilçe belediye meclisince

alınan kararlar, büyükşehir belediye meclisince onaylanması üzerine Cumhurbaşkanına sunulur. Cumhurbaşkanının projenin uygulanıp uygulanmamasına üç ay içinde karar verir.

... Belirlenen alan sınırları içindeki tüm taşınmazlar, belediyece ve il özel idaresince hazırlanacak yenileme projelerinin kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarıca karara bağlanmasını müteakip bu Kanuna göre yapılacak yenileme projesi hükümlerine tâbi olurlar. ... Buna göre kamulaştırma ve uygulama yapılır.” hükmünü,

-3 üncü maddesi “... Yenileme projelerini onaylamak üzere 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 51 inci maddesine göre gerektiği kadar Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu oluşturulur. Kurulca onaylanan projeler, il özel idaresi veya belediyece uygulanır.

Yenileme alanlarında yapılacak uygulamalarda her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işleri, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç olmak üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerinden muaftır.

Yenileme projeleri, uygulama alanı içerisinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri ile onarılabilecek veya yeniden inşa edilecek yapıların imar mevzuatında öngörülen projelerinden oluşur. ...” hükmünü,

-4 üncü maddesi “... Yenileme alanlarında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma

yolu esastır. Anlaşma sağlanamayan hallerde gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmazlar ilgili il özel idaresi ve belediye tarafından kamulaştırılabilir. ...” hükmünü,

Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin 4 üncü maddesi “... f) Yenileme alanı: Sit ve koruma alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının içinde, sınırları yetkili idarenin teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca kabul edilerek belirlenen alanları, ...” hükmünü,

-8 inci maddesi “Yetkili idare öncelikle yenileme uygulaması yapacağı bölgeyi tespit ederek halihazır harita üzerinde koordinatlı olarak yenileme alanı sınırlarını belirler. Belirlenen yenileme alanında tüm çalışmaları yapmak üzere uygulama birimi görevlendirilir. Yenileme alanının tespitinde, tarihi ve kültürel özellikler ile afet riskleri dikkate alınır.” hükmünü,

-10 uncu maddesi “Yenileme alanı kararı, yetkili idarenin meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile alınır. ...” hükmünü,

-11 inci maddesi “Yetkili idarelerin kesinleşen kararları Cumhurbaşkanına sunulmak üzere; il özel idarelerince İçişleri Bakanlığına, büyükşehir, il veya ilçe belediyelerince Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Yenileme alanı kararı, Cumhurbaşkanının Resmî Gazete’de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer ve uygulama bir yıl içinde başlatılır.” hükmünü,

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun

-15 inci maddesi "... Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri ve mahallî idare birlikleri tescilli taşınmaz kültür varlıklarını, koruma bölge kurullarının belirlediği fonksiyonda kullanılmak kaydıyla kamulaştırabilirler. ..." hükmünü,

-17 nci maddesi "a) Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim-geçiş sahası varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır. Koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar, koruma bölge kurulu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenir. Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı imar planı hazırlatıp incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır. Üç yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plan yapılamadığı takdirde koruma bölge kurulunca gerekçeli olarak bu süre uzatılabilir. Uzatılan süre içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları uygulanır." hükmünü,

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit Ve Tescili Hakkında Yönetmelik'in

-3 üncü maddesi "... f) Kentsel sit: Mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları ve bir bütün olarak o yerleşmenin ait oldukları dönemin yaşam biçimini gelecek nesillere aktarmaları sebebiyle teker teker

taşındıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan, kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar, sokak ve meydanlar, v.b.) birlikte buldukları alanları, ..." hükmünü,

-4 üncü maddesi "... ç) Kentsel siteler için; korunması gerekli kültür varlığı özelliği gösteren tek yapıların yoğunluk, mimari, tarihi bütünlük göstermesi ya da geleneksel kentsel dokuyu bir bütün halinde yansıtmaları, ..." hükmünü,

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi "(1) Koruma amaçlı imar planlarının hazırlanmasında aşağıdaki ilkelere uyulur:

a) Koruma amaçlı imar planları, varsa etkileşim geçiş sahaları da göz önünde bulundurularak ve sit alanının bütününe kapsayacak şekilde veya uygun görülen etaplar halinde, içinde bulunduğu yerleşme ile ilişkileri kurularak hazırlanır.

b) Tabiat varlıkları, doğal, tarihi, arkeolojik, kentsel ve kentsel arkeolojik siteler ile koruma statüsü bulunan diğer alanların çakıştığı yerlerde ilgili bakanlıkların koruma ve kullanma esaslarına ilişkin görüşü alınır.

c) Koruma amaçlı imar planlarının hazırlanması aşamasında tespit edilen sorunların çözümü ve tarihi, kültürel, doğal çevrenin yaşanabilir ve sürdürülebilir biçimde korunabilmesi için alana özgü stratejiler ile gerektiğinde tescilli kültür varlıkları ile sit alanları içindeki faaliyetlerin ve yapı stokunun deprem, sel baskını, heyelan, yangın, kaya düşmesi ve benzeri afetlere karşı daha dayanıklı ve güvenli hale

getirileceğine ilişkin hedefler, stratejiler ve uygulama esasları belirlenir.

ç) Koruma amaçlı imar planlarının hazırlandığı alanın nitelikleri gözetilerek ayrıca tarihi, kültürel ve doğal yapısına ilişkin yapılmış araştırmalar da değerlendirilerek kullanım kararları ve yapılaşma koşulları belirlenir.

d) Koruma amaçlı imar planlarında ilgili mevzuatı gereği oluşturulan Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu veya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarının uygunluk kararları alınmadan plan onaylanamaz.

e) Koruma amaçlı imar planı; daha geniş alanları kapsayan bir planın parçası olması halinde, plan bütününde diğer alanlarla sürekliliği, bütünlüğü, uyumu ve erişilebilirliği dikkate alınarak bütünlüklük bir yaklaşım ile hazırlanır.

f) (Değişik:RG-17/5/2017-30069) Doğal sit alanlarına ait koruma amaçlı imar planlarında bölge komisyonu kararı; tabiat varlıkları ve doğal sitlerin, tarihi arkeolojik, kentsel, kentsel arkeolojik sitler ve diğer koruma statüleri ile çakıştığı alanlarda ise ilgili kurulların uygun görüşü alınır.

g) Planlama aşamasında sit alanı sınırları içerisinde tescilli olmayan ancak tescile konu olabilecek kültür ve tabiat varlıkları hakkında envanter çalışması yapılarak ilgili kurul veya komisyonların onayına sunulur.

ğ) Koruma amaçlı imar planlarında yenileme alanları belirlenmesi durumunda yenileme projelerinin planda getirilmiş kararlara uygun hazırlanması esastır.

h) Koruma amaçlı imar planlarında sit alanının bütününlü olumsuz etkileyecek, mevcut korunması gerekli değerleri bozacak ya da yok edecek, geleneksel kentsel doku özelliklerini olumsuz yönde değiştirecek yeni işlev dönüşümlerine ilişkin plan değişikliği yapılamaz.

ı) Uygulama imar planlarında mevcut tarihi yapıların, sokak dokularının korunması ve yenilenmesini sağlayacak kararlar alınır.” hükmünü amir olup yine Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik'in 6 nci maddesinde “koruma amaçlı imar planları” hazırlama esasları belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri kapsamında, **Belediyelerin** tarihî eser olarak tescillenmiş yapılar ile bitişik parselde, koruma alanları ve sit alanlarında yer alan ve yürürlükteki mevzuata göre ruhsatı bulunan tescilsiz yapılardaki tadilat ve tamiratlarına izin verilmesi gerekmektedir.

Bakım ve onarım izni için mülkiyet sahibinin; tapu örneği, yapıya ait fotoğraflar, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü tarafından alınmış tescil kararı örneği ile bir dilekçe yazarak Koruma Uygulama ve Denetim Bürolarına (KUDEB) başvuruda bulunması yeterlidir. Bu başvuru, arşivde bulunan diğer belgelerle birleştirilerek dosya oluşturulur. Bu dosya teknik personel tarafından incelendikten sonra yerinde tespit yapılır. Yerinde yapılan tespitlerde binanın mevcut durumu fotoğraflanır.

KUDEB'in yetkisi dâhilinde olan onarımlar KUDEB tarafından yapılır. Esaslı onarım kapsamına giren konular ise Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğüne havalesi yapılır. Bir sonraki aşama ise onarım ön izin belgelerinin düzenlenmesidir. İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığına bağlı olan KUDEB uzmanları tarafından onarım ön izin belgesi yetkisi dâhilinde verilmektedir. Onarım ön izin belgesinin geçerlilik süresi, belgelerin onaylanmasından itibaren bir yıldır. Onarım sürecinde, izin verilen binalar herhangi bir istismara engel olmak için süreli denetlenmektedir.

Tadilat ve tamirat kapsamında başlatılan uygulamalarda esaslı onarım gerektiğinin tespit edilmesi halinde, uygulama durdurulur ve konu belgeleriyle birlikte Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne bildirilir. Onarım süreci tamamlandığında, onarım verilen koşullara uygun yapılması durumunda onarım uygunluk belgesi hazırlanır ve mülk sahibinin adresine gönderilir.

Bakım onarım izinleri; Yapıların yaşamını sürdürmeyi amaçlayan, derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme, sanat tarihi açısından özellik arz etmeyen tavan kaplamaları, elektrik tesisatı ve sıhhi tesisat tamirleri, çatı onarımı ve kiremit aktarılması, taşıyıcı unsuru etkilemeyen müdahalelere verilecektir.¹

4. SONUÇ

Kültür varlıkları tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel

sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır.

Büyükşehir belediyeleri doğal ve kültürel değerlerin korunması ve onarımından sorumludur. Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulunca kentsel sit alanı ilan edilen alanda büyükşehir belediyelerinin kültür varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek, bu amaçlarla gerekli görmesi halinde kamulaştırma yapmak görev ve yetkisinin bulunduğu; ancak buralarda belediyelerce yapılacak uygulamalarda öncelikle mevzuatına ve usulüne uygun yapılmış koruma amaçlı imar planının mevcut olması, belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğunun alacağı kararlarla belirlenmiş olan yenileme alanının tespit ve kabul edilmesi, akabinde bu kararın Cumhurbaşkanınca onaylanması; Cumhurbaşkanınca yenileme alanı onaylanan belediyelerin yenileme projelerinin ise ilgili Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca onaylanması gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (RG. 23.07.2004 – 25531)

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (RG. 23.07.1983 – 18113)

¹ <http://kudeb.konya.bel.tr/kudeb/>

Mustafa ŞEN

Strateji ve Bütçe Başkanlığı Uzmanı

5510 SAYILI KANUN KAPSAMINDA SİGORTALILARIN BORÇLANABİLECEĞİ SÜRELER

1. GİRİŞ

Mevcut yasal imkânlardan yararlanmak isteyen sigortalılar iki temel nedenle, geriye dönük borçlanma yapmak ister.

Bunlardan ilki, mümkünse sigorta başlangıcını geriye çekmek ve diğeri ise prim gün sayılarını artırmaktır. Hizmet borçlanması denilen bu uygulama, çalışılmayan sürelerdeki günlerin satın alınması anlamına gelir. Hizmet borçlanmasını sigortalının yanı sıra hak sahibi de yapabilir. Diğer bir anlatımla sigortalı ya da hak sahibi primi ödenmemiş geçmişteki bazı süreleri ödeyerek (bir nevi satın alarak) bu günleri hizmetten saydırabilmektedir.

Hangi sürelerin borçlanılabileceği 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 41 inci maddesinde sayılmıştır. Bu kapsama girmeyen süreler için hizmet borçlanması söz konusu değildir.

2. SİGORTALILARIN BORÇLANABİLECEĞİ SÜRELER

Sigortalının kendi isteği dışında, sigortalılık süresinin kesilmesi halinde, kesilen sürelerin primlerinin ödenerek sigortalılık sürelerinden saydırılması işlemine hizmet borçlanması denilmektedir. Diğer bir ifade ile hizmet borçlanması, primi ödenmemiş, geçmiş bazı sürelerin, bu sürelere ilişkin primin

İlgili sigortalı ya da hak sahibi tarafından ödenmesi suretiyle hizmetten saydırılmasıdır. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, sürekli nitelikte 11 borçlanma türüne yer vermiştir. 3201 Sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'da düzenlenen borçlanma ve 5510 sayılı Kanunun geçici 17 inci maddesinde düzenlenen, durdurulan 4/b sigortalılığının canlandırılması uygulamasını da dikkate aldığımızda sosyal sigortalarda 13 farklı borçlanma türünün olduğunu söylememiz mümkündür.

Sigortalıların borçlanabileceği süreler 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde ve 3201 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde düzenlenmiş, durdurulan 4/b sigortalılığının canlandırılması uygulamasının usul ve esaslarına ise Kanunun geçici 17 nci maddesinde yer verilmiştir.

5510 sayılı Kanunun, Sigortalıların borçlanabileceği süreler başlıklı 41 inci maddesi hükmüne göre sigortalılar;

Kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri ile 4/a kapsamındaki sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri,

- **Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri,**

- **4/c kapsamında sigortalı olanların, personel mevzuatına göre aylıksız izin süreleri,**
- **Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri,**
- **Sigortalı olmaksızın avukatlık stajını yapanların normal staj süreleri,**
- **Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin tutuklulukta veya gözaltında geçce süreleri,**
- **Grev ve lokavtta geçen süreleri,**
- **Hekimlerin fahri asistanlıkta geçen süreleri,**
- **Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden aybaşına kadar açıkta geçirdikleri süreleri,**
- **4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalıların, kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik süreleri**

borçlanabilmektedir.

Bu şekilde borçlanılan süreler sigortalılıktan sayılır. 3201 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre, 18 yaşını doldurmuş Türk vatandaşlarının yurt dışında geçen ve belgelendirilen çalışma süreleri, bu çalışma süreleri arasında veya sonunda her

birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ve yurt dışında ev kadını olarak geçirilen süreler, sigortalının sağlığında kendisi, ölümü halinde hak sahipleri tarafından borçlanılabilir.

Kanunun Geçici 17 inci maddesi kapsamında, 30 Nisan 2008 tarihinden önceki sürelerde 5 yıldan fazla borcu bulunduğu için sigortalılığı durdurulanlar daha sonra müracaatları tarihindeki prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak borç tutarının tamamını, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödenirse, durdurulduğu için sigortalılıktan sayılmayan bu süreler de sigortalılık süresi olarak değerlendirilir.

2.1. Kanunları Gereği Verilen Ücretsiz Doğum ya da Analık İzni Süreleri

Bu nitelikteki borçlanmalar sadece 4/c sigortalılarına mahsus bir borçlanma türüdür. Doğum yaptığı için 6 aya kadar ücretsiz izin kutlanan memurlar adına uzun vadeli sigorta kolları primi ödenmediği için bu süreler sigortalılıktan sayılmaz. 4/c Sigortalıları bu süreleri borçlanarak hizmetten saydırabilir. Borçlanılan süre son sigortalılık statüsü ne ise o kapsamda değerlendirilecektir.

2.1.1. 4/a Kapsamındaki Sigortalı Kadınların Analık Borçlanması

5510 sayılı Kanun'un 41 inci maddesinin (a) bendine göre kadın sigortalıların doğum nedeniyle çalışmadıkları en fazla iki defa olmak üzere ikişer yıllık sürelerinin borçlandırılmasında sigortalının doğumdan önce 4/a kapsamında tescil edilmiş olması (SSK sigortalısı) ve adına kısa ya da uzun vadeli sigorta

kollan yönünden prim ödenmiş olması yeterli sayılacaktır. Doğumun çalıştığı işinden ayrıldıktan sonra 300 gün içinde gerçekleşmesi şartı aranmayacaktır. Doğum borçlanması talebinde bulunan kadın sigortalının işvereninden belge istenilmeyecek tespit SGK kayıtlarından yapılacaktır.

Doğum borçlanması talebinde bulunan kadın sigortalıların doğum yaptığı tarihten sonra adına primi ödenmiş süreler borçlanma hesabında dikkate alınmayacak, doğum borçlanması yapılacak sürede çocuğun vefat etmesi halinde vefat tarihine kadar olan süreler borçlandırılacaktır. İlk doğumunu yaptıktan sonra iki yıl dolmadan ikinci doğumunu yapan kadın sigortalı, ilk doğumdan ikinci doğuma kadar geçen süre ile ikinci doğum için borçlanabileceği iki yıllık sürenin toplamı kadar geçen süreyi borçlanabilecektir.

2.1.2. Kimler Doğum Borçlanması Yapabilir?

Doğumdan önce 4/a sigortalısı olmayanlar borçlanma yapamazlar.

Doğumdan önceki son sigortalılık türü 4/a olan kadınlar doğum borçlanması yapabilir. 1 Ekim 2008 tarihinden önce isteğe bağlı SSK sigortalısı olanlar doğum borçlanması yapabilir ancak 1 Ekim 2008 sonrası isteğe bağlı (4/b) sigortalıları doğum borçlanması yapamazlar.

Doğumdan önce son sigortalılık türünün 4/b veya 4/c olması halinde doğum borçlanması yapılamayacağı gibi 2925 sayılı Kanuna tabi tarım sigortalıları da doğum borçlanması yapamazlar,

Doğum borçlanması iki çocukla ve en fazla 1440 güne sınırlıdır. Doğum borçlanması talebi kabul edilen kadın sigortalının iki yıllık borçlanma süresi içinde zorunlu sigortalı hizmetlerinin olması halinde zorunlu sigortalılık süreleri borçlanma sürelerinden düşülecektir.

Doğum borçlanması yapmak için 18 yaş sınırlaması yoktur. 18 yaşından küçük kadınlar da doğum borçlanması yapabilir.

Çıraklığı nedeniyle 506 sayılı Kanun kapsamında tescili yapılan ve sonrasında doğum yapan kadınlar doğum borçlanması yapabilir.

Doğumdan önceki son sigortalılık statüsünün 506 sayılı Kanunun geçici 20 inci maddesi kapsamındaki sandık olması halinde, SGK doğum borçlanması yapılması talebini kabul etmemektedir.

Doğum borçlanmaları, borçlanma yapan sigortalının en son sigortalılık statüsüne göre belirlenmektedir. Özellikle doğum borçlanmalarında, borçlanılan süreler için sigortalılık statüsünün belirlenmesinde son sigortalılık statüsüne bakılması, sigortalılık tür değiştirmelerini hızlandıracaktır. İnsanlar salt borçlandığı süreler 4/a sigortalılık statüsünde sayılınsı diye işyerlerini bir yakınına devredecek, isteğe bağlı sigortalıysa, sigortalıklarını sonlandıracak, sonrasında göstermelik olarak kısa bir süre 4/a sigortalısı olduktan sonra borçlanma başvurusu yapacaklardır.

2.2. Er veya Erbaş Olarak Silâh Altında Geçen Sürelerin Borçlanması

Bilindiği gibi ülkemizde sadece er-

kekler askerlik yapmakta, bayanlar askerlik yapmamaktadır. Bu nedenle askerlik sürelerinin borçlanması sadece erkeklere tanınan bir haktır. Sigortalılar, silahaltında geçirdikleri askerlik sürelerinin tamamını ya da bir bölümünü, diledikleri herhangi bir tarihte borçlanabilir. Borçlanma talep tarihinde aktif sigortalı olma şartı yoktur. Tek şart daha önceden sigortalı olarak tescil edilmiş olmasıdır. Yine sigortalının ölümü halinde, aylık bağlanması koşulunun gerçekleşmesine bağlı olarak hak sahipleri de askerlik sürelerinin tamamını ya da bir bölümünü borçlanabilir.

Askerlik borçlanması, 5510 sayılı Kanun kapsamında bulunanların uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlara hak kazanma şartlarını etkiler. Borçlanılarak hizmetten saydırılan süre sigortalılık süresinin hesabında, primi ödenen süreler de prim ödeme gün sayısının hesabında dikkate alınır.

5510 sayılı Kanuna göre, tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlanması halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Bu işlem 4/a sigortalıları açısından ilk defa sigortalı olunan tarihi etkilediği için daha erken yaşta emekli olmayı sağlayabilir.

İlk defa sigortalı olunan tarihin borçlanmayla 8 Eylül 1999 tarihi öncesine çekilmesi, ya da öncesi ise bir kademe geriye götürülmesi halinde 4/a sigortalıları 1 sene erkek emekli olabilir. 8 Eylül 1999 tarihinden önce sigortalı olan 4/b Sigortalıları ile 8 Eylül 1999 tarihinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamına giren

4/c sigortalıları da, borçlandıkları süreler 4/b'liler için 1 Haziran 2002, 4/c'liler için 23 Mayıs 2002 öncesi ise emeklilik yaş şartı açısından avantaj elde ederler. Borçlanma, yaşı tamamlayıp prim ödeme gün sayısı eksik olanlar açısından da daha erken emekli olma işlevi görür.

İlk defa 1 Mayıs 2008 tarihinden sonra sigortalı olanlar için 5510 sayılı Kanunda öngörülen prim ödeme gün sayısını 31 Aralık 2035 tarihine kadar tamamlama koşuluyla yaştan olumsuz etkilenmeme kriterine, borçlanmanın olumlu katkı sağladığının da bilinmesi gerekir.

Borçlanmanın en önemli sonucu sigortalıya, ölümü halinde hak sahiplerine, aylık bağlanmasıdır. Yeter ki, borçlanma sonucu birleştirilen hizmet süreleri ile prim ödeme gün sayısı aylık bağlanması için yeterli olsun ve sigortalı ya da hak sahibi aylık talebinde bulunsun. Hak sahipleri, borçlanma sonucu aylığa hak kazanmışlarsa, aylık başlangıç tarihi sigortalının ölümünü takip eden aybaşı değil, borçlanma tutarının ödendiği ayı takip eden aybaşı olur.

2.3. 4/C Kapsamında Sigortalı Olanların, Personel Mevzuatına Göre Aylıksız İzin Süreleri

4/c Kapsamında sigortalı sayılan memurların aylıksız izin sürelerini borçlanmaları mümkündür. Genellikle memurlukta 10 yılı geçirdikten sonra 6 ay ücretsiz izin alabilmektedirler. Primi ödenmeyen bu süreleri borçlanmak mümkündür. Sadece 4/C sigortalılarına mahsus bir borçlanma türüdür.

2.4. Doktora Veya Tıpta Uzmanlık Öğrenim Süreleri

Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirilen normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri borçlanılabilir. Bunun için kişinin en son sigortalılık statüsüne bakılır ve kişi en son hangi sigortalılık statüsünde ise o şartlarda borçlanma yapılır.

2.5. Avukatlık Stajını Yapanların Staj Süreleri

Avukatlık Kanununa göre staj yapan avukatların (aday) sigortalı olarak çalışmaları yasaklanmıştır. Bu nedenle staj yapan avukatlar, stajda geçirdikleri bu süreleri borçlanmak suretiyle sigortalılıktan saydırabilmektedir.

2.6. Tutuklulukta Veya Gözaltında Geçen Süreler

Bu nitelikteki borçlanmalar sadece 4/a sigortalılarına tanınmış bir haktır. Borçlanma yapabilmenin iki temel koşulu bulunmaktadır. Bunlardan ilki,

Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanmak veya gözaltına alınmak

Diğeri ise tutuklandığı veya gözaltına alındığı tarihte 4/a sigortalısı, olmaktır.

Sigortalı iken herhangi bir suçtan dolayı tutuklanan veya gözaltına alınlar, Cumhuriyet Savcılıklarından alacakları, belge ile borçlanma başvurusu yapmalıdır.

2.7. Grev ve Lokavtta Geçen Süreler

Bu nitelikteki borçlanmalar sadece 4/a sigortalılarına tanınmış bir borçlanma

hakkıdır. Çünkü 4/c sigortalılarının grev hakkı bulunmadığı gibi, devlet kurumları lokavt ta ilan etmezler. Sigortalılar grev ve lokavt ilanı nedeniyle uzun vadeli sigorta primi ödenmeyen bu süreleri borçlanarak hizmetten saydırabilir. Bu sürelerin tamamı borçlanılabildiği gibi sigortalı ya da hak sahibi dilerse kısmi borçlanma da yapılabilir.

2.8. Hekimlerin Fahrî Asistanlıkta Geçen Süreleri

Hekimler, prim ödenmeden fahri asistanlıkta geçen süreleri borçlanmak suretiyle hizmet kazanabilirler. Hekimler, borçlanma müracaatında bulunduğu tarihte en son hangi sigortalılık statüsünde ise o şartlarda borçlanma yapılır.

2.9. Seçim Kanunları Gereğince Görevlerinden İstifa Edenlerin Borçlanabileceği Süreler

Seçim kanunları gereği memurluktan istifa edenler, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden aybaşına kadar açıkta geçirdikleri süreleri borçlanabilirler. Bu borçlanma türünden sadece 4/c sigortalıları yararlanabilir.

5510 sayılı Kanunun 4/a ve 4/b kapsamında sigortalı olanlar ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4/c kapsamında sigortalı sayılanların, bu Kanunun 41 inci maddesine göre borçlanılacak süreleri ait prim tutarı, sigortalıların veya hak sahiplerinin talepte buldukları tarihte prime esas alt ve üst sınırlar arasında olmak üzere kendilerince belirlenen günlük kazancın % 32'si oranında hesaplanır. Alt sınır asgari ücret, üst sınır asgari ücretin 6,5 katıdır.

5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesine göre tahakkuk ettirilen borç tutarı, ilgiliye iadeli taahhütlü olarak tebliğ edilir. Posta alındısının ilgiliye teslim edildiği tarih borcun tebliğ tarihidir. Hesaplanan borç, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde sigortalı veya hak sahipleri tarafından ödenir. Bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar geçerli sayılmaz. Bunlar için ayrıca yeni başvuru şartı aranır. Süresi içinde tebliğ edilen borcunu ödemeyenler ile kısmi ödeme yapanların kalan sürelerinin borçlandırılması için yeni başvuru şartı aranır. Sigortalının borçlanmaya esas günlük kazancının tespitinde, adi posta yolu ile gönderilen veya SGK'ya doğrudan verilen belgenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi olarak gönderilenlerde ise postaya verildiği tarih esas alınır.

2.10. Kısmi Süreli İş Sözleşmesi İle Çalışan Sigortalıların, Kısmi Süreli Çalıştıkları Aylara Ait Eksik Sürelerinin Borçlanması

4857 sayılı İş Kanunu'nun 13 üncü maddesi hükmüne göre, İşçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmî süreli iş sözleşmesidir. Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar ay içindeki çalışmalarını borçlanmak suretiyle 30 güne tamamlayabilirler. Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanların yapacakları borçlanma 4/a statüsünde sigortalılık sayılır. Bu nitelikteki borçlanma 6111 sayılı Kanunla düzenlenmiş ve yürürlük tarihi 1 Mart 2011

olarak belirlendiği için borçlanılacak süreler de 1 Mart 2011 tarihinden sonra çalışılan kısmi süreler ile sınırlıdır.

2.11. Yurtdışında Geçen Hizmet Sürelerinin Borçlanması

Yurtdışı hizmet borçlanmasından yararlanabilmek için Türk vatandaşı olmak, belirli bir süre yurtdışında çalışmak, çalışılan süreleri belgelemek gerekir. Yurtdışı borçlanmalarında, Türk vatandaşı olma şartının iki halde yerine getirilmesi zorunludur. Bunlardan biri, borçlanması istenilen sürelerde ilgilinin Türk vatandaşı olması, diğeri ise Türk vatandaşlığında geçen süreleri borçlanma talebinde bulunan sigortalı veya hak sahibinin yazılı başvuru tarihi itibarı ile Türk vatandaşı olmasıdır.

Türk vatandaşlığında geçirilmeyen yurtdışı hizmet veya ev kadınlığı süreleri borçlandırılmayacağı gibi, borçlanma başvuru tarihinde Türk vatandaşı olmadığı tespit edilen sigortalı ve hak sahiplerinin borçlanma talepleri de geçerli sayılmaz. Türk vatandaşlığı ile birlikte yabancı ülkenin vatandaşı olanlar yurtdışı borçlanması yapabilir. Sigortalının borçlanmak istediği sürelerde, Türk vatandaşı olup olmadığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün Kimlik Paylaşım Sistemi kullanılarak tespit edilir. Sigortalıdan vukuatlı nüfus kayıt örneği vermesi beklenmez.

3201 sayılı Kanununun 1 inci maddesinde, yurtdışında geçen sigortalılık süreleri, bu süreler arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile ev kadını olarak geçen sürelerin borçlanılabileceği belirtilmiştir. Kanun-

da geçen sigortalılık ibaresinden, ikamet süreleri hariç, çalışılmış ya da çalışılmış süre olarak değerlendirilen (işsizlik ödeneği alınması gibi) süreler anlaşılmalıdır. Çalışılmış olarak değerlendirilen süreler, ilgili ülke mevzuatına göre fiilen çalışılmadığı halde çalışmaya eşdeğer süre olarak kabul edilip, aylığa hak kazanmada ve aylık hesabında değerlendirilen sürelerdir. Yine, sigortalılık süreleri arasında veya sonunda olmak kaydıyla bir yıla kadar olan yurtdışında geçen işsiz olarak geçirilen sürelerde Kanuna göre borçlanılabilir.

Yurtdışında ev kadını olarak geçen süreler, medeni durumlarına bakılmaksızın kadınların, sigortalılık süreleri haricinde yurtdışında buldukları süreleri ifade eder. Bu süreler işsizlik süresi veya boşta geçen süreler kapsamında değerlendirilmez. Yurtdışında ev kadını olarak geçen sürelerin tamamı ya da bir kısmını borçlanmak mümkündür.

3201 sayılı Kanuna göre,

- 18 yaşın doldurulmasından önce yurtdışında sigortalı veya ev kadını olarak geçirilen süreler,
- Türk vatandaşlığının kazanılmasından önce veya Türk vatandaşlığının kaybedilmesinden sonra yurtdışında sigortalı veya ev kadını olarak geçirilen süreler.
- Sosyal güvenlik sözleşmelerine göre kendilerine kısmi aylık bağlanmış olanların yurtdışında geçen sigortalılık süreleri arasında ve bu sürelerin bitim tarihinden sonraki işsizlik süreleri veya ev kadını olarak geçirilen süreler,

- Sosyal güvenlik kanunlarına göre uzun vadeli sigorta kollan kapsamında geçen sürelerle çakışan yurtdışı çalışma ve ev kadını sürelerini, borçlanmak mümkün değildir.

Yurtdışında geçen sürelerin borçlandırılabilmesi için bu sürelerin başvuru esnasında belgelendirilmesi gerekir. Yurtdışında 5510 sayılı Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında çalışanların, 3201 sayılı Kanuna göre borçlandırılmalarında, belge türü "09" olan Aylık Prim ve Hizmet Belgeleriyle daha önce Kuruma bildirilen hizmetlerine ait bilgisayar kayıtları esas alınır.

Yurtdışında geçen sürelerle ait tahakkuk ettirilen borç tutarı, ilgiliye iadeli tahahhütlü olarak tebliğ edilir. Posta alındısının ilgiliye teslim edildiği tarih borcun tebliğ tarihidir. Hesaplanan borç, tebliğ tarihinden itibaren üç ay içerisinde sigortalı veya hak sahipleri tarafından ödenir. Üç ay içinde borcunu ödemeyenler ile kısmi ödeme yapanların kalan sürelerinin borçlandırılması için yeni başvuru şartı aranır.

2.12. 5 Yılı Aşan Borç Nedeniyle Durdurulan 4/B Sigortalılık Sürelerinin Canlandırılması

5510 sayılı Kanunun, Sigortalılığın zorunlu oluşu, sona ermesi ve sosyal güvenlik sicil numarası başlıklı 92 nci maddesinde geçen "Kısa ve uzun vadeli sigorta kapsamındaki kişilerin sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olması, genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin ise genel sağlık sigortalısı olması zorunludur. Bu

Kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak, vazgeçmek veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersizdir." hükmü doğrultusunda, 5510 sayılı Kanun, tıpkı 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda olduğu gibi sigortalılıkta zorunlu ilkesini benimsemiştir. Zorunluluk ilkesi gereği sigortalı olmak, kişi açısından sadece bir hak değil, aynı zamanda kaçınılmayan bir yükümlülüktür. Diğer bir ifade ile sigortalı olup olmama konusunda kişinin iradesine bakılmamakta; kişi istemese de, belirli koşulların oluşmasıyla birlikte kendiliğinden sigortalı sayılmaktadır. Kanunun geçici 17 inci maddesi, sigortalılıkta zorunluluk ilkesi ile çelişen istisna olarak nitelenebilecek düzenlemeler içermektedir. Şöyle ki; Kanunun 92 nci maddesi, sigortalılığı zorunlu kılarken, geçici 17 inci maddesi ise 5 yıldan daha fazla prim borcu bulunan 4/b kapsamındaki sigortalıların hizmetlerini, borçlarını 3 Ağustos 2009 tarihine kadar ödemedikleri takdirde sonlandırmaktadır.

Türk sosyal güvenlik sisteminde sigortalılığın durdurulması son yıllarda uygulanmaya başlanmıştır. Sigortalılığın durdurulması ilk olarak 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'na 5458 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile eklenen ek madde 19 ile geçici 26 ncı maddesine eklenen 14 üncü maddesinde düzenlenmiştir. İkinci ve son kez 5510 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesi ile düzenlenen sigortalılığın durdurulması, aynı zamanda ilk defa 1479 sayılı Kanunun ek 19 ucnu maddesi ile geçici 26 ncı maddesindeki düzenlemelerini de ortadan kaldırmıştır.

5510 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesi “Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre tescilleri yapıldığı halde, bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürele ilişkin prim borçlarını, prim borçlarının ödenmesine ilişkin Kurumca çıkarılacak genel tebliğin yayımı tarihini takip eden aybaşından itibaren 6 ay içerisinde ödememeleri halinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşılacağı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulacağını” hüküm altına almaktadır. 5510 sayılı Kanun Gereğince Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlardan 5 Yılı Aşan Süreye İlişkin Prim Borcu Bulunanlar İçin Yapılacak İşlemler Hakkında Tebliğ yayınlanmış, 1 Şubat 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tebliğ ve Kanun hükümleri doğrultusunda, 30 Nisan 2008 tarihi itibari ile 5 yıldan fazla prim borcu bulunan 4/b kapsamındaki sigortalıların hizmetleri, sigortalının 1 Şubat 2009 ile 3 Ağustos 2009 tarihleri arasında SGK’ya yazılı olarak başvurusuyla, başvuruda bulunmayan sigortalıların ise 5 yıldan fazlaya ait prim borcunu 3 Ağustos tarihine kadar ödememeleri halinde, hizmetleri Kurumca durdurulmaktadır. Diğer bir ifade ile 3 Ağustos 2009 tarihine kadar, 30 Nisan 2008 tarihi öncesine ait 4/b kapsamında geçen sigortalık için yıldan fazla prim borcu bulunanların sigortalılıkları, talebe ve rızaya bakılmaksızın 4 Ağustos 2009 tarihinde dondurulmaktadır.

Sosyal güvenlik hukukundaki zorunluluk ilkesinin bir yansıması olarak durdurulan 4/b kapsamındaki durdurulan sigortalılık sürelerinin canlandırılması mümkündür. Kanunun, sigortalılığın durdurulmasını düzenleyen geçici 17 nci maddesinin ikinci fıkrası, durdurulan sigortalılık sürelerinin canlandırılmasını düzenlemektedir. Kanun hükmüne göre, sigortalı ya da hak sahiplerinin, daha sonra müracaatları tarihindeki prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak borç tutarının tamamını, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilebilecektir. Hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere kanun koyucu geçici 17 nci madde kapsamında durdurulan sigortalılığın canlandırılmasını belirli şartlara bağlamıştır.

Geçici 17 nci madde kapsamında durdurulan sigortalılığı canlandırmanın ilk koşulu, sigortalı ya da hak sahibinin Kuruma yazılı olarak başvurusudur. Yazılı başvuru esnasında, asgari ücret ile asgari ücretin 6,5 katı arasında sigorta primine esas kazancın da belirtilmesi başvurunun geçerli olması için gereklidir.

Sigortalılığı tekrar kazanmanın ikinci ve son koşulu ise başvuru üzerine SGK tarafından hesaplanacak borç tutarının tamamının, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödenmesidir. Borcun, tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödenmemesi ya da eksik ödenmesi halinde, başvuru geçersiz sayılacak ve başvurunun tekrar yenilenmesi gerekecektir. Askerlik borçlanmasında olduğu gibi, ödenen prim tutarı miktarı kadar

sigortalılık süresinin kazanılması mümkün değildir. Borcun tam olarak ödenmemesi, diğer bir anlatımla kısmi ödeme halinde, ödenen miktar sigortaliya iade edilecektir.

2.13. Uzman Ve Usta Öğretici Olarak Çalışanların Borçlanması

6111 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna eklenen Geçici 31 nci madde hükmüne göre; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında ilgili mevzuatı çerçevesinde uzman ve usta öğretici olarak çalıştırılanlar, bu durumlarını milli eğitim il veya ilçe müdürlüklerince belgelendirmeleri kaydıyla, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki bu çalışmalarından dolayı ay içinde 30 günden eksik kalan sürelerini 41 nci madde esaslarına göre kendileri veya hak sahipleri borçlanabilmektedir. Borçlanılan bu süreler 4/a statüsünde sigortalılık süresi sayılmaktadır.

3. SONUÇ

Emeklilik yaşını tamamlamanın uzantısı yaşlılık aylığına hak kazanmaktır. Yaşlılık aylığı, talebe bağlı haklardan olup sigortalının Sosyal Güvenlik Kurumundan yaşlılık aylığını mutlaka yazılı olarak talep etmesi gerekir. Emekli olabilmek için prim gün sayısını tamamlama-

mayanlar 5510 sayılı Kanun kapsamında hizmet borçlanması yapabilme imkânları bulunmaktadır.

Sigortalıların borçlanabileceği süreler 5510 sayılı Kanunun 41 nci maddesinde ve 3201 sayılı Kanunun 1. maddesinde düzenlenmiş, durdurulan 4/b sigortalılığının canlandırılması uygulamasının usul ve esaslarına ise Kanunun geçici 17 nci maddesinde yer verilmiştir. Bu şekilde borçlanılan süreler sigortalılıktan sayılır. Borçlanmanın yapılabilmesi için, sigortalıların kendilerinin veya ölümü halinde hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt (16 yaşından büyükler için geçerli brüt asgari ücret) ve üst sınırları (alt sınırın altı buçuk katı) arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın %32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şarttır.

KAYNAKÇA

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (R.G. 16.06.2006 - 26200)

3201 sayılı Kanuna göre, Kabul Tarihi : 4/6/1937 Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 12/6/1937 Sayı : 3629

Akın ŞİMŞEK
Kamu Yönetimi Uzmanı

KAMU ALIMLARI KAPSAMINDA İHALELİ İŞLERDE İŞYERİ TESCİLİ

1. GİRİŞ

İşyeri kavramı mevzuatına göre çeşitli düzenlemelerde farklı tanımlanmakla birlikte 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda sigortalı sayılanların maddî olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerler olarak tanımlanmıştır. İşyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağılı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılmaktadır. Sigortalı çalıştırılacak işyerinin de Sosyal Güvenlik Kurumuna işyeri bildirgesi ile bildirilerek tescilinin yapılması gerekmektedir.

İşyerinin tescilinde kamu alımları kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında gerçekleştirilecek işler ile ilgili işyeri tescili için de ayrı usul ve esaslar belirlenmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumunca işyerlerinin tescili ile ilgili kurallar genel olarak 5510 sayılı Kanun ile belirlenmekle birlikte ayrıca ilgili yönetmelik, tebliğ, genelge gibi ikincil mevzuatla da konuya açıklık getirilmektedir. Son olarak da Sosyal Güvenlik Kurumunun 18.06.2020 tarih ve “İşveren işlemleri Genelgesi” konulu 2020/20 sayılı Genelgesinde de usul ve esaslar belirtilmiştir.

Bu makalede kamu alımları kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna işin ve işyerinin tesciline ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. İŞYERİ BİLDİRGESİ VE TESCİL

Öncelikle Sosyal Güvenlik Kurumunca işyerinin tescil işlemlerinin yapılabilmesi için işverenlerin işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi gerekmektedir. Süresinde işyeri bildirgesinin verilmemesi halinde idari para cezası uygulanmaktadır.

Ayrıca şirket kuruluşunun ticaret sicili memurluklarına bildirilmesi halinde yapılan bu bildirim Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmış sayılmaktadır. Bu kapsamda işverenlerce ayrıca işyeri bildirgesi düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır. Ticaret sicili memurluklarının da kendilerine yapılan bu bildirim en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmesi gerekmektedir.

Valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişileri, yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri verildiği tarihten itibaren bir ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeleri gerekmektedir. Alt işveren, asıl işverenin işyerinde çalıştırdığı sigortalıları, işverenle aralarında yaptıkları sözleşmenin ibrazı kaydıyla, Sosyal Güvenlik Kurumundan alacağı özel bir numara ile asıl işverenin kayıtlı olduğu dosyadan bildirmektedir.

İşyerlerinden ilk defa 4/1-a sigortalısı çalıştırmaya başlayacak olanlar haricinde devir, nakil, intikal, birleşme, nevi değişikliği ve katılım durumlarında işyeri bildirgesi verilmesi gereken hallerde de

işyeri bildirgesi düzenlenerek Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi gerekmektedir.

3. İŞYERİ BİLDİRGESİNİN YANLIŞ VERİLMESİ

İşyeri bildirgesinin en geç sigortalı çalıştırılmaya başlanılan tarihte Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili il/merkez müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir birlikte başka bir il/merkez müdürlüğüne intikal etmesi halinde de işyeri bildirgesinin yanlış il/merkez müdürlüğüne ulaştığı tarih üzerinde durulmaksızın belgenin yasal süresi içinde verilmiş olduğu kabul edilmektedir.

İşyeri bildirgesinin düzenlenmesi sırasında ilgili sosyal güvenlik merkezinin hatalı seçilmesi halinde, tescil işlemi yapılmamış olmak ve işyeri bildirgesinin verilmesi gereken yasal süre geçirilmemiş olmak şartıyla bildirgeyi düzenleyen kişiler tarafından da ilgili sosyal güvenlik merkezi düzeltilebilmektedir. Ayrıca işyeri bildirgesi gönderildikten sonra, işyeri tescil işlemi yapılmamış olmak kaydıyla bildirgenin verilmesi gereken yasal süresinin son gününe kadar (son gün dahil) bildirgeyi düzenleyen kişiler tarafından işyeri bildirgesinin iptal edilmesi veya hatalı girilen bilgilerin düzeltilmesi de mümkündür.

Öte yandan işyeri bildirgesinin düzenlenmesi sırasında bildirgenin gönderileceği sosyal güvenlik merkezinin hatalı seçildiğinin bildirge verme süresi sona erdikten sonra fark edilmesi halinde, bildirgeyi düzenleyen ve gönderen kişilerce işlem yapılmamakta bildirgenin hatalı gönderilmiş olduğu ilgili sosyal güvenlik

merkezi nakil veya transfer işlemini yapmaktadır.

4. TEK İHALE İLE BİRDEN FAZLA SOSYAL GÜVENLİK KURUMU ÜNİTESİNİN GÖREV ALANINA GİREN BİR İŞİN YAPILMASI HALİNDE TESCİL İŞLEMİ

Sosyal Güvenlik Kurumunun birden fazla ünitesinin görev alanına giren ancak tek ihale ile bir işin yapılması halinde, istihkaklarının bir ödenmesi ve teminatlarının tek olması şartıyla, işe ilk başlanılan yeri çevresine alan Sosyal Güvenlik Kurumu ünitesi tarafından tek işyeri sicil numarası verilebilmektedir.

Aynı anda birden fazla Sosyal Güvenlik Kurumu ünitesinin görev alanlarında işe başlanması halinde, hangi üniteden tek işyeri sicil numarası alınacağı işverenin talebine göre Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenmekte, işverence, Kurumca ilgisi bulunan diğer ünitelere de yazılı olarak bilgi verilmektedir.

5. İNŞAAT, TAMİRAT, TADİLAT VE TESİSAT İŞLERİNİN İHALE SURETİYLE YAPTIRILMASINDA TESCİL

Kamu alımlarında ihale suretiyle işin yapımını üstlenen gerçek veya tüzel kişi müteahhit sıfatını kazanmaktadır. Bu kapsamda müteahhitler de sosyal güvenlik uygulamasında işveren sayılmaktadır. Ancak, ihale yolu ile bir işin yapımını yüklenen müteahhidin işveren sayılabilmesi için, ihale suretiyle aldığı işin yapımı dolayısıyla sigortalı çalıştırması ve bu işçilerin ihale konusu işte çalıştırılmak üzere işe alınmış olması gerekmektedir.

Taahhüt edilen işin ayrıca sigortalı alınmaksızın müteahhidin esasen mevcut olan aynı mahiyette devamlı işyeri sigortalılarıyla yapılmış olması halinde, ihale konusu işten dolayı ayrıca işverenlik sıfatı söz konusu olmayacağından, taahhüt edilen işin ayrı bir işyeri olarak tesciline gerek bulunmamaktadır. Müteahhidin ihale yolu ile almış olduğu işin mahiyeti icabı mevcut işyeri dışında yapılması gerekmeyen (malzeme satımı, mal teslimi, proje çizimi ve buna benzer) işlerden olması halinde de, ihale konusu işin yürütülmesi sırasında işçi alınmış olsa dahi, ihale konusu işin yapıldığı ayrı ve bağımsız bir işyeri mevcut olmadığından yani işçi devamlı işyerine alınmış olduğundan ihale konusu işten dolayı tescili gereken bir işyeri ve işverenlik durumu söz konusu olmamaktadır.

6. İHALE KONUSU TAŞIMA İŞLERİNDE İŞYERİ DOSYASI TESCİL EDİLMESİ

Kamu kurum ve kuruluşlarınca personel taşıma, yük nakline veya yükleme boşaltma işlerine, taşımali eğitim kapsamında il veya ilçe milli eğitim müdürlüklerince öğrenci taşınması işlerinin ihale kapsamında gerçek veya tüzel kişiler ile kooperatif veya birlikler tarafından üstlenilerek yapılması halinde işyeri dosyalarının kimlerin adına açılması gerektiği ile asıl-alt işveren hususlarında yürütülecek olan işlemler ve yapılan işe ve işleri yapanların sigortalılık durumları farklılık arz etmektedir. İhale konusu olan söz konusu işlerin gerçek veya tüzel kişilerce ya da birlik ve kooperatiflerce üstlenilmesi durumunda yüklenicilerin gerçek

kişi, kooperatif, birlik veya şirket olmaları ve ihale konusu işi 4/1-a sigortalısı çalıştırmaksızın gerek kendilerinin, veya üyelerinin ya da ortaklarının vasıtasıyla, gerekse sözleşme yaptığı araç sahiplerinin araçlarında bilfiil çalışarak yapmaları halinde işyeri dosyası açılmamaktadır.

Yüklenicilerin, kooperatif, birlik veya şirket olmaları ve ihale konusu işi kendilerinin veya üyeleri ya da ortakları vasıtasıyla 4/1-a sigortalısı çalıştırmaksızın yapmaları halinde, ihale konusu iş nedeniyle işi yapanlar ile kooperatif, birlik veya şirket arasında hizmet sözleşmesi bulunmadığı dikkate alınarak ihale konusu iş nedeniyle işyeri dosyası açılmamaktadır. Söz konusu işlerin gerçek kişi, kooperatif, birlik veya şirket olarak üstlenilerek 4/1-a sigortalısı çalıştırılarak yapılması halinde, işi üstlenen kişi veya kooperatif, birlik veya şirket işveren sayılmakta dolayısıyla işyeri dosyası işi üstlenen bu kişiler adına açılmakta, işin bölümünden iş alıp kendi adına sigortalı çalıştıran kişiler ise alt işveren olarak aynı dosyadan yükümlülüklerini yerine getireceklerdir. Gerçek kişi, kooperatif, birlik veya şirket olarak üstlenilen ihale konusu işlerin tümünün yüklenicinin devamlı işyeri işçileri vasıtasıyla yapılması veya söz konusu işlerin kısmen devamlı işyeri sigortalıları kısmen de yüklenicilerin kendisi (şirket ortakları, kooperatif, birlik üyeleri tarafından) tarafından yapılması durumunda da ihale konusu iş nedeniyle 4/1-a sigortalısı çalıştırılmadığı dikkate alınarak ihaleli iş nedeniyle işyeri dosyası açılmamaktadır.

7. KONSORSİYUM VE İŞ ORTAKLIĞI ŞEKLİNDE ÜSTLENİLEN İHALE KONUSU İŞLERİN TESCİLİ

Kamu İhale Kanunu uyarınca ortak girişimler iş ortaklığı ve konsorsiyumlardan oluşmaktadır. İş ortaklığı üyeleri hak ve sorumluluklarıyla işin bütünü yapmak üzere, konsorsiyum üyeleri ise, hak ve sorumluluklarını ayırarak işin kendi uzmanlık alanlarını yapmak üzere bir araya gelmektedirler. İş ortaklığı anlaşma ve sözleşmesinde, iş ortaklığını oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin taahhüdün yerine getirilmesinde müşterek ve mütebersilen sorumlu olup, konsorsiyum anlaşma ve sözleşmesinde ise, gerçek veya tüzel kişilerin işin hangi kısmını taahhüt ettikleri ve taahhüdün yerine getirilmesinde koordinatör ortak aracılığıyla koordinasyonun sağlanacağı belirtilmektedir.

Bu kapsamda ihale yoluyla yapılan işlerin konsorsiyum şeklinde üstlenilmesi halinde, konsorsiyumu oluşturan üstlenicilerin her birine müstakilen istihkak ödenmesi ve bu üstleniciler tarafından idareye ayrı ayrı teminat verilmiş olması şartıyla üstlenicilerin her birine, verecekleri işyeri bildirgelerine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca ayrı ayrı işyeri sicil numarası verilebilmektedir. İhale konusu işin iş ortaklığı şeklinde üstlenilmesi durumunda ise, işyeri, iş ortaklığı adına ve tek işyeri sicil numarası verilerek tescil edilmektedir. Öte yandan 5510 sayılı Kanun kapsamında 4/1-a ve 4/1-c sigortalısı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işveren olarak kabul edilmektedir. Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü

mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalı çalışanı çalıştıran üçüncü kişiye de alt işveren denilmektedir. Sigortalılar üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumlu tutulmuştur. Burada üçüncü kişi ile kastedilen sigortalı çalıştıran gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlarıdır. İş Ortaklıklarını oluşturan işverenlerin her birinin ayrı ayrı iş ortaklığından bağımsız ve ayrı şekilde işverenlik sıfatı bulunması nedeniyle, asıl işveren-alt işveren ilişkisinin ortaya çıkması bakımından aşağıda bahsedilen şartların gerçekleşmesi şartıyla iş ortaklığını oluşturan işverenlerden her biri iş ortaklığının alt işvereni olarak tescil edilebilmektedir. Bu kapsamda da asıl işveren-alt işveren ilişkisinden söz edebilmek için;

- İşyerinde sigortalı çalıştıran asıl işverenin varlığı,
- Alt işverenin yapmayı üstlendiği iş için sigortalı çalıştırması,
- İşin asıl işverenin işyerinde yürütülmesi,
- Alt işverenin işyerinde asıl işverenin yapmış olduğu ana işin bir bölümünde, eklentilerinde veya yardımcı işlerinde iş alması,

şartlarının aynı anda gerçekleşmesi gerekmektedir.

8. SONUÇ

İşyeri bildirgesinde çalıştırmaya başlanılacak sigortalı sayısı belirtildiği halde

Sosyal Güvenlik Kurumuna sigortalı işe giriş bildirelilerinin verilmeyerek sigortalı çalıştırılmaması halinde konuya ilişkin bir ihbar ve şikayet olmaması şartıyla işverenin Sosyal Güvenlik Kurumuna yazılı olarak başvurması şartıyla işyeri dosyası işlemden kaldırılmaktadır.

İhale konusu işlerde önceki işin tekrarı niteliğinde olan sözleşme veya ihale konusu yeni iş için, işyeri dosyası açılması imkanı sağlanmış ve bu uygulamayla iş ve işlemlerin mevcut işyeri dosyasından yürütülebilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda yeniden işyeri dosyası tescil ettirilmeksizin mevcut olan işyeri dosyasından işlemlerin yürütülebilmesi için;

- Aralarında yapılan sözleşme ile verilen veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunları dahil olmak üzere ihale edilen güvenlik, temizlik, taşıma ve benzeri nitelikteki hizmet alımı işinin yapıldığı bir işyeri dosyanın bulunması,
- İşverenin yazılı talebinin olması,
- İşin aynı işverene verilmesi,
- Mevcut dosyadan yapılan iş ile söz konusu dosyadan yapılmaya devam edecek işin iş kolu kodunun aynı olması,
- Yeni işin aynı işverene tekraren sözleşmeyle verilmiş veya ihale edilmiş olması ve yeni işe eski işin bitim tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde başlanacak olması,

- Mevcut dosyadan yapılmakta olan iş ile tekraren verilen veya ihale edilen işin personel çalıştırılmasına dayalı adam/gün sayısı belli hizmet işi niteliğinde bir iş olması,

şartlarının bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir. İşveren tarafından tekraren alınan veya ihale suretiyle yüklenilen iş için işyeri dosyası tescil edilmeksizin işlerin yürütülmesine ancak bu konuda daha önce açılmış geçici mahiyette bir işyeri dosyasının bulunması şartıyla izin verilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen

işyeri bildirgesine ek belgeler ilgili üniteye bizzat başvurarak verilebileceği gibi taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile gönderilebilmektedir. Adi posta veya Sosyal Güvenlik Kurumuna doğrudan yapılan başvuru ve bildirimlerde, başvuru veya bildirim Sosyal Güvenlik Kurumunun gelen evrak kayıtlarına intikal tarihi taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile yapılan başvuru ve bildirimlerde ise başvuru veya bildirim postaya veya kargoya verildiği tarih başvuru veya bildirim tarihi olarak kabul edilmektedir.

Erdoğan DEDEOĞLU

*Sayıştay Uzman Denetçisi
Kamu Yönetimi Uzmanı*

BELEDİYE PERSONELİNİN GEZİ VE KONAKLAMA MASRAFLARI BÜTÇEDEN KARŞILANABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

Belediye, Anayasanın 127 nci maddesinde ve diğer kanunlarda öngörülen esas ve sınırlar çerçevesinde mahallî müşterek ihtiyaçların karşılanması hususunda, karar organının alacağı kararla harekete geçebilen, harcama yapabilen, borçlanabilen ve her türlü hukukî ehliyete, idarî ve malî özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir.

Belediyelerin hukukî statüsünü yeniden düzenleyen 5393 Sayılı Belediye Kanununa göre belediye; belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından se-

çilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır.

Belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usûl ve esasları 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde belediyelerin görev ve sorumlulukları, 15 inci maddesinde belediyelerin yetkileri ve imtiyazları, 59 uncu maddesinde belediyelerin gelirleri ve 60 ıncı maddesinde de belediyelerin giderleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kanunda belediyelere çok sayıda görev ve yetki verilmiş, bu görevlerin yerine getirilmesi

ve yetkilerin kullanılması sırasında yapılması gereken giderler de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Bu makalemizde belediye personelinin muhtelif gezi ve konaklama masraflarının belediye bütçesinden karşılanmasının mümkün olup olmadığı hususu bir Sayıştay Kararı doğrultusunda incelenmektedir.

2. BELEDİYELERİN GÖREV YETKİ VE SORUMLULUKLARI İLE GİDERLERİ

Belediyelerin görev ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesine göre belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

“a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi

hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Belediyelerin, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez.”

Belediyelerce halka sunulacak hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hiz-

metin ivediliği dikkate alınarak belirlenecektir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar. Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

Belediyenin yetkileri ve imtiyazları da Belediye Kanununun 15. inci maddesinde düzenlenmiştir

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

c) Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek.

d) Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak.

e) Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli

tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletlendirmek; kaynak sularını işletmek veya işletlendirmek.

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletlendirmek.

g) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

h) Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.

i) Borç almak, bağış kabul etmek.

j) Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işletlendirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.

k) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.

l) Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

m) Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi

sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek.

n) Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek.

o) Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak.

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

r) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiğı ile elektronik haberleşme

hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

s) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.

(s) bendi uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapacak belediyeler ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Türkiye Belediyeler Birliğı, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğı ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca tarafından yapılır.

(r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücret Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenir. Ücreti yatırılmasına rağmen yirmi gün içerisinde verilmeyen yer seçim belgesi verilmiş sayılır. Büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

(l) bendinde belirtilen gayrisihhî müesseselerden birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması ve denetlenmesi, büyükşehir ve il merkez belediyeleri dışındaki yerlerde il özel idaresi tarafından yapılır.

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmaya-cak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebilir. Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kul lanma suyu verebilirler.

Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75

inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.

Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez.

İcra dairesince haciz kararı alınmadan önce belediyeden borca yeter miktarda haczedilebilecek mal gösterilmesi istenir. On gün içinde yeterli mal beyan edilmemesi durumunda yapılacak haciz işlemi, alacak miktarını aşacak şekilde yapılamaz.”

Görüleceği üzere 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde belediyelere verilen görev ve sorumluluklar, 15. inci maddesinde ise belediyelerin yetkileri ve imtiyazları ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Belediyeler, kendilerine kanunla verilen bu görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirmekle yükümlüdürler. Belediyelerin, Kanunda belirtilenler dışında görev, yetki ve sorumlulukları bulunmamaktadır.

Belediyelerin kendilerine Kanunla verilen görev yetki ve sorumluluklarının gereklerini yerine getirebilmek için harcama yapmaları gerekmektedir.

Belediye bütçesinden yapılacak her türlü harcamalar da 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 60'nci maddesinde belediyelerin giderlerini şu şekilde sayılmıştır:

“a) Belediye binaları, tesisleri ile araç

ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.

b) Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.

c) Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.

d) Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.

e) Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.

f) Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.

g) Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.

h) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.

i) Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kim-sesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.

j) Dava takip ve icra giderleri.

k) Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.

l) Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.

m) Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.

n) Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.

o) Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.

p) Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

r) Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar.

s) İmar düzenleme giderleri.

t) Her türlü proje giderleri."

3. BELEDİYE PERSONELİNİN MUHTELİF GEZİ VE KONAKLAMA MASRAFLARININ BELEDİYE BÜTÇESİNDEN KARŞILANMASI VE BUNA İLİŞKİN BİR SAYIŞTAY KARARI

Belediyelerin görev yetki ve sorumlulukları ile bu görev yetki ve sorumlulukları yerine getirebilmek için belediye bütçesinden yapılacak her türlü giderler Kanunda ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

Bir belediyede belediye başkanlığı tarafından belediyenin birim müdürleri, belediyede çalışan işçiler ve beldede bulunan sivil toplum kuruluşlarının üyeleri tarihi ve kültürel gezi amacıyla Bursa, Tokat ve Ankara illerine götürülmüş ve bu gezi sırasında yapılan gezi masrafları belediye bütçesinden karşılanmıştır.

İlgili belediye hesaplarının Sayıştay tarafından denetlenmesi sırasında konuyu inceleyen Sayıştay Denetçileri yapılan uygulamanın mevzuata uygun olmadığını belirterek konu hakkında yargı raporu düzenlemişlerdir.

Denetçiler tarafından düzenlenen yargı raporunu değerlendiren Sayıştay Dairesi düzenlediği 26 sayılı ilamın 2 nci maddesiyle; ...Belediyesinde çalışan bazı birimmüdürleri, işçiler ve sivil toplum kuruluşu üyelerine, Bursa ve Ankara'yadüzenlenen gezilere ilişkin yemek giderleri ile Tokat'a düzenlenen geziye ilişkin konaklama ve yemek giderlerinin belediye bütçesinin "**Temsil, Ağrlama veTören Giderleri**" tertibinden ödenmesi neticesinde kamu zararında bulunulduğugereğesiyle TL için tazmin hükmü verilmiştir. Kısaca Sayıştay Dairesi yapılan gideri mevzuata uygun bulmamış ve sorumlular tarafından ödenmesine karar vermiştir.

Kararı beğenmeyen sorumlular Sayıştay Dairesi tarafından verilen tazmin hükmüne karşı yasal süresi içinde Sayıştay Temyiz Kuruluna temyiz talebinde bulunmuşlardır.

Sayıştay Temyiz Kuruluna gönderilen temyiz dilekçesinde sorumlular özetle; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, "Hemşeri hukuku" başlıklı 13 üncü maddesi, "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesi, "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38. maddesi ve "Belediyenin giderleri" başlıklı 60 ncı maddesi hükümlerini dayanak göstererek, yapılan harcamaların hemşerilik hukuku kapsamında; sosyal, kültürel ve tanıtım maksatlı yapıldığını belirterek tazmin hükmününkaldırılmasını talep etmişlerdir.

Konuyu inceleyen Sayıştay Temyiz Kurulu 08.07.2020 tarihli ve 48162nolu

kararında konu ile ilgili şu değerlendirmelere yer vermiştir:

Temyiz başvurusunun konusu, belediye içinden ve dışından belirli kişilerin seçilerek masraflaribelediye tarafından karşılanmak üzere başka şehirlere geziler düzenlenmesinin ve bu tür gezilerin giderlerinin bütçeden karşılanmasının mümkün olup olmadığı hakkındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde; Kamu gideri: Kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinedayanı olarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkıpayları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarınıniskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilenbağış ve yardımlar ile diğer giderler olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanun'un 8'inci maddesinde ise; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili,ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından,muhasbeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu ve yetkili kılınmış mercilere hesapvermek zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere bir giderin yapılabilmesi için kanuni bir dayanağının olması gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 146'ncı maddesinin ikinci fıkrasında memurlara kanun, tüzük ve yönetmeliklerin ve amirlerin tayin ettiği-

görevlerin karşılığında bu Kanunla sağlanan haklar dışında ücret ödenemeyeceği, hiçbir yarar sağlanamayacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye'nin Giderleri" başlıklı 60'uncu maddesinde; "Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri" ibaresine yer verilerek sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderlerine ilişkin derlerin Belediye bütçesinden karşılanmasına olanak tanınmıştır.

Yapılan incelemede; Belediyede görev yapan bazı birim müdürleri, belediyede çalışan işçiler ve beledede bulunan sivil toplum örgütü üyeleri için Bursa, Tokat ve Ankara'ya tarih ve kültür gezisi düzenlendiği, Bursa ve Ankara gezilerine ilişkin yemek giderlerinin, Tokat gezisine ilişkin dekonaklama ve yemek giderlerinin belediye bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

Memur olan birim müdürlerine yönelik yapılan gezi masraflarının karşılanması 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 146'ncı maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Zira ilgili maddede, memurlara bu Kanunla sağlanan haklar dışında ücret ödenemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Sivil toplum örgütü üyeleri için yapılan gezi harcamaları ise; 5393 sayılı Kanuna göre ancak ortak bir hizmet projesinin varlığı halinde mevzuata uygun olacaktır.

5393 sayılı Belediye Kanununda *sivil toplum örgütleriyle ilgili yapılan harcamaların sadece ortak hizmet projeleriyle*

sınırlı tutulduğunda yapılabildiğinden mevcut durumda da ortak bir proje olmadığından yapılan harcamalar mevzuata aykırıdır.

İşçiler için ise; söz konusu işçilerin geziye götürülerek masraflarının karşılanmasına cevaz veren bir hüküm ne iş mevzuatında ne de Belediye'nin yaptığı toplu iş sözleşmesinde yer almamaktadır.

Dolayısıyla yukarıda bahsedilen kişilere yönelik olarak yapılan gezi giderlerinin kanuni dayanağı bulunmadığından bu giderlerin Belediye bütçesinden karşılanması mümkün değildir.

Bunun yanında, 5393 sayılı Kanun'un "Belediye Başkanın Görev ve Yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinin birinci fıkrasında temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmanın belediye başkanının yetkisinde olduğu ifade edilmesine rağmen, ödeme emri eki belgelerinde gezi için harcama onayının Kültür ve Sosyal İşleri Müdürü tarafından verildiği görülmektedir. Bu durumda ortada yetkisiz yapılmış bir harcama mevcuttur.

Ayrıca İçişleri Bakanlığı'nın 25.4.1984 gün ve 27302 sayılı onayı ile yürürlüğe konulan "Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi"nde temsil, ağırlama ve tören giderleri sayılmış olup buyönergede birim müdürlerinin, işçilerin ve sivil toplum kuruluşu üyelerinin geziye götürülmesine izin veren bir hüküm de bulunmamaktadır.

Sonuç itibarıyla; Bursa, Tokat ve Ankara'ya yapılan *gezilere birim müdürleri, işçiler ve sivil toplum kuruluşu üyeleri-*

nin götürülerek gezi masraflarının karşılanması mahalli müşterek nitelikte bir ihtiyaç olmadığı gibi bu durum Belediye tarafından yapılan herhangi bir sosyal yardım kapsamına da girmemektedir.

Kültür, sanat ve turizmi geliştirecek faaliyetler düzenlemek belediyelerin görevidir ancak belediye içinden ve dışından belirli kişilerin seçilerek masrafları belediye tarafından karşılanmak üzere başka şehirlere geziler düzenlenmesinin de hemşehriler arasında sosyal ve kültürel bağların güçlendirilmesiyle ne dekültür, sanat ve turizme katkıda bulunmakla ilgisi bulunmadığından sorumluların iddialarının kabulü mümkün değildir.

Konuyu bu açılardan değerlendiren Sayıştay Temyiz Kurulu verdiği 08.07.2020 tarihli ve 48162 nolu kararında, sorumlu iddialarının reddedilerek yukarıda yer alan gerekçelerle, 26 sayılı İlamın 2. maddesiyle verilen TL'nin tazminine ilişkin hükmün tasdikine karar vermiştir.

Sayıştay Temyiz Kurulu verdiği bu karar ile daha önce Sayıştay Dairesi tarafından verilen, Belediyede çalışan bazı birimmüdürleri, işçiler ve sivil toplum kuruluşu üyelerinin, Bursa ve Ankara'yadüzenlenen gezilere ilişkin yemek giderleri ile Tokat'a düzenlenen geziye ilişkin konaklama ve yemek giderlerinin belediye bütçesinden ödenmesi neticesinde kamu zararında bulunduğu gerekçesiyle verilen tazmin hükmünü doğru bulmuş ve onaylamıştır.

Kısaca Sayıştay Temyiz Kurulu Kararına göre, belediye içinden ve dışın-

dan belirli kişilerin seçilerek masrafları Belediye tarafından karşılanmak üzere başka şehirlere geziler düzenlenmesi ne hemşehriler arasında sosyal ve kültürel bağların güçlendirilmesiyle ne de kültür, sanat ve turizme katkıda bulunmakla ilgisi bulunmadığından, mahalli müşterek nitelikte bir ihtiyaç ya da sosyal yardım kapsamında da değerlendirilemeyecek bu tür gezilerin giderlerinin bütçesinden karşılanması mümkün değildir.

4. SONUÇ

Belediye; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmış olup, belediyelerin görev yetki ve sorumlulukları ile bu görev yetki ve sorumlulukları yerine getirebilmek için belediye bütçesinden yapılacak her türlü giderler 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmiştir.

Belediyelerin 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmeyen bir görev ve yetkiyi kullanmaları mümkün olmadığı gibi yine Kanunda yer almayan bir gideri bütçelerinden yapmaları da mümkün değildir.

Makale konumuzu oluşturan belediye personelinin muhtelif gezi ve konaklama masraflarının belediye bütçesinden karşılanması da bu kapsamda değerlendirildiğinde mümkün görülememektedir.

Sayıştay Temyiz Kurulu Kararında da belirtildiği üzere kültür, sanat ve turizmi geliştirecek faaliyetler düzenlemek belediyelerin görevidir. Ancak belediye için-

den ve dışından belirli kişilerin seçilerek masrafları belediye tarafından karşılanmak üzere başka şehirlere geziler düzenlenmesinin hemşehriler arasında sosyal ve kültürel bağların güçlendirilmesiyle ne dekültür, sanat ve turizme katkıda bulunmakla ilgisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak belediye personelinin, masrafları belediye tarafından karşılanmak üzere başka şehirlere geziler düzenlenmek suretiyle gezdirilmesi, ne hemşehriler arasında sosyal ve kültürel bağların güçlendirilmesiyle ne de kültür, sanat ve turizme katkıda bulunmakla ilgisi bulunmamaktadır. Bu tür geziler mahalli müşterek nitelikte bir ihtiyaç ya

da sosyal yardım kapsamında da değerlendirilemeyeceğinden, bu tür gezilere ilişkin gezi ve konaklama giderlerinin belediye bütçesinden karşılanması mümkün değildir.

KAYNAKLAR

5393 Sayılı Belediye Kanunu

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Sayıştay Temyiz Kurulunun 08.07.2020 tarihli ve 48162 nolu kararı

Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırılama ve TörenGiderleri Yönergesi

Atilla İNAN

*E. Sayıştay Uzman Denetçisi
E. İhale Hukuku Öğretim Görevlisi*

Mine ÇETİNKAYA

Avukat

İHALE TEKLİFLERİNDE ŞİRKETLERİN İMZA TEMSİL VE İLZAM YETKİSİ

1. GİRİŞ

İsteklilerin vermiş olduğu teklifin ihale dokümanında öngörülen kriterlere ve şekil kurallarına uygun olarak sunulması, şirketin yönetimindeki görevlileri ve şirketi temsil yetkili olanları gösteren son duruma ait belgelerin teklif zarfı içinde idareye sunulması gerekmektedir, anılan şirkete ait imza sirküleri şirketin temsil ve ilzam yetkisi açısından şirketin son durumunu İhaleye katılabilmek için isteklinin sunduğu bu referansların alınma koşulları, ihaleye katılırken sunulma usul ve esasları önemi dolayısıyla özel kurallarla düzenlenmiştir. Bu bağlamda söz konusu belgeleri verebilecek merciler bir devlet yapısı içerisinde güven verecek şekilde seçilmek zorundadır.

İhale hukuku bir usül hukukudur.

Bir başka deyişle bir idari usül uygulamasıdır. Teklifleri verilmesi, ihale süreci aşamasında verilmesi zorunlu olan ve ihaleye katılan ortakların müşterek ve müteselsil sorumlulukları ile ortakların ad ve/veya ünvanları ile hisselerinin belirtildiği iş ortaklığı beyannamesi, ihalenin iş ortaklığımızın uhdesinde kalması halinde, yerini noter onaylı iş ortaklığı sözleşmesine bırakacak, böylece, iş ortaklığı beyannamesinde yapılan ve esasa müteallik olmayan hataların hukuki sonuçları önem arz etmektedir. Kimi zaman konunun esasını değiştirmeyen bilgi eksiklikleri her zaman çıkabilir bunların hangilerinin ihale dışı bırakma nedeni olup olmayacağı aşağıda bazı karar örnekleri verilerek incelenmeye çalışılacaktır.

2. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

İhaleye katılan ortakların müşterek ve müteselsil sorumlulukları ile ortakların ad ve/veya ünvanları ile hisselerinin belirtildiği iş ortaklığı beyannamesi, ihalenin iş ortaklığımızın uhdesinde kalması halinde, yerini noter onaylı iş ortaklığı sözleşmesine bırakacak, böylece, iş ortaklığı beyannamesinde yapılan ve esasa müteallik olmayan hataların hukuki sonuçlarına ilişkin olarak Kamu İhale Kurumunun 11.02.2015 Tarih ve 2015/UH.I-507 Nolu kararı çoğu kimse tarafından aradan geçen bunca zamana rağmen dile getirilmektedir. Söz konusu kararda;

“Başvuru sahibi ihaleye iş ortaklığı olarak teklif vermiş olup, teklif mektubunun iş ortaklığını oluşturan şirketlerin teklif vermeye yetkili kişilerince imzalanması ve teklif mektubunu imzalayan kişilerin yetkili olduklarının teklif zarfı içinde sunulan belgelerle tevsik edilmesi gerekmektedir. Teklif mektubunda ve birim fiyat teklif cetvelinde Pilot Ortak ve Özel Ortak olan Şirketlerin kaşeleri ve kaşelerin üzerinde birer imzabulunmaktadır.

Pilot Ortak Eskercan İnş. Tem. Özel Güv. Tur. Peyzaj Nak. Tahmil Tahliye Gıda Mad. Madencilik Orman Ürünleri Oto. Toplu Taş. Hayv. Zirai Ürün Zirai Aletler Day. Tüketim Malları Yemek San. ve Tic. Ltd. Şti.nin kaşesi üzerindeki imzanın şirketi münferit imzası ile temsil etmeye yetkili olan Şirket Müdürü Selçuk Sağdıç'a ait olduğu, bu hususun dosya kapsamında bulunan 28.09.2011 tarihi imza sirküleriyle tevsik edildiği anlaşılmaktadır.

Özel Ortak YTC Grup Tem. Sosyal Hiz. Bilgisayar Özel Sağlık ve Eğitim Hiz. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.nin kaşesi üzerindeki imzanın ise Rabia Özırmak'a ait olduğu anlaşılabilmektedir. Fakat, teklif mektubunun ekinde bulunan 13.08.2012 tarihli imza sirkülerinde Şirket Müdürü olan Murat Piriştine ile Şirket Müdürü Rabia Özırmak'ın şirket unvanı üzerine atacakları müşterek imza ile şirketi temsil ve ilzam etmeye yetkili oldukları belirtilmektedir. Teklif zarfı içinde sunulan bilgi ve belgelere göre anılan şirketi Rabia Özırmak'ın münferit imzası ile temsil edemeyeceği, müşterek imza gerektiği, yetkili kişilerden birinin imzasının eksik olduğu anlaşılmaktadır.

Başvuru sahibi şirketi temsil yetkisinde değişiklik yapıldığını, şirkete ait 16.01.2013 tarihli karar ile Rabia Özırmak'ın şirketi her konuda sınırsız temsil ve ilzam yetkisi aldığını, bunun 25.01.2013 tarihli ve 8244 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nden anlaşılabilceğini, şirketin müşterek imza ile temsil edilebileceğine dair imza sirkülerinin sehven teklif zarfına konulduğunu iddia etmektedir.

Netice itibarıyla, teklifin ihale dokümanında öngörülen kriterlere ve şekil kurallarına uygun olarak sunulması, şirketin yönetimindeki görevlileri ve şirketi temsil yetkili olanları gösteren son duruma ait belgelerin teklif zarfı içinde idareye sunulması gerekmekte olup, anılan şirkete ait imza sirküleri şirketin temsil ve ilzam yetkisi açısından şirketin son durumunu göstermediğinden teklifin mevzuata uygun olarak sunulmadığı, teklifin usule uygun olarak sunulmamasından kaynaklanan

sorumluluğun istekliye ait olduğu ve teklifin idarece değerlendirme dışı bırakılması kararının yerinde olduğu, bu itibarla 4734 sayılı Kanununun 54'üncü maddesinin onbirinci fıkrasının (c) bendi gereğince başvurunun reddinin gerektiği anlaşılmıştır.” Denilmiştir.

Her şeyden önce, somut olayda teklifin fiyatında değişiklik yapılması veya ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olmayan tekliflerin uygun hale getirilmesiyle ilgili bir durum kesinlikle yoktur. Bundan başka, söz konusu eksiklik teklifin esasını değiştirecek nitelikte de değildir. Verilen teklif ve fiyatlarla hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Hiçbir şekilde geçici teminatla ilgili olmadığı gibi geçici teminatı ilgilendiren bir yönü de bulunmamaktadır.

İhale komisyonunun bizzat tahkik ve inceleme yetkisi içerisinde çözümleyeceği bir sorundan dolayı isteklinin mağdur edilmesi hakkaniyet duygularıyla bağdaşmaz.

Kaldı ki, Kanununun 37/2 maddesinde, “...Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde, idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir...” denilmektedir. Görüldüğü üzere, yasa amir bir ifade kullanmıştır.¹

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İhaleye katılımı yeterlik kriterleri” başlıklı 10 uncu maddesinde, ihaleye katılacak isteklilerden ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin

belirlenmesine ilişkin olarak hangi bilgi ve belgelerin istenileceği sayılmış, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde de detaylı düzenlemelere yer verilmiştir.

Diğer taraftan, aynı Kanunun “Ortak girişimler” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“...Ortak girişimler birden fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından iş ortaklığı veya konsorsiyum olarak iki türlü oluşturulabilir. İş ortaklığı üyeleri, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere, konsorsiyum üyeleri ise, hak ve sorumluluklarını ayırarak işin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kısımlarını yapmak üzere ortaklık yaparlar. İş ortaklığı her türlü ihaleye teklif verebilir. Ancak idareler, işin farklı uzmanlıklar gerektirmesi durumunda, ihaleye konsorsiyumların teklif veremeyeceğini ihale dokümanında belirtirler. İhale aşamasında ortak girişimden kendi aralarında bir iş ortaklığı veya konsorsiyum yaptıklarına dair anlaşma istenir. İş ortaklığı anlaşmalarında pilot ortak, konsorsiyum anlaşmalarında ise koordinatör ortak belirtilir. İhalenin iş ortaklığı veya konsorsiyum üzerinde kalması halinde, sözleşme imzalanmadan önce noter tasdikli iş ortaklığı veya konsorsiyum sözleşmesinin verilmesi gerekir. İş ortaklığı anlaşma ve sözleşmesinde, iş ortaklığını oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin taahhüdün yerine getirilmesinde müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları, konsorsiyum anlaşma ve sözleşmesinde ise, konsorsiyumu oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin, işin hangi kısmını taahhüt ettikleri ve taahhüdün yerine getirilmesinde koordinatör ortak aracılığıyla aralarındaki koordinasyonu sağlayacakları belirtilir...”

¹ Atilla İnan, İhale Hukuku Ders Notları, 2016, Sf.89)

şeklinde, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş ortaklığı” başlıklı 32 nci maddesinde;

“...(1) Birden fazla gerçek veya tüzel kişi iş ortaklığı oluşturmak suretiyle her türlü ihaleye katılabilir.

(2) İş ortaklığını oluşturanlar, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere ortaklık yapar.

(3) İş ortaklığı başvuru veya teklifiyle birlikte pilot ortağın da belirlendiği İş Ortaklığı Beyannamesini vermek zorundadır.

(4) İş ortaklığında en çok hisseye sahip ortak, pilot ortak olarak gösterilmek zorundadır. Ancak bütün ortakların hisse oranlarının eşit olduğu veya diğer ortaklara göre daha fazla hisse oranına sahip ve hisseleri birbirine eşit olan ortakların bulunduğu iş ortaklığında ise bu ortaklardan biri pilot ortak olarak belirlenir. Ortakların hisse oranları İş Ortaklığı Beynamesinde gösterilir.

(5) İş ortaklıklarının ihaleye katılabilirlik için sunacakları belgelerin belirlenmesinde ve yeterlik kriterlerine ilişkin değerlendirmede, bu Yönetmeliğin İkinci Kısmında yer alan düzenlemeler esas alınır.

(6) İhalenin iş ortaklığı üzerinde kalması halinde iş ortaklığı tarafından, sözleşmenin imzalanmasından önce noter onaylı ortaklık sözleşmesinin idareye verilmesi zorunludur. Bu sözleşmede ortakların hisse oranları ve pilot ortak ile diğer ortakların işin yerine getirilmesinde müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu açıkça belirtilir ...”

şeklinde ve ihaleye ilişkin idari şartnamenin “İhaleye katılabilirlik için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri” başlıklı 7 nci maddesinde de;

“..f) İsteklinin ortak girişim olması halinde, bu Şartname ekinde yer alan standart forma uygun iş ortaklığı beyannamesi ...”

şeklinde, aynı şartnamenin “İş ortaklığı” başlıklı 16 nci maddesinde de;

“...16.1. Birden fazla gerçek veya tüzel kişi, iş ortaklığı oluşturmak suretiyle ihaleye teklif verebilir.

16.2. İş ortaklığında en çok hisseye sahip ortak, pilot ortak olarak gösterilmek zorundadır. Ancak bütün ortakların hisse oranlarının eşit olduğu veya diğer ortaklara göre daha fazla hisse oranına sahip ve hisseleri birbirine eşit olan ortakların bulunduğu iş ortaklıklarında ise, bu ortaklardan biri pilot ortak olarak belirlenir.

16.3. İş ortaklığı oluşturmak suretiyle ihaleye teklif edecek istekliler, iş ortaklığı yaptıklarına dair pilot ortağın da belirtildiği, ekte örneği bulunan iş ortaklığı beyannamesini teklifleriyle beraber sunacaklardır.

16.4. İhalenin iş ortaklığı üzerinde kalması halinde, iş ortaklığı tarafından, sözleşme imzalanmadan önce noter onaylı ortaklık sözleşmesinin İdareye verilmesi zorunludur.

16.5. İş ortaklığı sözleşmesinde, ortakların hisse oranları, pilot ortak ile diğer ortakların işin yerine getirilmesinde müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları belirtilecektir ...”

şeklinde düzenlemelere yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen Kanun, Yönetmelik hükümlerinin incelenmesinden anlaşılacağı üzere,

- Birden fazla gerçek veya tüzel kişilerin iş ortaklığı veya konsorsiyum olarak iki türlü ortak girişim oluşturmak suretiyle ihalelere katılarak teklif verilebileceği,
- İş ortaklığının bütün ihalelere katılabileceği, işin farklı uzmanlıklar gerektirmesi durumunda ihaleye konsorsiyumların teklif verip veremeyeceğinin ihale dokümanında belirtilmesinin gerekli olduğu,
- İş ortaklığı oluşturmak suretiyle teklif sunulması halinde teklifle beraber iş ortaklığı beyannamesinin verilmesinin zorunlu olduğu ve söz konusu beyannamenin bütün ortaklar tarafından imzalanmasının gerekli olduğu,
- İş ortaklığı beyannamesinde, iş ortaklığını oluşturan pilot ve özel ortakların belirlenmesi ile bunların hisse oranlarının beyanname yazılmasının büyük önem arzettiği ve bu hususların iş ortaklığı beyannamesinin esaslı unsurlarını teşkil ettiği,
- Ayrıca, ihalenin iş ortaklığı üzerinde kalması halinde, sözleşmenin imzalanmasından önce noter onaylı iş ortaklığı sözleşmesinin verilmesinin gerekli olduğu,

Anlaşılmaktadır.

Kamu İhale Kanunu'nun "Ortak girişimler" başlıklı 14. Maddesinde; ortak girişimlerin, birden fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından iş ortaklığı veya konsorsiyum olarak iki türlü oluşturulabileceği, iş ortaklığı üyelerinin, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere, konsorsiyum üyelerinin ise hak ve sorumluluklarını ayırarak işin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kısımlarını yapmak üzere ortaklık yapabilecekleri hükmüne bağlanmış ve Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliğinin "İş ortaklığı" başlıklı 32. maddesinde de;

"...(1) Birdenfazlagerçekveyatüzelkişiişortaklığıoluşturmaksuretiyle her türlüihaleyekatılabilir.

(2) İş ortaklığını oluşturanlar, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere ortaklık yapar.

(3) İş ortaklığı başvuru veya teklifiyle birlikte pilot ortağın da belirlendiği İş Ortaklığı Beyannamesini vermek zorundadır.

(4) İş ortaklığında en çok hisseye sahip ortak, pilot ortak olarak gösterilmek zorundadır. Ancak bütün ortakların hisse oranlarının eşit olduğu veya diğer ortaklara göre daha fazla hisse oranına sahip ve hisseleri birbirine eşit olan ortakların bulunduğu iş ortaklığında ise bu ortaklardan biri pilot ortak olarak belirlenir. Ortakların hisse oranları İş Ortaklığı Beyannamesinde gösterilir.

(5) İş ortaklıklarının ihaleye katılabilmek için sunacakları belgelerin belirlenmesinde ve yeterlik kriterlerine ilişkin değerlendirmede, bu Yönetmeliğin İkinci Kısmında yer alan düzenlemeler esas alınır.

(6) İhalenin iş ortaklığı üzerinde kalması halinde iş ortaklığı tarafından, sözleşmenin imzalanmasından önce noter onaylı ortaklık sözleşmesinin idareye verilmesi zorunludur. Bu sözleşmede ortakların hisse oranları ve pilot ortak ile diğer ortakların işin yerine getirilmesinde müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu açıkça belirtilir...”

şeklinde tanzim edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’ nun tekliflerin hazırlanması ve sunulması başlıklı 30. Maddesinde ise; “Teklif mektubu ve geçici teminat da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgeler bir zarfa konulur. Zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, tebligata esas açık adresi, teklifin hangi işe ait olduğu ve ihaleyi yapan idarenin açık adresi yazılır. Zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Teklif mektupları yazılı ve imzalı olarak sunulur. Teklif mektubunda ihale dokümanının tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması, üzerinde kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması ve **teklif mektubunun ad, soyad veya ticaret unvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanmış olması zorunludur...** hükmü amirdir.

Kamu İhale Kurulu tarafından bugüne kadar verilen kararlarda iş ortaklığı beyannamesinde bulunması zorunlu asli unsurların iş ortaklığını oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin hisse oranları ile pilot

ortak ve özel ortakların belirlenmesi olduğu değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede; Kamu İhale Kurulunun 20.09.2017 tarih ve 2017/UH.I-2536 sayılı Kararında;

“..Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden iş ortaklığı beyannamesinde bulunması zorunlu asli unsurların iş ortaklığını oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin hisse oranları olduğu, ayrıca iş ortaklığı beyannamesinde pilot ortak ve özel ortakların belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede Hasan Yılmaz-Muhlis Ertaş İş Ortaklığı tarafından sunulan İş Ortaklığı Beyannamesi’nin yukarıda yer verilen iş ortaklığı beyannamesi standart formuna uygun olarak düzenlendiği, Hasan Yılmaz’ın % 51 hisse oranına sahip pilot ortak olarak belirlendiği anlaşılmıştır. Bu itibarla iş ortaklığı beyannamesinde adres sütununun boş bırakılmasının teklifin esasını değiştirecek nitelikte bir eksiklik olarak kabul edilemeyeceği anlaşıldığından başvuru sahibinin iddiası yerinde bulunmamıştır...”

Denilmek suretiyle iş ortaklığı beyannamesinde adres sütununun boş bırakılmasının teklifin esasını değiştirecek nitelikte bir eksiklik olarak kabul edilmiştir.

Kurulun 13.12.2017 tarih ve 2017/UY.II-3347 sayılı Kararında;

“..

Yukarıda aktarılan tespitler neticesinde, başvuru sahibi tarafından sunulan İş Ortaklığı Beyannamesi’nde yer alan bil-

gilerden, belgenin hangi idarenin hangi ihalesi için verildiğinin ve ihale konusu iş için oluşturulan iş ortaklığının, ortakları ile ortaklık oranlarının açık bir şekilde belirli olduğu, kaldı ki ihalenin söz konusu iş ortaklığı üzerinde kalması halinde iş ortaklığı tarafından, sözleşmenin imzalanmasından önce noter onaylı ortaklık sözleşmesinin idareye verilmesinin zorunlu olduğu, bu sözleşmede ortakların hisse oranlarının ve pilot ortak ile diğer ortakların işin yerine getirilmesinde müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğunun açıkça belirtileceği, **dolayısıyla başvuru sahibi istekli tarafından sunulan beyannamede yalnızca ihale konusu işin adının yanlış yazılmasının ihale konusu işin sözleşme aşamasında sunulması zorunlu olan ortaklık sözleşmesi ile ilgili yükümlülükleri ortadan kaldırmayacağı, anılan belge üzerinde işin adının hatalı yazılmış olmasının esasa etkili aykırılık teşkil etmeyeceği, bu nedenle başvuru sahibinin teklifinin söz konusu gerekçeyle değerlendirilme dışı bırakılmasına yönelik tesis edilen idari işlemin yerinde olmadığı anlaşıldığından, başvuru sahibinin iddiasının yerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır...**

Denilmek suretiyle **beynamede ihale konusu işin adının yanlış yazılmasının** teklifin esasını değiştirecek nitelikte bir eksiklik olarak kabul edilmemiştir.

2017/UH.II-2956 sayılı Kurul kararında da;

“Yukarıda yapılan tespitler birlikte değerlendirildiğinde Namık Danış- Öz Abone Akaryakıt Tekstil Tüp İnşaat Gıda Nakliyat ve Temizlik Ürünleri Tic. Ltd.

Şti.- Göle Turizm Taşımacılık Gıda İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı'nın pilot ortağı olan Namık Danış'a ait T.C. kimlik numarasının ...312 olduğu, birim fiyat teklif mektubunun T.C. kimlik numarası kısmında ve iş ortaklığı beyannamesinde kimlik numarasının son 3 hanesinde hata yapılarak ...5213 şeklinde yazıldığı ancak her iki belgede de anılan şahsa ait kaşe ve imzanın yer aldığı, söz konusu kaşede de T.C. kimlik numarasının noter onaylı vekaletname, imza beyannamesi ve T.C. nüfus cüzdanı fotokopisinde olduğu gibi yazıldığı anlaşıldığından idareyi tereddüte düşürecek bir durumun söz konusu olmadığı ve başvuru sahibinin teklifinin değerlendirmeye alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.”

Denilmek suretiyle **beynamede kimliknumarası yanlış yazılmış olsa da diğer belge ve kaşelerle karşılaştırılarak işlem yapılması gerektiğine karar verilmiştir.**

2015/UH.I-383 sayılı Kurul kararında;

“Yapılan incelemede, Tursan Tur. Tic. Ltd. Şti- HZR Taş. Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı tarafından teklifi kapsamında sunulmuş olan iş ortaklığı beyannamesinde, standart form (KİK022.0/H)'a uygun olarak ihale kayıt numarası, idare adı ve işin adı kısmındaki bilgilere doğru olarak yer verildiği, sunulan belgede ortaklardan Tursan Tur. Tic. Ltd. Şti.'nin hisse oranının %70, diğer ortak HZR Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin ise hisse oranının %30 olduğunun belirtildiği, formun imza bölümünde pilot ortak tarafından imzalanması gereken kısmın %70 hisseye sahip ortak olan Tursan Tur.

Tic. Ltd. Şti. tarafından firma bilgilerini içeren kaşe ile birlikte imzalandığı, formun özel ortak tarafından imzalanması gereken kısmının ise %30 hisseye sahip ortak olan HZR Taş. Tic. Ltd. Şti. tarafından firma bilgilerini içeren kaşe ile birlikte imzalandığı ancak anılan formun “İhalenin üzerimizde kalması halinde ortaklık sözleşmesi, sözleşme imzalanmadan önce noterliğe tasdik ettirilerek idareye verilecektir. İş ortaklığımızın pilot ortağı, işin bitimine kadar [pilot ortağın adı]’dır.” kısmında pilot ortağın isminin belirtilmediği görülmüştür.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinden, isteklilerin ihaleye iş ortaklığı olarak katılmaları halinde, teklifleri kapsamında iş ortaklığı beyannamesinin sunulması ve sunulan beyannamede iş ortaklığının en çok hisseye sahip ortağının pilot ortak olarak gösterilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda Tursan Tur. Tic. Ltd. Şti- HZR Taş. Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı tarafından sunulan iş ortaklığı beyannamesinin standart forma uygun olarak hazırlandığı, beyannamenin pilot ortağın isminin belirtilmesi gereken kısımda pilot ortağın isminin belirtilmediği ancak imzaların bulunduğu kısımdan pilot ortağın Tursan Tur. Tic. Ltd. Şti, özel ortağın HZR Taş. Tic. Ltd. Şti. olduğunun anlaşıldığı, ayrıca sunulan beyannamede yer verilen ortaklık oranlarından iş ortaklığında en çok hisseye %70 oranla Tursan Tur. Tic. Ltd. Şti. nin sahip olduğunun da görüldüğü dikkate alındığında idare tarafından başvuru sahibine ait teklifin değerlendirme dışı bırakılması işleminde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Sonuç olarak, yukarıda mevzuata aykırılıkları belirtilen işlemlerin düzeltici işleme giderilebilecek nitelikte işlemler olduğu tespit edildiğinden, Tursan Tur. Tic. Ltd. Şti- HZR Taş. Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı’nın teklifinin değerlendirmeye alınması ve bu aşamadan sonraki ihale işlemlerinin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerekmektedir.”

Denilmek suretiyle beyannamenin pilot ortağın isminin belirtilmemesi esasa etkili sayılmamıştır.

Keza Kurulunuzun olayımıza çok benzer bir konuda, yakın tarihte, diğer bir deyişle, 29.08.2018 tarih ve 2018/UY.II-1601 sayılı kararında;

“...İdari Şartname’de yer alan düzenlemeler ve yapılan tespitler çerçevesinde, başvuru sahibi tarafından gerçek kişi olarak ihaleye teklif verildiği, ticaret unvanının ad ve soyadından oluştuğu, doküman indirenler listesindeki TC kimlik numarası ile imza beyannamesi ve teklif kapsamında sunulan diğer belgelerde yer alan TC kimlik numarasının uyumlu olduğu, teklif kapsamında sunulan birim fiyat teklif mektubu ile birim fiyat teklif cetvelinde yer verilen “Veysi KAVAK/İnşaat Mühendisi” ibaresinin farklı bir gerçek kişi ya da tüzel kişiyi ifade etmediği, geçici teminat mektubu ve diğer belgelerdeki isteklinin adının Ticaret Sicil Gazetesinde belirtilen unvana uygun şekilde yazıldığı, birim fiyat teklif mektubunda ticaret unvanının yanı sıra isteklinin mesleğini belirtir ibarenin yazılmasının teklifin esasını etkilemediği, dolayısıyla başvuru sahibinin iddiasının yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

...

Yukarıda aktarılan İdari Şartname’de yer alan düzenlemeler ve yapılan tespitler neticesinde, Rahmi Çorbacı-Çorbacı İnşaat tarafından gerçek kişi olarak ihaleye teklif verildiği, doküman indirilen listesindeki TC kimlik numarasının, imza beyanamesi ve teklif kapsamında sunulan diğer belgelerde yer alan TC kimlik numarası ile uyumlu olduğu anlaşılmış olup anılan isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması mevzuata uygun bulunmamıştır...”

şeklindeki değerlendirmeye, idareye sunulan iş ortaklığı beyannamesinin imza bölümündeki hatanın esasa müteallik bir hata olmadığını ve teklifimizin haksız bir şekilde değerlendirme dışı bırakıldığını bir kere daha teyid etmektedir.

Anılan kararda “Veysi KAVAK/İnşaat Mühendisi” ibaresinin farklı bir gerçek kişi ya da tüzel kişiyi ifade etmediği, geçici teminat mektubu ve diğer belgelerdeki isteklinin adının Ticaret Sicil Gazetesinde belirtilen unvana uygun şekilde yazıldığı, birim fiyat teklif mektubun-

da ticaret unvanının yanı sıra isteklinin mesleğini belirtir ibarenin yazılmasının teklifin esasını etkilemediği, vurgulanmıştır.

3. SONUÇ

İdarenin tespit ettiği bir yanlışlık üzerine her zaman aldığı kararı değiştirme ve kaldırma yetkisi vardır.

a) Sehven unutulmuş, şirketin yönetimindeki görevlileri ve şirketi temsil yetkili olanları gösteren son duruma ait belgelerin sonradan tamamlanmasının bilgi eksikliği niteliğinde olduğu ve sonradan tamamlanabileceği,

b) şirketin yönetimindeki görevlileri ve şirketi temsil yetkili olanları gösteren son duruma ait belgelerin istekli içeriği ile ilgili bir konu olması nedeniyle, bizzat idarece tahkik edilebilecek bir konu olduğu, idarenin resen söz konusu belgelerin tamamlanmasını isteyebileceği, bu yola gidilmesinden sonra idarenin aldığı kararı değiştirebileceği düşünülmektedir.

Salim DEMİRHAN

E. Devlet Bütçe Uzmanı

2021 YILI YURTIÇİ GÜNDELİKLERİ

Harcırah Kanununda harcırahın unsurları tek tek sayılmış ve bunlar yol gideri, gündelik, aile gideri ve yer değiştirme gideri olarak ifade edilmiştir. Kanun kapsamında bulunan ilgililere görevlendirilme şekillerine göre bu unsurlardan biri, bir kaçı veya tamamı verilebilmektedir.

Yol giderini dışarda tuttuğumuzda diğer harcırah unsurlarından olan aile gideri, yol gideri ve yol gündeliğinden, yer değiştirme gideri ise memur ve hizmetlinin yurtiçi gündeliğinin 20 katı, aile fertleri için en fazla dört kişi olmak üzere yurtiçi gündeliğinin 10katı ile her kilometre veya mil başına yalnız memur ve hizmetlinin kendisi için yurtiçi gündeliğinin yüzde beşi olmak üzere tamamı gündelikler üzerine kurulmuş bulunmaktadır.

Bu çerçevede gündeliğin tanımı ve nasıl belirlendiğinden bahsetmek lazım

gelmektedir. Gündelik, sürekli görevle yer değiştirmelerde seyahat günleri için, geçici görevlendirmelerde ise seyahat günleri ile görevlendirilen yerde geçen günler için iâşe ve ibate gibi zaruri giderler karşılığı yapılan ve Harcırah Kanununun 33 üncü maddelerinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenen miktarlar üzerinden yapılan ödemeyi ifade etmektedir. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere yol ve görev gündeliği yanında yer değiştirme giderinin sabit ve değişken unsurunun hesabında da yine gündelikler kullanılmaktadır.

Geçici görevle memuriyet mahalli dışına gönderilen memur ve hizmetlilerin asıl memuriyet mahallinden görevlendirildikleri yerlere hareketleri ile asıl memuriyet mahalline dönünceye kadar yapacakları yolculuk sırasında, evlerinden uzakta olmaları ve asıl görev yerlerinde

yapmak zorunda olmadıkları bir takım giderlerin (iaşe ve ibate gideri gibi) karşılanması, sürekli görevle memuriyet mahalli değişen memur ve hizmetlilere de eski görev yerlerinden yeni görev yerlerine geçişte yolculuk sırasında yapacakları giderlere (iaşe gideri gibi) karşılık olarak verilmektedir. Devletin bir tasarrufu sonucu olarak memur veya hizmetlinin yapmak zorunda olduğu ek giderleri karşılamak üzere gün hesabı üzerinden ödenmekte ve miktarları Kanunla belirlenmektedir.

Kanun koyucu, ekonomik ve sosyal şartlardaki değişimleri de dikkate alarak yurtiçi gündeliklerinin Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (a) fıkrası gereğince her yıl Merkezi Yönetim Bütçe

Kanunlarıyla belirlenmesini öngörmüştür.

Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda belirlenen yurtiçi gündelik miktarlarında, görevin önemi ile ek gösterge ve aylık dereceler esas alınmaktadır. Kanuna ekli (H) işaretli cetvelde yer alan gündelikler yıllık olarak belirlenmektedir. Ancak, daha önceki yıllarda gündelikler 6 aylık dönemler itibarıyla de belirlenmiş bulunmaktadır.

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe **Kanunu teklifi** Cumhurbaşkanlığı tarafından 17/10/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş olup, sözkonusu Teklife ekli (H) işaretli cetvelde yurtiçi gündelikleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

GÜNDELİK MİKTARI (TL)

I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)

A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanı Yardımcıları 80,50

b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneral, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları 73,50

B. Memur ve Hizmetlilerden;

a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1) 61,65

b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar 57,55

c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	54,05
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	47,65
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	46,35

1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

* 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

Görüldüğü üzere (H) işaretli cetvelde gündelikler üç ayrı şekilde belirlenmektedir.

- Birinci bölümde gündelikler memurların taşıdıkları unvanlar,
- İkinci bölümde ek göstergeler,
- Üçüncü bölümde ise memurların buldukları dereceler

dikkate alınarak farklı miktarlarda belirlenmiş bulunmaktadır. Cetvelin başlığında "10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları" denildiğinden sürekli ve geçici görevlendirmelerin her ikisinde de bu gündeliklerin esas alınması gerekmektedir.

Harcırah Kanununun 2 nci maddesinde yer alan istisna hükmü çerçevesinde Cumhurbaşkanının yurtiçi ve yurtdışı tüm seyahat masrafları karşılandığından Cetvelde Cumhurbaşkanına yer verilmemiştir. Ayrıca, 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunla Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine

getirilmesini sağlamak amacıyla Harcırah Kanunundan Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı muaf tutulmuştur. Cumhurbaşkanlığı makamı 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde;

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı Özel Kalem Müdürlüğü
- Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Danışmanı
- Özel temsilci

Şeklinde belirlenmiş olup, gerektiğinde Cumhurbaşkanlığına vekalet edecek olan Cumhurbaşkanı Yardımcıları ise bu kapsamda yer almamıştır.

Ancak, (H) işaretli Cetvelde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanına yer verilerek, teşkilatına ilişkin harcırah usul ve esasları Cumhurbaşkanlığınca belirlenebilecek ilken Başkan 6245 sayılı Harcırah Kanuna tabi tutulmuş bulunmaktadır.

2020 yılında da ödenek mukabili çalışanlar arasında yer almasına karşın Belediye Başkanlarına hala yer verilmemiştir.

Öte yandan, 33 üncü maddede özellik gösteren bazı görevlerde (müfettiş, denetim elemanları ve sanatçılar gibi) bulunanlar ile hayati tehlike gösteren salgın hastalıklarla mücadele eden personele verilecek gündelik miktarlarının, yukarıda belirtilen gündelikler esas alınarak farklı miktarlarda belirlenmesine ilişkin düzenlemeler yer almış bulunmaktadır.

Müfettiş ve denetim elemanlarına verilecek gündelikler teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma görevi ile görevlendirmeleri halinde fiilen aldıkları aylık, derece ya da unvanları (müfettiş ve müfettiş yardımcısı olmaları) dikkate alınmadan ve ayırım gözetilmeden hepsine aynı gündeliğin ödenmesi öngörülmüş, (H) işaretli cetvelde dip notunda bunlara ödenecek gündeliklerin hesabında esas alınacak gündelikler belirtilmiş bulunmaktadır. Ancak, ödenecek gündelik miktarlarının belirlenmesinde, fıkranın alt bentlerinde teftiş, denetim ve inceleme görevi ile görevlendirilenlerin yetki alanlarına göre bir ayırma gidilmiştir.

- Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine haiz bulunanlara 1,3 katı;
- Bölge düzeyinde bu yetkiye haiz olanlara aynı 1,1 katı
- İl düzeyinde bu yetkiye haiz olanlara 0,9 katı

tutarında gündelik ödenmektedir.

Diğer taraftan, Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (c) fıkrasında sayılan kuruluşlarca düzenlenecek olan yurtiçi turne faaliyetlerine katılan sanatçılarla bu sanatçılarla birlikte görev yapan diğer

görevlilere verilecek gündelikler denetim elemanlarında olduğu gibi farklı bir şekilde belirlenmiştir. Daha önce bunlara ödenecek gündelikler ilgili kuruluşların kanunlarında yer almakta iken ekonomik ve sosyal koşullardaki değişimler bu gündeliklerin yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bu itibarla, 2562 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu düzenlemeler yürürlükten kaldırılmış olup, sanatçılar ve bunlarla birlikte görevlendirilen diğer personele 33 üncü maddenin (c) fıkrasına göre ödenmesi esası getirilmiştir. Bunlara 2 nci derece kadrolu Devlet memuru için belirlenen gündelik miktarının 2 katı tutarında gündelik ödenmektedir.

Öte yandan, Harcırah Kanununun 38 inci maddesinde, hayati tehlike gösteren hastalıkların salgın halinde ortaya çıktığı mahallerde bu hastalıklarla mücadele ile görevli memur ve hizmetlilere ödenecek olan gündeliklerin esasları düzenlenmektedir.

Buna göre, bu durumdaki personele Harcırah Kanununa göre hak ettikleri gündeliğin iki katı kadar gündelik ödenebilecektir. Bunu belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Ancak gündeliklerin bu şekilde ödenebilmesi (2 kat) için;

- Hastalığın yayılarak hüküm sürmesi,
- Yayılarak hüküm süren hastalığın insana bulaşacak nitelikte olması,
- Hastalıkla mücadelenin tehlike arzemesi

gerekmektedir. Ancak maddede farklı gündelik (2 kat) ödenebilmesi için yu-

karıda belirtilen bütün koşulların gerçekleşmesi gerekmekte olup, bu koşullardan biri veya bir kaç gerçekleşmişse sözkonusu hastalıklarla mücadele edecek olan memur ve hizmetliler hakkında 38 inci madde hükümlerinin uygulanması mümkün bulunmamaktadır.

Maddede; hayati tehlike gösteren hastalıklarla mücadele edecek olan memur ve hizmetlilere müstahak oldukları gündeliklerin iki katına kadar gündelik ödeneceği yazılı olmakla birlikte bu mücadelenin memuriyet mahalli içinde veya dışında yapılması hususunda bir ayırım bulunmamakla birlikte, Harcırah Kanununa göre gündelik ödenme şartı memuriyet mahalli dışında görevlendirmeye bağlı olduğundan maddede ödenmesi öngörülen gündeliğin bu tür mücadelenin memuriyet mahalli dışında yapılması halinde mümkün olabilecektir.

Kanun Koyucu, 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 32 nci maddesiyle yapılan değişiklikten önce gündeliklerin artırılma şekli olarak, hayati tehlike gös-

teren hastalıkla mücadele edecek ilgili Bakanlığın (Sağlık Bakanlığı veya Tarım ve Orman Bakanlığı gibi) teklifi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği esasını getirmiş iken bu değişiklikle ilgili bakanlığın teklifi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü kaldırılarak, yetki direkt olarak Cumhurbaşkanına verilmiş bulunmaktadır. Ancak, uygulamada Cumhurbaşkanının bu yetkiyi tek başına kullanması mümkün olmadığı için yine ilgili bakanlığın teklifinin gerekli olacağı değerlendirilmektedir.

Arttırılacak miktar memur veya hizmetlinin hak etmiş bulunduğu gündelik miktarının en çok iki katı kadar olacaktır. Cumhurbaşkanı ödenecek gündelik tutarını bu miktarı geçmemek koşulu ile istediği oranda da belirleyebileceği veya böyle bir teklifi uygun bulmazsa gündelik miktarını arttırmayabilecektir. Cumhurbaşkanı, hastalığın tehlikeli ve bulaşıcı olduğunu tespit edip, gündelikleri arttırmaması halinde de artırımlı gündelik ödenemeyecektir.

2021 YILI YURTIÇİ GÜNDELİKLERİ

	<u>GÜNDELİK</u> <u>MİKTARI</u> (TL)
Yurtiçi turne faaliyetlerine katılan sanatçılar ile bu sanatçılarla birlikte görev yapan diğer görevliler	95,30
Salgın hastalıklarla mücadele eden personelden aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	92,70
Salgın hastalıklarla mücadele eden personelden aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	92,70
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan	80,50

Türkiye düzeyinde teftiş ve denetim yetkisine sahip müfettiş ve denetim elamanları ile bunların yardımcıları	80,15
Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	73,50
Bölge düzeyinde teftiş ve denetim yetkisine sahip müfettiş ve denetim elamanları ile bunların yardımcıları	67,82
Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (Belediye Başkanları için üst sınır)	61,65
Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	57,55
İl düzeyinde teftiş ve denetim yetkisine sahip müfettiş ve denetim elamanları ile bunların yardımcıları	55,49
Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	54,05
Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar (Belediye Başkanları için üst sınır)	47,65
Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	46,35

Yurtiçi gündeliklerinde her yıl genellikle GSMH Deflatörü dikkate alınarak artış sağlanmışken 2019 yılı için gündeliklerde bir artış yapılmamıştır. 2020 ve 2021 yıllarında ise memur ve hizmetlilerin gündeliklerindeki kayıplar ve geçici görevlendirmelerde yaşanan sorunlar dikkate alınmadan yeniden GSMH Deflatörü oranında artış gerçekleştirilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda OVP'ın Cumhurbaşkanlığı tarafından en geç Eylül ayının ilk haftası sonuna kadar kararlaştırılması ve aynı süre içinde de Resmî Gazetede yayımlanması gerekmektedir. OVP'ların kararlaştırma tarihleri bu hükme uymakla birlikte 2019 yılında 20 Eylülde, 2020 yılında daha geç bir tarih olan 4 Ekimde ve 2021 ise 29 Eylülde kararlaştırılmış ve

aynı gün yayınlanmıştır. 2021-2023 yıllarını kapsayan OVP 29/9/2020 tarihli ve 31259 sayılı Mükerrer Resmî Gazete'de yayınlanmış olup, GSMH Deflatörü 2021 yılı için %9,9 olarak belirlenmiştir.

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi %24,27 oranında artırılmış ve yılsonu enflasyon beklentisi %12'ler düzeyini bulmuşken gündeliklerde GSMH Deflatörü oranında artış yapılması geçici olarak memuriyet mahalli dışında görevlendirilenler açısından bir haksızlık yarattığını söylemek gerekmektedir.

2017-2021 yılları arasındaki 5 yıllık dönemdeki kayıplara bakacak olursak;

TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcılarının yurtiçi gündelikleri

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 64,68

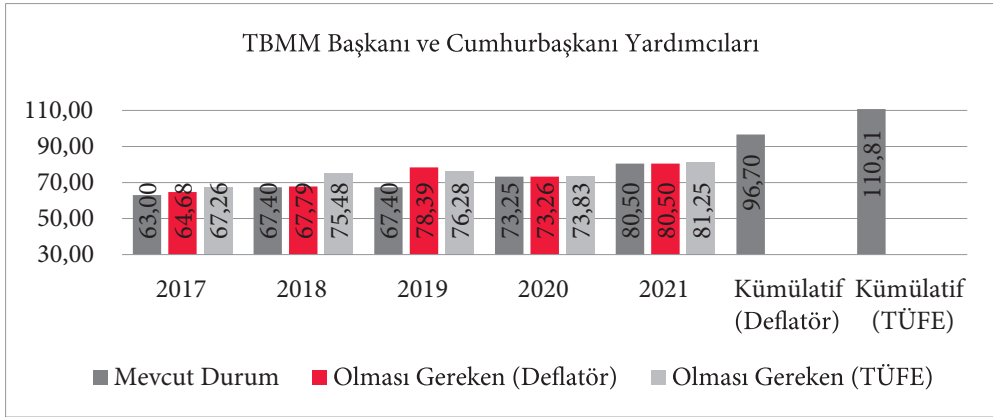
TL olması gerekirken cetvelde 63,00 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 67,79 TL olması gerekirken cetvelde 67,40 TL
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 78,39 TL olması gerekirken cetvelde 67,40 TL
- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 73,26 TL

TL olması gerekirken cetvelde 73,25 TL

- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 80,50 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 96,70 TL, TÜFE'ye göre 110,81 TL olması gerekmekteydi.

Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oraniller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları

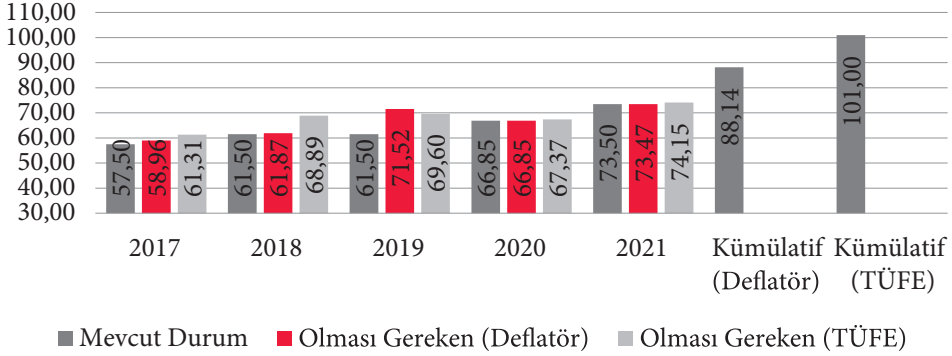
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 58,96 TL olması gerekirken cetvelde 57,50 TL
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle

61,87 TL olması gerekirken cetvelde 61,50 TL

- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 71,52 TL olması gerekirken cetvelde 61,50 TL,
- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 66,85 TL olarak,
- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 73,47 TL olması gerekirken cetvelde 73,50 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 88,14 TL, TÜFE'ye göre 101,00 TL olması gerekmekteydi.

Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller,

Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanların yurtiçi gündelikleri

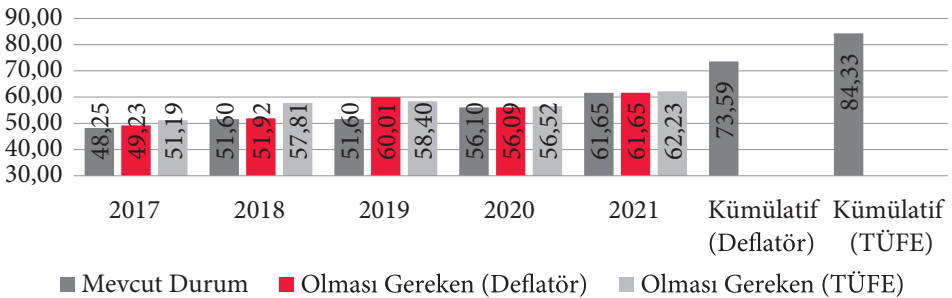
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 49,23 TL olması gerekirken cetvelde 48,25 TL,
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 51,92 TL olması gerekirken cetvelde 51,60 TL,
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 60,01 TL olması gerekirken cet-

velde 51,60 TL,

- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 56,09 TL olması gerekirken cetvelde 56,10 TL,
- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 61,65 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 73,59 TL, TÜFE'ye göre 84,33 TL olması gerekmekteydi.

Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar

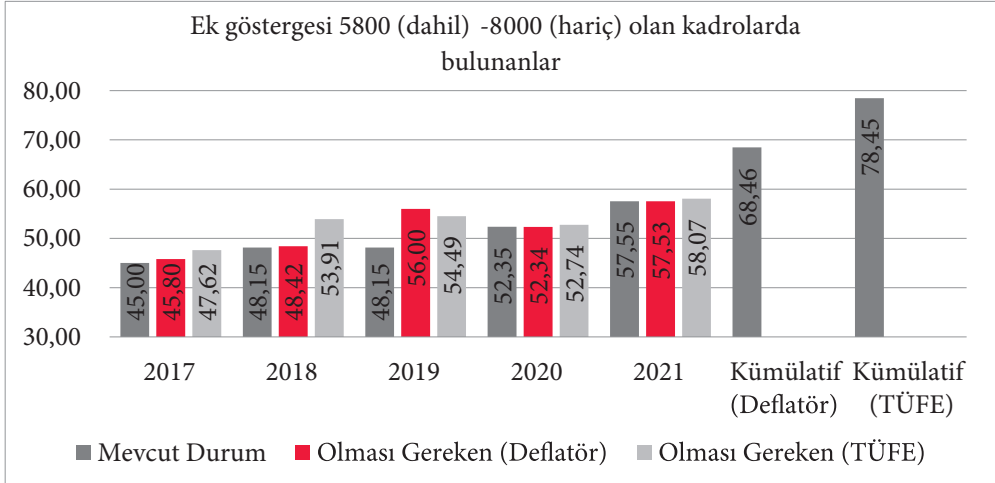

Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanların yurtiçi gündelikleri

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 45,80 TL olması gerekirken cetvelde 45,00 TL ,
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 48,42 TL olması gerekirken cetvelde 48,15 TL,
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 56,00 TL olması gerekirken cetvelde 48,15 TL,

- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 52,34 TL olması gerekirken cetvelde 52,35 TL,
- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 57,53 TL olması gerekirken cetvelde 57,55 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 68,46 TL, TÜFE'ye göre 78,45 TL olması gerekmekteydi.

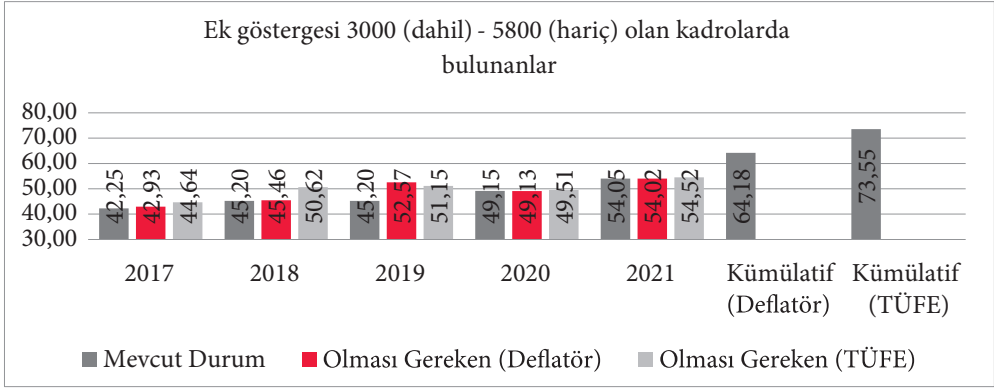

Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanların yurtiçi gündelikleri

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 42,93 TL olması gerekirken cetvelde 42,25 TL,
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 45,46 TL olması gerekirken cetvelde 45,20 TL,
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 52,57 TL olması gerekirken cetvelde 45,20 TL,

- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 49,13 TL olması gerekirken cetvelde 49,15 TL,
- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 54,02 TL olması gerekirken cetvelde 54,05 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 64,18 TL, TÜFE'ye göre 73,55 TL olması gerekmekteydi.

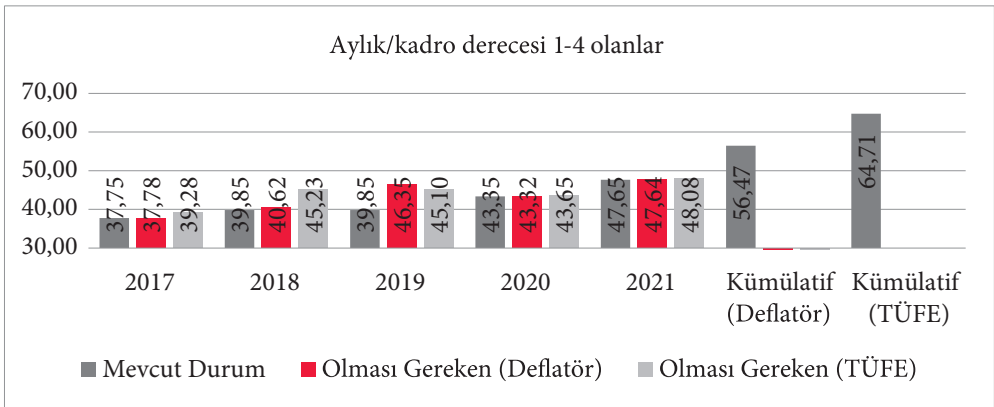
Aylık/kadro derecesi 1-4 olanların yurtiçi gündelikleri

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 37,78 TL olması gerekirken cetvelde 37,75 TL
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 40,62 TL olması gerekirken cetvelde 39,85 TL olarak belirlenmiş ve
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 46,35 TL olması gerekirken cet-

velde 39,85 TL,

- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 43,32 TL olması gerekirken cetvelde 43,35 TL,
- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 47,64 TL olması gerekirken cetvelde 47,65 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 56,47 TL, TÜFE'ye göre 64,71 TL olması gerekmekteydi.

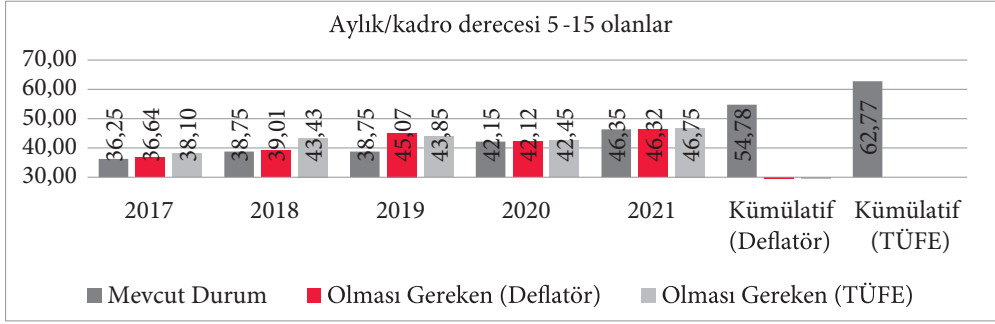

Aylık/kadro derecesi 5-15 olanların yurtiçi gündelikleri

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 36,64 TL olması gerekirken cetvelde 36,25 TL,
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 39,01 TL olması gerekirken cetvelde 38,75 TL,
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 45,07 TL olması gerekirken cetvelde 38,75 TL,

- 2020 yılında % 8,7 deflatörle 42,12 TL olması gerekirken cetvelde 42,15 TL,
- 2021 yılında % 9,9 deflatörle 46,32 TL olması gerekirken cetvelde 46,35 TL olarak belirlenmiştir.

Oysa, deflatöre göre gündelikler artırılmış olsaydı bu grupta yer alanların 2021 yılı yurtiçi gündelikleri 54,78 TL, TÜFE'ye göre 62,77 TL olması gerekmekteydi.

5 yıllık dönem dikkate alınarak kümülatif olarak 2021 yılında olması gereken gündelikler ile 2021 yılı Merkezi Yö-

netim Bütçe Kanun Teklifinde belirlenen gündelikler arasındaki kayıplara bakacak olursak;

GÜNDELİKLERİN KÜMÜLATİF DEĞERLENDİRİLMESİ (Deflatör)

	OLMASI GEREKEN GÜNDELİK MİKTARI (TL)	KAYIP
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)		
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkan Yardımcıları	96,70	20,12%
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	88,14	19,92%

B. Memur ve Hizmetlilerden;	73,59	19,37%
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	68,46	18,96%
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	64,18	18,75%
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	56,47	18,52%
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	54,78	18,18%
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	96,70	20,12%

Deflatöre göre en büyük kayıp TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ile aylık/kadro dereceleri 5-15 olanlar için %20,12 düzeyinde, en düşük kayıp ise aylık/kadro dereceleri 1-4 olanlar için %18,18 düzeyinde olduğu görülmektedir.

GÜNDELİKLERİN KÜMÜLATİF DEĞERLENDİRİLMESİ (Deflatör)		
	OLMASI GEREKEN GÜNDELİK MİKTARI (TL)	KAYIP
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)		
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları	110,81	37,65%
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	101,00	37,42%
B. Memur ve Hizmetlilerden;	84,33	36,78%
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	78,45	36,32%
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	73,55	36,07%
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	64,71	35,81%
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	62,77	35,42%
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	110,81	37,65%

TÜFE'ye göre en büyük kayıp TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ile aylık/kadro dereceleri 5-15 olanlar için %37,65 düzeyinde, en düşük kayıp ise aylık/kadro dereceleri 1-4 olanlar için % 35,42 düzeyinde olduğu görülmektedir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere 5 yıllık kayıpları ve gündeliklerin kamu personelinin bir günlük ihtiyacına karşılama da bir kenara tutulduğunda, 2021 yılı için yurtiçi gündeliklerdeki artışın düşük tutulması Devlet bütçesi açısından tasarruf amaçlı olsa bile kamu otoritesinin bir tasarrufu neticesinde memuriyet mahalli dışında sürekli bir görevle başka bir yere naklen atanmalar ile geçici görevle görevlendirilenlerin belli bir külfetin altına girmeleri zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır. Oysaki, 2021 bütçesinde %24,27 oranında artış yapılmışken gündeliklerde %9,9'un takdir edilmesi endişe vericidir. Bu nedenle, gündeliklerin belirlenmesinin kamu görevlileri için iki yılda yapılan Toplu Sözleşmeler bırakılması daha hayırlı olacaktır.

Şimdi isterseniz sürekli ve geçici görevlendirmede yaşanan kayıpları görmek için aşağıdaki örneklere birlikte bakalım.

Yol dahil 7 gün süre ile geçici olarak memuriyet mahalli dışında görevlendirilen ve konaklama için günlük 90 TL ödeme yapılan bir durumda;

- TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları deflatöre göre 113,39 TL, TÜFE'ye göre 212,15 TL,
- Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı,

Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oraniraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları deflatöre göre 102,49 TL, TÜFE'ye göre 192,51 TL,

- Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar deflatöre göre 81,10 TL, TÜFE'ye göre 156,26 TL,
- Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar deflatöre göre 92,75 TL, TÜFE'ye göre 177,66 TL,
- Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar deflatöre göre 86,13 TL, TÜFE'ye göre 165,73 TL,
- Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar deflatöre göre 75,01 TL, TÜFE'ye göre 145,05 TL,
- Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar deflatöre göre 71,62 TL, TÜFE'ye göre 139,55 TL,

kendi ceplerinden harcama yapmak zorunda kalacaklardır.

500 km mesafedeki bir yere naklen atanmaları durumunda ise;

- - TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları deflatöre göre 113,39 TL, TÜFE'ye göre 212,15 TL,

başkanı Yardımcıları deflatöre göre 1.393,06 TL, TÜFE'ye göre 2.606,47 TL,

- Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları deflatöre göre 1.259,10 TL, TÜFE'ye göre 2.365,13 TL,
- Ek göstergesi 8000 ve daha yük-

sek olan kadrolarda bulunanlar deflatöre göre 1.026,80 TL, TÜFE'ye göre 1.950,23 TL,

- Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar deflatöre göre 938,37 TL, TÜFE'ye göre 1.797,45 TL,
- Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar deflatöre göre 871,39 TL, TÜFE'ye göre 1.676,78 TL,
- Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar deflatöre göre 758,88 TL, TÜFE'ye göre 1.467,54 TL,
- Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar deflatöre göre 724,59 TL, TÜFE'ye göre 1.411,93 TL,

kendi ceplerinden harcama yapmak zorunda kalacaklardır.

MEVZUAT FİHRİSTİ

20/10/2020-02/12/2020 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Gıda, Tarım Ve Orman Alanında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun**
- Kanun Tarihi ve No.** : 28/10/2020 -7255
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 04/11/2020-31294
- Konusu** : Bu Kanun ile Gıda, Tarım ve Orman alanlarıyla ilgili bazı düzenlemeler getirilmiştir. Bu Kanun kapsamında değişikliğe uğrayan Kanunlar;
5403 sayılı Kanunun, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu, 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun. 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu,
4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanun, 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun, 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu,
5403 sayılı Kanununun 20 ve 21 inci maddelerinde yapılan değişiklikler belediyelerin ve il özel idarelerinin tarım alanlarındaki kaçak yapılarla ilgili yapmaları gerekenlerle ilgili düzenlemeler yer almıştır.
- Kanun Adı** : **Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Hakkında Kanun**
- Kanun Tarihi ve No.** : 11/11/2020 -7256
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17/11/2020-31307
- Konusu** : a) Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince tahsil edilen;
b) 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve ilgili diğer kanunlar kapsamında gümrük yükümlülüğü doğan ve Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil daireleri tarafından 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilen gümrük vergileri, idari para cezaları, faizler, gecikme faizleri, gecikme zammı alacakları,

c) Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve bu Kanunun yayımı tarihine veya bu Kanunun ilgili hükümlerinde belirtilen sürelerin sonuna kadar tahakkuk ettiği hâlde ödenmemiş olan;
ç) İl özel idarelerinin, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacakları,

d) Belediyelerin;

1) 213 sayılı Kanun kapsamına giren ve 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu tarihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, 2020 yılına ilişkin olarak 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce tahakkuk eden vergi (2020 yılına ilişkin tahakkuk eden emlak vergisi ile iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin ikinci taksitleri hariç) ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, bunların dışında kalan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacakları,

2) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 97 nci maddesine göre tahsili gereken ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ücret alacakları ile bunlara bağlı fer'i alacakları,

3) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamındaki belediyelerin su abonelerinden olan ve vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su, atık su ve katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

4) Büyükşehir belediyelerinin, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 11 inci maddesine göre vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

e) 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamındaki büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin, vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan

su ve atık su bedeli alacakları ile bu alacaklara bağlı faiz, gecikme faizi ve gecikme zammı gibi fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,
f) Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının (YİKOB) vadesi 31/8/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen asli ve fer'i amme alacakları,
hakkında uygulanır.

- Kanun Adı** : **Elektrik Piyasası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarihi ve No.** : 25/11/2020 -7257
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 2/12/2020-31322
- Konusu** : - 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu, 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Arazi Ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 21.10.2020 – 31280
- Konusu** : 22/2/2020 tarihli ve 31047 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmeliğin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Bunlardan 12 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Mücvir alan" ibaresi "**Belediye ve mücvir alan**" olarak değiştirilmiştir.
- Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "doğrudan satılır" ibaresi "29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendindeki şartları sağlamak kaydıyla doğrudan satılabilir" olarak değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin 37 nci maddesine fıkralar eklenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 21.10.2020 – 31281
- Konusu** : 6/3/2013 tarihli ve 28579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapıldı.
- Yönetmeliğin Adı** : **Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı Elektronik Kimlik Doğrulama Sistemi Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 22.10.2020 – 31282
- Konusu** : Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı ile gerçekleştirilen elektronik kimlik doğrulama sistemi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24.10.2020 – 31284
- Konusu** : 3/8/1990 tarihli ve 20594 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. 4 üncü maddesinde yer alan “Kıyı Kenar Çizgisi” tanımının son paragrafı, “Kısmi Yapılaşma” tanımının (c) ve (d) bentleri ile “Liman”, “Balıkçı Barınağı”, “Sosyal ve Teknik Altyapı” tanımları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; “Tekne İmal ve Bakım Yeri” tanımında yer alan “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca” ibaresi “Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca” olarak değiştirilmiş; aynı maddeye “Barınak”, “Tonoz Sistemleri”, “Rekreatif Amaçlı İskele” tanımları eklenmiştir. “Tabii ve sunî göller ile akarsuların, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya başka kurumlarca taşkın seddi veya taşkın seddi niteliğinde taşkın koruma yapısı yapılmış ya da henüz yapılmamış olmakla birlikte sınırları haritalar üzerinde gösterilerek Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne uygun görülen taşkın seddinin bu bölümlerinde kıyı kenar çizgisi taşkın seddinin veya taşkın seddi niteliğindeki taşkın koruma yapısının kara tarafındaki toprakla kesiştiği sınırdan tespit edilir.” şeklinde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Su Ürünleri Üretiminde Kiralama Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 31.10.2020 – 31290
- Konusu** : Ülkemiz su kaynaklarının verimli şekilde kullanılması ve su ürünleri faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin temini için su ürünleri yetiştiriciliği yatırımlarında ihtiyaç duyulan su ve su alanları ile ticari, amatör, ıslah ve rekreasyonel amaçlı su ürünleri istihsal hakkının kiralanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 04.11.2020 – 31294
- Konusu** : 27.11.2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 60'ıncı maddesindeki değişiklik ve beraberinde yönetmeliğin Cumhurbaşkanlığı sistemine uygun olmayan atıflar yeniden düzenlenmiştir.
- Altmışınıcı maddesindeki değişiklik ile Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik kapsamındaki alışveriş merkezlerinde bulunan kapalı otoparklara LPG kullanan araçların belli şartları taşımaları halinde girmesine izin verileceği belirtilmekte ve otoparklara izin veren kurumlarında bundan (şartları taşıyıp taşımadıklarının kontrolünden) sorumlu olduğu belirtilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî Ve Vekillerin Görevlendirilmeleri İle Yapılacak Ödemelerin Usul Ve Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 7.11.2020 – 31297
- Konusu** : 2/3/2007 tarihli ve 26450 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile; 3,4,5,6 ve 11 inci maddeleri ile çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Meslek Birliklerine Verilecek Yetki Belgesi Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 7.11.2020 – 31297
- Konusu** : Fikir ve sanat eseri sahiplerinin, bağlantılı hak sahiplerinin ve diğer mali hak sahiplerinin meslek birliğine üye olmak için meslek birliğine verecekleri yetki belgesinin usul ve esaslar düzenlenmiştir
- Yönetmeliğin Adı** : **Ölçü Ve Ölçü Aletleri Damga Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 14.11.2020 – 31304
- Konusu** : 11/1/2007 tarihli ve 26400 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletleri Damga Yönetmeliğinin bazı maddeleri değiştirilmiştir.
- 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası "(2) Bakanlık tarafından tamir ve ayar yapmakla yetkilendirilmiş kişiler; muayeneler sonucunda tamire sevk edilenler ile ölçü ve ölçü aletlerinde meydana gelecek arıza veya teknik/teknolojik ihtiyaçlar sebebiyle ölçü ve ölçü aleti sahibi veya kullanıcılarından gelecek talepler üzerine, bu ölçü ve ölçü aletlerinin damgalarını sökerek tamirini yapabi-

lırlar. Ölçü aletlerinin damgaları sökülürken tamir ve ayar yetki belgesi sahibi kişi tarafından, geçici damga ile damgalanacak olanlara, iki nüsha tutanak düzenlenir. Bu tutanakta; ölçü aletinin tipi, markası, modeli, seri numarası, sökülün damganın/ damgaların yılı ve sayısı, geçici damganın yapıldığı tarih, toplam kaç adet geçici damga yapıldığına ilişkin bilgiler ile yapılan işlemin kısa açıklaması yer alır. Düzenlenen bu tutanağın bir nüshası ölçü aleti sahibine verilir. Tutanağın diğer nüshası gerektiğinde ibraz edilmek üzere en az bir yıl süre ile tamir ve ayar yapmakla yetkilendirilmiş servislerde muhafaza edilir.”

10 uncu maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları “(1) Genel Müdürlük, il müdürlükleri ve belediyelerin kullanacağı damgaların bedelleri Bakanlıkça ödenir. Genel Müdürlük, il müdürlükleri ve belediyelerin kullanacağı kurşun damgalar Bakanlık tarafından Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne yaptırılır.” “(3) Servislerin kullanacağı damgaların yaptırılması, güvenliği ve izlenebilirliğinden servisler sorumludur. Servislerin kullanacağı kurşun damgalar, servisler tarafından Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne yaptırılır ve damga bedeli ilgili servis tarafından ödenir.”

Şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Elektrik Piyasasında Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti Belgesi Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 14.11.2020 – 31304
- Konusu** : Elektrik üretimi ve tüketiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması ve çevrenin korunması amaçlarıyla tüketicilere tedarik edilen elektrik enerjisinin belirli bir miktarının veya oranının, lisans sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarından üretildiğinin takip, ispat ve ifşa edilmesi ile tüketicilere yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik enerjisinin belgelendirilmek suretiyle tedarik edilmesine imkân sağlayan bir yenilenebilir enerji kaynak garanti sisteminin oluşturulması ve bu sistemin ayırım gözetmeyen, objektif, şeffaf bir şekilde işletilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir
- Yönetmeliğin Adı** : **Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi Ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 14.11.2020 – 31304
- Konusu** : 1/10/2013 tarihli ve 28782 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24.11.2020 – 31314
- Konusu** : Mahkemelerde, tüm hukuki yardımlarda, taraflar arasındaki uyuşmazlığı sonlandıran her türlü merci kararlarında ve ayrıca kanun gereği mahkemelerce karşı tarafa yükletilmesi gereken avukatlık ücretinin tayin ve takdirinde, 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ve bu Tarife hükümleri uygulanır.
- (2) Taraflar arasında akdi avukatlık ücreti kararlaştırılmamış veya kararlaştırılan akdi avukatlık ücretinin geçersiz sayılması halinde; mahkemelerce, dava konusu edilen tutar üzerinden bu Tarife gereğince hesaplanacak avukatlık ücretinin altında bir ücrete hükmedilemez. Bu Tarife 1136 sayılı Kanunun 164 üncü maddesinin dördüncü fıkrası doğrultusunda gerçekleştirilecek olan akdi avukatlık ücreti belirlenmesinde sadece asgari değer hesaplanmasında dikkate alınır. Diğer hususlar 1136 sayılı Kanundaki hükümlere tabidir.
- (3) Bu Tarife hükümleri altında kararlaştırılan akdi avukatlık ücretleri, bu Tarife hükümleri üzerinden yapılmış olarak kabul edilir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 02.12.2020 – 31322
- Konusu** : 23/8/2016 tarihli ve 29810 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin birinci ve altıncı fıkraları
- “(1) Lisans başvurularının incelenmesi ve lisans kapsamında kalan hizmetler için ödenecek ücret ile lisans bedeli, depo teminat miktarı ve asgari sigorta bedelinin belirlenmesi amacıyla İcra İşleri Dairesi Başkanlığı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Başkanlığı ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığında görev yapan beş asıl ve beş yedek üyeden teşekkül eden Komisyon oluşturulur. Komisyonun oluşturulmasına ilişkin Bakanlık Olurunda Komisyona başkanlık yapacak üye de belirtilir.”
- “(6) Komisyonun sekreteryaya hizmetleri İcra İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : Okul Gıdası Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/23)
R.G. Tarih ve Sayısı : 22.10.2020 – 31282
Konusu : Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren; kantin, kafeterya, yemekhane, büfe, çay ocağı gibi gıda işletmelerinde doğrudan öğrenciye satışa/tüketime sunulacak olan hazır ambalajlı gıdaların okul gıdası onay şartlarını ve bu gıdalarda kullanılacak okul gıdası logosuna ilişkin hususları belirlemektir.
- Tebliğin Adı** : Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/16)
R.G. Tarih ve Sayısı : 22.10.2020 – 31282
Konusu : Kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. **Azami akdi faiz oranları, Katılım bankalarınınca uygulanacak azami oranları belirlenmiş ve Azami akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır.**
- Tebliğin Adı** : Bina İnşaatlarında Kullanılacak Ahşap Ve Metal Esaslı Kalıpların Ve Taşıyıcı Kalıp İskelelerinin Tasarım, Hesap Ve Yapım Esasları Hakkında Tebliğ
R.G. Tarih ve Sayısı : 06.11.2020 – 31296
Konusu : Amacı bina inşaatlarında betona mukavemetini alıncaya kadar şekil vermek üzere tesis edilen ahşap ve metal kalıplar ile beton dökülen kalıpları taşıyıcı ve destekleyici ahşap ve metal kalıp iskeleleri için hesaplama, projelendirme ve yapım esaslarını, asgari malzeme özelliklerini, konstrüktif kuralları ve güvenlik kriterleri belirlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Kapsamında Denetimi Yürütülen Yapılara Ait Taze Betondan Numune Alınması, Deneylerinin Yapılması, Raporlanması Süreçlerinin İzlenmesi Ve Denetlenmesine Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
R.G. Tarih ve Sayısı : 14.11.2020 – 31204
Konusu : 18/12/2018 tarihli ve 30629 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Kapsamında Denetimi Yürütülen Yapılara Ait Taze Betondan Numune Alınması, Deneylerinin Yapılması, Raporlanması Süreçlerinin İzlenmesi ve Denetlenmesine Dair Tebliğinde değişiklik yapılmıştır. Tebliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Beton kırım cihazı, sıcaklık ve bağıl nem ölçüm sensörleri, sıcaklık ve bağıl nem ölçüm aktarım cihazı ile el terminalleri EBİS hizmetlerinin alındığı kuruluşa ait olup bu cihazlar laboratuvarın iş yoğunluğu ile orantılı olarak belirlenen adette olmak üzere laboratuvarların kullanımı için ücretsiz olarak teslim edilerek kurulumu gerçekleştirilir. Beton mikser etiketleri beton üreticisi tarafından EBİS hizmetlerinin alındığı kuruluştan talep edilir. EBİS hizmetlerinin alındığı kuruluş tarafından ilk beton mikser etiketleri beton etiket bedeli alınmaksızın beton üreticisine gönderilir. Beton üreticisinin sahaya yolladığı her mikserde beton mikser etiketi bulunur.”

Ve geçici madde eklenmiştir. **Geçici Madde 1** – (1) Beton mikseri etiketine ve karekodlu beton irsaliyesine ilişkin hükümler, Bakanlıkça 30/11/2020 tarihinden itibaren uygulanır.”

Tebliğın Adı : **Yapı İşleri İnşaat, Makine Ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: Yfk-2007/1)’De Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**

R.G. Tarih ve Sayısı : 25.11.2020 – 31315 (Mükerrer)

Konusu : 30/6/2007 tarihli ve 26568 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)’in ekine ekteki İnce Yapı İşleri Genel Teknik Şartnamesi eklenmiştir.

Tebliğın Adı : **Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin 7256 sayılı Kanun Tebliği**

R.G. Tarih ve Sayısı : 27.11.2020 – 31317

Konusu : 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 17.11.2020 tarihli ve 31307 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış ve bazı alacakların yapılandırılmasına ilişkin hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu Tebliğ ile 7256 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince takip edilen amme alacakları, il özel idareleri ve belediyeler ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına (YİKOB) ait alacakların yapılandırılmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasına dair usul ve esaslar belirlenmiştir.

Tebliğın Adı : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 521)**

R.G. Tarih ve Sayısı : 28.11.2020 – 31318

Konusu : 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrasına göre, yeniden değerlendirme oranı, 2020 yılı için % 9,11 (dokuz virgöl on bir) olarak tespit edilmiştir. Bu oran, aynı zamanda 2020 yılına ait son geçici vergi dönemi için de uygulanacaktır.

- Tebliğin Adı** : **Bazı Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Genel Tebliğ (Seri No: 1)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28.11.2020 – 31318
- Konusu** : 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 21 inci maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 93 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.
- (2) Bu Tebliğ;
- a) Gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının yurda getirilerek milli ekonomiye kazandırılmasına,
- b) Yurt içinde bulunan ancak gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların vergi dairesine bildirilerek kanuni defter kayıtlarına alınabilmesine,
- ilişkin açıklamaları kapsamaktadır.
- Tebliğin Adı** : **Tarımsal Yayım Ve Danışmanlık Hizmetlerine Destekleme Ödemesi Yapılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/35)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.12.2020 – 31321
- Konusu** : Tarımsal yayım ve danışmanlık sisteminin çoğulcu, etkin ve verimli bir yapıya kavuşmasını sağlamak üzere tarımsal işletmelere tarımsal danışmanlık hizmeti sunan kişi ve kuruluşların desteklenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

İŞ YERİNDE KALP KRİZİ GEÇİREN İŞÇİNİN RAHATSIZLIK NEDENİYE İŞVEREN KUSURUNUN BELİRLENMESİ¹

Davacı iş yerinde çalışmakta iken geçirdiği kalp krizi sonucu vefat eden sigortalının vefatının iş kazası olduğunun tespit edildiği ve davacı kurum tarafından, sigortalının hak sahiplerine bağlanan gelirlerin davalı işverenden tahsil istemine ilişkin açılan davada; işverenin kusurunun belirlenmesi açısından; işverenden davacının şahsi sicil dosyasının tümü getirilerek, işverenin sigortalının periyodik sağlık muayenelerini yaptırıp yaptırmadığı, bu muayenelerde kalp rahatsızlığı ile ilgili bir bulguya rastlanıp rastlanmadığı, şahsi dosyasında “kalp rahatsızlığı” nedeniyle alınmış bir istirahat raporunun bulunup bulunmadığı, ölüm olayından önceki tarihlerde sigortalının bünyesini zorlayacak bir çalışma yaptırılıp yaptırılmadığı, olay günü sigortalıyı işyerinde rutin dışında bir gerginlik ve stres içine sokacak bir olayı cereyan edip etmediği araştırılmalıdır. (5510 s. SSGSSK m. 21)

(...)

Sosyal Güvenlik Kurumunun sigortalı veya onun hak sahiplerine yaptığı ödemeler nedeniyle işverene başvurabilmesi ve iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık bakımından işverenin sorumluluğu, 5510 sayılı Kanununun 21/1. Maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre, “İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalının sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirlerin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettirilir. İşverenin sorumlusunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.

21. madde düzenlenen Kurum alacağının hukuki niteliği, kanundan doğan basit rücu alacağıdır. Sosyal Güvenlik Kurumu, anayasa ve yasalarla kendisine verilen görev kapsamında sosyal risklere maruz kalanlara yardımları yapacak ancak kusurlu davranış ile sebep olanlardan 21. madde kapsamında rücu edebilecektir.

¹ T.C. Yargıtay Onuncu Hukuk Dairesi E:2019/145, K:2019/5250, TK:20.06.2019

5510 sayılı Kanununun 12/1. Maddesine göre işveren, 4 üncü madenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlardır. 21. maddede düzenlenen işverenin sorumluluğu kusur sorumluluğudur. Borçlar Kanununda düzenlenen kusursuz sorumluluk hallerinin kurum rücu alacağına uygulama alanı yoktur. Kurumun işverene rücu hakkının doğması için iş kazası veya meslek hastalığının işverenin kastı veya iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmiş olması gerekir. **Kasıt**; iş kazası veya meslek hastalığına, işverenin bilerek ve isteyerek, hukuka aykırı eylemiyle neden olması halidir. (SSİY m. 45). İş Kazası veya meslek hastalığı işverenin sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucunda oluşmuşsa yine işvereni Kuruma karşı sorumlu hale getirir. **Mevzuat**; yasal olarak yürürlüğe konulmuş ve yürürlüğünü muhafaza eden, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği alanında, yasa koyucu ile yasa koyucunun yürütme veya idareye verdiği yetki sonucu, bu organlarca kabul edilen genel, objektif kural veya hükümlerin tümüdür. (SSİY m.45)

Temel hak ve özgürlükler kapsamında güvence altına alınan kişilik değerlerinin başında bireyin vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı gelmektedir. İşverenin temel insan haklarından olan işçinin vücut bütünlüğünü korumak üzere teknolojik gelişmelerin sağladığı imkan oranında gerekli tedbirleri almalarıdır. Bu düzenleme ile işverenin, işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliğine ilişkin mevzuatın kendisine yüklediği, objektif olarak mümkün olan tüm tedbirleri alma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve bu nedenle iş kazası veya meslek hastalığı şeklinde sosyal sigorta riskinin gerçekleşmesi halinde, kusur esasına göre meydana gelen zarardan Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı rücu sorumlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, işverenin ve üçüncü kişilerin iş kazasındaki kasıt veya kusurunun tespiti amacıyla; iş kazasının oluşumuna ilişkin maddi olguların eksiksiz biçimde saptanması, sorumluluğu gerektiren her koşulun, kendi özelliği çerçevesinde araştırılıp irdelenmesi, işveren ve diğer ilgililerin kusur oranı ve aidiyetlerinin belirlenmesi gerekir.

Kanununun 21/1. maddesinde, işverenin sorumluluğunun tespitinden kaçınılmazlık ilkesinin de dikkate alınacağı hükmü vardır. Kaçınılmazlık da uygun illiyet bağına kesen sebeplerden en önemli olup mücbir sebebin bir unsurudur. İş kazası ve meslek hastalığının meydana gelmesinde işverenin sorumluluğu kapsamında, dış etkenler, kötü rastlantılar, teknik arıza, beklenmeyen hal sorumluluğa etkilidir. Kaçınılmazlık kanunda tanımlanmamış ancak Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği m.45/3 düzenlenmiştir. Yönetmeliğe göre, “İşverenin sorumluluğunun tespitinden kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır. Kanılmazlık, olayın meydana geldiği tarihte geçerli bilimsel ve teknik kurallar gereğince alınacak tüm önlemlere rağmen, iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesi durumudur. İşveren alınması gerekli herhangi bir önlemi almamış ise olayın kaçınılmazlığından söz edilemez.”

Kaçınılmazlığın genel bir tanımı yapılacak olursa denilebilir ki *kaçınılmazlık, önüne geçmenin imkansız olduğu veya ne kadar özen gösterirse gösterebilir, hangi tedbir alınır alınsın oluşması engellenemeyen bir durumu ifade eder. İşverenin mevzuatta yer almaya bile, iş sağlığı ve güvenliği yönünden aklın, bilimin, tekniğin gerekli gördüğü her türlü önlemi almak zorunda olduğu Yargıtayın yerleşik içtihatlarındandır.* Alınması gereken her türlü tedbir objektif olarak işverenden beklenen makul tedbirler olmalıdır. İş kazası ve meslek hastalığının ortaya çıkmasında kaçınılmazlığın varlığı halinde işveren ve üçüncü kişiler, belirlenen kaçınılmazlık oranında sorumluluktan kurtulacaktır.

21. maddedeki, “Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelir başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödetilir” ibareleri işverenin Kurum karşısında sorumluluğunun kapsamını belirlemektedir. “İleride yapılması gereken ödemeler” ile iş kazası yada meslek hastalığı ile uygun neden-sonuç bağı çerçevesinde, sigortalı da meslek hastalığı ile uygun neden –sonuç bağı çerçevesinde, sigortalı için sağlık durumunun gerektirdiği sürece yapılan sağlık yardımları ve diğer hizmetlerin yol açtığı giderler amaçlanmıştır. (Anayasa Mahkemesi 20.12.1983 tarih, 1982/4 E, 1983/17 K.) maddedeki “gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin” rüçunun konusu oluşturacağına ilişkin açık düzenleme karşısında; bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değerinin hesabında nazara alınan gelir miktarında, başlama tarihinden sonraki kanun ve katsayı değişiklikleri nedeniyle meydana gelecek artışlar Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenemeyecektir.

21. maddedeki düzenleme ile bağlanan gelir yönünden, Sosyal Güvenlik Kurumunun işverenden isteyebileceği rücu alacağına bir sınırlama getirilmiştir. Sigortalı veya hak sahiplerinin işverenin isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, ilk peşin sermaye değeri toplamı Kurumun rücu alacağına sınırlı olmaktadır. İlk peşin sermaye değeri gelirin, Kurum yararına tazmini mümkün kısmının belirlenebilmesi için gerçek zarar tavan hesabı yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Mahkemece, konusunda uzman bilirkişiden gerçek zarar tavan hesabı yaptırılarak işverenin kusuru oranında sorumluluğunun belirlenmesi gerekir.

Yukarıda belirtildiği üzere davanın yasal dayanağını oluşturan 5510 sayılı Yasanın 21. Maddesi kusur sorumluluğunu öngördüğü dikkate alınarak işverenin kusurunun belirlenmesi açısından, eldeki dava dosyası içinde bulunan kurum denetmen raporunda ifadesi alınan kişilerin; sigortalının yüksek şeker hastası olduğunu, iş çıkışları oturduğu evin yanına çıkma yaptığını ve burada çalışması sebebiyle çok yorulduğunu, sigortalının davalı iş yerinde kas gücü gerektirmeyen bir iş olan sinyalci olarak çalıştığını beyan etmeleri, dosyadaki kayıtlara göre sigortalının sağlık raporlarında, sağlık açısından herhangi bir problemin bulunmadığı ve daha önce kalple ilgili bir hatırlık yaşamadığı hususları belirgindir.

Hukuk Genel Kurulunun 20.03.2013 tarih ve 2012/21-1121 Esas 2013/386 Karar sayılı Kararında açıklandığı üzere öncelikle, işverenden davacının şahsi sicil dosyasının tümü getirilerek, işverenin sigortalının periyodik sağlık muayenelerini yaptırmayı yaptırmadığı, bu muayenelerde kalp rahatsızlığı ile ilgili bir bulguya rastlanıp rastlanmadığı şahsi dosyada “kalp rahatsızlığı” nedeniyle alınmış bir istirahat raporunun bulunup bulunmadığı, ölüm olayından önceki tarihlerde sigortalının bünyesini zorlayacak bir çalışma yaptırılıp yaptırılmadığı, olay günü sigortalıyı işyerinde rutin dışında bir gerginlik ve stres içine sokacak bir olayın cereyan edip etmediği araştırılmalıdır. Ayrıca, kalp krizinde, kişinin yaşının, beslenme şekli ve kültürünün, genetik özelliklerinin ve bünyevi yapısının, tütün bağımlılığı, alkol kullanımını, eksersiz durumunun, cinsiyetinin de faktör olduğu, sağlığın çeşitli faktörlerinin bir araya gelmesiyle bozulabileceği; ayrıca işyerinde çalışma şartlarının kalp krizini tetikleyip tetiklemediği hususlarının kusurun ağırlığının değerlendirilmesinde dikkate alınacağı işyeri hekimliği, işgücü sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman olan bir kardiyologun da yer alacağı bilirkişi heyetinden iş kazası ile çalışma şekli arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığı, illiyet bulunuyorsa kalp krizinin oluşumunda işverenin kusurunun bulunup bulunmadığının saptandığı, kusuru mevcut ise kusurunun ağırlığının değerlendirildiği kusur raporu alınmalıdır. Mahkemece belirtilen esaslara ve usule uygun olmayan bilirkişi raporu esas alınarak, eksik inceleme ve yanılığlı değerlendirmeye dayanan yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir ve bozmayı gerektirir.

İMAR UYGULMASI²

İmar uygulaması sırasında bedele dönüştürülen davacı payına takdir edilen karşılığın bir kısmı davacıya daha önce ödenmiş ise, bu çekişmesiz bedelin tespit edilen bedelden mahsubu gerekirken, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi tablosuna göre dava tarihine güncellenerek mahsup edilmesi hatalıdır. (2942 s. Kamulaştırma K. geçici m. 6/3-78—11,12/2)

İCRA CEZA MAHKEMESİ/İCRA HUKUK MAHKEMESİ³

Tazminat ve ceza istemi ile açılan davanın icra ceza mahkemesi sıfatıyla açılmasına gerek olmayıp; dava icra hukuk mahkemesine hitaben açılmış olsa bile mahkemenin ceza mahkemesi hakimliği sıfatıyla davaya bakıp kararında da bunu belirtmesi gerektiği gözetilmelidir. (2004 s. İİK m. 4/1, 89/4)

2 T.C. Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi E:2019/7373, K:2020/578, T:16/01/2020

3 T.C. Yargıtay Onikinci Hukuk Dairesi E:2018/889, K:2020/688, T:03.02.2020

FACEBOOK YAZIŞMALARININ HUKUKSUZ ELDE EDİLEREK İŞÇİNİN İŞ AKDİNİN FESHİ⁴

(Belediye, İl Özel İdareleri veya şirketleri yasal mevzuatı dikkate alarak e-mail ve medya kullanımına ilişkin ilkeler/iç genelgeler yayımlamaları gerekliliği ortaya çıkmıştır.)

Davacı işçi, iş sözleşmesinin işveren tarafından işyerinde kullandığı bilgisayardan facebook hesabına girilmek suretiyle sosyal medyada geçen yazışmaların hukuka aykırı şekilde elde edilmesine takiben haklı neden olmaksızın feshedildiğini ileri sürerek ihbar ve kıdem tazminatı isteklerinde bulunduğu davada; davacı işçinin temyiz dilekçesine şirket yöneticisi hakkında yaptığı şikayet üzerine özel hayatın gizliliğini ihlal etmek suçundan açılan kamu davasında işverenin beraatine karar verildiği anlaşılmakla; mahkemece sözü edilen ceza dosyası getirilmeli, aynı zamanda dosya kapsamında tarafların dayandıkları deliller toplanmak suretiyle feshe konu sosyal medya yazışmalarının davalı işveren tarafından hukuka aykırı şekilde elde edilip edilmediği tespit olunmak suretiyle karar verilmelidir. (4857 s. İş K. m. 25), (6100 s. HMK m. 189).

(...)

Davacı işçi iş sözleşmesinin işveren tarafından işyerinde kullandığı bilgisayardan facebook hesabına girilmek suretiyle sosyal medyada geçen yazışmaların hukuka aykırı şekilde elde edilmesine müteakip haklı neden olmaksızın feshedildiğini ileri sürerek ihbar ve kıdem tazminatı isteklerinde bulunmuş mahkemece sosyal medya hesabı ile ilgili yazışma içeriklerinin HMK'nın 189. Maddesine göre hukuka aykırı olarak elde edildiği gerekçesiyle hukuka aykırı delil kullanılarak yapılan feshin haklı nedene dayanmadığı kabul edilerek ihbar ve kıdem tazminatı hüküm altına alınmıştır.

Mahkemece sosyal medya hesabına ait yazışma içeriklerinin ne şekilde elde edildiğine dair deliller toplanmamış, facebook yazışmalarının getirilmesi kararından vazgeçerek başkaca delil toplanmaksızın karar verilmiştir.

Temyiz dilekçesinde davacı işçinin şirket yöneticisi hakkında yaptığı şikayet üzerine özel hayatın gizliliğini ihlal etmek suçundan kamu davası açıldı ve beraatine karar verildiği belirtilmiş bu yönde dosya numarası açıklanmıştır.

Mahkemece sözü edilen ceza dosyası getirilmeli, aynı zamanda dosya kapsamında tarafların dayandıkları deliller toplanmak suretiyle feshe konu sosyal medya yazışmalarının davalı işveren tarafından hukuka aykırı şekilde elde edilip edilmediği tespit olunmak suretiyle davaya konu ihbar ve kıdem tazminatı yönünden bir karar verilmelidir. Eksik inceleme ile karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

4 T.C.K Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:2016/15456, K:2020/4319, T:12.03.2020

MADDİ OLGULARA DAYALI ÇALIŞANIN ŞİKAYET HAKKI⁵

Maddi olgulara dayalı iddiada bulunan sanığın eyleminin suç işlemediğini bildiği kimselere suç atmak biçiminde olmadığı, T.C. Anayasası'nın 74. Maddesinde düzenlenen anayasal şikayet hakkını kullanma niteliğinde bulunduğu, yasal unsurları itibariyle iftira suçunun oluşmadığı gözetilmelidir. (2709 s. Anayasa m. 74), (5237 s. TCK m. 267)

İftira suçunun oluşabilmesi için; yetkili makamlara ihbar veya şikayette bulunarak işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesinin gerektiği somut olayda; maddi olgulara dayalı iddiada bulunan sanığın eyleminin suç işlemediğini bildiği kimselere suç atmak biçiminde olmayıp T.C. Anayasası'nın 74. Maddesinde düzenlenen anayasal şikayet hakkını kullanma niteliğinde bulunduğu anlaşılmalı, yasal unsurları itibariyle oluşmayan suçtan beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetin karar verilmesi,

Yasaya aykırı, sanık ve müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. Maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK. nın 321. Maddesi uyarınca BOZULMASINA

⁵ T.C.K Yargıtay sekizinci Ceza Dairesi E:2018/3329, K:2020/10220, T:24.02.2020

DANIŞTAY KARARLARI

BAŞKAN YARDIMCISI OLARAK GÖREV YAPAN DAVACININ, AYNI BELEDİYEDE MÜHENDİS KADROSUNA ATANMASI¹

İSTEMİN KONUSU: İzmir 3. İdare Mahkemesince verilen 30/06/2016 günlü, E:2015/890, K:2016/995 sayılı kararın, dilekçede yazılı nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca temyizen incelenerek bozulması isteminden ibarettir.

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava Konusu İstem : Dava; İzmir ...Belediyesi'nde başkan yardımcısı olarak görev yapan davacının, aynı belediyede mühendis kadrosuna atanmasına ilişkin 22/05/2015 günlü, 26080 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti : İzmir 3. İdare Mahkemesinin temyize konu kararıyla; davacının atamasının re'sen yapıldığı, atama öncesinde belediye başkan yardımcısı olarak 1. derece kadroda görev yaptığı, bu durumda atamasının kendi isteği ile yapılmaması nedeniyle, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 76. maddesindeki hüküm uyarınca, eşit derecede bir kadroya atanması gerekirken 1. derece kadronun altında olan 3. derece de yer alan bir göreve atanmasında hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

TEMYİZ EDENLERİN İDDİALARI:

Davalı idare tarafından: Davacı hakkında yapılan soruşturma neticesinde; davacıya, "**Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak**" fiilinden dolayı uyarma cezası verildiği, disiplin cezasına konu olan fiilin niteliği ve çalışanlarda oluşan tepkiler gözönünde bulundurularak idarenin kesintisiz, personelinde güven duygusu içerisinde çalışabilmesi için davacıya bağlı müdürlüklerin diğer başkan yardımcılara dağıtıldığı, beş başkan yardımcısı tarafından yapılan işlerin bu süre zarfında dört başkan yardımcısı tarafından yapılmaya çalışıldığı, artan iş yükü sebebiyle kamu hizmetlerinin aksamaması için norm kadro sayısının sınırlı olması sebebiyle fiilen başkan yardımcılığı yapmayan davacının mühendis kadrosuna atandığı; başkan yardımcılığı görevinin önemi ile hizmetin daha etkin yürütülmesini sağlamak amacıyla 657 sayılı Yasanın 76. maddesine dayanılarak tesis edilen işlemin usul ve yasaya uygun olduğu; **Mahkemece eşit derecede kadroya atanmadığından bahisle hüküm kurulduğu;** ancak 1. derece mühendis ile 3. derece mühendis kadroları arasında maaş ve özlük yönünden bir fark bulunmadığı, maddi anlamda bir kaybı olmayan davacının eşit kadroya atanmış olduğu ileri sürülerek Mahkeme kararının temyizen incelenerek bozulmasını istenilmektedir.

1 T.C. DANIŞTAY, İkinci Daire, Esas No : 2016/16135, Karar No : 2020/825

Davacı tarafından: Soruşturma raporuna dayanılarak ve kendisine 17/04/2015 tarihinde verilen uyarma disiplin cezası sebebiyle dava konusu işlemin tesis edildiği, 2007 yılından bu yana belediye başkan yardımcısı olarak görev yaptığı süreçte dava konusu işleme dayanak disiplin cezası dışında başka bir disiplin cezası almadığı, başarılı çalışmaları sebebiyle onur ve teşekkür belgeleriyle taltif edildiği, aynı inceleme ve soruşturma raporuna dayanılarak hakkında hem disiplin cezası hem de atama yapılmak suretiyle aynı fiilden dolayı iki kez cezalandırıldığı, başarılı ve sicili temiz bir kamu görevlisinin sırf bu nedenlerle görevinden alınamayacağı, üzerine isnat edilen asılsız suçlamalar sebebiyle itibarının zedelenmeye çalışıldığı; soruşturma raporunun dayandığı ceza şikayetinin kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar ile sonuçlandırıldığı; görevini yürütmekte verimsiz kaldığı ve bu nedenle kamu hizmetinin aksadığına dair somut bilgi belge bulunmadığı, işlemin kamu yararı ile hizmet gereklerine aykırı olduğu ileri sürülerek Mahkeme kararının gerekçe yönünden temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İkinci Dairesince, Tetkik Hâkimi'nin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

Davacının, 2007 yılından beri belediye başkan yardımcılığı görevini yürütmekte iken, aynı belediye personeli ... M. K.'nın BİMER'e başvurarak "...Belediye Başkan Yardımcısı ... PINAR'ın kendisine uygunsuz mesajlar atarak psikolojisini zedelediği" şeklinde başvuruda bulunduğu, aynı iddialarla Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunduğu, buna istinaden davalı idare tarafından, davacı hakkında Teftiş Kuruluna yaptırılan inceleme ve soruşturma neticesinde düzenlenen 06/04/2015 tarihli soruşturma raporunda; davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/A-e maddesinde yer alan "Devlet Memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak" hükmü çerçevesinde uyarma cezasıyla tecziye edilmesi önerildiği, teklif edilen uyarma disiplin cezasının uygun bulunarak 17/04/2015 tarihinde davacıya tebliğ edildiği, yine aynı rapor doğrultusunda, davalı idare tarafından, 07/04/2015 tarihinde davacıya bağlı tüm müdürlüklerin diğer başkan yardımcılara dağıtılmasına karar verildiği, akabinde ilgili mevzuat uyarınca davalı belediyede görev yapabilecek başkan yardımcısı sayısının en fazla 5 olması nedeniyle, halen görev yapmakta olan diğer 4 başkan yardımcısının iş yoğunluğunun çok fazla artmış ve sunulan hizmetlerin hızı ve kalitesinde aksaklıklar olduğu, belediye başkan yardımcılarının üzerindeki iş yükünün azaltılması, bir kısım müdürlüklerin devredilebilmesi ve belediye hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için yeni bir başkan yardımcısı atanması gerekli görüldüğü belirtilmek suretiyle, 657 sayılı Yasa'nın 76. maddesi çerçevesinde, davacının belediye başkan yardımcılığından alınarak mühendis kadrosuna atanmasına iliş-

kin 22/05/2015 günlü, 26080 sayılı işlemin tesis edilmesi üzerine temyizden bakılmakta olan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 76. maddesinde, kurumların, görev ve unvan eşitliği gözetmeden, kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları buldukları kadro derecelerine eşit veya 68. maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilecekleri öngörülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38. maddesinin (j) bendinde, "Belediye personeli atamak" belediye başkanının görevleri arasında sayılmış; 49. maddesinin 2. fıkrasında ise "Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanır. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulur." hükmüne; 42. maddesinde de, belediye başkanının görev ve yetkilerinin bir kısmını uygun gördüğü takdirde yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredileceği hükmüne yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

657 sayılı Kanun'un 76. maddesi ile memurların maddede öngörüldüğü şekilde bir göreve atanmaları ve aynı şekilde atandıkları görevden alınmaları konusunda idarelere takdir yetkisi tanındığı açık olup, bu yetkinin ancak kamu yararı ve hizmet gerekleri gözardı edilerek kullanıldığının kanıtlanması ya da idari yargı merciince saptanması halinde, sözü edilen bu durumun dava konusu idari işlemin neden ve amaç yönlerinden hukuka aykırılığı nedeniyle iptalini gerektireceği yerleşmiş yargı içtihatlarıyla kabul edilmiş bulunmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yukarıda belirtilen hükümleri belediye başkan yardımcılarının, belediye başkanına yakın çalışan, onun yetkilerini devralan ve onun adına hareket eden kadrolar olduğunu göstermektedir.

Bu durumda, *belediyelerin yönetimi konusunda belediye başkanlarına verilen görev, yetki ve sorumluluklar göz önüne alındığında kendilerine çok yakın, gerektiğinde onun yetkilerini devralan ve onun adına hareket eden belediye başkan yardımcılarını atama konusunda kanunla tanınan takdir yetkisinin geniş yorumlanması gerektiği ve kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesini sağlamakla yükümlü olan davalı idarenin, bu amacına yönelik olarak takdir yetkisinin hukuksal sınırları içerisinde davacıyı durumuna uygun bir göreve atayabileceği ve dava konusu işlemin bu çerçevede tesis edildiği anlaşılmakta olup, idarece takdir yetkisinin hukuka aykırı olarak kullanıldığını ortaya koyan hukuken geçerli somut herhangi bir bilgi ve belgenin de bulunmadığı göz önüne alındığında, kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak tesis edildiği sonucuna varılan dava konusu işleminde hukuka aykırılık, İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.*

Diğer taraftan, davacının temyiz istemine gelince; Mahkeme kararı, yukarıda açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz istemi kabul edilerek esastan bozulduğundan, davacının, gerekçeye yönelik temyiz istemi hakkında bu aşamada karar verilmesine olanak bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. DAVALI İDARENİN TEMYİZ İSTEMİNİN KABULÜNE,

2. İzmir 3. İdare Mahkemesince verilen 30/06/2016 günlü, E:2015/890, K:2016/995 sayılı kararın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun temyize konu kararın verildiği tarih itibarıyla yürürlükte olan haliyle 49. maddesinin 1/b fıkrası uyarınca BOZULMASINA,

**DAİRE BAŞKANI OLARAK GÖREV YAPAN DAVACININ, KENT ESTETİĞİ
VE KENTSEL DÖNÜŞÜM DAİRESİ BAŞKANLIĞI EMRİNE
MÜHENDİS OLARAK ATANMASI²**

İSTEMİN KONUSU: Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin 09/04/2019 günlü, E:2018/1502, K:2019/581 sayılı kararının, dilekçede yazılı nedenlerle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca temyizden incelenerek bozulması isteminden ibarettir.

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava Konusu İstem: Dava, ... Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı emrinde Daire Başkanı olarak görev yapan davacının, Kent Estetiği ve Kentsel Dönüşüm Dairesi Başkanlığı emrine mühendis olarak atanmasına dair 05/09/2016 günlü, 7654 sayılı işlemin iptaline ve bu işlem nedeniyle yoksun kaldığını ileri sürdüğü mali ve sosyal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti: Adana 3. İdare Mahkemesinin 15/09/2017 günlü, E:2016/1109, K:2017/990 sayılı, dava konusu işlemin iptaline ve işlem nedeniyle davacıya ödenmeyen mali ve sosyal hakların dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya tazminlenmesine ilişkin kararının; Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin 26/01/2018 günlü, E:2017/4131, K:2018/228 sayılı kararıyla, istinafa konu kararın hüküm fıkrasında atamaya ilişkin işlemin iptaline, işlem nedeniyle davacıya ödenmeyen mali ve sosyal hakların dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya tazminlenmesine karar verildiği halde, dava konusu işlem nedeniyle davacıya ödenmeyen mali ve sosyal hakların dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine

2 T.C. DANIŞTAY, İkinci Daire, Esas No : 2019/2053 Karar No : 2019/5327

ilişkin olarak 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Kararlarda bulunacak hususlar" başlıklı 24'üncü maddesinin (e) bendi uyarınca kararda bulunması gereken "kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesine" yer verilmediği görüldüğünden, usul hükümlerine uyulmadan karar verilmiş olması nedeniyle hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle bozulması üzerine; yeniden yapılan değerlendirmede Mahkemenin 09/05/2018 günlü, E:2018/406, K:2018/495 sayılı kararıyla, bozma kararına uyularak; **davalı idarece, davacı hakkındaki ağır iddialara yönelik başlatılan soruşturma sonucunda, iddia edilen soruşturma konusu hususların sübut bulduğuna yönelik kanıya varılmadığının ve disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiil ile eyleme rastlanmadığının belirtildiği, atama işlemine dayanak hususların sadece iddiadan ibaret olduğu, iddianın sübut bulduğuna dair herhangi bir kanıt ve delil bulunmadığı** gibi, davacının 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 2014/187 Esasına kayıtlı dava dosyasında yapılan yargılama sonucunda **ihaleye fesat karıştırma suçundan beraat ettiği dikkate alındığında; bulunduğu görevi gerektiği şekilde yerine getirmediği, aksattığı, verimsiz bulunduğu, bu görevde kalmasında sakınca görüldüğü yolunda somut bir iddia ve kanıt öne sürülmediği** görülmekte olup; idarenin, sahip olduğu takdir yetkisini, uyuşmazlık konusu olayda hukukten geçerli nedenler ortaya konulmaksızın kullandığı sonucuna varıldığı; bu durumda, ... Büyükşehir Belediyesi Başkanlık Makamı emrinde Daire Başkanı olarak görev yapan davacının, ... Büyükşehir Belediyesi Kent Estetiği ve Kentsel Dönüşüm Dairesi Başkanlığına mühendis olarak atanmasına dair dava konusu işlemde kamu yararı ve hizmet gereklerine uygunluk bulunmadığı gibi, sebep unsuru yönünden de hukuka uygunluk bulunmadığı; öte yandan, dava konusu işlemin iptali istemiyle açılan davada, işlemin hukuka aykırı olduğu tespit edildiğinden, işlem nedeniyle davacıya ödenmeyen mali ve sosyal hakların, dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi gerektiği gerekçesiyle, dava konusu işlemin iptaline, işlem nedeniyle davacıya ödenmeyen mali ve sosyal hakların, dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine hükmedilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi Kararının Özeti: Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin temyize konu kararıyla; daire başkanlığı kadrosunun da üst düzey kadro olduğunun kabulüyle, üst düzey kamu yöneticilerinin, kamu kurum ve kuruluşlarının geleceğe dönük planlarını ve politikalarını saptayan, bu plan ve politikalarındaki hedefleri gerçekleştirmek için gerekli kaynakları ve bu kaynakların kullanım yerlerini belirleyen ya da bu kişilerin emir ve direktifleri yönünde uygulamayı yapan veya onlara yardımcı olan kişiler oldukları; ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda atama yapma ve görevden alma konusunda idareye tanınan takdir yetkisinin bu tür kadrolar için daha geniş olduğunun kabulü gerektiği, bu görevlerden başka görevlere atanmaya ilişkin işlemlerin, kazanılmış hakları veya genel olarak hukuk güvenliği ilkesini ihlal eden bir yönü bulunmadığı gibi, belediye başkanlarının görevlerini kamu görevlisi olarak yürütmesine karşın, görevlerinin seçim süresi ile sınırlı bulunduğu,

yürütülen görevin devamı için seçimlerde tekrar başarılı olunmasının zorunlu olduğu, seçilmiş kamu personeli olan belediye başkanları, atama suretiyle görev yapan kamu personelinin görevlerinin gereği gibi ve başarılı bir biçimde yürütülememesi halinde doğacak müeyyidelerin yanında, bir de seçilememek suretiyle bu görevinin sona ermesi sonucuyla karşılaşacağından, görev yapacağı personeli seçme ve atama hakkı ile yetkide paralellik ilkesi gereğince görevden alma hakkı bulunduğu kabulü gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde; daire başkanlığı görevini yürüten davacının, bu görevinden alınarak başka bir Daire Başkanlığı emrine mühendis olarak atanması yolunda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka, kamu yararına ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığı; diğer taraftan, dava konusu atama işlemi Dairece hukuka uygun bulunduğundan, davacının bu işlem nedeniyle yoksun kaldığını ileri sürdüğü mali ve sosyal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesi isteminin de reddi gerektiği gerekçesiyle, istinaf başvurusunun kabulüne, ... 3. İdare Mahkemesinin 09/05/2018 günlü, E:2018/406, K:2018/495 sayılı kararının kaldırılmasına, davanın reddine hükmedilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Bulduğu kurumda kariyer ve liyakat ilkeleri uyarınca yükseldiği, verilen görevleri layıkıyla yerine getirdiği, dava konusu atama işleminin açıkça hukuka aykırı olduğu, Mahkemenin, işlemin iptali ile işlem nedeniyle ödenmeyen mali ve sosyal hakların dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine ilişkin ilk kararının; Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin 26/01/2018 günlü, E:2017/4131, K:2018/228 sayılı kararıyla, "*işlem nedeniyle ödenmeyen mali ve sosyal hakların dava açma tarihi olan 30/09/2016 gününden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya tazminlenmesine ilişkin*" kısmı yönünden hukuki gerekçeye yer verilmediğinden, sadece bu kısım yönünden ilamın kaldırıldığı, Mahkeme kararının iptale ilişkin kısmının kesinleştiği, bu konuda yeniden karar verilmesinin mümkün olmadığı; şekli açıdan verilen kaldırma kararının hukuka uygun olmadığı, işlem tesis edilirken kariyer ve liyakat ilkelerinin gözetilmediği, işlemi haklı göstermeye yönelik hukuk dışı iddia ve delillerin sunulduğu; ... Ağır Ceza Mahkemesindeki yargılama neticesinde suçsuz olması nedeniyle beraat kararı verildiği, ... İl Olağanüstü Hal Bürosunca gönderilen dilekçeye istinaden, **FETÖ/PDY terör örgütüne para aktardığı ve işbirliği içinde çalıştığı iddiasıyla ilgili başlatılan soruşturmada, delil elde edilemediği**, Mahkeme tarafından tüm hususların detaylı olarak araştırılıp gerekçeye yazıldığı; İdare Mahkemesinin ilk iptal kararı üzerine 24/11/2017 tarihinde yeniden Daire Başkanlığına atanmışsa da; 08/02/2018 tarihinde yeniden mühendis kadrosuna atandığı, bu işleme karşı açtığı davada verilen yürütmenin durdurulması kararına yapılan itirazın, aynı Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddine karar verildiği, bu durumda iki farklı kararın bulunduğu; Bölge İdare Mahkemesinin, belediye başkanının bir sonraki seçimi kazanmak için buna yönelik atama yapabileceğine ilişkin gerekçesinin ilginç olduğu, istinaf kararının yüksek yargı kararlarıyla çeliştiği ileri sürülerek, davanın reddi yo-

lundaki Bölge İdare Mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulmasına karar verilmesi istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY: Dosyanın incelenmesinden, davacının, 12/08/1998 tarihinde davalı idare bünyesinde mühendis olarak çalışmaya başladığı, 30/06/2011 tarihinde Fen İşleri Daire Başkanı olarak atandığı, daha sonra değişik daire başkanlıklarında görev yaptığı, 05/09/2016 günlü işlemlerle ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı emrinde Daire Başkanlığından, Kent Estetiği ve Kentsel Dönüşüm Daire Başkanlığı emrine mühendis olarak atanması üzerine temyizden incelenmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İLGİLİ MEVZUAT:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 76. maddesinin 1. fıkrasında; "Kurumlara görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memuru buldukları kadro derecelerine eşit veya 68. maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler." hükmüne yer verilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Personel istihdamı" başlıklı 22. maddesinin 1. fıkrasında; "Büyükşehir belediyesi personeli büyükşehir belediye başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda büyükşehir belediye meclisinin bilgisine sunulur." hükmü yer almıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Yukarıda yer verilen hükümlerden anlaşılacağı üzere, kamu görevlilerinin görevleri ve görev yerlerini değiştirme konusunda idareye takdir yetkisi tanınmakta ise de, bu takdir yetkisinin mutlak ve sınırsız bir yetki olmayıp kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu ve bu yönüyle de yargı denetimine tabi bulunduğu tartışmasızdır.

Uyuşmazlık konusu olayda, davalı idarece sunulan savunma dilekçesinde; davacı hakkında ... 8. Ağır Ceza Mahkemesinin E:2011/236 sayılı dava dosyasında yapılan yargılamanın devam ettiği, ... İl Olağanüstü Hal Bürosunca yollanan dilekçeye istinaden FETÖ/PDY terör örgütüne para aktardığı ve işbirliği içinde çalıştığı iddiası nedeniyle soruşturma başlatıldığı, işlediği iddia edilen suç ve suçlamalar göz önüne alınarak işlemin tesis edildiği ileri sürülmüş ise de; dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden, ... 5. Ağır Ceza Mahkemesinin (... 8. Ağır Ceza Mahkemesinin E:2011/236 sayılı dosyasından tevzi edilerek gelen) 28/04/2017 günlü E:2014/187 K:2017/163 sayılı kararı ile, ihaleye fesat karıştırma suçu yönünden, her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği, **yüklenen suçun davacı tarafından işlendiği sabit olmadığından**, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223/2-e maddesi uyarınca

beraatine karar verildiği; ... İl Olağanüstü Hal Bürosunca gönderilen dilekçeye istinaden FETÖ/PDY terör örgütüne para aktardığı ve işbirliği içinde çalıştığı iddiası nedeniyle de, 05/08/2016 günlü, 6597 sayılı Büyükşehir Belediye Başkanı Oluru ile soruşturma başlatıldığı, soruşturma konusu iddiayla ilgili tanzim edilen raporda, davacı hakkında iddia edilen soruşturma konusu hususların sübut bulduğuna yönelik kanıya varılmadığının; disiplin cezası verilmesini gerektiren bir eyleme rastlanmadığı, adı geçenler hakkında devam eden/sonuçlanan araştırma, inceleme, soruşturma ve kovuşturma dikkate alınarak, anılan kişilere yönelik her türlü idari tedbir ve tasarrufun idarenin takdirinde olduğunun belirtildiğinin görüldüğü; davacının görevinde başarısız ve verimsiz olduğu yönünde başkaca somut, nesnel ve hukuken kabul edilebilir bilgi ve belgenin dosyaya sunulmadığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, *davacının görevinden alınmasını gerektirecek, görevinde yetersiz ve verimsiz olduğuna ilişkin hukuken geçerli somut bilgi ve belgenin davalı idarece sunulmaması karşısında, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırı olarak davacının daire başkanlığı görevinden alınarak mühendis olarak atanmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık*, aksi yöndeki Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. DAVACININ TEMYİZ İSTEMİNİN KABULÜNE,
2. Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesince verilen 09/04/2019 günlü, E:2018/1502, K:2019/581 sayılı kararın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 2/b fıkrası uyarınca BOZULMASINA,

DAİRE BAŞKANI OLARAK GÖREV YAPAN DAVACININ, DAİRE BAŞKANLIĞI GÖREVİNDEN ALINARAK AYNI DAİRE BAŞKANLIĞI EMRİNE ŞUBE MÜDÜRÜ OLARAK ATANMASI³

TÜRK MİLLETİ ADINA

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY: Dosyanın incelenmesinden, davacının, 20/12/1999 tarihinde ... Üniversitesinde *araştırma görevlisi olarak göreve başladığı*, 09/07/2001 tarihinde davalı idare bünyesinde teknik hizmetler sınıfında *mühendis olarak çalışmaya başladığı*, 14/11/2012 tarihli işlemle *Yeşil Alanlar ve İşletmeler Daire Başkanı olarak atandığı*, 15/05/2014 tarihli işlemle mühendis olarak atanması üzerine açılan davada; ... 1. İdare Mahkemesinin 16/10/2014 günlü, E:2014/822 sayılı kararı ile yürütmenin durdurulmasına, Adana Bölge İdare Mahkemesinin 25/11/2014 günlü, YD İti-

3 T.C. DANIŞTAY, İkinci Daire, Esas No : 2019/2053, Karar No : 2019/5327

raz No:2014/1922 sayılı kararı ile yürütmenin durdurulması kararına yapılan itirazın reddine, yapılan yargılama neticesinde, 19/12/2014 günlü, K:2014/936 sayılı karar ile anılan işlemin iptaline, bu işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük ve parasal haklarının davanın açıldığı 24/06/2014 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idarece davacıya ödenmesine hükmedildiği; anılan kararın yürütmenin durdurulması istemli temyiz edilmesi sonucunda ise; Danıştay Beşinci Dairesinin 10/03/2015 günlü, E:2015/776 sayılı sayılı kararı ile yürütmenin durdurulması isteminin reddine, Danıştay İkinci Dairesinin 22/10/2019 günlü, E:2016/6622, K:2019/5330 sayılı kararı ile de Mahkeme kararının onanmasına hükmedildiği; yargı kararı üzerine davalı idarece davacının göreve başlatıldığı, Daire Başkanı olarak atanmasından sonra 22/04/2015 günlü, 3789 sayılı işlemlerle Gülnar Koordinasyon Şube Müdürlüğüne görevlendirildiği, bu işleme karşı açılan davada, ... 1. İdare Mahkemesinin 14/12/2015 günlü, E:2015/743, K:2015/1669 sayılı kararı ile görevlendirme işleminin iptaline, anılan karara itiraz üzerine Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin 03/11/2016 günlü, E:2016/699, K:2016/263 sayılı kararı ile itirazın reddi ile Mahkeme kararının gerekçe değiştirilerek onanmasına, aynı Dairenin 16/03/2017 günlü, E:2017/2002, K:2017/337 sayılı kararı ile de karar düzeltme isteminin reddine karar verildiği, görevlendirme işleminin iptali yolundaki Mahkeme kararı üzerine tekrar merkezde görevlendirildiği; davacının ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı Park ve Bahçeler Daire Başkanlığında Daire Başkanı olarak görev yapmakta iken 04/07/2018 günlü, 86431 sayılı dava konusu işlemlerle bu görevinden alınarak aynı Daire Başkanlığına Şube Müdürü olarak atanması üzerine, anılan işlemin iptali ile işlem nedeniyle yoksun kaldığı ileri sürülen özlük ve parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle temyizen incelenmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İLGİLİ MEVZUAT:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 76. maddesinin 1. fıkrasında; "Kurumlara görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memuru buldukları kadro derecelerine eşit veya 68. maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler." hükmüne yer verilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Personel istihdamı" başlıklı 22. maddesinin 1. fıkrasında: "Büyükşehir belediyesi personeli büyükşehir belediye başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda büyükşehir belediye meclisinin bilgisine sunulur." hükmüne yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Yukarıda yer verilen hükümlerden anlaşılacağı üzere, kamu görevlilerinin görevlerini ve görev yerlerini değiştirme konusunda idareye takdir yetkisi tanınmakta ise de, bu takdir yetkisinin mutlak ve sınırsız bir yetki olmayıp kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu ve bu yönüyle de yargı denetimine tabi bulunduğu tartışmasızdır.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacının, davalı ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde Daire Başkanı olarak görev yaparken, söz konusu görevi ile ilgili olarak hakkında hiçbir adli ve idari soruşturma açılmadığı gibi, disiplin cezası da almadığı ve görevinde başarısız veya yetersiz olduğu yönünde de somut, nesnel ve hukuken kabul edilebilir bilgi ve belgenin dosyada bulunmadığı görülmektedir.

Bu durumda, davacının görevinden alınmasını gerektirecek, görevinde yetersiz ve verimsiz olduğuna ilişkin hukuken geçerli somut bilgi ve belgenin davalı idarece sunulmaması karşısında, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırı olarak davacının daire başkanlığı görevinden alınarak şube müdürü olarak atanmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık, aksi yöndeki Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.

SAYIŞTAY KARARLARI

BELEDİYE BAŞKANLARINA SOSYAL DENGE ÖDEMESİ YAPILMASI¹

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye başkanının özlük haklarını düzenleyen 39'uncu maddesine aykırı olarak sosyal denge yardımı ödenmesi suretiyle kamu zararına sebebiyet verildiği gerekçesiyle-TL için tazmin hükmü verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 37'inci maddesinde;

“Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir.

Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.”

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesinde ise;

“Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir.” hükümleri yer almaktadır.

¹ TEMYİZ KURULU KARARI Tarih : 08.07.2020 No : 48174

Dilekçiler taleplerinde daha önceki savunmalarını tekrarlayarak, belediye başkanının kamu görevlisi olduğundan bahisle, sosyal denge tazminatının ödenmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığını iddia etmişler de, yukarıdaki mevzuata göre söz konusu ödemenin yapılabilmesi için kişinin yalnızca kamu görevlisi olması yeterli olmayıp, aynı zamanda belediye kadro ve pozisyonlarında istihdam edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Kadroların Tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında; "Bu Yönetmeliğe ekli cetvellerde alt gruplar için unvan ve sayı itibarıyla tespit edilenler dışında kadro kullanılamaz" ifadesine yer verilmiştir. Kamu personel hukukunda, kadro ve pozisyon ifadesi, kanunla ve kanuna dayanılarak çıkarılan mevzuatla gösterilen kadroları ifade etmektedir. Bahse konu Yönetmelikte ve eki cetvellerinde, "belediye başkanı" kadro ve pozisyonuna yer verilmemiştir. Belediye başkanı, belediyenin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak mevzuatla düzenlenen biçimde seçimle iş başına gelen bir kamu görevlisi statüsünde olup, belediye kadro ve pozisyonlarında istihdam edilmemektedir. Bu sebeple Belediye başkanlarına sosyal denge ödemesi yapılması kanunen mümkün olmamaktadır.

Bu itibarla, sorumlu iddialarının reddedilerek yukarıda yer alan gerekçelerle, 24 sayılı İlamın 1. maddesiyle verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE, karar verildi.

ASANSÖR PERİYODİK BAKIM ÜCRETİ²

..... Belediyesinin yılı için belediye sınırları içindeki binalarda insan ve yük taşıma amacıyla kullanılan asansörlerin periyodik, takip ve tescil kontrolü maksadıyla yetkilendirdiği A tipi muayene kuruluşuyla akdettiği protokole göre karşılıklı olarak tespit edilen asansör kontrol ücreti üstünden hesaplanan ilgili idare paylarının tahakkuk ve tahsil edilmemesi sonucu kamu gelirlerinde artışa engel olmak suretiyle TL kamu zararına sebebiyet verildiği hususu ile ilgili olarak,

5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin (s) bendinde "Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak" Belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

24.06.2015 tarih ve 29396 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliğinin "Periyodik Kontrol Ücreti" başlıklı 20 nci maddesinde;

² Sayıştay 5. Dairesi Karar 9.6.2020 tarih ve 422 sayılı Kararı

“(1) Periyodik kontrol ücreti, Komisyon kararı doğrultusunda tespit edilerek Bakanlık tarafından tebliğ ile ilan edilen taban ve tavan fiyat aralığı esas alınarak ilgili idarenin karar organı tarafından belirlenir.

(2) A tipi muayene kuruluşu, bina sorumlusundan ve/veya asansör yaptırıcısından tahsil edeceği periyodik kontrol ücretinin azami % 10'unu, protokol yapacağı ilgili idareye aktarır. Periyodik kontrol ücretinin ilgili idareye aktarılacak kısmı, ilgili idarenin karar organı tarafından belirlenir ve taraflar arasında imzalanacak protokolde yer alır. İlgili idare bu miktarın dışında A tipi muayene kuruluşundan ilave gelir talebinde bulunamaz.

...” hükümleri yer almaktadır.

Bu kapsamda 15.07.2015 tarih ve 29417 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğin “Kontrol Ücreti” başlıklı 17 nci maddesinde;

“(1) Ek-7’de yer alan taban ve tavan ücret aralığı esas alınarak ilgili idare tarafından belirlenen periyodik kontrol ücreti, A tipi muayene kuruluşu tarafından bina sorumlusundan tahsil edilir.

(2) Bina sorumlusundan ve/veya asansör yaptırıcısından tahsil edilecek olan periyodik kontrol ücretinin azami % 10'u, protokol yapılacak ilgili idareye aktarılır. Periyodik kontrol ücretinin ilgili idareye aktarılacak kısmı, ilgili idarenin karar organı tarafından belirlenir ve ilgili idare ile imzalanacak olan protokolde yer alır.

...” denilmiş, aynı Tebliğin “Takip Kontrolü” başlıklı 18 inci maddesinin (6) ncı fıkrasında;

“(6) Kırmızı veya sarı renkli bilgi etiketi iliştilmiş olan asansörün takip kontrolünde bina sorumlusundan ayrıca ücret talep edilemez. Bina sorumlusu ve/veya sözleşme yapılan asansör monte eden veya onun yetkili servisinden kaynaklanan gecikmeler nedeniyle gerçekleştirilecek olan ikinci takip kontrolünden ayrıca ücret alınıp alınmayacağına dair esaslar, ilgili idare ile A tipi muayene kuruluşu arasında yapılacak olan protokol ile belirlenir.” hükümlerine yer verilmiştir.

Son olarak 04.05.2018 tarih ve 30411 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliğinin “Periyodik Kontrol Ücretinin Tahsili” başlıklı 23 üncü maddesinde;

“(1) Periyodik kontrol ücreti, bina sorumlusundan KDV dahil olarak A tipi muayene kuruluşuna tahsil edilir.

(2) Tescil öncesi ilk periyodik kontrol ücreti ise asansör yaptırıcısından periyodik kontrol ücretinin üç katı olacak şekilde KDV dahil olarak A tipi muayene kuruluşuna tahsil edilir.

(3) İlgili idare tarafından talep edilmesi ve protokolde belirtilmesi durumunda EK-

1’de yer alan taban ve tavan fiyat aralığında ilgili idarece belirlenen fiyatın azami % 10’unu protokol yapılan ilgili idareye A tipi muayene kuruluşunca aktarılır” denilmiş, aynı Yönetmeliğin “Takip Kontrolü” başlıklı 24 üncü maddesinin (5) inci fıkrasında;

“Kırmızı veya sarı renkli bilgi etiketi ilişitirilmiş olan asansörün birinci takip kontrolünde bina sorumlusundan ayrıca ücret talep edilemez. Bina sorumlusu ve/veya sözleşme yapılan asansör monte eden veya onun yetkili servisinden kaynaklanan gecikmeler nedeniyle gerçekleştirilecek olan ikinci veya sonraki takip kontrollerinden ayrıca ücret alınıp alınmayacağına dair esaslar ile ücret alınacaksa miktarına ilişkin detaylar ilgili idare ile A tipi muayene kuruluşu arasında yapılacak olan protokol ile belirlenir. Takip kontrol ücreti, periyodik kontrol ücretinden fazla olamaz” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca, belediye sınırları içerisinde hizmete sunulan asansörlerin tescil ve periyodik kontrollerinin, belediyelerle A tipi muayene kuruluşu arasında yapılacak bir protokol aracılığıyla bu A tipi muayene kuruluşlarına yaptırılabilceği, bu protokolda muayene kuruluşu tarafından tahsil edilecek periyodik kontrol ücretinin belirlenen fiyatın ilgili idare payı ile birlikte KDV hariç toplamına eşit olduğu, ancak gerek bina sorumlusundan gerekse de asansör yaptıracısından tahsil edilecek periyodik kontrol ücretinin KDV dahil olarak tahsil edileceği, ilgili idare payının, idare karar organınca belirlenen fiyatın % 10’una kadar tespit edilebileceği ve takip kontrolü gereken asansörlerin takip kontrolünden ücret alınıp alınmayacağıın protokolda belirlenebileceği anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda Belediyenin konu ile ilgili yetkili birimi olan Müdürlüğüne Başkanlık Makamından alınan tarihli ve sayılı olur ile Asansör Periyodik Muayene Komisyonu kurulduğu, komisyon marifetiyle de tarihinde A.Ş. firması ile Belediyesi arasında Beldesi sınırları içinde bulunan veya işletmeye yeni açılacak ola asansörlerin periyodik bakım ve lisanslaması için bir protokol imzalandığı görülmüştür. Sözü edilen protokolün, yüklenicinin yetki ve sorumluluklarını düzenleyen 8 inci maddesinde;

“... ”

E) Periyodik Kontrol Hizmet Bedeli ve Belediyesi ile karşılıklı olarak Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ (Sgm: 2015/24) ile belirtilen hizmet bedeline uygun şekilde her yıl yayımlanan yönetmelik kapsamında belirenmesi kararlaştırılmıştır., AİBPKY’ın 20/2 maddesine uygun şekilde İİP olarak periyodik kontrol ücretinin % 10’unu Belediyesi’ne 3 aylık periyotlarda makbuz karşılığı aktarılır.

** Kırmızı etiket alan asansörlerde 30 gün süre ile, sarı etiket alan asansörlerde 60 gün süre ile takip muayenesi ücretsizdir. Aynı süre içerisindeki 2. Tekrar muayeneleri veya bu süre aşıldıktan sonra yapılan muayeneler ücretlidir.

...

V) Yıllık kontrol öncesinde bina sorumlusu yüklenicinin belirtmiş olduğu banka hesabına yatırdığı muayene ücretinin dekontu ve başvuru formunu ilgili ofise ulaştırılması ile kontrolleri yüklenici tarafından planlanacak ve bina sorumlularından randevu alınarak gerçekleştirilecektir.

...

İlgili İdarenin Yükümlülük ve Sorumlulukları

...

f) Yıllık kontrol faaliyetleri kapsamında bina sorumlusundan talep edilecek yıllık kontrol ücreti APKYATMKDT 17/1 maddesine APKYATMKDT 17/1 ek 7 de belirtilen ücret aralığı esas alınarak belirlenerek ilgili idare tarafından ilan edilir.

...” düzenlemelerine yer verilmiştir.

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgeleri ile sorumluların yapmış olduğu savunmalar ve eklerinin incelenmesinden, asansör kontrol işi ilgili firmaya yüklenimine verildikten sonra Belediyenin ilgili mevzuatı gereği tahsil etmesi gereken payın tahsil etmeyerek kamu zararına neden olduğu, sorgu üzerine TL'lik tahsilat gerçekleştirdikleri, bununla birlikte sorguda belirtilen kamu zararı hesabında; 04.05.4018 tarihli Yönetmelik değişikliği ile kırmızı etiket iliştirilen güvensiz asansörlerde ücret talep edilemeyecek takip kontrol süresinin 30 günden 60 güne, sarı etiket iliştirilmiş kusurlu asansörlerde ücret talep edilemeyecek takip kontrol süresinin 60 günden 120 güne çıktığı hususunun dikkate alınmadığı, dolayısıyla TL'lik tutar ile ilgili ilişkili bir husus bulunmadığı, bununla birlikte geriye kalan TL'lik kamu zararı tutarının firmadan tahsil edilmesi için Belediye tarafından yüklenici firmaya yazı yazıldığı, ancak bu tutarın tahsil edildiğine ilişkin herhangi bir belge gönderilmediği anlaşılmaktadır.

Üst Yönetici ve Diğer Sorumlu tarihli Başkanlık oluru ile, ve'ı asansörlerin periyodik bakım ve onarımı için kurulan komisyonda görevlendirmiş ve komisyon marifetiyle yetkili firma ile sözleşme imzalanmıştır. Bununla birlikte Başkanlık olurunda veya komisyon ile yüklenici firma arasında imzalanan sözleşmede Belediyeye aktarılması gereken payların mevzuata aykırı olarak tahakkuk ve tahsiline ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Kamu zararı, sözleşmenin uygulanması aşamasında Müdürlüğü tarafından yerine getirilmesi gereken işlemlerin geciktirilmesi veya hiç yerine getirilmemesi sonucunda oluşmuştur. Dolayısıyla yukarıda yer verilen kişilerin kamu zararından sorumlu tutulmalarına karar verilmesi mümkün değildir.

Bu itibarla, Belediyesinin yılı için belediye sınırları içindeki binalarda insan ve yük taşıma amacıyla kullanılan asansörlerin periyodik, takip ve tescil kont-

rolü maksadıyla yetkilendirdiği A tipi muayene kuruluşuyla akdettiği protokole göre karşılıklı olarak tespit edilen asansör kontrol ücreti üstünden hesaplanan ilgili idare paylarının tahakkuk ve tahsil edilmemesi sonucu kamu gelirlerinde artışa engel olmak suretiyle TL kamu zararına sebebiyet verildiği hususunda;

Üst Yönetici ve Diğer Sorumlu ile Raporda Gerçekleştirme Görevlisi sıfatıyla sorumlu tutulan, ve’ın sorumluluklarının bulunmadığına,

Kırmızı ve sarı etiket iliştilen asansörlerin ücretsiz bakım süreleri dikkate alınmadan fazla kamu zararı hesabı yapıldığından mevzuatına uygun olduğu anlaşılan TL ile ilgili olarak ilişilecek husus bulunmadığına,

Belediye tarafından ilgili mevzuatı gereği tahsil edilmesi gereken payların tahsil edilmemesi sonucu oluşan TL kamu zararının;

..... TL’si tarih ve numaralı tahsilat makbuzu ile, TL’si tarih ve numaralı muhasebe işlem fişi ile olmak üzere toplam TL’si ahizi A.Ş.’den tahsil edildiğinden bu tutarla ilgili olarak ilişilecek husus kalmadığına,

Geriyeye kalan TL kamu zararının Harcama Yetkilisi’ya tek başına, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53 üncü maddesi gereği işleyecek faizleri ile ödettirilmemesine,

İş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren aynı Kanunun 55 inci maddesi gereğince altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

CEZAI ŞART³

... Taş Duvar Yapım İşinde, şantiye şefi olarak çalıştırılan teknik personelin sözleşme ve eki şartnamede belirtilen özellikleri haiz olmadığı halde sözleşmede öngörülen cezai şartın uygulanmadığı görülmüştür.

Bahse konu işe ait sözleşmenin “Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması” başlıklı 23’üncü maddesinde;

“Yüklenici, 23.3 maddesi uyarınca, idareye bildirdiği teknik personelin onaylandığının kendisine bildirildiği tarihten itibaren aşağıda adet ve unvanları belirtilen teknik personeli iş programına göre iş yerinde bulundurmamak zorundadır.

Adet Pozisyonu Mesleki Ünvanı Mesleki Özellikleri

1 Şantiye Şefi İnşaat Mühendisi ya da Teknikeri En az 3 yıl deneyimli

23.2 Yüklenici, yukarıda adet ve mesleki unvanı belirtilen teknik personeli iş programına göre iş başında bulundurmadığı takdirde;

3 Sayıştay 6. Dairesi Karar Tarihi:25.06.2020 tarih ve 749 sayılı Kararı

Adet Mesleki Ünvanı TL/Gün

1 İnşaat Mühendisi ya da Teknikeri 500

Ceza müteakiben düzenlenecek ilk hakkeğiştten kesilir.

23.3 Teknik personelin idareye bildirişmesi ve iş yerinde bulundurulmasıyla ilgili hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan hükümler uygulanır.” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen sözleşme hükmü uyarınca işyerinde bulundurulması gereken teknik personelin en az 3 yıl deneyimli olması gerektiğı halde, sorgu konusu olayda teknik personelin 21.06.2016 tarihinde mezun olduğı, sözleşmenin imzalandığı ve teknik personelin idareye bildirildiğı tarih olan 04.05.2018 tarihine kadar mezuniyet tarihi itibari ile 1 yıl 10 ay 13 günlük tecrübesinin bulunduğı görülmektedir.

Yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda, sözleşmede belirlenen şartlara uygun olmayan teknik personelin iş yerinde bulundurulması sebebi ile öngörülen cezai şartın uygulanmaması nedeniyle kamu zararına neden olunmuştur.

Savunmalarda, cezai şartın teknik personelin adedi ve mesleki unvanına ilişkin olduğı, mesleki tecrübe konusunda herhangi bir cezai şart hükmü konulmadığı ifade edilmişse de, sözleşmenin 23’üncü maddesinin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. 23’üncü maddenin ilk bendinde, teknik personelin sayısı, pozisyonu ve mesleki unvanının yanı sıra sahip olması gereken mesleki tecrübeye de yer verilmiş olup devam eden bendinde söz konusu cezai şartın uygulanmasına ilişkin düzenlemede bir önceki bende atf yapılmaktadır. Bu itibarla, bir önceki bentte tüm özellikleri belirtilmiş olan mesleki personelin iş yerinde bulundurulmaması ile ilgili cezai şart uygulanması için sözleşmeye sadece mesleki tecrübe şartını içeren ayrı hüküm konulması gerekmez.

Her ne kadar savunmalarda, yapılan işte teknik personelin mesleki tecrübe eksikliğinden kaynaklanan bir hata ve kusurun ortaya çıkmadığı ifade edilmiş olsa da; sözleşmede yer alan cezai hükmün uygulanıp uygulanmaması, teknik personelin mesleki tecrübe eksikliği nedeni ile işte bir hata veya kusurun ortaya çıkmasına bağlanmış değildir. Bu çerçevede, yapılan savunmalar yerinde görülmemiştir.

Konunun sorumluluk yönünden değerlendirilmesine gelince;

5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinde yer alan, “Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.” hükmü gereğı, bir kamu görevlisinin mali sorumluluğundan bahsedebilmek için kamu zararının oluşması, kamu zararının oluşumunda kamu görevlisinin yer alması ve kamu zararı ile kamu görevlisi arasında illiyet bağının kurulması gerekmektedir

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Harcama talimatı ve sorumluluk" başlıklı 32'nci maddesinde;

"...

Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur."

Mezkur Kanun'un "Giderin gerçekleştirilmesi" başlıklı 33'üncü maddesinde ise;

"...

Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.

...

Gerçekleştirme görevlileri, bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumludurlar."

hükümleri yer almakta olup anılan Kanun'un "Kamu zararı" başlıklı 71'inci maddesinde ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kamu Zararının Belirlenmesi" başlıklı 6'ncı maddesinde;

"Kamu zararının belirlenmesinde;

...

ğ) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

esas alınır."

denilmektedir.

Bu çerçevede Harcama Yetkilisi ve Gerçekleştirme Görevlisinin 5018 sayılı Kanun ile kendilerine atfedilen görev ve sorumlulukları çerçevesinde sözleşmede belirtilen ceza kesintisinin yapılmaması nedeniyle, Diğer Sorumlu sıfatı ile sorumlu tutulan Yapı Kontrol Görevlilerinin ise işin yürütülmesinde kontrol sorumlulukları bulunduğu halde yine sözleşme ve eki şartnamelere uygun şekilde işlem yapılmaması sebebi ile kamu zararında sorumlulukları bulunmaktadır.

Bu itibarla; ... Yapım İşinde, şantiye şefi olarak çalıştırılan teknik personel sözleşme ve eki şartnamede belirtilen özelliklere haiz olmadığı halde sözleşmede öngörülen cezai şartın uygulanmaması suretiyle neden olunan kamu zararı tutarı ...-TL'nin Harcama Yetkilisi ..., Gerçekleştirme Görevlisi ..., Diğer Sorumlular ... ve ...'e müştereken ve müteselsilen 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizi ile ödettirilmesine anılan Kanun'un 55'inci

maddesi uyarınca işbu İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy çokluğuyla karar verildi.

Karşı Oy

Üye ...'in karşı oy gerekçesi:

Teknik personelde aranan tecrübe, asıl itibarıyla işin şartnamesine uygun yapılabilmesini temine yönelik bir husus olup, sorgu konusu işin şartname hükümlerine uygun olarak tamamlanmadığına dair iş kabulünün yapılmış olduğu, şantiye şefi olarak mühendisin yeterli tecrübeye sahip olmamasından kaynaklı bir eksikliğin tespit edilmediği, kaldı ki teknik şartnamenin 23.2 maddesinde düzenlenen cezai şartın 23.1 maddesinde yer alan adet ve mesleki unvanı belirtilen teknik personelin iş programına göre iş başında bulundurulmamasına yönelik olduğu, mesleki tecrübenin istenilenden az olmasına münhasır bir cezai şart düzenlemesi olmadığı anlaşıldığından, savunmaların kabulü ile ilişilecek bir hususun bulunmadığına hükmedilmesi gerektiği düşüncesi ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye ...'un karşı oy gerekçesi:

5018 sayılı Kanununun 71'inci maddesinde, kamu zararı; “kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır” şeklinde tanımlanmıştır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 7'nci maddesinde de, sorumlular ve sorumluluk hallerinin uygulamasında 5018 sayılı Kanun ve Sayıştay denetimi ile ilgili diğer kanunlarda belirtilen sorumlular ve sorumluluk hallerinin esas alınacağı ve sorumluların mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri ile illiyet bağı kurularak oluşturulan ilamda yer alan kamu zararından tek başlarına veya birlikte tazmin ile yükümlü oldukları, ifade edilmiştir.

Bir kamu görevlisinin oluşan kamu zararından sorumlu tutulabilmesi için zararın kamu görevlisinin fiilinin sonucunda oluşması gerekir. Kamu görevlisinin fiili ile kamu zararı arasında bir bağ kurulamazsa kamu görevlisinin sorumluluğundan söz edilemeyecektir.

Bu itibarla, sorgu konusu işin sözleşme ve eki şartnamelerinde yer alan gerekli niteliklere sahip olmayan teknik personelin çalıştırılması konusundaki denetim yükümlülüğünün yapı kontrol görevlisine ait olmasından bahisle, sadece yapı kontrol görevlilerinin sorumlu tutulması gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU, (OMBUDSMANLIK)¹

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ TALEBİNİN REDDİNE YÖNELİK İŞLEMİN İPTALİ VE MAHRUM KALDIĞI ALACAĞIN YASAL FAİZİYLE BİRLİKTE TARAFINA ÖDENMESİ TALEBİ HAKKINDADIR.

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1) *Başvuran, Kurumumuza yaptığı başvurusunda, özetle; halihazırda EGO Genel Müdürlüğünde koruma ve güvenlik memuru olarak çalıştığını, 5393 sayılı Belediye Kanununun 51 inci maddesi uyarınca belediye zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara ödenecek olan maktu fazla çalışma ücreti konusunda Bütçe Kanunlarının K cetvellerinde söz konusu ödeme miktarlarının son nüfus sayımına göre Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyükşehir belediyelerinde çalışanlar için 2013 yılında 480 TL, 2014 yılında 508 TL, 2015 yılında 536 TL, 2016 yılında 569 TL, 2017 yılında 602 TL ve 2018 yılında 648 TL olarak belirlendiğini, ancak 2013 ve 2014 yılları için kendilerine hiçbir ödeme yapılmadığını, Ankara 18. İdare Mahkemesinin E:2014/1479 ve K:2015/612 sayılı kararı üzerine ise Ankara Büyükşehir Belediyesi Belediye Meclisinin 10/07/2015 tarihli ve 1361 Nolu kararı ile farklı bir miktar tespit etme yoluna giderek koruma ve güvenlik hizmetlerinde fiilen ve fazla mesai ile çalışanlara 2015 yılı için ödenecek maktu tutarı 200 TL olarak belirlendiğini, Bütçe Kanunu uyarınca ödenmesi gereken miktar 536 TL'nin 200 TL'ye indirildiğini ve 2015 yılı için sadece 5 aylık ödeme yapıldığını, daha sonraki yıllarda da eksik ödeme yapıldığını, konuyla ilgili olarak yaptığı başvurunun ise Ankara 18. İdare Mahkemesinin E:2017/3364, K:2019/406 sayılı kararı ve zamanında başvuru yapılmadığı gerekçe gösterilerek reddedildiğini, ancak söz konusu kararın kendi başvurusu ile ilgisi bulunmadığını ifade ederek; EGO Genel Müdürlüğünün 16/12/2019 tarihli ve E.20702 sayılı işleminin iptaline ve 28.847,48 TL tutarındaki maktu alacağının yasal faizi ile birlikte tarafına ödenmesini talep etmektedir.*

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) *Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı EGO Genel Müdürlüğününün 29/07/2020 tarihli ve sayılı yazısı ve eklerinde;*

2.1) Başkanlık emrinde çalışan Koruma ve Güvenlik Görevlilerine 2013 yılına kadar 5393 sayılı Belediye Kanununun 51 inci maddesi uyarınca yılı bütçe kanununda belirtilen üst sınırı aşmamak kaydıyla özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara

¹ Sayı : 2020/66635-S.20.72539, Başvuru No : 2020/72595, Karar Tarihi : 07/08/2020 Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı

her yıl Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ile belirlenen aylık maktu fazla çalışma ücretinin ödendiği,

2.2) Ancak, 2013 yılı ve sonraki yıllara ait Bütçe Kanununun K Cetvelinin III/B2 Maddesinde Koruma ve Güvenlik Görevlilerine yer verilmediğinden, Başkanlıkta çalışan Koruma ve Güvenlik Görevlilerine zaman zaman fazla çalışmaları karşılığında munzam (fazla çalışma) ücreti verildiği,

2.3) Ankara 18. İdare Mahkemesinin 27/05/2015 tarihli ve E:2014/1479, K:2015/612 sayılı “dava konusu işlemin iptaline” ilişkin kararının 16/06/2015 tarihinde tebliğ edildiği, anılan mahkeme kararının Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından uygulanarak 2015 yılından itibaren koruma ve güvenlik hizmetlerinde fiilen ve fazla mesai ile çalıştırılması halinde gerekli ödemeler yapılmış olup, 2015 yılından sonraki her mali yılda Belediye Meclisi kararı alınarak ödeme yapılmaya devam edildiği, 2020 mali yılında da ödemelerin devam etmekte olduğu,

2.4) Ankara 18. İdare Mahkemesinin 2017/3364 ve 2017/3363 esas sayılı dosyalarında ve Ankara 4. İdare Mahkemesinin 2020/351 esas dosyasında verilen kararlarda, 5393 sayılı Belediye Kanununun 51 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında aylık maktu mesai ücreti tutarının belirlenmesi konusunda Belediye Meclisinin yetkili kılındığının, aynı düzenlemede söz konusu ücretin hangi yöntemlerle belirleneceğine ilişkin bir kurala yer verilmediğinin yalnızca belirlenecek tutarın üst sınırı konusunda bir belirleme yapıldığının görüldüğü, buna göre 5393 sayılı Belediye Kanununun 51 inci maddesinin 4 üncü fıkrası uyarınca Ankara Büyükşehir Belediye Meclisince koruma ve güvenlik görevlisi kadrosunda çalışan personel için belirlenen fazla mesai tutarının kanunla açıkça idareye tanınmış olan takdir yetkisinin kullanımı mahiyetinde olduğu göz önüne alındığında, dava konusu işlemin koruma ve güvenlik görevlisi kadrosunda çalışan personele ödenen aylık maktu fazla mesai ücretinin zabita ve itfaiye personeline eşitlenmesini isteminin reddine denilerek davaların reddedildiği, ifade edilmiş ve başvuru konusuna ilişkin belgeler gönderilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3) 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının

3.1) “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

3.2) “Ücrette adalet sağlanması” başlıklı 55 inci maddesinde;

“Ücret emeğin karşılığıdır.

Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.”

3.3) “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü

maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;

“Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”

3.4) “Genel İlkeler” başlıklı 128 inci maddesinde;

“Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.”

3.5) “Bütçe ve kesin hesap” başlıklı 161 inci maddesinde;

“Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.”

4) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”

5) 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun

5.1) “Dava açma süresi” başlıklı 7 nci maddesinde;

“1. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay-da ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.

2. Bu süreler;

a) İdari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirim yapıldığı,

... tarihi izleyen günden başlar.

... 4. İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.”

5.2) “İdari makamların sükutu” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“1. İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler.

2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve

vergi mahkemelerine dava açabilirler. ... Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler.”

5.3) “Üst makamlara başvurma” başlıklı 11 inci maddesinde;

“1. İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.

2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.”

6) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun

6.1) “Çalışma saatleri” başlıklı 99 uncu maddesinde;

“Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.

... Ancak bu kanuna, özel kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine veya bunlara dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabilir.”

6.2) “Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulünün tespiti”

başlıklı 101 inci maddesinde;

“Günün yirmidört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan Devlet memurlarının çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir.”

7) 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Zabitanın görev ve yetkileri” başlıklı 51 inci maddesinde;

“Zabıta hizmetleri kesintisiz olarak yürütülür. Zabıta personelinin çalışma süresi ve saatleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde düzenlenir.

Belediye zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara, fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutar ödenir.”

8) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar” başlıklı 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında;

“İlgili olduğu malî yılın sonundan başlayarak beş yıl içinde alacaklıları tarafından geçerli bir mazerete dayanmaksızın, yazılı talep edilmediğinden veya belgeleri verildiğinden dolayı ödenemeyen borçlar zamanaşımına uğrayarak kamu idareleri lehine düşer.”

9) 6260 sayılı 2012 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’nun ekindeki Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarlarını gösteren K Cetvelinin “Fazla Çalışma Ücreti” başlıklı 3 üncü bölümünde;

“B. Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti:

... 2. Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personel (destek hizmeti yürüten personel hariç) ile **kadrolu olarak fiilen çalışan koruma ve güvenlik personeline** belediye meclisi kararı ile tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, ... Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 453 Türk Lirasını, geçemez.”

10) 6363 sayılı 2013 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun ekindeki Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarlarını gösteren K Cetvelinin “Fazla Çalışma Ücreti” başlıklı 3 üncü bölümünde;

“(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti:

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, ... Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 480 Türk Lirasını, geçemez.”

düzenlemelerine yer verilmiştir.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

12) Başvuran, özetle, 2013 yılından itibaren ödenmeyen veya Bütçe Kanununda zabıta ve itfaiye personeli için öngörülen azami tutarlardan az ödenen maktu fazla çalışma ücretlerinin ödenmesi faiziyle ödenmesini talep etmektedir.

13) 657 sayılı Kanun'un 99 uncu maddesinde haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saat olarak belirlenmiş olmakla birlikte, kamu kurum ve kuruluşlarına kendi özel kanunlarında hizmetin özellikleri dikkate alınarak farklı çalışma süresi tespit etme veya günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde görev yapan personelin çalışma saatlerine ilişkin düzenleme yapma yetkisinin verildiği görülmektedir. Buna göre, normal çalışma saatleri dışında kalan çalışma sürelerinin fazla çalışma olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

14) Fazla çalışma ücreti konusunda ise, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 178 inci maddesinde, fazla çalışmanın ücretle karşılanabileceği haller tahdidi olarak sayılmıştır.

Bunun dışında, memurların fazla çalışmalarının ücretle karşılanması hususu, Anayasanın 128 inci maddesinde yer alan kanunla düzenleme ilkesi gereğince, **teşkilat**

kanunlarındaki hükümlere, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 13 üncü maddesine, bütçe kanunlarına ve toplu sözleşme hükümlerine dayanmaktadır. Fazla çalışmanın ücretle karşılanması konusunun mevzuatımızda özel olarak düzenlendiği, şartların tahdidi olarak sayıldığı ve usulü belirlendiğinden, bu durumlar haricinde memurlara fazla çalışma ücreti ödenmesi mümkün bulunmamaktadır.

15) Belediyelerde zabıta, itfaiye, koruma ve güvenlik görevlisi olarak çalışan personel öncelikle 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na tabi olarak çalışmaktadırlar. Bu kapsamda, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51 inci maddesinde zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara, 52 nci maddesinde ise itfaiye personeline fiilen çalışmaları karşılığında fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutarın ödeneceği hüküm altına alınmıştır. Bu sayede, Anayasa'nın kanunla düzenleme ilkesi uyarınca, kanun koyucu tarafından, güvenlik hizmetlerinde çalışan personel dahil bazı belediye personeline maktu fazla çalışma ücreti ödenmesi öngörülmüştür.

16) Bu çerçevede, 2012 yılına kadar Bütçe Kanunlarına ekli K Cetvellerinde belediyede çalışan personele ödenecek personele ödenecek maktu fazla çalışma ücreti azami ücretlerinin belirlendiği kısımda koruma ve güvenlik personeline de yer verilmiş; böylece belediyelerde çalışan zabıta, itfaiye, koruma ve güvenlik görevlisi olarak çalışan personel için her yıl belediye meclislerince genellikle Bütçe Kanunu'nda öngörülen üst sınırdan ödenmesi yönünde kararlar alınmış ve bahsi geçen bütün personel için aynı miktarda maktu fazla çalışma ücreti belirlenmiştir.

17) Ancak, 2013 yılından itibaren Bütçe Kanunlarına ekli K Cetvellerinden koruma ve güvenlik personeli ifadesi çıkarılmıştır. Bunun üzerine birçok belediye tarafından koruma ve güvenlik personeline maktu fazla çalışma ücreti ödenmemeye başlanmış, fakat bu yöndeki uygulamalar sonucunda ilgili personel tarafından idari yargıda davalar açılmaya başlanmış ve açılan davaların kazanılması üzerine bazı belediyelerce Bütçe Kanununda belirlenen üst sınır üzerinden bazı belediyelerce ise Bütçe Kanunlarında belirlenen üst sınırın altında maktu fazla çalışma ücreti belirleme yoluna gidilmiştir.

18) Somut olayımızda ise, Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü tarafından da 2013 yılının başından itibaren koruma ve güvenlik personeline maktu fazla çalışma ücretinin ödenmemeye başlandığı, ancak açılan bir dava üzerine Ankara 18. İdare Mahkemesinin 27/05/2015 tarihli ve E:2014/1479, K:2015/612 sayılı kararında koruma ve güvenlik personeline de fazla çalışma ücreti ödenmesi gerektiği yönünde karar vermesi sonucunda, Ankara Büyükşehir Belediyesi Belediye Meclisinin 10/07/2015 tarihli ve 1361 sayılı kararıyla, EGO Genel Müdürlüğünde fiilen fazla mesai ile çalıştırılan koruma ve güvenlik hizmetlerinde görevli personele 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51 inci maddesi gereği 2015 yılında ödenecek maktu tutarın

200 TL olarak belirlenmiş ve 2015 yılının Ağustos ayından itibaren belirlenen miktar üzerinden ödeme yapılmaya başlanmıştır. Takip eden yıllarda ise belediye meclisince alınan kararlarla koruma ve güvenlik personeline ödenecek fazla çalışma ücretlerinin memur maaş artışı oranında artırılarak uygulanmasına karar verilmiştir.

19) Ankara 18. İdare Mahkemesinin 27/05/2015 tarihli ve E:2014/1479, K:2015/612 sayılı kararında, belediye özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara maktu tutarda fazla mesai ücreti ödenmesi konusunda idarenin takdir yetkisinin bulunmadığı, bütçe kanunu ile fazla mesai ücretinin ödenip ödenmeyeceğinin değil yalnızca üst sınırının belirlenebileceğinin açık olduğu, belediye özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara ödenmesi gereken maktu tutardaki fazla mesai ücretinin kamu görevlilerinin mali hakları kapsamında olması ve teknik olarak bütçe ile ilgili bulunmaması sebebiyle, Anayasa'nın 161 nci maddesinin son fıkrasında yer alan “*Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.*” kuralı sebebiyle fazla mesai ücretinin ödenip ödenmemesinin o yılın bütçe kanunuyla belirlenmesi zaten mümkün olmadığı gerekçesiyle, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51 inci maddesinin emredici kuralı sebebiyle fazla çalışma ücreti ödenmesi gerektiğine karar vermiştir. Bu kararın idarece temyizi üzerine, Danıştay 11. Dairesinin 16/10/2015 tarihli ve E:2015/5285, K:2015/4691 sayılı kararıyla, idare mahkemesince verilen kararın ve dayandığı gerekçenin hukuk ve usule uygun olup bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ve anılan kararın onanmasına karar verilmiş; idarenin karar düzeltme talebi de Danıştay 11. Dairesinin 17/05/2016 tarihli ve E:2016/1412, K:2016/2510 sayılı kararıyla reddedilmiştir.

20) Gerçekten de, kanun koyucu tarafından, 5393 sayılı Kanununun 51 inci maddesiyle, belediyelerde çalışan güvenlik personeline fazla çalışma ücreti ödeneceği hükmü onulmuş olup, söz konusu ücretin ödenmesi konusunda idareler (belediyeler) bağlı yetkiye sahiptir. Madde metninin incelenmesinden, ödenecek miktarın belirlenmesi konusunda belediye meclislerine takdir hakkı tanındığı, bununla birlikte ödenecek fazla çalışma ücretinin miktarı belirlenirken belediye meclislerince yılı bütçe kanunlarında belirlenen üst sınırın aşılması kuralının getirildiği görülmektedir.

21) Bu açıdan, 2013 yılından itibaren Bütçe Kanunlarının K cetvellerinden koruma ve güvenlik personeli ibaresinin çıkarılmış olmasının, koruma ve güvenlik görevlilerine kanunla tanınan bir hakkın ortadan kaldırılması şeklinde yorumlanmasına imkan bulunmamaktadır. Zira, koruma ve güvenlik görevlilerine ödenen maktu fazla çalışma ücreti 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51 inci maddesi uyarınca ödenmekte olup, sonradan çıkan başka bir kanun hükmü ile ilgili hükmün iptal edildiği yönünde açık bir hüküm getirilmediği, ilgili kanun hükmünde değişiklik yapılmadığı veya ilgili hüküm Anayasa Mahkemesince iptal edilmediği sürece, personelin bu haktan yararlandırılması gerekmektedir. Zaten yukarıda bahsi geçen mahkeme kararında da belirtildiği gibi, personelin haklarını düzenleyen bir kanun olmayan Bütçe Kanunla-

rına Anayasanın 161 nci maddesi uyarınca bütçe ile ilgili hükümler dışında hüküm konulamaması nedeniyle, 2013 yılından itibaren çıkarılan Bütçe Kanunlarında koruma ve güvenlik görevlilerine maktu fazla çalışma ücreti ödenmeyeceğine ilişkin açık bir hüküm de yer verilmemiştir.

22) Ancak başvuran tarafından, Bütçe Kanunlarında zabıta ve itfaiye personeli için belirlenmiş olan üst sınırın, koruma ve güvenlik görevlilerine de uygulanması gerektiği, dolayısıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi Belediye Meclisinin 10/07/2015 tarihli ve 1361 sayılı kararı sonrasında 2015 yılının Ağustos ayından itibaren ödenmekte olan fazla çalışma ücreti miktarı ile Bütçe Kanunlarında zabıta ve itfaiye personeli için belirlenmiş olan üst sınır arasındaki farkında kendisine ödenmesi gerektiğini iddia ve talep etmektedir.

23) Öncelikle belirtmek gerekir ki, Bütçe Kanunlarında zabıta ve itfaiye personeli için belirlenen üst sınır da, belediye meclislerince mutlaka belirlenen bu üst sınırdan ödeme yapılması yönünde karar alınmasını gerektirmemektedir. Diğer bir ifadeyle, belediye meclislerince, zabıta ve itfaiye personeli için de Bütçe Kanununda belirlenen miktarın altında bir ücret belirlenmesi mümkündür. Bununla birlikte, 2013 yılı öncesinde Bütçe Kanunlarında bahsedilen zabıta, itfaiye ve güvenlik personeli için üst sınırdan ödeme yapılması yönünde kararlar alındığı, 2013 yılı sonrasında ise zabıta ve itfaiye personeline yine üst sınırdan ödeme yapılması yönünde karar alınırken, koruma ve güvenlik görevlilerine daha düşük ücret verilmesinin kararlaştırıldığı görülmektedir.

24) Başvuran, her ne kadar bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olduğunu iddia etse de, Anayasa Mahkemesinin birçok kararında vurgulandığı gibi, **Anayasanın 10 uncu maddesinde** öngörülen yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına **gelmemektedir. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunanlar kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır.** Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmemektedir. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilmektedir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesine aykırı bir durumdan bahsedilememektedir.

25) **Belediyelerde çalışan zabıta ve itfaiye personeli ile koruma ve güvenlik görevlisi personelin, görev tanımları, çalışma koşulları, yürüttükleri hizmetlerin niteliği vs. aynı olmaması nedeniyle, belediyeler tarafından söz konusu personel için farklı fazla çalışma ücreti belirlenmesinin doğrudan eşitlik ilkesine aykırı olduğu söylenememektedir. 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 51 inci maddesinde**

maktu fazla çalışma ücretinin ödenmesi düzenlenirken zabıta ve güvenlik personelinde birlikte bahsedilmesi de **belediye meclislerince zabıta personeli ile koruma ve güvenlik personeli için aynı ücretin belirlenmesini zorunlu kılmamaktadır. Bu sebeple, başvuranın idarenin eşitlik ilkesine aykırı hareket ettiği iddiasına itibar edilmemiştir.**

26) Bu bağlamda, 2015 yılının Ağustos ayından itibaren belediye meclisince alınan kararlar doğrultusunda koruma ve güvenlik personeline fazla çalışma ücreti ödenmiş olması nedeniyle, 2015 yılının Ağustos ayı ile 2018 yılının sonuna kadar ödenen fazla çalışma ücretleri ile Bütçe Kanunlarında belirlenen üst sınır arasında kalan tutarın ödenmesi yönündeki talebinin de reddi gerekmektedir.

27) Başvuranın, 2013 yılının başı ile 2015 yılının Temmuz ayı arasında ödenmeyen fazla çalışma ücretlerinin ödenmesi yönündeki talebi açısından ise, süre yönünden 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7 inci veya 11 inci maddesinin uygulanmasına olanak bulunmamaktadır. Burada uygulanması gereken mevzuat hükümleri idari davaların açılmasına ilişkin 2577 sayılı Kanun hükümleri değil, 5018 sayılı Kanunun idareden alacaklılara ödenmeyen borçların ödenmesine ilişkin 34 üncü maddesidir.

28) Zira, koruma ve güvenlik görevlilerine ödenecek maktu fazla çalışma ücretinin ne zaman ödeneceği konusunda mevzuatta açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bütçe Kanunlarının K Cetvellerinin belediye personeline ödenecek fazla çalışma ücretinin düzenlendiği 3 üncü bölümün (B) numaralı başlığının "Aylık Maktu Çalışma Ücreti" olması ve uygulamada fazla çalışma ücretinin aylık olarak ödeniyor olması nedeniyle, fazla çalışma ücretinin aylıklarla birlikte ödendiği kabul edilse de, 2013 yılından sonra Bütçe Kanunlarında koruma görevlilerine yer verilmesiyle, koruma ve güvenlik görevlilerine ödenecek maktu fazla çalışma ücretinin zamanı hakkında bir hüküm kalmamıştır.

29) Ödeme zamanı mevzuatla belirlenmeyen borçlar konusunda ödememe yönündeki idarenin iradesinin veya beyanının idari bir işlemle ortaya konulmaması durumunda, ilgililerin yaptıkları başvuruların 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi kapsamında yapılmış bir başvuru olarak kabul edilmesi gerektiği, 10 uncu madde kapsamında yapılacak başvuruların ise 5018 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde belirtilen kamu borçlarının alacaklıları tarafından borcun ilgili olduğu mali yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde istenebileceği yönündeki hüküm uyarınca yapılabileceği, dava açma süresinin ise ilgililerce bu şekilde yapılabilecek bir başvuru üzerine idarece verilen ret işlemi veya zımni ret işleminden sonra işlemeye başlayacağı yönündeki Danıştay kararlarının dikkate alınması gerekmektedir.

30) Mevzuatla ne zaman ödeneceği konusunda açık bir hüküm bulunmayan yolluk işlemine ilişkin olan bu Danıştay kararlarında, yolluğun ödenmesi konusunda idari dava konusu olabilecek bir uyuşmazlığın doğmasının, yolluk konusunda

bir işlemin tesis edilmiş olması koşuluna bağlı olduğu, atama, nakil veya geçici görevlendirme işlemiyle birlikte tesis edilmiş bir yolluk işleminin varlığı halinde, dava açma süresinin, yolluksuz ibaresi yer alan işlemin tebliğ tarihine göre, yolluk konusunda asıl işlemde ödenip ödenmeyeceği hususunda bir ibare konulmamış ya da ayrı bir işlem kurulmamış olması halinde dava açma süresinin, 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinde öngörüldüğü gibi ilgili tarafından idareye yöneltilecek bir başvuru üzerine oluşacak açık veya zımni bir ret işlemine göre hesaplanacağı hükmüne varmıştır. (Bkz. Danıştay 2. Dairesinin 17/09/2013 tarihli ve E:2013/4215, K:2013/4759 sayılı; 21/10/2013 tarihli ve E:2013/9504, K:2013/6238 sayılı; 26/03/2014 tarihli ve E:2014/1050, K:2014/2594 sayılı; 18/09/2014 tarihli ve E:2014/5368, K:2014/7159 sayılı; 11/11/2015 tarihli ve E:2015/3695, K:2015/8792 sayılı kararları ile Danıştay 5. Dairesinin 13/02/2014 tarihli ve E:2013/10294, K:2014/1029 sayılı; 13/02/2014 tarihli ve E:2013/10296, K:2014/1034 sayılı; 10/07/2014 tarihli ve E:2014/2525, K:2014/5778 sayılı; 14/05/2015 tarihli ve E:2015/1440, K:2015/5016 sayılı kararları)

31) Buna göre, ilgililer, idare tarafından ayrı bir yazıyla veya genelgeyle maktu fazla çalışma ücreti verilmeyeceği tebliğ edilmişse, idari işlemin iptali ve bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı yolluğun kendisine ödenmesine hükmedilmesi istemiyle, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren, 2577 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre doğrudan veya Kanun'un 11 inci maddesinde öngörülen süreci işletip idareye başvurduktan sonra bu başvurunun reddedilmesi üzerine dava açarak hakkını arayabilecektir. Ancak, idare tarafından ayrı bir yazıyla veya genelgeyle fazla çalışma ücretinin verilmeyeceği tebliğ edilmemişse, bu durum idarenin hareketsiz kaldığı ve önceden bir idari işlem kurmadığı anlamına geleceğinden, ilgililer, 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi kapsamında idareye tarafına yolluk ödenmesi talebiyle başvurabilecek ve başvurunun reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması durumunda, 60 günlük süre içerisinde dava açarak hakkını arayabilecektir.

32) Ancak, 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi uyarınca yapılacak başvurularda, 5018 sayılı Kanunun kamu borçları için 5 yıllık zamanaşımı öngören hükmünün de dikkate alınması gerekmektedir. Aksi takdirde, ilgililerin 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi kapsamında her zaman idareye başvurma hakkına sahip oldukları kabul edilebilir ise de, **5 yıllık hak düşürücü süre içerisinde ilgisince talep edilmeyen kamu borçları idare lehine düşerek eksik borç niteliğine kavuştuğundan, zamanaşımı süresi geçtikten sonra yapılan başvurular konusunda idareler ilgililerinin taleplerini reddetmek zorunda kalmaktadır.**

33) Bu noktada, zamanaşımı süresi geçmiş olsa da, idarenin personel lehine olan bir ödemenin yapılabileceğini iddia etmek de mümkün değildir. Sayıştay 3. Dairesinin 24/11/2016 tarihli ve 298 karar numaralı kararında da belirtildiği üzere, 5018 sayılı Kanun kapsamındaki genel bütçeli bir kamu idarelerinin, kamu kaynağını kullanmaları nedeniyle, kanun koyucunun zamanaşımına ilişkin bahsi geçen yasal bir

düzenlemesine rağmen, idare aleyhine infazı gereken bir yargı kararı ya da konuya ilişkin geçmişe yürüyecek yeni bir yasal düzenleme olmaksızın, 5018 sayılı Kanun hükmüne göre zamanaşımına uğrayarak kamu lehine düşmüş olan bir alacağı ödemelerine imkan bulunmamaktadır.

34) Somut olayımızda, başvuranın talep ettiği 2013 yılına ait maktu fazla çalışma ücreti konusunda, 2013 mali yılının sona ermesinden sonra, **01/01/2014 tarihinden itibaren beş yıllık sürenin dolacağı** 31/12/2018 günü sonuna kadar maktu fazla çalışma ücretinin tarafına ödenmesi talebiyle 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesine göre idareye bu süre geçirildikten çok sonra (28/10/2019 tarihinde) idareye başvurduğu, **yani kamu borcunun zamanaşımına uğradığı görülmektedir. Ancak, 2014 ve 2015 yılının Temmuz ayına kadar geçen süreye ait maktu fazla çalışma ücreti konusunda beş yıllık zamanaşımı süresi dolmadan idareye başvurduğu görüldüğünden**, söz konusu döneme ait maktu fazla çalışma ücretlerinin başvuran ödenmesi gerekmektedir.

35) Bu noktada, idare tarafından, Ankara 18. İdare Mahkemesinin 22/02/2019 tarihli ve E:2017/3363, K:2019/404 sayılı kararı; Ankara 18. İdare Mahkemesince verilen 2/02/2019 tarihli ve E:2017/3364, K:2019/405 sayılı kararı ile bu karar karşı yapılan istinaf başvurunun reddine ilişkin Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7 nci İdari Dava Dairesinin 09/10/2019 tarihli ve E:2019/518, K:2019/744 sayılı kararı; Ankara 4. İdare Mahkemesinin 19/02/2020 tarihli ve E:2020/351, K:2020/376 sayılı kararı gerekçe gösterilmektedir.

36) Bu kararlarda, mahkemelerce, davacının ilk defa fazla mesai ücretinin ödenmediği 2013 tarihinde ödememe işlemine karşı dava açmadığı, fazla mesai ücretinin ödenmemesi işleminin süregelen bir hakka ilişkin olması nedeniyle ilgili ödemenin en son yapılmadığı 2016 yılının Ağustos ayı içerisinde kalan uygulama tarihinden itibaren 60 gün içerisinde dava açmadığı gerekçesiyle; ayrıca davacının 2018 yılının aralık ayına kadar geçerli olmak üzere koruma ve güvenlik görevlisi olan başvurana ödenen maktu fazla çalışma ücreti ile zabıta ve itfaiye personeline ödenenden maktu fazla çalışma ücreti arasında kalan farkın ödenmesi talebiyle eksik ödemenin en son yapıldığı 2018 yılının Aralık ayından itibaren 60 gün içerisinde dava açılması veya 2577 sayılı Kanun'un 11 inci madde uyarınca idareye başvurulması gerekirken, bu süre geçtikten sonra idareye başvurulmuş olduğu gerekçesiyle, süre aşımı nedeniyle esasın incelenmesine geçilmeyerek davanın reddine karar verildiği görülmektedir.

37) Ancak, ilgililerin 2015 yılının Ağustos ayı ile 2018 yılının Aralık ayı arasında, kendilerine ödenen fazla çalışma ücreti ile zabıta ve itfaiye personeline ödenen fazla mesai ücreti arasındaki farkın ödenmesine yönelik talepleri, hem belediye meclisinin takdir yetkisi gerekçesiyle hem de ödeme işleminin eksik yapılması işlemi veya belediye meclisi kararının ilanı/tebliği tarihinden itibaren 2577 sayılı Kanun'un 7 nci maddesi uyarınca dava açılması veya eksik ödeme tarihinden itibaren dava açma sü-

resi içerisinde 2577 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi uyarınca yapılacak başvurunun reddi üzerine yapılabilecek olması nedeniyle süre aşımı gerekçesiyle reddedilebilir ise de; belediye meclisinin karar almaması, idarenin ödeme fazla çalışma ücreti ödenmeyeceği yönünde yazılı bir işlemi veya ilanının mevcut olmaması veyahut ilgililerin 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi kapsamında yaptığı başvurusunun bulunması durumunda idarenin açık veya zımni ret işleminin bulunduğu söylenemeyeceğinden, bu bağlamda idarenin olmayan (soyut) bir işlemi dava konusu edilemeyeceğinden uygulamama işleminden itibaren süresinde başvurulmadığı gerekçesiyle ret kararı verilmesi hukuka uygun değildir.

38) Yukarıda bahsedildiği üzere, bu durumda, 5018 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde bahsedilen zamanaşımı süresinin ve bu süre içerisinde ilgililerce yapılacak bir başvurunun veya idarenin somut bir işleminin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Zira, Danıştay'ın yolluk işlemine ilişkin açılan davalarda, ilgilinin atandığı veya görevlendirildiği yerde göreve başladığı tarihten sonra yatan ilk maaşıyla birlikte yolluğun idarece ödenmeyeceğini öğrendiği ve dava açma süresinin söz konusu ödeme işleminden itibaren başlatılması gerektiği yönündeki idarenin açıklamalarına itibar etmediği veya idare mahkemelerince bu gerekçeyle verdiği kararları bozduğu görülmektedir.

39) Aksi halde, ilgililerin ödemenin yapılmadığı her ay için ödeme yapılmama tarihinden itibaren 60 günlük süre içerisinde dava açmaları veya o ay yapılmayan ödeme için 2577 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi uyarınca 60 günlük süre içinde yapacakları itiraz başvurusunun reddedilmesi yada zımnen reddedilmesi üzerine dava açma süresinden arta kalan sürede dava açmaları gerekmekte, bunun yanında her ödeme işlemi ayrı ele alınması gerektiğinden ve açılan davanın ilgili ayın işlemine ilişkin olduğundan ödememe işleminin devam ettiği her ay için ayrı davaların (dolayısıyla birçok davanın) açılması icap edecektir.

40) Sonuç olarak, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51 inci maddesinde güvenlik görevlilerine maktu fazla çalışma ücreti ödenmesine hükmedilmesi nedeniyle bu ödemenin yapılmaması konusunda idarenin takdir yetkisinin bulunmadığı, belediye meclisince sadece yılı bütçe kanunlarıyla belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla bir ücret belirlenmesi gerektiği, 2013 yılından itibaren Bütçe Kanunlarında koruma ve güvenlik görevlilerine yer verilmemesinin koruma ve güvenlik görevlilerine 5393 sayılı Kanun'un 51 inci maddesiyle ödeneceği düzenlenen maktu fazla çalışma ücretinin ödenmesi şeklinde yorumlanamayacağı, idarenin 5393 sayılı Kanunda maktu fazla çalışma ücreti ödeneceği düzenlenen zabita, itfaiye ve güvenlik personeli için farklı miktarlarda ücret belirlenmesi konusunda takdir yetkisine sahip olduğu, söz konusu personelin farklı niteliklere sahip olmaları nedeniyle farklı ücret belirlenmesinin eşitlik ilkesine aykırı olmadığı, belediye meclisince karar alınmaması nedeniyle koruma ve güvenlik görevlilerine ödenmeyen maktu fazla çalışma ödeneğinin kanunla

düzenlenmiş bir hak olması nedeniyle personel açısından alacak niteliğinde ve idare açısından kamu borcu niteliğinde olduğu, bu sebeple bu ödemeler konusunda 5018 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde yer alan zamanaşımı süresinin ve ödemeye ilişkin idarenin somut bir işlemi olmaması nedeniyle bu süre içinde 2577 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi uyarınca yapılacak başvuru üzerine tesis edilen idari işlemin göz önünde bulundurulması gerektiği değerlendirilmektedir.

41) Yukarıda yer alan açıklamalar ve dosya kapsamına göre, Kurumumuzca yapılan inceleme neticesinde; başvuranın ilk olarak 28/10/2019 tarihinde idareye başvurduğu dikkate alındığında, 2013 yılına ait maktu fazla çalışma ücretine ilişkin olarak, başvuranın 5018 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde düzenlenen zamanaşımı süresi geçtikten sonra idareye başvurmuş olması nedeniyle, 2013 yılına ait maktu fazla çalışma ücreti ödemesi talebinin **reddi**;

2014 ve 2015 yılına ait maktu fazla çalışma ücretine ilişkin olarak ise başvuranın 5018 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde düzenlenen zamanaşımı süresi içerisinde idareye başvurmuş olması nedeniyle, 2014 yılı ile 2015 yılının Temmuz ayına kadar geçen zaman için hesaplanacak fazla çalışma ücretinin faiziyle birlikte ödenmesi yönünde **idareye tavsiyede bulunulması**;

belediye meclisinin 10/07/2015 tarihli ve 1361 sayılı kararı ve müteakip kararlarıyla koruma ve güvenlik görevlileri için takdir yetkisi çerçevesinde maktu bir fazla çalışma ücreti belirlemek suretiyle 5393 sayılı Kanun'un 51 inci maddesine uygun hareket etmiş olması nedeniyle, başvuranın 2015 yılının Ağustos ayı ile 2018 yılının Aralık ayı arasındaki dönem için talep ettiği zabıta ve itfaiye personeli ile koruma ve güvenlik görevlileri için belirlenen maktu fazla çalışma ücreti arasındaki farkın faiziyle ödenmesi talebinin **reddi**

gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

42) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde iyi yönetim ilkelerine yer verilmiş olup; idarenin, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 18 inci maddesine aykırı olarak Kurumumuzun talep ettiği bilgi ve belgelerin bir kısmını Kurumumuza göndermemesi nedeniyle "kanunlara uygunluk" ilkesine, ayrıca başvuranın talebini reddederken bu işlem karşısında hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğinin gösterilmemiş olması sebebiyle "karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi" ilkesine uyulmadığı tespit edilmiş olup, idareden bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

43) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, başvurunun Kurumumuz tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan

dava süresi gerekçeli kararın ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. 21 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca ise, tavsiye kararı üzerine idare tarafından otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmazsa, durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır. Buna göre, ilgili idarenin eylem ve işlemlerine karşı dava açma süresinden (varsa) arta kalan sürede Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre, Başvuranın 2013 yılına ait maktu fazla çalışma ücreti talebinin ve 2015 yılının Ağustos ayı ile 2018 yılının Aralık ayı arasındaki dönem için zabıta ve itfaiye personeli ile koruma ve güvenlik görevlileri için belirlenen maktu fazla çalışma ücreti arasındaki farkın faiziyle ödenmesi talebinin **REDDİNE**;

2014 yılı ile 2015 yılının Temmuz ayına kadar geçen zaman için hesaplanacak maktu fazla çalışma ücretinin faiziyle birlikte başvurana ödenmesi yönünde **ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA**,

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, **ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BAŞKANLIĞI** tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-83683335-929-230955
Konu : Vekalet Aylığı, Zam ve Tazminat
ile Ek Ödeme Farkı Hk.

23/11/2020

..... VALİLİĞİNE
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

İlgi :tarihli ve sayılı yazınız.

..... Belediyesinde zabıta memuru kadrosunda görev yapan ve temizlik işleri müdürü olarak tedviren görevlendirilen'ün, söz konusu kadroya vekaleten atanması ile adı geçene vekalet aylığı ödenmesine ilişkin ilgi yazınız ve eki incelenmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun *Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları* başlıklı 86 ncı maddesinin birinci fıkrasında; “Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.” hükmü ile,

Aynı Kanunun *Vekalet, ikinci görev aylık ve ücretleri ile diğer ödemeler* başlıklı 175 inci maddesinde; “Bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atananlara ise (Köy ve kasaba imamlığı kadrolarına atananlara 146 ncı maddede yazılı asgari ücret aylık tutarından aşağı olmamak üzere) üçte ikisi verilir. Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekalet suretiyle atananlara, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanır.

Ancak, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur.” hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında; “Birinci fıkra kapsamına giren personelden; kurumlarınca bir kadroya kurum içinden veya kurum dışından vekalet ettirilenlere, vekaletin 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine istinaden yapılmış ve bu hususun onayda belirtilmiş olması, vekalet görevinin Cumhurbaşkanınca atama yapılması gereken kadrolar için ilgili bakan, diğer kadrolar için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi, vekalet eden personelin asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadrolar için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) taşıması kaydıyla vekalet ettikleri kadro için öngörülen ek ödemenin

asli kadroları için öngörülen ek ödemedeki fazla olması halinde, aradaki fark, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödenir. Ancak, mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık ve refakat izni, geçici görev, vekalet, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitim, seminer ve kurs nedenleriyle görevlerinden ayrılanlara vekalet edenlere bu şekilde ödeme yapılmaz.” hükmü ile,

17.04.2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararın Vekalet başlıklı 9 uncu maddesinde; “(1) 657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca;

a) 1) Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilene;

aa) Vekaletin, 657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,

bb) Vekaletin, Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadro veya görevler için ilgili Bakan, diğer kadro veya görevler için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi,

cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşımaları,

kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanununun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir.

2) aa) Esas ve usule ilişkin olarak yukarıda belirtilen şartları bir arada taşımayanlara,

bb) Mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, geçici görev, vekalet, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözüaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs veya seminer nedeniyle görevlerinden ayrılanlara vekalet edenlere,

cc) Vekaletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekalet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözüaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekalet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için),

çç) Diğer personel kanunlarına tabi olanlardan bu Kararname uyarınca zam ve tazminat ödenmesi öngörülen kadro veya görevlere vekalet edenlere,

dd) Kurumların 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvellerinde kadrosu bulunmayan okul müdürlüğü, okul müdür yardımcılığı ve okul müdür yardımcılığı görevlerini yürütenlere,

ee) Bu Kararname uyarınca zam ve tazminat ödenmesi öngörülen kadro veya görevlere vekalet eden her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamındaki kadro karşılığı sözleşmeli personel hariç),

vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.

b) Bir göreve açıktan vekalet edenlere, bu göreve ait zam ve tazminatlar, 657 sayılı Kanununun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın vekalet aylığıyla birlikte ödenir.” hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik 02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin *Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar* başlıklı 7 nci maddesinde;

“(1) 5 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan unvanlara görevde yükselme suretiyle yapılacak atamalarda aşağıdaki özel şartlar aranır:

a) Müdür ve şube müdürü kadrosuna atanabilmek için;

1) Fakülte veya en az dört yıllık yüksekokul mezunu olmak,

2) Son müracaat tarihi itibarıyla, koruma ve güvenlik görevlisi amiri, şef, koruma ve güvenlik şefi, bando şefi, hukuk müşaviri, çözümleyici, uzman, sivil savunma uzmanı, ayniyat saymanı, muhasebeci, kontrol memuru ile eğitim kadrolarında veya en az önlisans düzeyinde öğrenim gerektiren unvan değişikliğine tabi kadrolarda en az iki yıl ya da 5 inci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinin (2) numaralı alt bendinde sayılan görevlerde veya ortaöğrenim düzeyinde öğrenim gerektiren unvan değişikliğine tabi kadrolarda en az altı yıl çalışmış olmak,...

...(2) Birinci fıkranın (a), (e) ve (f) bentlerinin (2) numaralı alt bentlerinde sayılan ve farklı alt görev hizmet süresi belirlenen unvanlarda çalışmış bulunan personelin alt görev hizmet süresinin hesaplanmasında;

a) İki yıllık süre aranan alt görevlerde geçen sürenin tamamı,

b) Dört yıllık süre aranan alt görevlerde geçen sürenin yarısı,

c) Altı yıllık süre aranan alt görevlerde geçen sürenin üçte biri,

alınmak suretiyle, toplam en az iki yıllık süre şartı aranır.” hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; müdür ve şube müdürü kadrosuna vekaleten atanacak personelin, sınav hariç asilde aranan şartları sağlaması gerektiği, başka bir ifadeyle Yönetmelikte sayma yoluna gidilen alt görevlerde ön görülen süreler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesinde belirtilen süreler kadar toplam hizmetinin bulunması, alt görev sürelerinin hesabında ise, sayma yoluna gidilen alt görevler dışında çalışılan sürelerin dikkate alınmaması gerektiği; vekaleten atanan personele, vekaletin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesine göre yapılmış ve bu hususun onayda belirtilmiş olması, vekaleten atamanın asili atamaya yetkili amir tarafından yapılması, vekalet görevinin fiilen yapılması ve söz konusu Yönetmelikte şube müdürü kadrosu için sınav hariç aranan şartların taşınması koşullarının bir arada gerçekleşmesi halinde kurum dışından boş kadrolara vekaleten atanana; vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren vekalet aylığı, zam ve tazminat farkı ile ek ödeme farkı ödenebileceği, kurum içinden yapılan vekaleten atamalarda; vekalet görevinin üç aydan fazla devam eden süresi için vekalet aylığı, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ise; zam ve tazminat farkı ile ek ödeme farkı ödenebileceği, ancak kurum içinden veya kurum dışından dolu kadroya vekaleten atanana; yalnızca vekalet aylığı ödenebileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı :E-83683335-929-227476
Konu :Geçici İşçi İstihdamı

27.10.2020

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : tarihli ve sayılı yazınız.

Belediye hizmetlerinin verimli ve eksiksiz yerine getirilebilmesi amacıyla belediyenizde geçici işçi çalıştırılmasına ilişkin ilgi yazınız incelenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun *Norm kadro ve personel istihdamı* başlıklı 49 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında; "Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamaz. Yeni personel alımı nedeniyle bu oranın aşılması sebebiyle oluşacak kamu zararı, zararın olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edilir. Personelin her türlü alacakları zamanında ve öncelikle ödenir." hükmü ile,

5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinde; "(1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 inci madde kapsamındaki idare, kurum ve kuruluşlarda geçici iş pozisyonlarında işçi çalıştırılmaz.

(2) Ancak mevsimlik ve kampanya işleri ile orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde bir mali yılda 6 aydan az olmak üzere vize edilecek geçici iş pozisyonlarında işçi çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak işçiler için her mali yılda;

...c) Belediyeler ile bunların müessese ve işletmelerinde (Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan şirketler hariç) ve mahalli idare birliklerinde, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 24 üncü maddesi çerçevesinde yetkili meclislerinden,

geçici iş pozisyon vizesi alınması zorunludur. söz konusu vize işlemi yapılmaksızın geçici işçi çalıştırılmaz ve herhangi bir ödeme yapılamaz...." hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin *Geçici işçiler* başlıklı 24 üncü maddesinde; "(1) Belediyeler ve mahalli idare birliklerinde kullanılacak geçici iş pozisyonları bu kurum ve kuruluşlar için norm kadro standartları cetvellerinde belirlenen memur norm kadro standardı toplamının yüzde yirmisini geçmemek üzere bulunacak sayının yuvarlanması ve tam yıl esasına göre hesaplanması sonucu adam/ay sayısına göre meclis tarafından yıllık olarak belirlenir. Oranların hesaplanmasında sonucun tam sayı çıkması durumunda bulunan rakam kendinden büyük en yakın tam sayıya yuvarlanarak geçici iş pozisyonu sayısı tespit edilir..." hükmü ile,

09.08.2009 tarihli ve 27314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 1 inci maddesinde; "(1) Bu Yönetmeliğin amacı, kamu kurum ve kuruluşlarına, iş kanunları hükümlerine göre çalıştırılmak üzere, sürekli veya geçici işçi alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir." hükmü ile,

Aynı Yönetmeliğin, *Kurumdan işçi talebinde bulunma* başlıklı 6 ncı maddesinde; "(1) Kamu kurum ve kuruluşları işçi ihtiyaçlarını, iş kolu, meslek pozisyonu, öğrenim, iş tecrübesi, ücret, sosyal yardımlar gibi ayrıntılarla yazılı veya elektronik ortamda Kurumdan talep etmek ve 8 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere Kurum tarafından gönderilenler arasından karşılamak zorundadır.

(2) Kurum tarafından yapılan inceleme sonucunda mevzuata uygun olmadığına karar verilen talepler, kamu kurum ve kuruluşuna iade edilerek düzeltildikten sonra ilan edilir.

(3) Kariyer meslek işçi talepleri ulusal düzeyde verilir. Diğer işçi taleplerinin hangi düzeyde karşılanacağı kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenir.

(4) Kamu kurum ve kuruluşları, işçi taleplerini işçi alımını yapacakları yerdeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne/Hizmet Merkezine verir. Ancak aynı anda birden fazla ilde işçi alımı yapacak kamu kurum ve kuruluşları işçi taleplerini bölge veya merkez teşkilatının bulunduğu yerdeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne/Hizmet Merkezine verir.

(5) Kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde il düzeyinde veya ulusal düzeyde; il düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması halinde ise ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilir. Teşkilat yapıları veya faaliyetleri bölge düzeyinde olan kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması halinde il veya bölge düzeyinde ya da ulusal düzeyde; il düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması halinde bölge düzeyinde veya ulusal düzeyde; bölge düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması halinde ise ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu çerçevede; yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine uyulmak kaydıyla, belediyenizde bir mali yılda 5 ay 29 günü geçmemek üzere geçici işçi istihdam edilmesinin belediyenizin takdirinde olduğu değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
İller İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı : Z-89780865-153-19161
Konu : Koronavirüs Yeni Tedbirler

18/11/2020

DAĞITIM YERLERİNE

Koronavirüs (Covid-19) salgınının toplum sağlığı ve kamu düzeni açısından oluşturduğu riski yönetme, sosyal izolasyonu temin, fiziki mesafeyi koruma ve hastalığın yayılım hızını kontrol altında tutma amacıyla Sağlık Bakanlığı ve Koronavirüs Bilim Kurulunun önerileri, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatları doğrultusunda birçok tedbir kararı alınarak uygulamaya geçirilmiştir.

2020 yılı içerisinde tüm Dünya'yı etkisi altına alan Koronavirüs salgınının yayılımında/bulaşında son dönemlerde tüm ülkelerde artış yaşandığı görülmektedir. Özellikle Avrupa kıtasında bulunan ülkelerde salgının seyrinde çok ciddi yükseliş olduğu ve salgınla mücadele kapsamında birçok yeni tedbir kararları alınarak uygulamaya geçildiği izlenmektedir.

Ülkemizde de içerisinde bulunduğumuz kontrollü sosyal hayat döneminin temel prensipleri olan **temizlik**, **maske** ve **mesafe** kurallarının yanı sıra salgının seyri ve olası riskler göz önünde bulundurularak hayatın her alanına yönelik uyulması gereken kurallar ve önlemler belirlenmektedir.

Bu çerçevede 17.11.2020 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında toplanan **Cumhurbaşkanlığı Kabinesinde** alınan kararlar doğrultusunda **20.11.2020 Cuma günü saat 20:00 den** itibaren geçerli olacak şekilde;

1. Alışveriş merkezi, market, berber, kuaför ve güzellik merkezleri sadece saat **10:00 ila 20:00** arasında vatandaşlarımıza hizmet sunabileceklerdir.

2. Restoran, lokanta, pastane, kafe, kafeterya gibi yeme-içme yerleri 10:00 ila 20:00 saatleri arasında **sadece paket servis** veya **gel-al** hizmeti verecek şekilde açık olabilecektir. Restoran, lokanta veya online yemek sipariş firmalarınca saat 20:00 den sonra sadece telefonla ya da online sipariş üzerine paket servis hizmeti verilebilecektir.

İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurullarınca tek tek belirlenmek ve yerleşim sahasında bulunmamak kaydıyla şehirlerarası karayolları kenarında bulunan ve şehirlerarası toplu ulaşım veya lojistik amaçlı araçlara hizmet veren dinleme tesislerinde yer alan yeme-içme yerleri kısıtlamalardan istisna tutulacaktır.

3. 31.12.2020 tarihine kadar **sinema salonlarının; yeni bir karar alınıncaya kadar** ise kahvehane, kiraathane, kır bahçesi, internet kafe/salonu, elektronik oyun salonları, bilardo salonları, lokaller ve çay bahçeleri ile halı sahaların faaliyetleri durdurulacaktır. Daha önce faaliyetleri durdurulan nargile salonları ile ilgili uygulamanın aynen devamı sağlanacaktır.

4. Tüm illerimizde; **65 yaş ve üzeri** vatandaşlarımız gün içerisinde **10:00** ila **13:00** saatleri, **20 yaş altı** vatandaşlarımız (01.01.2001 tarihi ve sonrasında doğanlar) ise gün içerisinde **13:00** ila **16:00** saatleri arasında sokağa çıkabilecek olup (işyerleri ile illiyetlerini gösteren çalışma/SGK kaydı vb. belgeyi ibraz eden çalışanlar hariç), bu saatler dışında ise belirtilen yaş gruplarındaki vatandaşlarımızın sokağa çıkmaları kısıtlanacaktır.

5. **Yeni bir karar alınıncaya** kadar **hafta sonları 10:00-20:00 saatleri** dışında sokağa çıkma kısıtlaması uygulanacaktır.

Üretim, imalat ve tedarik zincirleri bu kısıtlamadan muaftr.

Bu doğrultuda ilk uygulama olarak **21 Kasım Cumartesi günü saat 20:00 den 22 Kasım Pazar günü saat 10:00 a kadar** ve **22 Kasım Pazar günü saat 20:00 den 23 Kasım Pazartesi 05:00 saatine kadar** sokağa çıkma kısıtlaması uygulanacaktır.

Bundan sonraki hafta sonlarında da uygulama yeni bir karar alınıncaya kadar yukarıda belirtildiği şekilde devam edecektir.

Sokağa çıkma kısıtlamasının günlük hayata etkisini en az düzeyde tutmak amacıyla;

5.1- AÇIK OLACAK İŞYERİ, İŞLETME VE KURUMLAR

a) İlaç, tıbbi cihaz, tıbbi maske ve dezenfektan üretimi, nakliyesi ve satışına ilişkin faaliyetleri yürüten iş yerleri,

b) Kamu ve özel sağlık kurum ve kuruluşları, eczaneler, veteriner klinikleri ve hayvan hastaneleri,

c) Zorunlu kamu hizmetlerinin sürdürülmesi için gerekli kamu kurum ve kuruluşları ile işletmeler (Havalimanları, limanlar, sınır kapıları, gümrükler, karayolları, huzurevleri, yaşlı bakım evleri, rehabilitasyon merkezleri, Acil Çağrı Merkezleri, AFAD Birimleri-afetle ilgili çalışma yürüten kurum/kuruluşlar, Vefa Sosyal Destek Birimleri, Göç İdaresi, PTT vb.),

ç) Doğalgaz, elektrik, petrol sektöründe stratejik olarak faaliyet yürüten büyük tesis ve işletmeler (rafineri ve petrokimya tesisleri ile termik ve doğalgaz çevrim santralleri gibi),

d) Yurt içi ve dışı taşımacılık (ihracat/ithalat/transit geçişler dâhil) ve lojistiğini yapan firmalar,

e) Oteller ve konaklama yerleri,

f) Sağlık hizmetlerinin kapasitesini arttırmaya yönelik acil inşaat, donanım vb. faaliyetleri yürüten işletme/firmalar,

g) Hayvan barınakları, hayvan çiftlikleri ve hayvan bakım merkezleri,

ğ) Üretim ve imalat tesisleri,

h) Gazete, radyo ve televizyon kuruluşları, gazete basım matbaaları ve gazete dağıtıcıları,

1) Valilikler/Kaymakamlıklar tarafından yerleşim merkezleri için her 50.000 nüfusa bir adet ve il sınırları içinden geçen şehirlerarası karayolu ve varsa otoyol üzerinde her 50 km için bir adet olmak üzere belirlenecek sayıda akaryakıt istasyonu ve lastik tamircisi (Bu madde kapsamında açık olacak akaryakıt istasyonları ile lastik tamircileri kura yöntemi ile belirlenecektir),

i) Sebze/meyve toptancı halleri,

5.2- İSTİSNA KAPSAMINDA OLAN KİŞİLER

a) Yukarıda belirtilen “Açık Olacak İşyeri, İşletme ve Kurumlarda” yönetici, görevli veya çalışanlar,

b) Kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasında görevli olanlar (Özel güvenlik görevlileri dâhil),

c) Acil Çağrı Merkezleri, Vefa Sosyal Destek Birimleri, Kızılay, AFAD'da ve afet kapsamında faaliyet yürütenler, görev alanlar,

ç) ÖSYM tarafından ilan edilen ve diğer merkezi sınavlara katılacağını belgeleyenler (bu kişilerin yanlarında bulunan eş, kardeş, anne veya babadan bir refakatçi) ile sınav görevlileri,

d) Cenaze defin işlemlerinde görevli olanlar (din görevlileri, hastane ve belediye görevlileri vb.) ile birinci derece yakınlarının cenazelerine katılacak olanlar,

e) Elektrik, su, doğalgaz, telekomünikasyon vb. kesintiye uğramaması gereken iletim ve altyapı sistemlerinin sürdürülmesi ve arızalarının giderilmesinde görevli olanlar,

f) Ürün ve/veya malzemelerin nakliyesinde ya da lojistiğinde (kargo dahil), yurt içi ve yurt dışı taşımacılık, depolama ve ilgili faaliyetler kapsamında görevli olanlar,

g) Yaşlı bakımevi, huzurevi, rehabilitasyon merkezleri, çocuk evleri vb. sosyal koruma/bakım merkezleri çalışanları,

ğ) Üretim ve imalat tesislerinde çalışanlar,

h) Küçükbaş-büyükbaş hayvanları otlatanlar, arıcılık faaliyetini yürütenler,

ı) Servis hizmeti vermek üzere dışarıda olduklarını belgelemek şartı ile teknik servis çalışanları,

i) İşyerlerinin kapalı olduğu saatlerde/günlerde sürekli olarak işyerlerini bekleyenler,

j) Belediyelerin toplu taşıma, temizlik, katı atık, su ve kanalizasyon, ilaçlama, itfaiye ve mezarlık hizmetlerini yürütmek üzere hafta sonu çalışacak personel,

k) Zorunlu sağlık randevusu olanlar (Kızılay'a yapılacak kan ve plazma bağışları dahil),

l) Yurt, pansiyon, şantiye vb. toplu yerlerde kalanların gereksinim duyacağı temel ihtiyaçların karşılanmasında görevli olanlar,

m) İş sağlığı ve güvenliği nedeniyle iş yerlerinden ayrılmaları riskli olan çalışanlar (iş yeri hekimi vb.),

n) Veteriner hekimler,

o) Otizm, ağır mental retardasyon, down sendromu gibi "Özel Gereksinimi" olanlar ile bunların veli/vasi veya refakatçileri,

ö) 30.04.2020 tarih ve 7486 sayılı Genelgemiz kapsamında oluşturulan Hayvan Besleme Grubu Üyeleri ile sokak hayvanlarını besleyecek olanlar,

p) Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretimi, sulaması, işlenmesi, ilaçlaması, hasatı, pazarlanması ve nakliyesinde çalışanlar,

r) İkametinin önü ile sınırlı olmak kaydıyla evcil hayvanlarının zorunlu ihtiyacını karşılamak üzere dışarı çıkanlar,

s) Sokağa çıkma kısıtlaması uygulanan saatler içerisinde evlere paket servis hizmetinde görevli olanlar,

ş) Mahkeme kararı çerçevesinde çocukları ile şahsi münasebet tesis edecekler (mahkeme kararını ibraz etmeleri şartı ile),

t) Seyircisiz oynanabilecek spor müsabakalarındaki sporcu, yönetici ve diğer görevliler,

u) Şehirlerarası toplu ulaşım araçlarında (uçak, otobüs, tren, gemi vb.) görevli olanlar ile bu toplu ulaşım araçlarıyla seyahat edeceğini bilet, rezervasyon kodu vb. ibraz ederek belgeleyenler,

ü) Şehir içi toplu ulaşım araçlarının (metrobüs, metro, otobüs, dolmuş, taksi vb.) sürücüsü ve görevlileri.

6. 11.11.2020 tarih ve 18579 sayılı Genelgemizde belirtilen "*vatandaşlarımızın yoğun olarak bulunduğu/bulunabileceği cadde sokaklar, ihtiyaç duyulan meydanlar ve toplu*

taşıma durakları gibi alanlarda/bölgelerde sigara içme yasağı” getirilmesi uygulaması İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurullarınca genişletilebilecektir.

7. İl Umumi Hıfzıssıhha Kurullarınca, yerel yönetimler tarafından şehir içi toplu ulaşım araçlarındaki yoğunluğu azaltacak, seferlerdeki seyrekleşmeyi sağlayacak şekilde başta sefer sayılarının artırılması olmak üzere her türlü tedbirin alınması sağlanacaktır.

8. 02.09.2020 tarih ve 14210 sayılı Genelgemizle düğünler ve nikah merasimleri ile ilgili getirilen esaslar çerçevesinde;

- Nikah törenleri/merasimlerinin maske, mesafe, temizlik kurallarına uyulması, asgari düzeyde katılım ve her nikah töreni arasına en az 20 dakika süre şartıyla gerçekleştirilmesi,

- Düğünlerin oturma düzeni, maske, mesafe ve temizlik kuralları ile nikah merasimi şeklinde en fazla bir saat süre içerisinde gerçekleştirilmesi,

- Ayrıca 30.07.2020 tarih ve 12682 sayılı Genelgemiz çerçevesinde toplu taziye yapılmamasına ilişkin hükümlerin eksiksiz uygulanması,

Sürdürülecektir.

9. Hafta sonları sokağa çıkma kısıtlamasının uygulandığı süreler içerisinde vatandaşlarımızın özel araçlarıyla şehir içi ya da şehirlerarası seyahate çıkmamaları esastır.

Ancak;

- Tedavi olduğu hastaneden taburcu olup asıl ikametine dönmek isteyen, doktor raporu ile sevk olan ve/veya daha önceden alınmış doktor randevusu/kontrolü olan,

- Kendisi veya eşinin, vefat eden birinci derece yakınının ya da kardeşinin cenazesine katılmak için veya cenaze nakil işlemine refakat edecek olan (en fazla 4 kişi),

- Bulduğu şehre son 5 gün içerisinde gelmiş olmakla beraber kalacak yeri olmayıp ikamet ettikleri yerleşim yerlerine dönmek isteyen (5 gün içinde geldiğini yolculuk bileti, geldiği araç plakası, seyahatini gösteren başkaca belge, bilgi ile ibraz edenler),

- Askerlik hizmetini tamamlayarak yerleşim yerlerine dönmek isteyen,

- Özel veya kamudan günlük sözleşmeye davet yazısı olan,

- Ceza infaz kurumlarından salıverilen,

Vatandaşlarımız, yukarıda belirtilen durumların varlığı halinde İçişleri Bakanlığına ait E-BAŞVURU ve ALO 199 sistemleri üzerinden ya da Valilik/Kaymakamlıklara doğrudan başvuru yoluyla Seyahat İzin Kurullarından izin almak kaydıyla özel araçlarıyla seyahat edebileceklerdir.

Vali ve Kaymakamlarımız başta olmak üzere tüm kamu görevlilerimizin salgınla mücadelede alınan tedbirlere uyulması konusunda toplumsal duyarlılığı artırıcı faaliyetlere ağırlık vermeleri ve bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da hep birlikte fedakârlık yapılmaya devam edilmesi, bu sürecin üstesinden gelmemiz ve sağlıklı günlere tekrar kavuşmamız için hayati önem taşımaktadır.

Yukarıda belirtilen esaslar doğrultusunda Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 27 nci ve 72 nci maddeleri uyarınca İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurulları kararlarının ivedilikle alınması, uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi ve mağduriyete neden olunmaması, alınan kararlara uymayanlara Umumi Hıfzıssıhha Kanununun ilgili maddeleri gereğince idari işlem tesis edilmesi ve konusu suç teşkil eden davranışlara ilişkin Türk Ceza Kanununun 195 inci maddesi kapsamında gerekli adli işlemlerin başlatılması hususunda;

Bilgi ve gereğini önemle arz ederim.

Süleyman SOYLU

Bakan

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : :E-14399437-622.02-224702

28.10.2020

Konu : GÖRÜŞ (Sosyal Donatı Alanında YKB)

... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) ... tarihli ve... sayılı yazınız.
b) ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıda; mülkiyeti Hazineye ait, imar planında kısmen idari tesis alanı kısmen çocuk bahçesi alanı kısmen de yolda kalmakta olan alanda bulunan iş yeri için ve ilgi (b)'de kayıtlı yazıda; mülkiyeti Hazineye ait imar planında dini tesis alanında kalmakta olan alandaki iş yeri için iş yeri açma ve çalışma ruhsatı talebinde bulunulduğu bahse konu iş yerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi aşamasında tereddüde düşüldüğünden konuya ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanununun Geçici 16 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasında “Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.” hükmü,

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde “Sosyal altyapı alanları: Birey ve toplumun kültürel, sosyal ve rekreatif ihtiyaçlarının karşılanması ve sağlıklı bir çevre ile yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik kamu veya özel sektör tarafından yapılan eğitim, sağlık, dini, kültürel ve idari tesisler, açık ve kapalı spor tesisleri ile park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan, rekreasyon alanı gibi açık ve yeşil alanlara verilen genel isimdir.” hükmü,

Milli Emlak Genel Tebliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında “Bu Tebliğ kapsamında;

...

i) Sosyal donatı için tahsisli alanlarda kalan taşınmazlar,

...

satılamaz.” hükmü,

Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar başlıklı tebliğin 8 inci maddesinde “(1) Yapı Kayıt Belgesi;

...

d) Kesinleşmiş planlar neticesinde sosyal donatı alanı olarak belirlenmiş ve Maliye Bakanlığınca aynı amaçla değerlendirilmek üzere ilgili kurumlara tahsis edilmiş Hazineye ait taşınmazlar üzerinde,

bulunan yapılar hakkında Yapı Kayıt Belgesi düzenlenemez.

(2) Yapı Kayıt Belgesi düzenlenemeyecek yapılar için bu belgenin düzenlendiğinin tespit edilmesi durumunda, Yapı Kayıt Belgesi iptal edilir, bu belgenin sağlamış olduğu haklar geri alınır, Yapı Kayıt Belgesi bedeli olarak yatırılmış olan bedel iade edilmez ve belge düzenlenmesi safhasında yalan ve yanlış beyanda bulunulan müracaat sahibi hakkında 10 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca suç duyurusunda bulunulur.” hükmü,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinde; “İş yeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin

icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri” hükmü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmü,

Geçici 7 nci maddesinde “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte ticari amaca yönelik verilen yapı kayıt belgesine sahip yapılarda açılmak istenen iş yerleri, faaliyet konusu itibarıyla ruhsatlandırma için gerekli olan can ve mal güvenliği ile ilgili bu Yönetmeliğin ve ilgili diğer mevzuatın amir hükümlerinde belirtilen şartları taşıması halinde yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın ruhsatlandırılır.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde mülkiyeti Hazineye ait olan ve sosyal donatı alanında kalan taşınmazlar için alınan yapı kayıt belgesi uyarınca satış yapılması imkânı bulunmadığı için bu durumda olan yerlerde yapı kayıt belgesine istinaden işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesinin uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437-622.02-E.201892
Konu : İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı
(Ana Faaliyet-Tali Faaliyet)

28 /09/2020

... VALİLİĞİNE
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

İlgi : ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgi yazı ile; “çiğ balık satışı” ve “sebze ve meyve satışı (manav)” konularında faaliyet göstermek istenen iş yeri için ayrı ayrı işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edildiği belirtilerek adresi ve işletmecisi aynı olup farklı ana faaliyet konusunda bulunan iş yerlerine ayrı ayrı işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenip düzenlemeyeceği hususunda tereddüde düşüldüğünden Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinde; “İş yeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri” hükmü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmü,

10 uncu maddesinde “Adresi ve işletmecisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenir. Tali faaliyet konuları ruhsatta ayrıca belirtilir.

Aynı adreste bulunsa bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenlenir.

...” hükmü,

14 üncü maddesinde “Sihhî işyerlerinin ruhsatlandırılması sırasında bu Yönetmelikte belirtilen genel şartların yanı sıra sınıflarına ve özelliklerine göre Ek 1’de belirtilen şartlar aranır.” hükmü amirdir.

Öte yandan, mezkûr Yönetmelik’in EK-1/ B- ET VE BALIK ÜRÜNLERİNİN SATILDIĞI YERLER ve EK-1/ C- BAKKAL, MARKET, ŞARKÜTERİ, KURUYEMİŞÇİ, BÜFE, MANAV, KANTİN VE EKMEK BAYİLERİ bölümünde bölüm kapsamındaki iş yerlerinin sahip olması gereken özel nitelikler düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenmesi, tali faaliyet konularının ruhsatta ayrıca belirtilmesi gerektiği, bu bakımdan ana faaliyet dalı (sıhhi müessese) aynı olan “çiğ balık satışı” ve “sebze ve meyve satışı (manav)” konularından birinin ana faaliyet konusu olarak ruhsatta belirtilerek diğerinin aynı ruhsata tali faaliyet konusu olarak eklenebileceği, ayrıca her iki faaliyet konusuyla ilgili Yönetmelikte belirlenmiş özel şartların ayrı ayrı karşılanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür

SORU - CEVAP

Soru: *Muhtarlık İşleri Müdürlüğü için belediyemizde Teknik Hizmetler Sınıfında Programcı olarak çalışan bir personel görevlendirilmiş, Ancak personel başkanlık makamına sunmuş olduğu dilekçesinde; Belediyemizde Programcı Kadrosunda ve THS (Teknik Hizmetler Sınıfı) memur unvanında çalışmaktayım. 657 Sayılı Devlet Memurları Yasasının 45. Maddesi uyarınca; "Hiç bir memur sınıfının dışında ve sınıfının içerisindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmaz" gerekçesi ile istifa etmiştir.*

Teknik hizmetler sınıfında bulunan memur, Genel İdare Hizmetleri sınıfında geçici olarak veya vekaleten görevlendirilemez mi?

Cevap: Programcı unvanı GİH sınıfı kapsamında bir kadro iken 24.7.2013 tarihli ve 28717 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24.6.2013 tarihli ve 2013/5002 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile **Teknik Hizmetler Sınıfı** kapsamına alınmıştır. Şef kadrosu ise belediye norm kadro sisteminde hiyerarşik bir kademe unvanı olarak düzenlenmiş ve belli bir sınıfa veya gruba özgülenmemiştir.

Bilindiği üzere vekalet müessesesi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda kamu hizmeti gördürmenin istisnai yöntemlerinden biri olarak düzenlenmiştir. Anılan Yasa'nın 86 ncı maddesi hükmüne göre; memurların kanuni izin, geçici görevlendirme, disiplin cezası uygulaması ve görevden uzaklaştırma hallerinde yerlerine kurum içinden, kurum dışından veya açıktan vekil atanabilmekte, boş kadrolara ait görevler memurlara vekaleten gördürülebilmektedir.

Anılan Kanun'un 69 uncu maddesinde, "*Kurumlar, Eğitim ve Öğretim, Sağlık ve Yardımcı Sağlık ve Teknik Hizmetler Sınıflarına dahil memurlardan, kariyerlerinden yararlanmak istediklerini 2 - 4 üncü dereceler arasındaki idari görevlere ait olup kazanılmış hak derecelerinin iki altındaki derecelerden tesbit ve ihdas edilmiş kadrolara atayabilirler.*

Bu suretle atanan memurların aylıkları kazanılmış, hak dereceleri üzerinden ödenir. Ancak kazanılmış aylık dereceleri ve kariyer hizmet sınıfları için tesbit edilen ek gösterge, zam ve tazminatlar ile atandıkları görevlerin ek gösterge, zam ve tazminatlarının farklı olması halinde fazla olanı ödenir." hükmüne yer almıştır.

Anılan madde hükmüne göre; kurumların, Teknik Hizmetler Sınıflarına dahil memurlardan, kariyerlerinden yararlanmak istediklerini 2 - 4 üncü dereceler arasındaki idari görevlere ait olup kazanılmış hak derecelerinin iki altındaki derecelerden tespit ve ihdas edilmiş kadrolara atayabilecekleri öngörülmüştür.

Keza, aynı Yasa'nın 71 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, "*Kurumlar, memurlarını meslekleri ile ilgili sınıftan genel idare hizmetleri sınıfına veya genel idare hizmetleri sınıfından meslekleri ile ilgili sınıfa, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle atayabilirler.*" hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu madde hükmüne göre; kurumların, memurlarını meslekleri ile ilgili sınıftan genel idare hizmetleri sınıfına veya genel idare hizmetleri sınıfından meslekleri ile ilgili sınıfa,

görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış, hak aylık dereceleriyle atayabilecekleri hükme bağlanmıştır.

Esasen söz konusu hükümler asaleten atamaya ilişkin olmakla birlikte, vekaleten atama/görevlendirme yapılırken de göz önünde bulundurulması gereken hükümlerdir.

Yine 657 sayılı Yasa'nın 1897 sayılı Yasa ile değişik "Memurların kurumlarınca görevlerini ve yerlerinin değiştirilmesi" başlıklı 76 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki; "**Kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları buldukları kadro derecelerine eşit veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler.**" hükmü uyarınca, kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları buldukları kadro derecelerine eşit veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilecekleri öngörülmüştür.

Öte yandan, 2.7.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye Ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme Ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'in "Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar" başlığını taşıyan 7/e maddesine göre;

e) Şef kadrosuna atanabilmek için;

1) En az iki yıllık yüksekokul mezunu olmak,

2) Son müracaat tarihi itibarıyla 5 inci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendinde sayılan görevler ile **mühendis hariç** en az önlisans düzeyinde öğrenim gerektiren unvan değişikliğine tabi kadrolarda **en az iki yıl** çalışmış olmak gerekir.

Bahsi geçen Yönetmelik'in 7/e maddesine göre; Şef kadrosuna atanabilmek için, dolayısıyla Şef kadrosuna vekalet edebilmek için en az iki yıllık yüksekokul mezunu olmak ve son başvuru tarihi itibarıyla mühendis hariç en az önlisans düzeyinde öğrenim gerektiren unvan değişikliğine (tekniker, programcı, sosyolog, jeolog, jeofizik gibi) tabi kadrolarda en az iki yıl çalışmış olmak yeterli görülmüştür.

657 sayılı Yasa'nın 45 inci maddesindeki; "*Hiç bir memur sınıfının dışında ve sınıfının içerisindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmaz.*" hükmüne gelince; kurum yöneticilerinin THS'de yer alan bir teknik memur personele Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan bir personelin yapması gereken işleri yaptırması yasa hükmünün ruhuna aykırıdır.

Örneğin TH Sınıfına dahil 5 inci derece mühendis, programcı, sosyolog veya tekniker unvanlı personel idareci kadroları dışında GİH Sınıfında 7 nci derece kadrolu bir kadroda, daha ötesi Genel İdare Hizmetleri Sınıfında memur, mutemet, tahsildar gibi bir kadroya vekaleten atanması veya bu tür kadroların işlerini kendi isteği dışında çalıştırılmaz.

Bütün bu açıklamalara göre, **Teknik Hizmetler Sınıfındaki bir programcının Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir kadroya asaleten veya vekaleten atanabilmesinin mümkün olduğunu (görevde yükselme mevzuatı saklı kalmak koşuluyla) söylemek mümkündür.** Ancak vekaleten atama/görevlendirme yapılırken idarenin uymak zorunda olduğu hususlardan biri de, bu işlemin tesisinde memurun kazanılmış hak derecesinin gözetilmesidir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde; kamu kurumlarının Teknik Hizmetler Sınıfında görev yapan bir programcının Genel İdare Hizmetleri Sınıfındaki Şef kadrosuna vekaleten atanabileceği veya görevlendirilebileceği, değerlendirilmektedir.

Mahalli İdareler Dergisi

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.368870 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:5)	01/07/2020 31.12.2020 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,154461
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,417699
Yan Ödeme Katsayısı (İş güvencesi, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,048985
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.467,38-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	8.454,34-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	7.536,85-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 6/1/2020 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75
18/7/2017 tarihli ve 2017/T-8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararma ekli (EK-I)'de gösterilen grupların 30.06.2020 tarihi itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30/06/2020 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %5,75 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%5,75
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	15.384,86-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,75 oranında artırılmıştır.	%5,75
2020 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	2.943-TL
1/7/2020 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	7.117,17-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1/7/2020 tarihi itibarıyla	6.682,36-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.368870 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:5)

Konusu		01.07.2020 31.12.2020 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		351,09
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	77,23
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	38,62
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.467,38
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.934,76

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	11.164,44
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	12.709,05
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	15.798,27
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	18.115,19
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	21.204,41
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	24.293,63
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	29.699,76
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	35.878,20

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 15.798,27-TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2020- 31.12.2020 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	124,05
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	141,21
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	175,54
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	201,28
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	235,60
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	269,93
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	330,00
2.000.001'den fazla olan beldelerde	398,65

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2020 31/12/2020 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	540,61
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	695,07
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	926,77
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.158,46
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.853,53

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01/07/2020-31/12/2020
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,154461)	930,78
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,154461)	343,83

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01/07/2020-31/12/2020
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,154461)	2.162,45
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,154461)	1.853,53

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%14)	358,18	412,02
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	25,58	29,43
Gelir vergisi (%15)	134,32	154,51
Asgari Geçim İndirimi	191,88	220,73
Damga Vergisi (%07,59)	19,42	22,34
Kesintiler Toplamı	537,50	618,30
Net Asgari Ücret	2.020,90	2.324,70
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	396,55	456,17
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	51,17	58,86
İşverene Toplam Maliyet	3.006,12	3.458,03

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2020 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	220,73	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	220,73
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	264,87	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	253,83
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	297,98	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	286,94
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	331,09	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	331,09
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	353,16
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	375,23

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:310)

27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2020 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
22.000 TL'ye kadar	15%
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	20%
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, (ücret gelirlerinde 180.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL), fazlası	27%
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL (ücret gelirlerinden 600.000 TL'nin 180.000 TL'si için 44.070 TL), fazlası	35%
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL, (ücret gelirlerinde 600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 191.070 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	392 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	392 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	789- 15.947 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	392 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2020 - 31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	8,54
			B	14,24
		II.	A	22,78
			B	31,32
		III	A	51,26
			B	56,98
		IV	A	65,52
			B	71,22
			C	88,32
		V	A	108,26
B	131,06			
C	148,15			
			D	179,5
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2020 - 31.12.2020)

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak	5.698,89	11386,00	17.088,00
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	28.487,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.000,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	31.903	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	448	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.794	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	268	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	268	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.050	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.983	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.050	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.050	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	509	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.050	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	509	Bu durumdaki her işçi için

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020**

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	509	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	509	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	509	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.809	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	509	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.809	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.809	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.809	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.809	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.809	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.809	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.809	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.809	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	25.523	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulmuş işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	25.523	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	25.523	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

23 Aralık 2019 tarih ve 30987 Sayılı resmi Gazete'de yayımlanan yeniden değerlendirme oranıyla yeniden belirlenmiştir.

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/B.k.k. No	Oranı	Açıklama
01/01/1981 - 29/02/1984 Tarihleri arasında	359	10%	1.Ay
01/03/1984 - 31/08/1985 Tarihleri arasında	367	3%	Diğer Aylar için Aylık
		10%	1.Ay
		4%	Diğer Aylar için Aylık
01/09/1985 - 31/05/1988 Tarihleri arasında	370	10%	1.Ay
		7%	Takip Eden 5 Ay için Aylık
		5%	Diğer Aylar için Aylık
01/06/1988 - 31/12/1988 Tarihleri arasında	372	10%	İlk 3 Ay
		8%	Takip Eden 3 Ay için Aylık
		6%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1989 - 31/12/1989 Tarihleri arasında	375	10%	İlk 4 Ay için Aylık
		7%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1990 - 29/12/1993 Tarihleri arasında	378	7%	Tüm Aylar için Aylık
30/12/1993 - 07/03/1994 Tarihleri arasında	381	9%	Tüm Aylar için Aylık
08/03/1994 - 30/08/1995 Tarihleri arasında	383	12%	Tüm Aylar için Aylık
31/08/1995 - 31/01/1996 Tarihleri arasında	389	10%	Tüm Aylar için Aylık
01/02/1996 - 08/07/1998 Tarihleri arasında	391	15%	Tüm Aylar için Aylık
09/07/1998 - 19/01/2000 Tarihleri arasında	403	12%	Tüm Aylar için Aylık
20/01/2000 - 01/12/2000 Tarihleri arasında	408	6%	Her Ay için
02/12/2000 - 28/03/2001 Tarihleri arasında	411	5%	Her Ay için
29/03/2001 - 30/01/2002 Tarihleri arasında	415	10%	Her Ay için
31/01/2002 - 11/11/2003 Tarihleri arasında	422	7%	Her Ay için
12/11/2003 - 01/01/2004 Tarihleri arasında	429	4%	Her Ay için
02/01/2004 - 01/03/2005 Tarihleri arasında	5035 Sayılı Kanunun 4. maddesi	4%	Her Ay için
02/03/2005-20/04/2006 Tarihleri arasında	434	3%	Her Ay için
21/04/2006 Tarihinden İtibaren	438	2,5%	Her Ay için
19/11/2009 Tarihinden İtibaren	2009/15565 Sayılı B.K.K.	1,95%	Her Ay için
19/10/2010 Tarihinden İtibaren	2010/965 Sayılı B.K.K.	1,40%	Her Ay için
05/09/2018 Tarihinden İtibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
01/07/2019 Tarihinden İtibaren	1266 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için
02/10/2019 Tarihinden İtibaren	1592 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
30/12/2019 Tarihinden İtibaren	1947 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	1,6 %	Her Ay için

**ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE
GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN
PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2020 YILI)**

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.900
	2-İlçelerde	990
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	21.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	9.900
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.374.000
Merkez dışındaki birim mutemetlerine	552.400	
40	4- Bağış ve yardımlar için	42.400
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinde	680
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkrası	348.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2020 YILI)

31.12.2019 Tarih ve 30995 (4. Mükerrer) Sayılı

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	16,50
	b) Beyanname	16,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	33,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	160.00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	110.00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	50,00
7	Aile cüzdanları	140.00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	200.00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	200.00
11	Motorlu araç tescil belgesi	180.00
12	İş makinesi tescil belgesi	150.00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	10,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	14,00
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	110.00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyeyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	110.00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.400-TL	01/01/2020-31/12/2020	513 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği

**5957 SAYILI KANUNA GÖRE BELEDİYELERCE VERİLEN
FAALİYETTEN MEN EDİLME CEZALARI**

Cezaya Konu Eylem	5957 Sayılı Kanun'da Cezayı Öngören madde/fıkra-bent	Ceza Miktarı (TL)
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması	14/1-b	116
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması	14/1-b	116
Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması	14/1-b	116
Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	14/1-b	116
Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması	14/1-b	116
Satış yerinin temiz tutulmaması	14/1-b	116
Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	14/1-c	468
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması	14/1-c	468
Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	14/1-c	468
Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması	14/1-b	1168
Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	14/1-c	4.688
Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması	14/1-e	11735
Mallara ilişkin barkodlu etiket veya bunun yerine kullanılan künye belgesinde, bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi	14/1-e	11735

- Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması,
- Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak 5957 sayılı Yasa uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2020 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	952.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.855.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.855.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.- TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	104.000
b-Diğer İlçelerde	51.600
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	628.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	315.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	228.000
ç) Diğer İlçelerde	171.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırar Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkan Yardımcıları	73,25
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	66,85
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	56,10
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	52,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	49,15
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	43,35
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	42,15
1) 6245 sayılı Harcırar Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırar Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	17,20
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,26 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,39 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneyeceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	302,00 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	323,50 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	358,00 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	404,00 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	482,00 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	744,00 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı süreçte ve bu süre ile orantılı olarak ödeneceği (K) işaretli cetvelde ifade edilmiştir.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2020 YILI

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	6.600 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	23.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2020 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.000 TL
-Diğer yerlerde	7.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.400
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	790
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	350

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığındaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	308.14 TL

23.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince idari para cezası verilmesi hükmüne bağlanmıştır.

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaidelerle ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	392 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	392 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabada diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL
İdari para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(89,10 TL)
2. Sulhnameler	(89,10 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(500,80 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(89,10 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No2lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilmiştir ve 1/1/2020 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(30,70 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(18,10 TL)
ac) İyda senedi	(2,90 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(18,10 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(30,70 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(68,70 TL)
bb) Gelir tabloları	(32,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(32,90 TL)
c) Barnameler	(2,90 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(13,40 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(13,40 TL)
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(89,10 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(119,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(58,80 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(58,80 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(58,80 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(119,00 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(43,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(43,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(69,70 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	187 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdari para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:513,27/12/2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.300
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.300-330.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	330.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	40
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	140.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	280.000
	- Satış tutarı	390.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	140.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	280.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.400
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.400
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	18,00
	- Diğer vergilerde	35,00
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	220
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	130
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	67
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	30
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	18
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	8,50
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	120
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	67
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	30
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	18
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	8,50
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	4,70
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	180.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	18.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	180.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	350
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	8.500
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	420
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.300
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	260.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.800	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.300	
MADDE 355- b) Damga Vergisinde		
- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,90	
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektен çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.300
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.200
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	600
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	360	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.800.000	

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULA- NACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	392 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2020-31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fünürlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.800
	10.000' den fazla olan belediyeler	7.600

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2020-31.12.2020 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	16.517,53 TL'den fazla olan tutarlar için
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	16.517,53 TL'den az olan tutarlar için

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44 üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; konutlara ait çevre temizlik vergisinin, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehirlerde 15 kuruş, diğer yerlerde 12 kuruş olarak hesaplanacağı; işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı; bu maddede yer alan tutarların her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılacağı ve bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirlerin dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

(2) Bakanlığımızca 2019 yılı için yeniden değerlendirilme oranı % 22,58 (yirmiiki virgöl ellisekiz) olarak tespit edilmiş ve 23/12/2019 tarihli ve 30987 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 512) ile ilan edilmiş bulunmaktadır.

(3) Buna göre; 1/1/2020 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi bu Tebliğde belirlenen tutarlara göre tahsil edilecektir.

KONUTLARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

1) Konutlara ait çevre temizlik vergisi; su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehir belediyelerinde 47 kuruş, diğer belediyelerde 35 kuruş olarak hesaplanacaktır.

(2) Diğer taraftan, belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece veya büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerince tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, aşağıda yer alan ilgili tarifelerin yedinci grubunun belediye meclislerince en son intibak ettirilen derecelere ait tutarlar üzerinden tahakkuk ettirilecektir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(1) İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde aşağıdaki tarifelere göre uygulanacaktır.

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4200	3300	2600	2300	2000
2. Grup	2600	2000	1590	1300	1200
3. Grup	2000	1300	1200	850	670
4. Grup	850	670	490	420	330
5. Grup	490	420	290	280	230
6. Grup	280	230	147	130	100
7. Grup	100	79	55	47	35

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır. Buna göre büyükşehir belediyelerinde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5250	4125	3250	2875	2500
2. Grup	3250	2500	1987	1625	1500
3. Grup	2500	1625	1500	1062	837
4. Grup	1062	837	612	525	412
5. Grup	612	525	362	350	287
6. Grup	350	287	183	162	125
7. Grup	125	98	68	58	43

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

(1) 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin on ikinci fıkrasında, "Cumhurbaşkanı; beşinci fıkradaki tarifede yer alan bina gruplarını belirlemeye ve bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan tutarları yöreler, belediyelerin nüfusları ve bina grupları itibarıyla ayrı ayrı dörtte birine kadar indirmeye veya yarısına kadar artırmaya yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

(2) Bu hükmün verdiği yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır.

(3) Buna göre, kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 17 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarife göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2100	1650	1300	1150	1000
2. Grup	1300	1000	795	650	600
3. Grup	1000	650	600	425	335
4. Grup	425	335	245	210	165
5. Grup	245	210	145	140	115
6. Grup	140	115	73	65	50
7. Grup	50	39	27	23	17

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2020 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.964.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	65.213.187
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	65.213.187
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	65.213.187
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	65.213.187
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	194.033
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	388.086
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	194.033 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	388.086 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	388.086 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.234.222 -
			65.213.187

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	97.008
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	32.316
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	14.877.509
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	323.398
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	646.821
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	258.977
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	1.023.922-TL'ye kadar		6.139
	1.023.922-TL'den 4.095.700-TL'ye kadar		12.284
	4.095.700--TL'den 30.717.756-TL'ye kadar		18.426
	30.717.756-TL ve üzeri		24.571

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.600
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminat iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne de bulundurulacak azami TL tutarı;		
1.2.1. Vergi dairelerinde,	3.900	
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	25.700	
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	14.700	
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1500	
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:		
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.900	
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarında ki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	15.600	
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,		6.100
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		
1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)		
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.000	
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	7.000	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	25.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sana-yi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kay-bedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	95.000
D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	7.600
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	36.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerin-de 3 kat olarak uygulanır.	

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	1.900
1.2. Diğer ilçelerde	990
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	21.900
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	12.700
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	36.800
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	150.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	99.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.900
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	729.400
10. Yargılama Giderleri	20.750
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	4.600
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	10.000
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.000
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	1.900

MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR

1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	899
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
---	-----------------

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.1/1/2020 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	13,75
2. 1/7/2018-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
3. 1/1/2017 - 30/06/2018 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (31/12/2016 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75